

Evandġelje po Luki

SD 114

Rudolf Steiner

Ciklus od deset predavanja,
održanih u Baselu od 15. do 26. rujna 1909.

SADRŽAJ

I	Prvo predavanje, Basel, 15. rujna 1909. Inicijati i vidovnjaci. Različiti aspekti inicijacije. Četiri evanđelja sa stajališta duhovnog istraživanja.	4
II	Drugo predavanje, Basel, 16. rujna 1909. Evanđelje po Luki kao izraz načela ljubavi i suosjećanja. Zadaci Bodhisattvi i Bude.	17
III	Treće predavanje, Basel, 17. rujna 1909. Utapanje budističkog svjetonazora u Evanđelje po Luki. Učenje Bude. Osmostruki put.	31
IV	Četvrto predavanje, Basel, 18. rujna 1909. Vodeća mjesta u drevnoj Atlantidi. Nirmanakaya Bude i natanskog Isusa. Adamova duša prije pada. Reinkarnacija Zaratustre u solomonskom djetetu Isusu.	45
V	Peto predavanje, Basel, 19. rujna 1909. Utjecaj velikih struja budizma i Zaratustre u Isusu iz Nazareta. Natanski i solomonski dječak Isus.	57
VI	Šesto predavanje, Basel, 20. rujna 1909. Misija hebrejskog naroda. Budino učenje o oplemenjivanju čovjekova unutaršnjeg bića i kozmičko učenje Zaratustre. Ilija i Ivan Krstitelj.	68
VII	Sedmo predavanje, Basel, 21. rujna 1909. Dva dječaka Isusa. Utjelovljenje Krista u Isusu iz Nazareta. Vishva Karman, Ahura Mazdao, Jahve. Duhovna loža dvanaest Bodhisattvi i Trinaestog.	79
VIII	Osmo predavanje, Basel, 24. rujna 1909. Razvoj svijesti čovječanstva u post atlantskom razdoblju. Misija znanosti duha: ponovno stjecanje dominacije duhovnog nad fizičkim. Učinci koji proizlaze iz Kristovog 'Ja'.	92
IX	Deveto predavanje, Basel, 25. rujna 1909. Sinajski zakon kao konačna objava 'Ja'. Budino učenje o suosjećanju i ljubavi. Kotač zakona. Krist kao donositelj žive snage ljubavi.	105
X	Deseto predavanje, Basel, 26. rujna 1909. Učenje o reinkarnaciji i karmi, i kršćanstvo. Dvije vrste drevne	117

inicijacije, Jona i Solomon. Krist princip i nova vrsta inicijacije.
Događaj Golgote kao događaj izveden na vanjskom planu svjetske
povijesti inicijacije.

PRVO PREDAVANJE

Basel, 15. rujna 1909.

Kad smo se prije nekog vremena okupili ovdje, mogli smo razgovarati o dubljim kršćanskim strujanjima sa stajališta Evanđelja po Ivanu. I tada su se pred našim duhovnim okom pojavile one snažne slike i ideje, koje čovjek može steći ako se udubi u ovaj jedinstveni dokument čovječanstva, naime Evanđelje po Ivanu. U nekoliko navrata smo morali naglasiti, kako, kada se razmatra ovaj dokument, najveće dubine kršćanstva izlaze na vidjelo. I danas bi se, mnogi od onih koji su u to vrijeme slušali, ili koji su slušali drugi ciklus o Evanđelju po Ivanu, mogli zapitati: bi li sada bilo moguće, proširiti ili produbiti gledišta koja se u nekim aspektima moraju opisati kao najdublja, ona koja se mogu steći iz Evanđelja po Ivanu, je li nekako moguće proširiti ili produbiti ta gledišta razmatranjem drugih kršćanskih dokumenata, naprimjer tri druga evanđelja, razmatranjem Evanđelja po Luki, Evanđelja po Mateju ili Evanđelja po Marku? A svatko tko, reklo bi se, voli teoretsku praktičnost, zapitat će se: je li doista potrebno, sada kada smo postali svjesni s kakvim se velikim dubinama kršćanskih istina suočavamo u Evanđelju po Ivanu, je li doista potrebno o biti kršćanstva raspravljati sa stajališta ostalih evanđelja, osobito sa stajališta Evanđelja po Luki, koje je - kako bi se lako moglo povjerovati - manje duboko?

Svatko tko postavi takvo pitanje i vjeruje da je rekao nešto bitno takvim gledištem, napravio bi vrlo značajan nespornost. Ne samo da je kršćanstvo kao takvo neizmjereno u svojoj biti, i da se može promatrati iz različitih perspektiva, nego je i ono drugo istinito - a ovaj ciklus predavanja ima namjeru pružiti dokaz u prilog tome - iako je Evanđelje po Ivanu tako beskrajno dubok dokument, proučavanjem Evanđelja po Luki, naprimjer, mogu se naučiti stvari koje se ne mogu naučiti iz Evanđelja po Ivanu. Ono što smo onda navikli nazivati dubokim idejama kršćanstva, u ciklusu o Evanđelju po Ivanu, nipošto nije kršćanstvo u njegovoj punoj dubini; već postoji mogućnost prodiranja u dubine kršćanstva s drugačijeg polazišta. A ovo drugo polazište želimo postići upravo postavljanjem Evanđelja po Luki u središte naših razmatranja, ovoga puta s antropozofskog, duhovno znanstvenog stajališta.

Razmotrimo nekoliko stvari kako bismo razumjeli tvrdnju da još uvijek postoji nešto što se može dobiti od Evanđelja po Luki, nakon što se iscrpe dubine Evanđelja po Ivanu. Moramo krenuti od onoga što vidimo, kada razmatramo svaki redak Evanđelja po Ivanu, naime da se dokumenti poput evanđelja, antropozofskom promatraču, čine kao dokumenti koje su napisali ljudi koji su dublje zavirili u bit života i bit egzistencije, koji su kao inicijati i vidovnjaci gledali u dubine svijeta. Ako govorimo općenito, pojmove 'inicijat' i

'vidovit' možemo koristiti kao sinonimi jedan za drugog. Ali ako sada želimo prodrijeti u dublje slojeve duhovnog života tijekom naših antropozofskih razmatranja, onda ono što s pravom prije nismo razlikovali, sada moramo razlikovati, vidovnjaka i inicijata, moramo ih razlikovati kao dvije kategorije ljudi koji su pronašli svoj put u nadosjetilna područja egzistencije. U određenom pogledu postoji razlika između inicijata i vidovnjaka, iako to ne govori ništa protiv činjenice, da je inicijat u isto vrijeme vidovit, i da je vidovnjak u isto vrijeme inicijat do određenog stupnja. Ako želite jasno razlikovati ove dvije kategorije ljudi, tada se morate sjetiti opisa danih u mojoj raspravi o 'Kako se stječe uvid u više svjetove?' Morate se sjetiti, da u biti postoje tri stupnja koja vode onkraj uobičajenog pogleda na svijet.

Znanje koje je u prvom redu dostupno čovjeku, može se okarakterizirati na sljedeći način, da čovjek promatra svijet svojim osjetilima, i ono što opaža gleda svojim intelektom i drugim moćima duše. Osim toga, postoje još tri razine spoznaje svijeta. Prva je ona takozvanog imaginativnog znanja, druga je razina inspiracijskog znanja, a treća je razina intuitivnog znanja, ako riječ intuitivno razumijemo u pravom, duhovno znanstvenom smislu.

Tko sada, posjeduje imaginativno znanje? Onaj pred čijim se duhovnim okom, ono što se nalazi iza svijeta osjetila, prostire u slikama, na golemom svjetskom platnu sa slikama, koje, međutim, nisu nimalo slične onome što se u običnom životu naziva slikama. Osim razlike što za te slike imaginativnog znanja, ne postoji ono što nazivamo zakonima trodimenzionalnog prostora, postoje i druge osobitosti ovih imaginativnih slika, koje se ne mogu lako usporediti ni s čim u običnom svijetu osjetila.

Do predodžbe imaginativnog svijeta možemo doći, ako zamislimo da pred nama stoji biljka i iz biljke bismo uspjeli izvući sve ono što je osjetilnom vida vidljivo kao boja, tako da slobodno lebdi u zraku. Kad bismo izvukli samo ovu boju iz biljke, i pustili je da slobodno lebdi ispred nas, imali bismo oblik mrtve boje pred sobom. Za vidovitu osobu, međutim, ovaj oblik boje uopće ne ostaje mrtva slika boje, radije, kada ona iz stvari izvuče ono što je u njima boja, tada kroz njegovu pripremu i vježbe, ova slika u boji počinje biti animirana od strane duhovnog, baš kao što je u osjetilnom svijetu bila animirana materijalom biljke; i čovjek tada pred sobom nema mrtvi obojeni oblik, nego slobodno lebdeću obojenu svjetlost, blistavu i svjetlucavu na najrazličitije načine. ali iznutra živu. Tako da je svaka boja izraz posebnosti duhovno-duševnog bića koje nije zamjetljivo u svijetu osjetila; to jest, boja u osjetilnoj biljci počinje postajati, za vidovnjaka, izraz duševno-duhovnih bića.

Sada zamislite svijet ispunjen takvim šarenim oblicima koji se odražavaju na najrazličitije načine, vječno se mijenjaju, preobražavaju, ali ne ograničavajući svoj pogled na šareno, kao na slici treperavih odsjaja boja, već sve to zamislite kao izraz duhovno-duševnih bića, tako da kažete sebi: kad ovdje bljesne zelena boja, za mene je to izraz činjenice da iza nje soji

inteligentno biće; ili kad zasvijetli crvenkasta boja, za mene je to izraz nečega što je strastveno biće. Sada zamislite cijelo ovo more boja koje igraju jedna u drugoj - mogao bih uzeti još jedan primjer i reći: more ispreplićućih senzacija zvuka, mirisa ili okusa, jer sve su to izrazi duhovno-duševnih entiteta koji stoje iza njih - onda imate ono što se naziva svijet imaginacije. To nije nešto za što se koristi riječ imaginacija kao u običnom jeziku, iluzija, već je stvaran svijet. To je drugačija vrsta percepcije od one koja je osjetilna.

Čovjek se u tom imaginativnom svijetu susreće sa svime onim što se nalazi iza svijeta osjetila i što ne može percipirati svojim 'senzualnim osjetilima', ako ćemo se tako izraziti, kojim on ne opaža, recimo, čovjekovo etersko tijelo, čovjekovo astralno tijelo. Svatko tko kao vidovita osoba upoznaje svijet kroz to imaginativno znanje, upoznaje viša bića iz njihove, da tako kažemo, vanjštine, kao što upoznajete ljude u osjetilnom svijetu iz njihove osjetilne vanjštine, kada hodate ulicom i ljudi prolaze pored vas. Bolje ćete ih upoznati kada budete imali priliku razgovarati s ljudima. Ljudi vam tada govore nešto drugačije od onoga što vidite kada prođu pored vas na ulici i pogledaju vas. Samo ću jedno reći, u nekim stvarima pored kojih prolazite ne vidite da li postoji unutarnja bol ili radost u duši, zrači li duša tugom ili oduševljenjem. Ali to sve možete saznati ako razgovarate s osobom. Jednom on otkriva vanjštinu kroz ono što možete vidjeti bez njegove pomoći, drugi put on sam vam govori. Isto je i s bićima nadosjetilnog svijeta.

Tko kao vidovnjak imaginativnom spoznajom upoznaje bića nadosjetilnog svijeta, upoznaje samo duhovno-duševnu vanjštinu, da tako kažem. Ali čuje ih kako sami govore, onda dok se od imaginativnog znanja uspinje do spoznaje kroz inspiraciju. Tada je to stvarno prava komunikacija s tim bićima. Tada mu iz vlastitog bića govore tko su i što su. Dakle, inspiracija je viši stupanj znanja od same imaginacije, te se uspinjanjem do inspiracijskog znanja, o bićima duhovno-duševnog svijeta saznaje više nego što se može steći imaginativnim znanjem.

Još viši stupanj znanja je intuicija, ako se riječ intuicija ne koristi kao u običnom jeziku, gdje se sve nejasno što se čovjeku dogodi naziva intuicijom, nego ako se koncept intuicije uzme u pravom duhovno znanstvenom smislu. Intuicija je oblik spoznaje gdje čovjek ne može samo duhovno slušati što mu bića komuniciraju iz njih samih, već gdje se postaje jedno s tim bićima, gdje se uranja u njihovu vlastitu bit. To je visoka razina duhovnog znanja. Jer to zahtijeva da čovjek najprije razvije ljubav prema svim bićima u sebi, gdje više ne pravi razliku između sebe i drugih bića u duhovnom okruženju, gdje je, da tako kažemo, izlio svoje biće u cijelo duhovno okruženje, gdje stvarno više nije izvan bića koja imaju duhovni kontakt s njim, već tamo gdje je unutar tih bića, stoji u njima. A budući da to može biti slučaj samo u odnosu na duhovno-božanski svijet, posve je opravdan izraz intuicija, što znači 'stajati u

Bogu'. - Dakle, u prvom redu se javljaju ova tri stupnja spoznaje nadosjetilnog svijeta: imaginacija, inspiracija i intuicija.

Sada, naravno, postoji mogućnost stjecanja ove tri razine nadosjetilnog znanja. Ali također je moguće, naprimjer, u bilo kojoj inkarnaciji napredovati samo do razine imaginacije; tada dotičnom vidovnjaku ostaju skrivena ona područja duhovnog svijeta do kojih se može doći samo inspiracijom i intuicijom. Tada je osoba 'vidovita' osoba. - U našem današnjem vremenu općenito nije uobičajeno voditi ljude do viših stupnjeva nadosjetilnog znanja, a da ih prethodno ne pustimo da prođu kroz stupanj imaginacije, tako da je u našim današnjim okolnostima teško moguće da bi netko mogao, da tako kažemo, preskočiti stupanj imaginacije i da bude vođen ravno na stupanj inspiracije ili intuicije. Ali ono što danas nikako ne bi bilo ispravno, ipak se moglo dogoditi u nekim drugim razdobljima ljudskog razvoja i također se događalo.

Postojala su vremena u evoluciji čovječanstva kada su stupnjevi nadosjetilnog znanja bili, da tako kažemo, raspoređeni između različitih osobnosti: imaginacija s jedne, inspiracija i intuicija s druge strane. Tako su, naprimjer, postojala mjesta misterija gdje su ljudi imali tako otvorene oči, da su bili vidoviti u svijetu imaginacije, da im je bio dostupan simbolički svijet slika. Jer ti ljudi, koji su bili tako vidoviti, rekli su sebi: za ovu inkarnaciju odričem se postignuća viših stupnjeva, inspiracije i intuicije - time bi postali sposobni točno vidjeti unutar svijeta imaginativnog. Oni su se, da tako kažemo, istrenirali do vrlo posebnog stupnja da vide u ovom svijetu imaginacije.

Ali sada je jedna stvar za njih neophodna. Svatko tko želi vidjeti samo u svijetu imaginacije, a suzdržava se od prodora u svijet inspiracije i intuicije, živi, u izvjesnom smislu, u neizvjesnosti. Taj svijet protočnog, imaginativnog je tako reći bezgraničan, i ako se čovjek prepusti samome sebi, u njemu dušom pliva amo-tamo, a da zapravo ne zna točan smjer i odredište. Dakle, u tim vremenima i kod onih naroda gdje su se neki ljudi odricali viših razina znanja, bilo je potrebno da se vidoviti, imaginativni ljudi potpuno predano vežu za svoje vođe, za one koji su imali duhovnu percepciju otvorenu inspiraciji i intuiciji. Samo inspiracija i intuicija pružaju sigurnost u duhovnom svijetu, da se točno zna: tamo vodi put, tamo je cilj. - S druge strane, ako nedostaje znanje inspiracije, čovjek ne može sebi reći: tu je put, tamo moram ići da dođem do cilja. - Ako to sami ne možete reći, onda se morate prepustiti stručnom vođenju nekoga tko vam to može reći. Stoga se na tako mnogo mjesta s pravom naglašava, da se osoba koja se prvo uspinje do imaginativnog znanja mora intimno vezati uz gurua, uz vodiča, koji joj daje smjernice i ciljeve u odnosu na ono što sama sebi ne može dati.

S druge strane, međutim, bilo je također korisno u određenim vremenima - danas se to više ne radi - dopustiti drugim ljudima da na određeni način

preskoče imaginativno znanje i odvesti ih ravno do inspiracijske spoznaje ili eventualno do intuitivne spoznaje. Takvi ljudi su se suzdržali od gledanja imaginativnih slika duhovnog svijeta oko sebe; prepustili su se samo onim dojmovima iz duhovnog svijeta koji su emanacije iz nutrine duhovnih bića. Oni su duhovnim ušima slušali ono što su bića duhovnog svijeta govorila. To je kao da ste imali zid između sebe i druge osobe, i niste mogli vidjeti tu osobu; ali čujete ga kako govori iza zida. Svakako je moguće, da bi ljudi mogli odustati od gledanja u duhovni svijet, kako bi se brže doveli do duhovnog slušanja izjava duhovnih bića. Svejedno vidi li netko slike imaginativnog svijeta ili ne, ako je u stanju duhovnim ušima čuti što bića u nadosjetilnom svijetu imaju za reći o sebi samima, onda za takvu osobu kažemo: obdaren je 'unutarnjom riječi' - za razliku od vanjske riječi koju imamo u fizičkom svijetu od osobe do osobe. Tako možemo stvoriti predodžbu da također postoje ljudi koji, bez gledanja u imaginativni svijet, imaju unutarnju riječ, i mogu čuti izjave duhovnih bića i komunicirati ih.

Postojalo je vrijeme u evoluciji čovječanstva kada su, ljudi s ove dvije vrste nadosjetilnih iskustava radili zajedno. I budući da se svaki od njih odrekao pogleda od drugoga, i mogao preciznije i jasnije razviti ono za što je bio sposoban, jer je to bio slučaj, to je u određenim trenucima unutar misterija rezultiralo divnom suradnjom. Neki su imali, da tako kažem, imaginativnu vidovitost; oni su se posebno uvježbavali da vide svijet slika. A bilo je i onih koji su preskočili svijet imaginacije; oni su se posebno uvježbavali da u svoje duše upijaju unutarnju riječ, koja se doživljava kroz inspiraciju. I tako je jedan mogao reći drugome što je naučio kroz svoju posebnu obuku. To je bilo moguće u vremenima kada je postojao stupanj povjerenja među ljudima koji je danas nemoguć - jednostavno zbog načina na koji živimo. Danas nitko ne vjeruje drugome tako snažno, da bi slušao ono što drugi opisuje kao slike imaginativnog svijeta, a zatim dodao ono što sam zna iz inspiracije, u dobroj vjeri da su opisi drugoga točni. Danas se svatko želi sam u to uvjeriti. To je legitiman način našeg vremena. Vrlo malo ljudi bi se danas zadovoljilo jednostavnim vježbanjem imaginacije, kao što je to bila uobičajena praksa u nekim vremenima. Stoga je za današnje vrijeme neophodno da se čovjek vodi korak po korak kroz tri stupnja višeg znanja, ne izostavljajući ni jedno ni drugo.

Na svim razinama nadosjetilnog znanja susrećemo se s velikim misterijama koje su povezane s onim događajem koji nazivamo Krist-događaj, tako da imaginativno znanje, inspiracijsko znanje i intuitivno znanje imaju mnogo, beskrajno mnogo za reći o tom Krist-događaju.

Ako sada, polazeći s ovog gledišta, okrenemo pogled natrag na četiri Evanđelja, možemo reći da je Evanđelje po Ivanu napisano sa stajališta inicijata koji je u misterije svijeta bio uronjen do razine intuicije, koji tako opisuje Krist-događaj za percepciju nadosjetilnog svijeta do razine intuicije.

Ali svatko tko pomno promatra osobitosti Evanđelja po Ivanu morat će reći - kao što ćemo vidjeti u ovom nizu predavanja - da je sve što nam se u Ivanovu evanđelju čini posebno jasno, da je rečeno sa stajališta inspiracije i intuicije, te da je sve što proizlazi iz slika imaginacije, s tim u usporedbi blijedo i nejasno. Tako autora Evanđelja po Ivanu možemo nazvati - zanemarimo li ono što je još pokupio iz imaginacije - glasnikom svega što se odnosi na Krist-događaj koji se javlja za one koji imaju od unutarnje riječi do intuicije. Stoga pisac Evanđelja po Ivanu u biti govori tako da otajstva kraljevstva Kristova karakterizira unutarnjom Riječi ili Logosom. Evanđelje po Ivanu temelji se na inspiracijski-intuitivnom uvidu.

Drugačija je situacija s ostala tri evanđelja. I nijedan drugi pisac evanđelja nije tako jasno izrazio ono što je zapravo imao za reći kao pisac Evanđelja po Luki.

Kratak, izvanredan prolog prethodi Evanđelju po Luki, prolog koji kaže, zapravo, da su mnogi ljudi prije pisca Evanđelja po Luki već krenuli sa prikupljanjem i predstavljanjem svakakvih priča koje su kružile o događajima u Palestini, i da, kako bi to učinio preciznijim i urednijim, pisac Evanđelja po Luki sada se obvezuje prikazati ono što - sada dolaze značajne riječi - oni koji su od početka - kako se obično prevodi - 'bili očevici i sluge Riječi' mogu priopćiti (Luka 1, 1-2). Dakle, pisac Evanđelja po Luki želi priopćiti ono što imaju reći oni koji su bili očevici - bilo bi bolje da upotrijebimo riječ 'vidjeoci' - i sluge Riječi. U smislu Evanđelja po Luki, 'vidjeoci' su oni ljudi koji imaju imaginativno znanje, koji mogu prodrijeti u svijet slika i tamo uočiti Krist-događaj, koji su posebno osposobljeni da vide kroz takve imaginacije, vidjeoci koji vide precizno i jasno - na tome temelji svoje izjave pisac Lukinog evanđelja - i koji su ujedno bili 'sluge Riječi'. Značajne riječi! On ne kaže 'posjednici' Riječi, jer to bi bili ljudi koji imaju potpuno inspiracijsko znanje, već 'sluge' Riječi, sluge, dakle onih, koji nemaju pristup u onoj mjeri u kojoj ga imaju u imaginaciji, ali kojima su dostupna očitovanja svijeta inspiracije. Njima, slugama, priopćeno je ono što se s inspiracijom opaža, to mogu proglasiti jer su im tako rekli njihovi učitelji s inspiracijom. Oni su sluge, a ne vlasnici Riječi.

Dakle, Evanđelje po Luki vraća se na poruke onih koji u vidjeoci i putuju svjetovima imaginacije, koji su ono što vide u svjetovima imaginacije naučili izražavati sredstvima dostupnim čovjeku inspiracije, koji su tako postali sluge Riječi.

Opet imamo primjer kako su Evanđelja precizno izgovorena i kako te riječi moramo shvatiti upravo doslovno. Sve je egzaktno i točno, u takvim dokumentima pisanim na temelju znanosti duha, a suvremeni čovjek često nema pojma o egzaktnosti, o točnosti s kojom su u tim dokumentima odabrane riječi.

Ali sada, kao i uvijek kada takva razmatranja vodimo s antropozofskog gledišta, moramo se također sjetiti, da za znanost duha, Evanđelja nisu izvori znanja u pravom smislu riječi. Činjenica da je nešto zapisano u Evanđeljima, ne bi to nužno učinila istinom, za nekoga tko striktno stoji na temelju znanosti duha. Duhovni se znanstvenik ne oslanja na pisane dokumente, već na ono što sama duhovno znanstvena istraživanja pružaju u njegovo vrijeme. Ono što bića duhovnog svijeta imaju za reći iniciranim i vidovnjacima u naše vrijeme, izvor je prave znanosti duha, za inicirane i za vidovnjake. I ti su izvori u nekim aspektima isti, u naše vrijeme kao i u vremenima koja sam upravo opisao. Stoga se i danas vidovitima mogu nazvati oni koji imaju uvid u imaginativni svijet, a iniciranim samo oni koji se mogu uzdići do razine inspiracije i intuicije. Stoga, za ova vremena, iskaz vidovnjaka, ne mora se podudarati s onim od inicijata.

Ono što susrećemo u Evanđelju po Ivanu, moglo se temeljiti samo na istraživanju inicijata koji je bio u stanju uzdići se do inspiracijskog i intuitivnog znanja. Ono što susrećemo u drugim evanđeljima, moglo se temeljiti na porukama imaginativnih, vidovitih ljudi koji još nisu bili sposobni sami se uzdići u svijet inspiracije i intuicije. Dakle, ako se strogo držimo današnje razlike, Evanđelje po Ivanu temelji se na inicijaciji; ostala tri evanđelja, posebno Lukino evanđelje, čak i prema samom piscu, temelje se na vidovitosti. I budući da se osobito temelji na vidovitosti, jer je pozvano u pomoć sve što i najvještiji vidovnjak može vidjeti, nudi nam točnu sliku onoga što se u Evanđelju po Ivanu može prikazati samo u bljedim slikama. Kako bih još jasnije istaknuo razliku, želio bih reći sljedeće.

Pretpostavimo - što danas teško da je slučaj - da je osoba inicirana, pa joj je otvoren svijet inspiracije i intuicije, ali da nije vidovita, pa stoga nije mogla percipirati svijet imaginacije. Takva se osoba susreće s drugom osobom koja možda uopće nije inicirana, ali kojoj je kroz neke okolnosti otvoren svijet imaginacije, tako da može vidjeti cijelo polje imaginacije. Osoba ove druge vrste mogla bi priopćiti prvome mnogo toga što ovaj ne vidi, što možda prije može objasniti inspiracijom, ali što sam ne može vidjeti jer mu nedostaje vidovitosti. Ljudi koji su vidoviti a da nisu inicirani, danas su vrlo brojni; suprotno jedva da je slučaj. Ipak, može se dogoditi da neka inicirana osoba ima dar vidovitosti, ali u određenom slučaju, iz nekog razloga ne može vidjeti imaginaciju. Tada bi mu vidovita osoba mogla reći mnoge stvari koje su mu još nepoznate.

Uvijek se mora striktno naglašavati, da se antropozofija ili znanost duha ne temelji ni na čemu drugome nego na izvorima inicijata, odnosno da niti Evanđelje po Ivanu niti ostala Evanđelja nisu izvori njezina znanja. Ono što se danas može istraživati bez povijesnog dokumenta, izvor je za antropozofsko znanje. Ali onda pristupamo dokumentima i tražimo ono, što duhovno istraživanje danas može pronaći, i uspoređujemo s dokumentima.

Ono što duhovno istraživanje danas može pronaći bez dokumenta o Krist-događaju - može pronaći u bilo kojem trenutku - ponovno nalazimo na veličanstven način u Evanđelju po Ivanu. I zato je to tako vrijedan tekst, jer nam pokazuje da je u vrijeme kada je napisan, postojao netko tko je pisao na isti način na koji danas može pisati netko tko je iniciran u duhovni svijet. Takoreći, isti glas koji se danas čuje, dolazi nam iz dubine stoljeća.

Sličan je slučaj i s drugim evanđeljima, kao i s Evanđeljem po Luki. Nisu nam slike koje nam opisuje pisac Evanđelja po Luki izvor spoznaje viših svjetova, već je za nas izvor, ono što nam daje uzdizanje u sam nadosjetilni svijet. A kada govorimo o Krist-događaju, izvor za nas je i onaj veliki prikaz slika i imaginacija koje se pojavljuju kada usmjerimo svoj pogled na ono što stoji na početku naše ere. A ono što nam se predstavlja, uspoređujemo sa slikama i imaginacijama, koje nam opisuje Evanđelje po Luki. A ovaj ciklus predavanja, ima za cilj pokazati kako se slike imaginacije, koje ljudi danas dobivaju, mogu usporediti s opisima s kojima se suočavamo u Evanđelju po Luki.

Istina je da za duhovno istraživanje, kada se proširi na događaje iz prošlosti, postoji samo jedan izvor. Taj izvor ne leži u vanjskim dokumentima. Ni kamenje koje vadimo iz zemlje, ni dokumenti koji se čuvaju u arhivima, ni ono što su povjesničari, nadahnuti ili nenadahnuti, napisali, nije izvor znanosti duha. Izvor za naše duhovno istraživanje, je ono što možemo pročitati u neprolaznoj kronici, u Akaša kronici. Moguće je znati što se dogodilo bez ikakvog vanjskog dokumenta.

Dakle, današnji čovjek može birati dva načina za dobivanje podataka o prošlosti. On može uzeti vanjske dokumente ako želi saznati nešto o vanjskim događajima, povijesne dokumente, ili, ako želi naučiti nešto o duhovnim okolnostima, pogleda vjerske dokumente. Ili se može upitati: što kažu oni ljudi koji su svojim duhovnim očima otvorili onu neprolaznu kroniku koju nazivamo Akaša kronika, taj veliki plato u kojem je neprolaznim zapisom, zapisano sve što se ikada dogodilo u razvoju svijeta, Zemlje i čovječanstva?

Čovjek koji se uzdiže u nadosjetilne svjetove, postupno uči čitati ovu kroniku. Ona nije običan zapis. Zamislite pred vašim duhovnim okom, tijek događaja kako su se odvijali. Zamislite cara Augusta i sva njegova djela kako vam se kao u magli pojavljuju pred očima. Sve što se nekad dogodilo, pred vašim je okom. Tako to stoji pred duhovnim istraživačem, i on to svaki čas može ponovno doživjeti. Ne trebaju mu nikakvi vanjski dokazi. Dovoljno je samo usmjeriti svoj pogled na određenu točku svijeta ili ljudske povijesti, i događaji koji su se zbili, pojavit će se pred njegovim očima u duhovnoj slici. Na taj način duhovni pogled može lutati kroz prošla vremena. Ono što tamo vidi, zabilježeno je kao rezultat duhovnog istraživanja.

Što se tada dogodilo, u vremenima kada počinje naš kalendar? Ono što se tamo dogodilo, može se vidjeti duhovnim okom, i može usporediti s onim što nam, naprimjer, govori Evanđelje po Luki. Tada duhovni istraživač prepoznaje da su u to vrijeme postojali takvi vidovnjaci koji su također vidjeli što je bilo u prošlosti; i možemo usporediti, kako se ono što nam oni mogu reći kao svoju sadašnjost, odnosi prema onome što mi možemo vidjeti kada pogledamo natrag u Akaša zapis.

Uvijek moramo imati na umu da ne crpimo iz dokumenata, nego da crpimo iz samog duhovnog istraživanja, i da u dokumentima iznova tražimo ono što je izvučeno iz duhovnog istraživanja. To povećava vrijednost dokumenata, i omogućuje nam da na temelju vlastitog istraživanja odlučimo o istinitosti onoga što sadrže. Na taj način oni pred nama rastu kao izraz istine, jer istinu i samo možemo prepoznati. Ne može se izraziti nešto što je upravo opisano, a da se istovremeno ne istakne, da ovo čitanje Akaša zapisa nije tako jednostavno kao, naprimjer, promatranje događaja u fizičkom svijetu. Želio bih se poslužiti posebnim primjerom, kako bih ilustrirao gdje leže određene poteškoće pri čitanju Akaša zapisa. Želio bih to ilustrirati na primjeru samog čovjeka.

Iz elementarne antropozofije znamo da se čovjek sastoji od fizičkog tijela, eterskog tijela, astralnog tijela i 'Ja'. Onog trenutka kada se čovjeka više ne promatra samo na fizičkom planu, nego se uspinje u duhovni svijet, tada počinju poteškoće. Kada čovjeka imate ispred sebe, pred sobom imate jedinstvo; tu imate njegovo fizičko tijelo, njegovo etersko tijelo, njegovo astralno tijelo i njegovo 'Ja'. Ako čovjeka promatrate dok je budan, sve vidite u jednoj cjelini. Onog trenutka, kada čovjeka više ne promatrate dok je budan, nego kada se, da bi ga se promatralo, morate uzdići u više svjetove, gdje taj uspon postaje nužan, odmah počinju poteškoće. Ako se, naprimjer, noću, kada želimo vidjeti cijelog čovjeka, uzdignemo u svijet imaginacije kako bismo vidjeli, naprimjer, astralno tijelo - jer ono je izvan fizičkog tijela - tada smo čovjeka podijelili na dva odvojena dijela.

Ovo što sada opisujem, doista će se dogoditi samo u najrjeđim slučajevima, jer je promatranje ljudi još uvijek relativno lako; ali možete dobiti predodžbu o poteškoćama. Zamislite da netko uđe u prostoriju u kojoj spava više ljudi. Ako ima sposobnost vidovitosti, vidi fizička tijela i eterska tijela kako leže u krevetima; onda, kada postane vidovit, vidi astralna tijela. Ali ovaj svijet astralnog je svijet propusnosti. Tamo gore u astralnom svijetu, astralna tijela prolaze jedna kroz drugo. Čak i ako obučenom vidovnjaku to neće biti lako shvatiti, ipak bi se moglo dogoditi da, kada pogleda cijelu skupinu ljudi koji tamo spavaju, lako može pobrkati koje astralno tijelo pripada kojem fizičkom tijelu dolje. Rekao sam da nije lako da se to dogodi, jer ovakvo viđenje relativno spada u najniže stupnjeve, i jer je osoba dobro pripremljena kako da pravi razliku u takvom slučaju. Ali ako se u višim svjetovima ne

razmatraju ljudi, nego druga duhovna bića, tada poteškoće postaju prilično velike. Da, za čovjeka su prilično velike, ako ga se promatra ne kao sadašnjeg čovjeka, nego u cijelom njegovom biću dok prolazi kroz inkarnacije.

Dakle, ako pogledate osobu koja je sada živa, pitate se: gdje je bilo njegovo 'Ja' u prethodnoj inkarnaciji? - tako da do njegove prethodne inkarnacije morate proći kroz svijet devahana. Morate moći odrediti koje je 'Ja' uvijek pripadalo prethodnim inkarnacijama te osobe. Morate biti u stanju držati zajedno kontinuirano 'Ja', i različite razine ovdje dolje na Zemlji na kompliciran način. Vrlo je lako moguća greška, vrlo je lako pogriješiti ako se traži boravište 'Ja' u prethodnim tijelima. Dakle, kada se netko uspinje u više svjetove, nije lako držati zajedno sve što osobnosti pripada, zajedno s onim što je zabilježeno u Akaša zapisima kao njene prethodne inkarnacije.

Pretpostavimo da je netko dobio sljedeći zadatak. Ispred sebe bi imao osobu, recimo Hansa Müllera. Kao vidovnjak ili inicirana osoba on pita: tko su fizički preci ovog Hans Müllera? Pretpostavimo da su svi vanjski fizički dokumenti izgubljeni i da se možemo osloniti samo na Akaša zapis. Stoga je morao potražiti fizičke pretke, morao je pokušati odrediti oca, majku, djeda i tako dalje, iz Akaša zapisa, kako bi vidio kako se fizičko tijelo razvilo u fizičkoj lozi. Ali onda bi se moglo postaviti pitanje: koje su bile prethodne inkarnacije ove osobe? Mora krenuti potpuno drugačijim putem od onog kojim dolazi do fizičkih predaka čovjeka. Morat će se vratiti mnogo, mnogo vremena ako želi doći do ranijih inkarnacija 'Ja'. Tu već imate dvije struje. Niti je fizičko tijelo, kakvo stoji pred nama, potpuno nova kreacija, jer potječe od predaka u fizičkoj liniji nasljeđa, niti je 'Ja' potpuno nova kreacija, jer je povezan s ranijim inkarnacijama.

Ali ono što se odnosi na fizičko tijelo i 'Ja', također se odnosi na srednje članove, etersko tijelo i astralno tijelo. Većina vas će znati da etersko tijelo nije potpuno nova kreacija, već da je možda slijedilo neki put kroz najrazličitije oblike. Rekao sam vam kako se etersko tijelo Zaratustre, ponovno pojavilo u eterskom tijelu Mojsija - to je isto etersko tijelo. Ako bismo ispitali Mojsijeve fizičke pretke, dobili bismo jednu liniju. Kad bi se ispitali preci Mojsijeva eterskog tijela, našla bi se drugačija linija: tu bi došli do eterskog tijela Zaratustre i do drugih eterskih tijela.

Baš kao što treba slijediti potpuno različite struje za fizičko tijelo nego za etersko tijelo, isto vrijedi i za astralno tijelo. Iz svakog člana ljudske prirode, možemo doći u različite struje. Dakle, možemo reći: etersko tijelo je eterska reinkarnacija eterskog tijela koje je bilo u potpuno drugoj individualnosti, uopće ne u istoj u kojoj je 'Ja' prethodno bilo utjelovljeno. A isto možemo reći i za astralno tijelo.

Kada se uspinjemo u više svjetove da ispitamo čovjeka u smislu njegovih ranijih članova, sve pojedinačne struje se razilaze. Jedno nas vodi u ovom, drugo u onom smjeru, i u duhovnom svijetu dolazimo do vrlo složenih procesa. Ako netko želi potpuno razumjeti čovjeka sa stajališta duhovnog istraživanja, ne smije ga opisati samo kao potomka njegovih predaka, ne samo da svoje etersko tijelo izvodi od ovog ili onog bića, ili svoje astralno tijelo od ovog ili onoga bića, već u potpunosti mora opisati kako su sva ova četiri člana prošla svoj put dok se sada nisu ujedinila u ovo biće. Ne možete učiniti samo jedno. Naprimjer, može se pratiti put koji je imalo etersko tijelo, i doći do važnih spoznaja. Druga osoba može slijediti put astralnog tijela. Jedan može o eterskom tijelu, drugi može staviti veći naglasak na astralno tijelo i dati svoje opise u skladu s tim. Onome tko i sam ne promatra sve ono što vidoviti ljudi govore o nekom biću, biti će mu svejedno kaže li se ovo ili ono; činit će mu se kao da se uvijek iznova opisuje ista stvar. Za njega će onaj koji opisuje samo fizičku osobnost reći isto što i onaj koji opisuje etersko tijelo; uvijek će vjerovati da se opisuje Hansa Müllera.

Sve ovo vam sada može dati sliku složenosti okolnosti, s kojima se suočavamo kada želimo opisati prirodu bilo kojeg fenomena u svijetu - bio to čovjek ili bilo koje drugo biće - sa stajališta vidovitih istraživanja ili istraživanja iniciranih. Ono što sam upravo rekao, morao sam reći; jer iz ovoga možete vidjeti, da samo najopsežnije istraživanje Akaša zapisa, koje ide u svim smjerovima, može dovesti bilo koji entitet jasno pred naše duhovno oko.

Biće koje stoji pred nama, također u smislu u kojem ga opisuje Ivanovo evanđelje, koje pred nama stoji s 'Ja' - bez obzira da li prije ili poslije Ivanova krštenja, oslovljavamo li ga kao Isusa iz Nazareta prije krštenja, ili kao Krista nakon Ivanova krštenja - on pred nama stoji s 'Ja', s astralnim tijelom, s eterskim tijelom i s fizičkim tijelom. Potpuno ih možemo opisati sa stajališta Akaša zapisa, samo ako slijedimo staze kojima su ta četiri člana tadanjeg bića Krista Isusa išla u razvoju čovječanstva. Tek tada ih možemo ispravno razumjeti. Ovdje se radi o potpuno razumijevanju podataka o Krist dogadaju sa stajališta suvremenog duhovnog istraživanja, gdje se mora rasvijetliti ono što se čini proturječnim u četiri evanđelja.

Često sam isticao zašto današnje čisto materijalističko istraživanje ne može vidjeti visoku vrijednost, istinitu vrijednost Evanđelja po Ivanu: jer ne može shvatiti da viši inicijati vidi drugačije, dublje od ostalih. Između ostala tri evanđelja, sinoptička, oni kojima se Ivanovo evanđelje ne sviđa pokušavaju stvoriti nekakav sklad. Međutim, bit će teško postići sklad ako se uzmu u obzir samo vanjski materijalni događaji. Jer ono što će za nas biti od posebne važnosti na sutrašnjem predavanju, razmatranje života Isusa iz Nazareta prije njegova krštenja od Ivana, opisali su nam dvojica evanđelista, pisac Evanđelja po Mateju i pisac Evanđelja po Luki; i s vanjskog

materijalističkog gledišta ovdje postoje razlike, koje ni na koji način ne podliježu onome što se mora pretpostaviti kao razlike između ostala tri Evanđelja i Evanđelja po Ivanu.

Uzmimo činjenice. Pisac Evanđelja po Mateju opisuje da je rođenje kreatora kršćanstva unaprijed najavljeno, da se to rođenje događa, da dolaze magovi s istoka koji su vidjeli zvijezdu, da ih je zvijezda dovela do mjesta gdje se rodio Spasitelj. Dalje opisuje kako to privlači Herodovu pozornost i kako, da bi izbjegli Herodovu akciju, koja se sastoji u pokolju djece u Betlehemu, Spasiteljevi roditelji s djetetom bježe u Egipat. Kad je Herod umro, Josipu, Isusovom ocu, rečeno je da se može vratiti, a on se iz straha od Herodova nasljednika ne vraća u Betlehem, već odlazi u Nazaret. - Danas ću se suzdržati od najave Krstitelja. Međutim, želio bih istaknuti da ako usporedimo Evanđelje po Luki i Evanđelje po Mateju, navještaj Isusa iz Nazareta odvija se sasvim različito u dva evanđelja: jednom je to Josipu, drugi put Mariji.

Zatim iz Evanđelja po Luki vidimo kako su roditelji Isusa iz Nazareta prvotno živjeli u Nazaretu, a zatim su jednom prilikom otišli u Betlehem, naime na popis stanovništva. Dok su bili tamo, Isus se rodi. Zatim, nakon osam dana, dolazi do obrezivanja - ništa o bijegu u Egipat - i nakon nekog vremena, nedugo zatim, dijete se prikazuje u hramu. Vidimo da se prinosi žrtva, što je uobičajeno, i da se nakon toga, roditelji s djetetom vraćaju u Nazaret i tamo žive. A onda nam je ispričana izvanredna priča, priča o tome kako je dvanaestogodišnji Isus, tijekom posjeta koji su njegovi roditelji učinili Jeruzalemu, ostao u hramu, kako su ga tražili, kako ga onda ponovno nalaze u hramu među onima koji tumače Pismo, kako im se tamo čini kao vješt u tumačenju Pisma, kako se u krugu pismoznanaca čini inteligentnim i mudrim. Zatim ide priča kako dijete opet vode kući i kako ono odrasta; a o njemu ništa posebno ne čujemo do Ivanova krštenja.

Ovdje imamo dvije priče o Isusu iz Nazareta prije Kristova uznesenja. Onaj tko ih želi pomiriti, mora se prije svega zapitati, kako može pomiriti priču da su odmah nakon Isusova rođenja roditelji, Josip i Marija, ponukani da s djetetom pobjegnu u Egipat i potom se opet vrate, prema uobičajenom materijalističkom gledištu, s prikazanjem u hramu po Luki.

Tu ćemo vidjeti, da će nam se ono što nam se čini kao potpuna kontradikcija za fizičko poimanje, pokazati kao istina u svijetlu duhovnog istraživanja. Obje su istinite, iako se čini da proturječe jedna drugoj u fizičkom svijetu. Upravo su tri sinoptička evanđelja, Evanđelja po Mateju, Marku i Luki, trebala ljude prisiliti da usvoje duhovno razumijevanje činjenica ljudskih događaja. Jer ljudi bi trebali shvatiti da se ništa ne postiže, ako se ne razmišlja o prividnim proturječjima u takvim dokumentima ili se govori o 'pjesničkoj' slobodi kada se ne može proći kroz stvarnost.

Ovoga puta imat ćemo priliku govoriti o nečemu o čemu nam Evanđelje po Ivanu nije dalo priliku govoriti detaljnije, a to su događaji koji su se zbili prije Ivanova krštenja, prije nego što je biće Krista ušlo u tri tijela Isusa iz Nazareta. A mnoge važne zagonetke o naravi kršćanstva razriješiti ćemo slušajući - iz istraživanja Akaša zapisa - kakva je bila narav Isusa iz Nazareta prije nego što je Krist uzeo njegova tri tijela.

Sutra ćemo započeti ispitivanjem prirode i života Isusa iz Nazareta iz Akaša zapisa, a zatim se zapitati: kako se ono što možemo znati iz ovog izvora, o pravoj prirodi Isusa iz Nazareta, može usporediti, s onim što je opisano u Evanđelju po Luki, kao ono što dolazi od onih koji su u to vrijeme 'vidjeoci' ili 'sluge Riječi', Logosa?

DRUGO PREDAVANJE

Basel, 16. rujna 1909.

Kroz različita razdoblja kršćanskog razvoja, Ivanovo evanđelje uvijek je bio dokument koji je ostavljao najdublji dojam na sve one koji su tražili posebnu dubinu, unutarnje uranjanje u kršćansku struju svijeta. Stoga je ovo Ivanovo evanđelje bilo dokument svih kršćanskih mistika koji su nastojali živjeti ono što je predstavljano u Ivanovom evanđelju u osobnosti i biću Krista Isusa.

Kroz stoljeća, kršćanski ljudi pristupali su Lukinom evanđelju na donekle drugačiji način. Gledano iz drugačije perspektive, to u biti odgovara onome što smo već jučer nagovijestili o razlici između Ivanovog evanđelja i Lukinog evanđelja. Dok je Ivanovo evanđelje, u određenom smislu, bilo dokument za mistike, Lukino evanđelje uvijek je bilo svojevrsna poučna knjiga za širu javnost, za one koji su se, moglo bi se reći u određenom smislu, mogli uzdići iz jednostavnosti i izravnosti svojih srca u sferu kršćanskog osjećaja. Kao poučna knjiga, Lukino evanđelje opstalo je kroz stoljeća. Za sve one opterećene patnjom i boli, ono je uvijek bilo izvor unutarnje utjehe. Jer u ovom evanđelju toliko se toga proglašava o velikom Tješitelju, velikom Dobročinitelju čovječanstva, Spasitelju opterećenih i potlačenih. Knjiga kojoj su posebno posvetili pozornost oni koji su se nastojali prožeti kršćanskom ljubavlju bilo je Evanđelje po Luki, jer se više nego u bilo kojem drugom kršćanskom dokumentu, u ovom Evanđelju po Luki otkriva moć i prodorna sila ljubavi. I oni koji su na bilo koji način bili svjesni - i to se u osnovi može odnositi na sve ljude - da su opteretili svoja srca nekim grijehom, uvijek su nalazili pouku, utjehu i uzdizanje opterećene duše kada su gledali u Lukino evanđelje i njegovo naviještanje te mogli sebi reći: Krist Isus pojavio se ne samo za pravednike, već i za grešnike; sjedio je za stolom s grešnicima i carinicima. Dok Ivanovo evanđelje zahtijeva mnogo pripreme da bi djelovalo na čovjeka, za Lukino evanđelje se može reći da nijedan um nije toliko nizak, toliko nezreo da ne može u potpunosti upiti svu toplinu koja proizlazi iz Lukinog evanđelja.

Dakle, Lukino evanđelje oduvijek je bila knjiga za širu javnost, ona koja je mogla poučiti čak i djetinjasti um. Sve što je ostalo dječje u ljudskoj duši, od najranijih životnih faza do najstarijih, oduvijek je osjećalo privlačnost prema Lukinom evanđelju. I prije svega, ono gdje su kršćanske istine bile slikovito prikazane, ono što je umjetnost preuzela od kršćanskih istina kao svoju temu - mnogo je doista proizašlo i iz drugih evanđelja - ali ono što je uvijek iz umjetnosti najsnažnije govorilo ljudskim srcima, iz slikarstva, nalazimo izraženo u Lukinom evanđelju i odatle se ulijeva u umjetnost. Svi duboki

odnosi između Krista Isusa i Ivana Krstitelja, koji su tako često nalazili slikovni prikaz, imaju svoj izvor u ovoj neprolaznoj knjizi, Evanđelju po Luki.

Svatko tko ovaj dokument promatra iz ove perspektive, otkrit će da je, od početka do kraja, uronjen, takoreći, u načela ljubavi, suosjećanja, jednostavnosti, čak, do određene mjere, djetinjastosti. A gdje je drugdje ta djetinjastost izražena tako toplo nego u dječjoj priči Isusa iz Nazareta, koju nam je ispričao pisac Evanđelja po Luki! Zašto je to bilo tako, postat će nam jasno kako postupno budemo dublje ulazili u ovu izvanrednu knjigu.

Danas će biti potrebno reći nekoliko stvari koje se u početku mogu činiti proturječnima onima koji su od mene čuli druga predavanja na ovu temu ili druge cikluse. Ali samo pričekajte objašnjenja sljedećih nekoliko dana, i tada će se činiti da su u skladu s onim što ste do sada čuli od mene o Kristu Isusu i Isusu iz Nazareta. Ne može se odjednom predstaviti cijeli složeni opseg istine, i danas će biti potrebno istaknuti aspekt kršćanskih istina koji će se činiti proturječnim onom dijelu istine koji sam vam do sada uspio tu i tamo izraziti. - Odabran će biti takav put da se razviju pojedinačne struje istine, a zatim će se pokazati kako su potpuno u skladu i suglasju. Naravno, u raznim ciklusima, posebno budući da je početna točka do sada - namjerno - uzeta iz Evanđelja po Ivanu, mogao sam ukazati samo na dio istine. Taj dio stoga ostaje istina; to ćemo vidjeti u nadolazećim danima. Danas je naš zadatak razmotriti dio kršćanske istine koji je većini vas nepoznat.

U Lukinom evanđelju, predivan odlomak nam govori da pastirima u polju, anđeo koji im se ukazuje javlja da se rodio 'Spasitelj svijeta'. A zatim se spominje da nakon što je ovaj anđeo to objavio, 'nebeske vojske' (Luka 2,13) dolaze ovom anđelu. Zato zamislite sliku ovih pastira koji gledaju gore i vide nešto poput 'otvorenog neba' i bića duhovnog svijeta koja se šire pred njima u moćnim slikama. Što se najavljuje pastirima?

Ono što im se najavljuje odjeveno je u monumentalne riječi, riječi koje su izgovarane kroz cijelu evoluciju čovječanstva i koje su postale božićni stih kršćanskog razvoja. Riječi odjekuju pastirima, koje bi, ispravno prevedene, glasile otprilike ovako:

"Objavljuju se božanska bića odozgo [Slava Bogu na visini, nap.pr.], i na Zemlji mir ljudima dobre volje".(Luka 2,14)

'Slava', kako se obično prevodi, potpuno je pogrešan prijevod. Trebao bi glasiti onako kako sam upravo rekao. I kontrast treba oštro naglasiti: ono što pastiri vide jest objava duhovnih bića odozgo, i to se događa upravo u ovom trenutku kako bi mir mogao ući u ljudska srca ispunjena dobrom voljom.

U osnovi, kao što ćemo vidjeti, mnoge misterije kršćanstva leže u ovim riječima, ako se ispravno shvate. Bit će potreban određeni napor da se

osvijetle ove paradigmatičke riječi. Ono što je prije svega potrebno jest da pokušamo razmotriti izvještaje koje čovjekovo vidovito osjetilo prima iz Akaša kronike. Važno je prvo otvorenim okom duha pogledati doba u kojem se Krist Isus pojavljuje za ljude, a zatim se zapitati: kako se ono što je tada ušlo u evoluciju Zemlje duhovno pojavljuje kada to pratimo u cijelom povijesnom razvoju, kada se pitamo: odakle je to došlo?

U to vrijeme, u ljudski razvoj je dotjecalo nešto što se činilo kao stjecište duhovnih struja iz najrazličitijih smjerova. U najrazličitijim dijelovima Zemlje, tijekom vremena su se pojavili najrazličitiji svjetonazori. Sve što se pojavilo u raznim regijama Zemlje, u to se vrijeme slilo u Palestini i na neki način pronašlo izraz u tim događajima u Palestini, tako da se možemo zapitati: kamo vode struje koje vidimo kako se slijevaju u središnju točku u palestinskim događajima?

Već smo jučer naznačili da Lukino evanđelje pruža ono što nazivamo imaginativnom spoznajom i da se ta imaginativna spoznaja stječe putem slika. U onome što je upravo predstavljeno predstavljena nam je slika: slika otkrivenja duhovnih bića odozgo koja se pojavljuju iznad pastira, slika duhovnog bića, anđela, a zatim i mnoštva anđela. Stoga moramo postaviti pitanje: kako vidovito ljudsko biće, koje je također inicirano u misterije postojanja, gleda na ovu sliku, koju može ponovno stvoriti u bilo kojem trenutku gledajući natrag u Akaša kroniku? Što se to predstavilo pastirima? Što je sadržano u ovom mnoštvu anđela i odakle dolazi?

Jedna od velikih duhovnih struja koja je tekla kroz ljudski razvoj, struja koja se postupno uzdizala sve više, tako da je u vrijeme palestinskih događaja mogla sjati na Zemlju samo s duhovnih visina, otkriva se u ovoj slici. Ako započnemo - sada kroz dešifriranje Akaša kronike - s ovim mnoštvom anđela koji su se pojavili pastirima, vraćeni smo jednoj od najvećih duhovnih struja u ljudskom razvoju, koja se, moglo bi se reći, posljednji put proširila kao budizam prije pojave Krista Isusa na Zemlji, nekoliko stoljeća ranije. Koliko god vam to čudno zvučalo, onaj tko prati put unatrag kroz Akaša kroniku, od te objave dane pastirima do prethodnih vremena čovječanstva, vođen je do onoga što je bilo 'prosvjetljenje' velikog Bude. Ono što je sjalo pred ljudima u Indiji, što je tamo nekad pokretalo duhove i srca kao religija suosjećanja i ljubavi, kao veliki svjetonazor, i što i danas pruža duhovnu hranu velikom dijelu čovječanstva, ponovno se pojavilo u objavi pastira. Jer i to se trebalo ulijevati u objavu u Palestini. Ono što nam je prvi put rečeno u Evanđelju po Luki može se razumjeti samo ako - opet iz perspektive duhovno znanstvenog istraživanja - pogledamo što je Buda bio čovječanstvu i što je Budino otkrivenje zapravo postiglo tijekom ljudskog razvoja. Sljedeće nam mora biti jasno.

Kad se Buda pojavio na Dalekom istoku pet ili šest stoljeća prije naše ere, u njemu se pojavila individualnost koja se mnogo puta reinkarnirala i koja je

kroz svoje brojne inkarnacije napredovala do visoke razine razvoja. Buda je mogao postati ono što je bio, samo zato što je u svojim prethodnim inkarnacijama već postigao visoku, visoku razinu razvoja u najvišem smislu te riječi. Razina razvoja bića u kozmosu koju je Buda postigao naziva se, u orijentalnom smislu, 'Bodhisattva'. Priroda Bodhisattvi već je bila raspravljana - barem s nekim od vas - iz različitih perspektiva. U ciklusu 'Duhovne hijerarhije i njihov odraz u fizičkom svijetu', Düsseldorf, travanj 1909, pokazao sam kako se Bodhisattve odnose prema cjelokupnom kozmičkom razvoju; u Münchenu, u ciklusu predavanja 'Orijent u svijetlu Okcidenta' u kolovozu 1909, mogao sam to istaknuti iz drugačije perspektive. Danas će priroda Bodhisattvi biti ispitana iz još jedne perspektive. Postupno ćete pronaći sklad između ovih pojedinačnih istina.

Onaj tko je postao Buda prvo je morao biti Bodhisattva. Bodhisattva je stoga bila prethodna faza individualnog razvoja prema biti Buda. Sada razmotrimo prirodu Bodhisattvi iz perspektive čovjekove evolucije. Možemo je razumjeti samo ako evoluciju ispitamo iz perspektive znanosti duha.

Ono što ljudi mogu učiniti u nekom vremenu, ono koje sposobnosti razviju, nije oduvijek postojalo. To je samo kratkovidna perspektiva, nesposobna vidjeti dalje od vlastitog doba, vjerovati da su iste sposobnosti koje ljudi danas posjeduju već bile prisutne u pretpovijesno doba. Ljudske sposobnosti, ono što ljudi mogu postići, znati i učiniti, mijenja se od doba do doba. Danas su ljudske sposobnosti toliko razvijene da ljudi mogu, takoreći, prepoznati ovo ili ono vlastitim razumom, da s pravom mogu reći: ja percipiram ovu ili onu istinu svojim razumijevanjem, svojim razumom; mogu prepoznati što je moralno i nemoralno, što je logično ili nelogično u određenom pogledu. Ali čovjek bi pogriješio kad bi vjerovao da su te sposobnosti, razlikovanja logičnog od nelogičnog ili moralnog od nemoralnog, oduvijek bile inherentne ljudskoj prirodi. One su tek došle, razvile se postupno. Ono što je čovjek danas sposoban postići vlastitim sposobnostima, morao je naučiti - poput djeteta od oca i majke ili svog učitelja - od bića koja su, iako su također utjelovljena među ljudskim bićima, bila više razvijena kroz svoje duhovne sposobnosti, i koja su u misterijima, mogla komunicirati s duhovnim bićima koja su bila iznad njih, s božanskim duhovnim bićima.

Takve osobe, koje su doista bile utjelovljene u fizičkom tijelu, ali su bile sposobne komunicirati s višim, ne fizički utjelovljenim individualnostima, oduvijek su postojale. Naprimjer, prije nego što su ljudi, postigli dar logičkog razmišljanja, putem kojeg i sami danas mogu logički razmišljati, morali su slušati određene učitelje. Ti učitelji nisu mogli logički razmišljati kroz određene sposobnosti razvijene u fizičkom tijelu, već samo kroz svoju povezanost s božanskim duhovnim bićima u višim oblastima u misterijima. Takvi učitelji, koji su podučavali logiku i moral iz objava koje su primili iz

viših svjetova, postojali su prije nego što su sami ljudi, po svojoj prirodi na Zemlji, bili sposobni logički razmišljati ili otkrivati moral. Određena kategorija takvih bića, koja su doista utjelovljena u fizičkom tijelu, ali koja komuniciraju s božanskim duhovnim bićima kako bi ono što od njih nauče mogli prenijeti ljudima, su Bodhisattve. Oni su stoga bića utjelovljena u ljudskom tijelu, čije se sposobnosti protežu do zajedništva s božanskim duhovnim bićima.

I prije nego što je Buda postao 'Buda', bio je Bodhisattva, odnosno pojedinac koji je mogao komunicirati s višim, božanskim duhovnim bićima u misterijima. Jedno takvo biće, kao Bodhisattva, jednom je primilo određenu misiju, specifičan zadatak u višem svijetu, u davnim vremenima razvoja Zemlje, i ostaje predano toj misiji.

Ako ovo primijenimo na Budu, moramo reći: kao Bodhisattva, imao je specifičan zadatak. Kad je Zemlja još bila u ranijim fazama razvoja, prije atlantskog i lemurijskog razdoblja, biće koje se utjelovilo kao Buda u šestom stoljeću prije Krista dobilo je specifičan zadatak. Taj je zadatak ostao isti. Kroz sva vremena morao je raditi iz epohe u epohu, uvijek prenoseći zemljinom razvoju onoliko koliko je Zemlja mogla apsorbirati snagom svog bića. Za svako takvo biće - to jest, za svakog Bodhisattvu - postoji vrijeme kada, takoreći, s misijom koju je primio u praiskonskim vremenima, doseže određenu točku gdje ono što je mogao izliti u čovječanstvo odozgo, može postati vlastita sposobnost ljudi. Jer ono što je sada ljudska sposobnost, prije je bila sposobnost božanskih duhovnih bića, a Bodhisattve su to spustile čovječanstvu s duhovnih visina. Takav duhovni misionar tako doseže točku u kojoj može sebi reći: ispunio sam svoju misiju; ljudima je sada dano ono što je bilo pripremano kroz mnoga, mnoga stoljeća. Došavši do takve točke, Bodhisattva može postati Buda. To jest, dolazi trenutak u vremenu kada se, kao biće s misijom koju smo upravo okarakterizirali, više ne treba utjeloviti u fizičkom ljudskom tijelu, kada se posljednji put utjelovi u takvom fizičkom tijelu i zatim se više ne treba utjeloviti kao takvo biće s misijom. Za Budu je takva točka u vremenu došla. Ono što je prije radio, stalno ga je iznova vodilo na Zemlju. Ali u vrijeme kada je bio prosvijetljen kao Buda, za njega se dogodila konačna inkarnacija kao Bodhisattve. Ušao je u ljudsko tijelo, koje je do visokog stupnja razvilo sposobnosti koje su se prije morale podučavati odozgo, i koje su sada postupno trebale postati njegove vlastite ljudske sposobnosti.

Ako je takav Bodhisattva, kroz svoj raniji razvoj, postigao takvo savršenstvo u ljudskom tijelu da može razviti kvalitete povezane s misijom Bodhisattve, tada se više ne treba inkarnirati. Tada lebdi u duhovnim oblastima, promičući i vodeći poslove ljudi, te odatle utječe na ljude. A ljudska bića tada imaju zadatak dalje razvijati ono što im je ranije dotjecalo s nebeskih visina i sebi reći: sada se moramo razvijati na takav način da razvijemo one

sposobnosti koje po prvi put u potpunosti vidimo ostvarene u onoj inkarnaciji postignute kroz sposobnosti Bodhisattve i koje su se pojavile u Budi. I kako se biće koje je funkcioniralo kao Bodhisattva kroz epohe pojavljuje kao ljudsko biće, čak i kao potpuno individualno ljudsko biće, gdje je sve što je prije teklo s nebeskih visina apsorbirano u ljudsku prirodu, kako bi se u jednom ljudskom biću pokazalo što je Bodhisattva sposoban, to biće je 'Buda'. Buda je to također pokazao. Da se Bodhisattva ranije povukao iz svoje misije, čovječanstvo više ne bi moglo imati koristi od blagoslova onih sposobnosti koje su im dotjecale s visina. Ali nakon što je razvoj napredovao do točke u kojoj su te sposobnosti mogle biti prisutne u jednom biću na Zemlji, stvoren je i potencijal klice da ih čovječanstvo u budućnosti razvije u sebi. Dakle, individualnost koja se prethodno razvila kao Bodhisattva, i koja nije, sve dok je bila Bodhisattva, u potpunosti ušla u ljudski oblik, već je dosegala nebeske visine, potpuno se povlači u ljudsko biće, tako da je u potpunosti obuhvaćena ovom inkarnacijom. Ali onda se ponovno povlači. Jer sada - s ovom inkarnacijom kao Bude - čovječanstvu je dan određeni kvantum otkrivenja koja će se sada nastaviti razvijati unutar samog čovječanstva. Stoga, nakon što postane Buda, biće Bodhisattve može se povući sa Zemlje do određenih duhovnih visina, može tamo ostati i može nastaviti poslove ljudi voditi odatle, gdje ga samo određena sposobnost vidovitosti može percipirati.

Koji je bio zadatak te divne, moćne, velike individualnosti koju u svakodnevnom životu nazivaju Budom? Ako zaista želimo razumjeti zadatak, misiju ovog Bude u smislu istinske ezoterije, moramo reći sljedeće. Sva kognitivna sposobnost ljudi razvijala se postupno. Više smo puta istaknuli kako je u atlantskom razdoblju veliki dio čovječanstva bio sposoban vidovito zaviriti u duhovne svjetove, a rekli smo da su određeni ostaci drevne vidovitosti još uvijek postojali u post atlantskom razdoblju. Kad bismo se iz atlantskog razdoblja spustili u drevno indijsko, drevno perzijsko, egipatsko kaldejsko, pa čak i u grčko-latinsko razdoblje, pronašli bismo brojne ljude, daleko više nego se to danas može sanjati, koji su posjedovali nasljeđe te drevne vidovitosti, kojima je astralna razina bila otvorena, koji su zavirivali u skrivene dubine egzistencije. Čak i u grčko-latinskom razdoblju, viđenje čovjekova eterskog tijela bilo je sasvim uobičajeno za veliki dio čovječanstva, posebno glave okružene tim eterskim oblakom, koji se, međutim, postupno, potpuno sakrio unutar glave.

Ali čovječanstvo se moralo uzdići od tog znanja koje je postupno cijelo postalo osjetilno znanje, do znanja stečenog putem vanjskih osjetila i putem duhovnih sposobnosti usmjerenih prema vanjskim osjetilima. Čovječanstvo se moralo postupno, takoreći, potpuno izvući iz duhovnog svijeta i ući u puko osjetilno promatranje, u racionalno, logičko razmišljanje. Čovječanstvo se postupno moralo uzdići do ovog nevidovitog znanja, jer je bilo potrebno

proći kroz njega kako bi se u budućnosti ponovno postigla vidovitost, ali tada sjedinjeno s onim što se steklo putem osjetilnog i intelektualnog znanja.

U ovom vremenu živimo u sadašnjosti. Osvrćemo se na prošlost u kojoj je čovječanstvo bilo vidovito i gledamo u budućnost u kojoj će ljudi ponovno biti vidoviti. U međuvremenu, međutim, većina ljudi ovisi o onome što percipiraju svojim osjetilima i shvaćaju svojim intelektom i razumom. Svakako postoji određena razina osjetilne percepcije te intelektualnog i racionalnog znanja. Međutim, postoje stupnjevi znanja. Jedna osoba, u određenoj inkarnaciji svoje zemaljske egzistencije, živi na način da malo razumije što je moral, da razvija malo suosjećanja za svoje bližnje: nazivamo je osobom na niskoj moralnoj razini. Ili druga živi na način da su joj intelektualne moći slabo razvijene: nazivamo je osobom na niskoj intelektualnoj razini. Znamo, međutim, da se te intelektualne moći spoznaje mogu uzdići na visoku razinu. Od osobe koja je malo moralna i intelektualna, do osobe koju nazivamo 'moralnim genijem' u Fichteovom smislu, koja se razvila do najviše moralne imaginacije, imamo sve moguće međufaze; i znamo da se do ove visine ljudskog savršenstva za sadašnjost, možemo razviti bez vidovitosti, samo kroz usavršavanje moći dostupnih običnim ljudima. Ove stupnjeve čovječanstvo je moralo dosegnuti tijekom evolucije Zemlje. Ono što čovječanstvo danas već do određene mjere prepoznaje kroz vlastitu inteligenciju, a također i ono što postiže kroz vlastitu moralnu snagu, naime, da treba imati suosjećanja za patnju i bol drugih, nešto je što primitivni čovjek nije mogao postići sam. Danas se može reći da se zdravi moralni osjećaj čovjeka već uzdiže do ovog uvida, čak i bez vidovitosti, a ljudi će se sve više uzdizati do uvida da je suosjećanje najviša vrlina i da čovječanstvo ne može napredovati bez ljubavi. Može se reći: čovjekov smisao za moral to danas može prepoznati i to će nastaviti rasti. Ali treba se osvrnuti na vremena kada je smisao za moral bio takav da to sam nije mogao prepoznati.

Bila su vremena, kada ljudi nikako nisu mogli shvatiti sami, da suosjećanje i ljubav mogu biti dio najvišeg razvoja ljudske duše. Stoga su se duhovna bića, poput Bodhisattvi, morala utjeloviti u ljudskom obliku. Primala su objave iz viših svjetova o aktivnoj moći suosjećanja i aktivnoj moći ljubavi, te su ljudima mogli reći kako bi se trebali ponašati sa suosjećanjem i ljubavi, jer ljudi još nisu bili dovoljno zreli da to sami shvate. Ono što ljudi danas sami prepoznaju kao uzvišenu vrlinu suosjećanja i ljubavi, do koje se uzdiže moralni smisao, moralo se podučavati s nebeskih visina, kroz epohe i epohe. A učitelj ljubavi i suosjećanja u tim vremenima, kada ljudi sami još nisu posjedovali uvid u prirodu suosjećanja i ljubavi, bio je Bodhisattva koji se kasnije posljednji put utjelovio u Gautama Budi.

Dakle, Buda je prethodno bio Bodhisattva, učitelj ljubavi i suosjećanja i svega što je s njima povezano. Ostao je takav kroz te karakterizirane epohe u

kojima su ljudi još uvijek bili po prirodi vidoviti do određene mjere. Utjelovljivao se kao Bodhisattva u takvim vidovitim ljudskim tijelima. A kada se zatim utjelovio kao Buda i vidovito zavirio u te ranije inkarnacije - od inkarnacije do inkarnacije - mogao je opisati kako se nutrina duše osjećala kada je provirila u dubine egzistencije skrivene iza osjetilnih pojava. Tu sposobnost je posjedovao u svojim ranijim inkarnacijama, i s tom sposobnošću je rođen u Sakya lozi, iz koje je došao Gautamin otac, Suddhodana. U vrijeme kada se Gautama Buddha rodio, još je uvijek bio Bodhisattva. To jest, pojavio se kao biće u koje se razvio u svojim prethodnim inkarnacijama. Onaj koji se obično naziva Budom rođen je preko svog oca, Suddhodane, i majke, Mayadevi, kao Bodhisattva. Ali budući da je rođen kao Bodhisattva, već kao dijete je posjedovao visok stupanj vidovitosti. Mogao je zaviriti u dubine egzistencije.

Mora nam biti jasno, da je tijekom ljudskog razvoja uvid u dubine egzistencije, poprimao sasvim posebne oblike. Misija razvoja ljudi na Zemlji bila je postupno dopustiti da se dar stare, prigušene vidovitosti, povuče; i ono što je ostalo kao nasljeđe te stare vidovitosti, stoga nisu bili najbolji dijelovi te vidovitosti. Ti najbolji dijelovi su prvi izgubljeni. Ono što je ostalo, bio je u mnogim slučajevima, nizak uvid u astralni svijet; to je upravo bio uvid u one demonske sile koje, kroz porive i strasti, vuku ljudska bića u nižu sferu. Kroz inicijaciju, doista možemo zaviriti u duhovni svijet i vidjeti sile i bića povezana s najljepšim mislima i osjećajima ljudi; ali također vidimo one duhovne moći koje leže iza divljih strasti, iza divlje osjetilnosti, i proždirućeg egoizma. Ono što je u širem krugu sačuvano za čovječanstvo - ne među iniciranim, već među većinom ljudi - upravo je vizija tih divljih demonskih sila koje leže iza niskih ljudskih strasti. Svatko tko uopće može zaviriti u duhovni svijet, naravno, može sve to i sam vidjeti. To ovisi o razvoju ljudskih sposobnosti. Čovjek ne može postići jedno bez drugog.

Kao Bodhisattva, Buda se prirodno morao utjeloviti u ljudskom tijelu organiziranom kako su ljudska tijela bila u to vrijeme, tijelu koje mu je dalo sposobnost da duboko zaviri u astralne dubine egzistencije. Čak i kao dijete, bio je sposoban vidjeti sve astralne sile koje leže u osnovi divljih, burnih strasti, koje leže u osnovi proždiruće, pohlepne osjetilnosti. Bio je zaštićen od viđenja vanjskog svijeta u njegovoj fizičkoj pokvarenosti, muci i boli. Osamljen u palači, zaštićen od svega, bio je razmažen i mažen, jer su, na temelju prevladavajućih predrasuda, ljudi vjerovali da je to dužan prema svom statusu. Ali kroz ovu izolaciju, moć njegovog unutarnjeg pogleda postala je još jasnija. I dok je bio pažljivo čuvan, i sve što je podsjećalo na bolest i bol držalo se podalje od njega, u svojoj izolaciji, svoje duhovno oko držao je otvorenim za astralne slike. Astralne slike svega što može povući čovjeka dolje u obliku divljih strasti, vrtjele su se oko njega.

Svatko s duhovnim pogledom, svatko tko je sposoban pročitati Budinu biografiju, sačuvanu egzoterično, s istinskim ezoterizmom, osjetit će to kada mu se kaže ono što je upravo rečeno. Jer treba naglasiti: iz egzoteričnih izvještaja ne može se puno razumjeti, osim ako se ne prodre u ezoterične temelje. A ono što se najmanje može razumjeti iz egzoteričnih izvještaja jest Budin život. Mora se činiti doista čudnim kada orijentalisti i drugi koji proučavaju Budin život otkriju da je opisano da je Buda u svojoj palači bio okružen s 'četrdeset tisuća plesačica i osamdeset četiri tisuće žena'. Čak i današnje knjige, koje se mogu kupiti za nekoliko pfeniga, to bilježe; ali primjećuje se da pisci nisu nešto zapanjeni haremom od četrdeset tisuća plesačica i osamdeset četiri tisuće žena. Što to znači? Ljudi ne znaju, da se ovo odnosi na stvari koje je Buda doživio kroz astralni pogled, što se može izliti samo u ljudsko srce: kako od djetinjstva nadalje nije doživio patnju i bol koja se događala vani u fizičkom svijetu ljudi, jer je od početka bio zaštićen od toga, već je sve to vidio kao duhovne aktivnosti u duhovnom svijetu. Vidio je to jer je rođen u tijelu kakvo se moglo roditi od tada, i od samog početka bio je zaštićen, ojačan i uzdignut iznad svih strašnih iluzija koje su ga okruživale, jer se u svojim prethodnim inkarnacijama uzdigao do visine Bodhisattve. Ali budući da je živio kao individualnost Bodhisattve u ovoj inkarnaciji, bio je potaknut vidjeti ono na što je upućivala svaka pojedinačna slika ovog astralnog svijeta, kako ga je okruživala u palači. Svaka pojedinačna slika, takoreći, poticala ga je da vidi svijet, da napusti svoj zatvor, da tako kažem. To je bila pokretačka snaga u njegovoj duši. Jer kao Bodhisattva, u njemu je živjela uzvišena duhovna moć. Upravo ta duhovna moć koja je živjela u njemu, bila je povezana s misijom podučavanja čovječanstva punoj snazi suosjećanja i ljubavi, i svemu što je s njima povezano. Da bi to učinio, on je sam morao upoznati ljude u svijetu; morao ih je vidjeti u svijetu gdje bi mogli iskusiti učenje o suosjećanju i ljubavi, upravo u moralnom smislu. Morao je upoznati ljude u fizičkom svijetu. Morao se uzdići od Bodhisattve do Bude, čovjeka među ljudima. To je mogao učiniti samo ako se okrene od svih sposobnosti koje su mu ostale iz prethodnih inkarnacija, ako izađe na fizičku razinu živjeti među ljudima na način da unutar ljudi predstavlja model, ideal, uzor za razvoj tih jedinstvenih kvaliteta.

Da bi od Bodhisattve postao Buda u ovom smislu, prirodno su nužne međufaze razvoja. To se ne događa preko noći. Bio je prisiljen izaći iz kraljevske palače. I izvještaj nam govori da je, jednom kada je 'pobjegao' iz svog zatvora u palači, takoreći, vani pronašao starca, sijedog čovjeka. Do tada je bio okružen samo slikama mladosti; bio je naveden da vjeruje da postoji samo živahna snaga mladosti. Sada je u sijedom čovjeku spoznao ono što se na fizičkoj razini manifestira kao starost. Zatim je upoznao bolesnu osobu, i zatim je upoznao leš - to jest, smrt na fizičkoj razini. Sve se to

pojavilo pred njegovom dušom, sada kada je mogao istinski promišljati fizičku razinu.

Vrlo karakteristično za ono što Buda zapravo jest, jest legenda, koja je ovdje opet istinitija od bilo koje vanjske znanosti: dok je napuštao kraljevsku palaču, tjerao ga je konj koji je bio toliko ožalošćen činjenicom da je sada želio napustiti sve u čemu se rodio, da je umro od tuga i zatim je kao duhovno biće prenesen u duhovni svijet. Ova slika izražava duboku istinu. Danas bih bio previše dug da detaljno objašnjavam zašto se konj koristi za predstavljanje ljudske duhovne moći. Samo podsjećam na Platona, koji govori o konju kojeg drži za uzde kada želi upotrijebiti sliku za određene ljudske sposobnosti koje su još uvijek dane odozgo, a koje nisu razvijene unutar ljudskog bića. Kada Buda napusti kraljevstvu palaču, ostavlja za sobom sposobnosti koje se nisu razvile iz same duše. Ostavlja ih u duhovnim svjetovima iz kojih su ga oduvijek vodile. To je naznačeno konjem koji umire od tuga kada ga napusti, a zatim je prenesen u duhovni svijet.

Ali samo postupno, Buda može postati ono što je trebao postati u svojoj posljednjoj inkarnaciji na Zemlji. Prvo mora naučiti na fizičkoj razini ono što je, kao Bodhisattva, naučio samo kroz duhovnu kontemplaciju. Tamo prvo susreće dva učitelja. Jedan je predstavnik drevnog indijskog svjetonazora poznatog kao Sankhya filozofija, a drugi je predstavnik filozofije joge. Buda upoznaje ovo dvoje i udubljuje se u ono što mu oni nude. Živi u tome. Jer bez obzira koliko je neko visoko biće, prvo mora pronaći put u vanjski svijet, u ono što je čovječanstvo postiglo. Čak i ako Bodhisattva to može brže naučiti, ipak mora naučiti. Bodhisattva, koji je živio oko pet ili šest stoljeća prije naše ere, da se rodio danas - dakle, kada djeca uče u školama - prvo bi morao uhvatiti korak s onim što se u međuvremenu dogodilo na Zemlji, dok je živio u visinama neba. Dakle, i Buda je morao naučiti što se dogodilo od njegove posljednje inkarnacije.

I od jednog učitelja je naučio filozofiju Sankhye, a filozofiju Yoge od drugog. Tamo je uspio steći svoj prvi uvid u svjetonazore koji su mnogima u to vrijeme rješavali zagonetke života, i uspio je naučiti kako je to za dušu koja dopusti tim svjetonazorima da rade na njoj.

U filozofiji Sankhye uspio je upiti suptilni, logički filozofski pogled na svijet. Ali što se u njega više uranjao, to ga je manje zadovoljavao. Na kraju je postao kao ispreden, bez vitalnosti. Osjećao je da resurse za ono što je morao učiniti mora crpiti negdje drugdje nego što je ova filozofija Sankhya.

Druga je bila filozofija joge Patanjaliya, koja je tražila vezu s božanskim kroz određene unutarnje duševne procese. Stoga se i on uronio u filozofiju joge, upio je, i učinio dijelom svog bića. Ali i ona ga je ostavila nezadovoljnim, jer je shvatio da je to nešto što se prenosilo iz davnina; a ljudima su trebale različite sposobnosti; morali su u sebi postići moralni razvoj. Nakon što je

Buda ispitao filozofiju joge u vlastitoj duši, vidio je da ona ne može biti izvor za njegovu misiju u to vrijeme.

Tada je došao u društvo petorice pustinjaka. Oni su tajne egzistencije nastojali dosegnuti kroz najstrožu samodisciplinu, kroz poricanje i odricanje. Buda je također pokušao taj put, ali je zaključio da to ne može biti izvor za njegovu misiju u ovom trenutku. Neko je vrijeme podnosio sva odricanja i umrtvljenja koja su podnosili redovnici. Postio je poput njih kako bi uklonio pohlepu iz života i time prizvao dublje moći koje se pojavljuju upravo kada je tijelo oslabljeno postom, a koje tada brzo vode iz dubina čovjekova tijela u duhovni svijet. Ali upravo zato što je Buda dosegao svoj stupanj razvoja, prepoznao je uzaludnost ovog umrtvljivanja, odricanja i posta. Budući da je bio Bodhisattva, kroz svoj razvoj u prethodnim inkarnacijama, uspio je dovesti ovo ljudsko tijelo tog vremena do najviše razine razvoja koju je ljudsko biće u to vrijeme moglo postići. Stoga je Buda i mogao iskusiti ono što čovjek mora iskusiti kada korača ovim putem do duhovnih visina.

Svatko tko napreduje do određene razine Sankhya ili Yoga filozofije, a da nije razvio ono što je Buda prethodno iskusio, svatko tko se želi uzdići do čistih visina božanskog duha kroz logičko razmišljanje, a da prethodno nije postigao moral u Budinom smislu, suočava se s iskušenjem koje je Buda iskusio, a koje nam se pokazuje kao iskušenje demona Mara. Tada osoba dolazi do točke u kojoj prevladavaju svi demoni ponosa, taštine i ambicije. Buda je to naučio. Lik Mare, taštine i ambicije, stajao je pred njim. Ali budući da je bio na toj visokoj razini Bodhisattve, prepoznao ga je i bio je imun na njega. I znao je kako si reći: ako se ljudi nastave dalje razvijati starim putem, bez novog poticaja u učenju o suosjećanju i ljubavi, bez primanja ovog samoodrživog moralnog smisla, onda, budući da nisu svi Bodhisattve, moraju podleći ovom demonu Mari, koji u njihove duše ulijeva svakakve sile ponosa i taštine. To je ono što je Buda iskusio u sebi dok je istraživao filozofije Sankhye i Yoge, do njihovih konačnih zaključaka.

Ali onda, kad je bio s redovnicima, imao je još jedno iskustvo. Tamo je svjedočio demonu kako uzima drugi oblik, onaj koji je karakteriziran time što ljudima pokazuje svakakva vanjska fizička posjedovanja, takoreći, 'carstvo svijeta i njegovu slavu', kako bi ih odvratio od duhovnog svijeta. Buda je iskusio da čovjek pada u ovo iskušenje na putu poniženja, upravo kada se suočio s demonom Marom i on mu rekao: 'Nemoj biti u iskušenju da napustiš sve što si imao kao kraljev sin; vrati se u kraljevsku palaču!'. Drugi bi podlegao onome što mu je otkriveno, ali Buda je dovoljno napredovao da prozre zavodnika. Mogao je iskusiti što bi zadesilo čovječanstvo ako nastavi živjeti kao prije, i pokuša se uzdići u duhovno carstvo samo postom i gladovanjem. On sam je bio imun na to i stoga je mogao ukazati ljudima na veliku opasnost do koje bi došlo ako bi ljudi, bez jakog temelja u vlastitom

moralnom smislu, pokušali prodrijeti u duhovni svijet isključivo postom i vanjskim sredstvima.

Dakle, Buda je, kao Bodhisattva, napredovao do te dvije granične točke ljudskog razvoja koje bi čovjek, upravo zato što nije Bodhisattva, trebao u potpunosti izbjegavati. Prevedeno na obični ljudski jezik, možemo reći: najviše znanje je slava, najviše znanje je ljepota, ali tom znanju pristupite čistim srcem, plemenitim umom, pročišćenim duhom, inače će vas svladati vrag arogancije, taštine i ambicije. - A drugo učenje je: ne pokušavajte ući u duhovni svijet ni na koji vanjski način, kroz odricanje ili post, prije nego što ste na odgovarajući način pročistili svoj moralni smisao, inače će vam se zavodnik približiti s druge strane. - To su dva učenja, koja nas u naše vrijeme obasjavaju od Bude. Dakle, Buda, dok je još bio Bodhisattva, govori nam što je eminentni dio njegove misije. Jer donijeti ovaj moralni smisao ljudima u vrijeme kada ljudi još nisu bili sposobni razviti ga iz svojih srca, uvijek je bila njegova misija. Stoga je, kada je prepoznao opasnost asketizma za ljude, napustio pet pustinjaka, i otišao tamo gdje je, u unutarnjoj kontemplaciji, primjerenoj našem vremenu, u onim sposobnostima ljudske prirode koje se mogu razviti bez stare vidovitosti, bez onoga što je predano kao nasljeđe iz ranijih vremena, mogao postići najviše što će čovječanstvo ikada moći postići upravo kroz te sposobnosti.

Pod Bodhi drvetom, u dvadeset devetoj godini svoj života, nakon što je Buda napustio put jednostranog asketizma, sinule su mu velike istine koje se pojavljuju u sedam dana kontemplacije, istine koje se pojavljuju kada u tihoj, unutarnjoj kontemplaciji traži ono što mu mogu pružiti njegove sadašnje ljudske sposobnosti. Tada je shvatio velika učenja koja je podučavao u takozvane Četiri istine, i veliko učenje suosjećanja i ljubavi koje je podučavao u Osmostrukom putu. S tim Budinim učenjima morat ćemo se pozabaviti kasnije. Danas ćemo se zadovoljiti jednostavnom izjavom da su ta učenja parafraza moralnog značenja najčišćeg učenja suosjećanja i ljubavi. Pojavila su se u ono vrijeme kada se, pod Bodhi drvetom, indijski Bodhisattva transformirao iz Bodhisattve u Budu. U to vrijeme, učenja suosjećanja i ljubavi su se prvi put pojavila u čovječanstvu kao jedinstvena ljudska sposobnost, i od tada su ta učenja suosjećanja i ljubavi ljudi mogli razviti iz sebe. To je bitno. Stoga je Buda neposredno prije smrti rekao svojim bliskim učenicima: "Ne tugujte što vas Učitelj napušta. Ostavljam vam nešto. Ostavljam vam zakon mudrosti i zakon discipline; oni će vam u budućnosti zamijeniti Učitelja." - To ne znači ništa drugo nego: do sada vas je Bodhisattva učio onome što je u tome izraženo; sada, nakon što je postigao svoju inkarnaciju na Zemlji, može se povući. Jer će čovječanstvo u svoje srce usaditi ono što ga je prethodno naučio Bodhisattva i moći će to razviti iz vlastitog srca kao religiju suosjećanja i ljubavi. - To se dogodilo kada je u drevnoj Indiji Bodhisattva postao Buda kroz sedam dana unutarnje

kontemplacije. To je ono što je mogao podučavati, u različitim oblicima, učenike oko sebe. Oblicima u koje je to uokvirio, bavit ćemo se kasnije.

Danas se moramo osvrnuti na ono što se dogodilo šest stoljeća prije naše ere, jer ako ne bismo pratili razvoj od događaja u Palestini do propovijedi u Benaresu koristeći Akaša kroniku, ne bismo razumjeli put kršćanstva, a prije svega, ne bismo razumjeli onoga koji je tako eminentno opisao taj put: pisca Evanđelja po Luki. Budući da je Bodhisattva postao Buda, više se nije trebao vraćati na Zemlju; od tada je bio duhovno biće, lebdeći u duhovnim svjetovima i odatle sposoban intervenirati u svemu što se događa na Zemlji. I dok se pripremao najvažniji događaj na Zemlji, a pastiri bili na polju, pojavila im se individualnost s duhovnih visina i najavila ono što je upravo opisano u Evanđelju po Luki: I 'nebeske vojske' dođoše anđelu. Tko je to bio?

Ono što se ovdje na slici suočilo s pastirima bio je preobraženi Buda, Bodhisattva iz davnih vremena, biće u svom duhovnom obliku koje je tisućljećima ljudima nosilo poruku ljubavi i suosjećanja. Sada, nakon što je završio svoju posljednju inkarnaciju na Zemlji, vinuo se u duhovne visine i ukazao se pastirima u nebeskim visinama uz anđela koji im je predvidio događaj u Palestini.

To nas uči duhovno istraživanje. Pokazuje nam preobraženog Bodhisattvu iz davnih vremena, kako lebdi iznad pastira. Da, dogodilo se ovako - to nas uči Akaša istraživanje - da se u Palestini, u 'Davidovu gradu', rodilo dijete roditeljima koji su potjecali iz svećeničke loze Davidove kuće. Ovo dijete - ovo izričito spominjem - rođeno roditeljima koji su, barem prema ocu, potjecali iz svećeničke loze Davidove kuće, ovo dijete bilo je predodređeno da od rođenja bude osvjetljeno i osnaženo onim što je Buda mogao zračiti nakon što je uzdignut do duhovnih visina. Tako, s pastirima gledamo u jasje u kojima se rodio Isus iz Nazareta, kako ga obično zovu; gledamo i od početka vidimo aureolu iznad dojenčeta, i znamo da je u toj slici izražena moć Bodhisattve, koji je postao Buda, moć koja je tekla čovječanstvu i koja je sada na čovječanstvo djelovala iz duhovnih visina, i napravila svoje najveće djelo kada je zasjala na betlehemskom djetetu, tako da je ono moglo na odgovarajući način zauzeti svoje mjesto u razvoju čovječanstva.

U to vrijeme, kada se ova individualnost, koja je sada svom snagom zračila iz duhovnih visina na ovo dijete Davidovih roditelja, rodila u drevnoj Indiji - to jest, kada se Buda rodio kao Bodhisattva, jedan mudrac je ugledao punu moć onoga što smo danas opisali. I ono što je prvo ugledao u duhovnim svjetovima potaknulo je mudraca - njegovo ime bilo je Asita - da uđe u kraljevsku palaču i potraži Bodhisattva dijete. Kada je ugledao dijete, predvidio je njegovu moćnu misiju kao Bude. Na očev užas, Asita je predvidio da dijete neće vladati očevim kraljevstvom, već da će postati Buda. Ali tada je počeo plakati; a kada su ga pitali čeka li dijete neka nesreća, Asita je odgovorio: "Ne! Plačem jer sam toliko star da neću doživjeti dan kada će

ovaj spasitelj, Bodhisattva, hodati Zemljom kao Buda!" Asita nije doživio da vidi Bidhisattvu kako postaje Buda, pa je njegov plač bio potpuno opravdan iz njegove tadašnje perspektive. - Taj Asita, koji je Bodhisattvu vidio samo kao dijete u Suddhodaninoj palači, ponovno se rodio kao osoba opisana u Lukinom evanđelju kao Simeon na 'Predstavljanju u hramu' (Luka 2,25-35). Simeon, kaže Lukino evanđelje, bio je 'nadahnut duhom' kada mu je dijete dovedeno. To je bio isti čovjek koji je, kao Asita, nekoć plakao jer više nije mogao doživjeti kako Bodhisattva postaje Buda, u svojoj prethodnoj inkarnaciji. Sada mu je bila sudbina da iskusi daljnji stupanj razvoja ove individualnosti. I budući da je u to vrijeme bio 'nadahnut duhom', mogao je vidjeti aureolu preobraženog Bodhisattve iznad malog Isusa iz Davidove loze na prikazu djeteta u hramu. Tada je rekao sebi: sada više ne moraš plakati; ono što tada nisi vidio, sada vidiš, sada vidiš svog Spasitelja preobraženog nad ovim malim djetetom: "Gospodine, pusti svog slugu da umre u miru".

TREĆE PREDAVANJE

Basel, 17. rujna 1909.

Svatko tko dopusti da Lukino Evanđelje djeluje na njega, isprava će moći samo oćutiti, osjetiti, sve što je u njemu sadržano. Ali moći će naslutiti da iz ovog lukinog Evanđelja prema njemu struje uistinu veliki, moćni duhovni svjetovi. I nakon onoga što smo jučer čuli, izgledat će nam razumljivim da je to tako. Jer smo vidjeli da nam duhovno istraživanje pokazuje kako se budistički svjetonazor, sa svime što je nudio čovječanstvu, ulio u Lukino Evanđelje. Moglo bi se sa sigurnošću reći: to je budizam, ono što iz Lukinog Evanđelja struji prema čovječanstvu. Ali taj budizam, iz ovog dokumenta struji u vrlo jedinstvenom obliku. Struji na takav način, da je, kao što smo naznačili, u obliku u kojem je sadržan u njemu, razumljiv i najjednostavnijem, najnaivnijem umu.

Kao što smo već shvatili iz jučerašnjih promišljanja, a što će nam danas postati posebno jasno, budizam kao takav, onakav kakav je ušao u svijet kao učenja velikog Bude, svjetonazor je koji mogu razumjeti samo oni koji su se vinuli do određenih uzvišenih ideja, do čistih eterskih visina duha. A razumijevanje samog budizma zahtijeva mnogo pripreme. Evanđelje po Luki sadrži pravu duhovnu supstancu na takav način da može, na određeni način, utjecati na svaki um koji je naučio dopustiti da najnužnije ljudske predodžbe i koncepti teku u njegovo srce. Zašto je to tako, postat će nam jasno kada proniknemo u misterij Evanđelja po Luki. Ali ne samo da nam iz Evanđelja po Luki struje duhovna dostignuća budizma, već nam struje u još uzvišenijem obliku, kao da su uzdignuta na još višu razinu nego što su je imala kada su dana čovječanstvu u dalekoj Indiji gotovo šest stotina godina prije naše ere. Samo par primjera pomoći će nam da shvatimo u čemu se sastoji to uzdizanje budizma.

Jučer smo budizam nazvali najčišćim učenjem suosjećanja i ljubavi. I doista, s te točke u svijetu gdje je Buda djelovao, evanđelje ljubavi i suosjećanja struji svim bićima na Zemlji. Evanđelje ljubavi, evanđelje suosjećanja, pojavljuje nam se živo u pravom, istinskom budizmu, kada njegovo toplo srce suosjeća sa svom patnjom koju susreće u vanjskom svijetu, u svim živim bićima. Tu nam se prije svega, pojavljuje budistička ljubav, budističko suosjećanje, u najpunijem smislu te riječi. Ali vidimo da nam iz Lukinog evanđelja dolazi nešto što je čak i više od ovog sveobuhvatnog suosjećanja, od ove sveobuhvatne ljubavi. Ono što nam ovdje dolazi do nas, mogli bismo opisati kao transformaciju suosjećanja i ljubavi u djelo potrebno duši. Budist želi suosjećanje u najjemenitnijem smislu te riječi; onaj tko živi prema duhu Lukinog evanđelja, želi razviti angažiranu ljubav. Budist može suosjećati s bolesnima; poziv na aktivnu intervenciju i činjenje onoga što se

može za ozdravljenje, nešto je što nalazimo u Lukinom evanđelju. Razumjeti sve što oživljava ljudsku dušu, nešto je što čovječanstvo pronalazi u budizmu; ne suditi, učiniti više nego se nama čini, proizlazi kao čudesan zahtjev iz Lukinog evanđelja. Dati više nego što se prima! Ljubav, pretvorena u djelovanje, mora nam se činiti kao uzvišenija, iako u Evanđelju po Luki imamo najčišći, najiskreniji budizam.

Prikazati ovu stranu kršćanstva, budizam, koji je kršćanstvo uzdiglo još više, zahtijevalo je samo srce pisca Lukinog evanđelja. Razumijevanje Krista Isusa kao liječnika tijela i duše, bilo je najbliže što je pisac Lukinog evanđelja mogao postići. Pronašao je tonove koji su se duboko obraćali srcu, jer je i sam radio kao liječnik, te je zabilježio i naglasio ono što je imao reći o Kristu Isusu iz perspektive liječnika tijela i duše. To će nam postajati sve očitije kako budemo uranjali u dubine Lukinog evanđelja.

Ali nešto drugo nas pogađa kada se posebno usredotočimo na to kako ovo Evanđelje po Luki, prema već iznesenom gledištu, utječe čak i na najdjedinjastiji um. Pogađa nas činjenica da nam se uzvišeno budističko učenje, koje samo zrela inteligencija, zrela ljudska duša, može shvatiti, u Evanđelju po Luki čini kao pomlađeno, kao da je nanovo rođeno iz djevičanskog izvora. Budizam nam se čini poput ploda na drvetu čovječanstva. Kada ga ponovno vidimo u Evanđelju po Luki, čini nam se kao mladenački cvijet, kao pomlađivanje onoga što je bilo prije. Stoga se moramo pitati: kako je došlo do ovog pomlađivanja budizma? Ali to ćemo razumjeti tek kada pomno promotrimo učenja samog velikog Bude, i, prije svega, s našom antropozofskom pripremom, pred svoje duhovno oko stavimo ono što je pokretalo Budinu dušu.

Prije svega, imajmo na umu da je Buda proizašao iz Bodhisattve, odnosno iz uzvišenog bića koje je moglo zaviriti u misterije egzistencije. Budući da je Buda bio Bodhisattva, sudjelovao je u svemu što se događalo u ljudskom razvoju kroz davna vremena. Kada se čovječanstvo pojavilo u post atlantskom razdoblju kako bi uspostavilo prvu post atlantsku kulturnu evoluciju i kasnije je nastavilo, Buda je već bio tamo kao Bodhisattva, prenoseći čovječanstvu iz duhovnih svjetova ono što je jučer bilo nagoviješteno. On je također bio tamo već u atlantsko doba, čak i u lemursko doba. I budući da je dosegao tako visoku razinu razvoja, mogao se postupno sjetiti svega tijekom svoje Bodhisattva egzistencije, u dvadeset devet godina od svog posljednjeg rođenja prije nego što je postao Buda, svih zajednica koje je prethodno iskusio prije nego što se posljednji put utjelovio u Indiji. Mogao se osvrnuti na svoju suradnju u čovječanstvu, na svoje postojanje u božansko duhovnim svjetovima, kako bi iz njihove sredine donio ono što je imao ponuditi čovječanstvu. Već je jučer naznačeno, da čak i tako visoka individualnost mora još jednom, makar i kratko, iskusiti ono što je već naučila. Dakle, Buda također opisuje kako je tijekom svog Bodhisattva

razdoblja postupno napredovao sve dok njegova duhovna vizija, njegovo duhovno prosvjetljenje, nije postajalo sve potpunije.

Rečeno nam je kako je to opisao svojim sljedbenicima. Rekao im je, opisujući put kojim je njegova duša putovala, postupno se prisjećajući onoga što je iskusila kroz stoljeća: bilo je vrijeme, redovnici, kada mi se iz duhovnog svijeta prikazalo kao sveobuhvatan sjaj svjetlosti; ali još nisam ništa mogao razaznati u njemu, nikakve oblike, nikakve slike; moje prosvjetljenje još nije bilo dovoljno čisto. Tada sam počeo vidjeti ne samo svjetlost, već i pojedinačne slike i figure unutar svjetlosti, ali još nisam mogao razaznati što ti oblici i slike znače; moje prosvjetljenje još nije bilo dovoljno čisto. Tada sam počeo prepoznavati da se u tim slikama i oblicima izražavaju duhovna bića, ali još nisam mogao razaznati kojim oblastima duhovnog svijeta ta bića pripadaju; moje prosvjetljenje još nije bilo dovoljno čisto. Tada sam naučio prepoznati kojim različitim oblastima duhovnog svijeta ta pojedinačna bića pripadaju, ali još nisam mogao razlučiti kojim su djelima osvojili svoje mjesto u duhovnim oblastima i kakva su im bila stanja uma; jer moje prosvjetljenje još nije bilo dovoljno čisto. Tada je došlo vrijeme kada sam mogao razlučiti koja su djela smjestila ta duhovna bića u te oblasti i kakva su im bila stanja uma; ali još nisam mogao razlučiti s kojim sam duhovnim bićima sam živio u ranijim vremenima i kako sam s njima komunicirao, jer moje prosvjetljenje još nije bilo dovoljno čisto. Tada je došlo vrijeme kada sam mogao znati da sam bio s tim i tim bićima, u ovom i tom razdoblju, i da sam s njima imao ovo ili ono; znao sam kakvi su bili moji prethodni životi: sada je moje prosvjetljenje bilo čisto.

Time je Buda svojim sljedbenicima pokazao kako se postupno probio do razine znanja koju je već posjedovao, ali koju svatko mora iznova steći u svakoj inkarnaciji prema uvjetima tog doba, i koju je sada morao ponovno steći na način koji je odgovarao njegovom potpunom silasku u fizičko ljudsko tijelo. Ako to osjetimo, dobivamo predodžbu o značaju i veličini te značajne individualnosti koja se tada utjelovila u kraljevom sinu iz loze Sakya. Ono što je Buda mogao prepoznati na ovaj način, i iz onog što je mogao vidjeti, on je također znao: ovo je svijet koji su ljudi, sa svojom običnom percepcijom neposredne sadašnjosti i bliske budućnosti, morali ostaviti iza sebe. Samo posvećenici, kojima je i sam Buda pripadao, mogu zaviriti u duhovni svijet; ali za normalne ljude ta je mogućnost bila izgubljena. Naslijeđe drevne vidovite percepcije postajalo je sve rjeđe. Budući da Buda nije trebao govoriti samo o onome što posvećenik ima za reći, već je prije svega imao misiju ljudima govoriti o silama koje bi trebale proizaći iz njihove vlastite duše, nije mogao samo ukazati na rezultate svog prosvjetljenja, već je rekao sebi: moram govoriti o onome što ljudi mogu postići, svakako kroz viši, ali ipak kroz razvoj vlastitog unutarnjeg bića, kroz razvoj onoga što je u ovoj epohi. Malo po malo, tijekom razvoja Zemlje, ljudi će iz svojih duša, iz svojih srca, prepoznati sadržaj Budinog učenja kao nešto

što im govori vlastiti um, vlastito srce. Ali još će puno, puno vremena morati proći prije nego što svi ljudi postanu dovoljno zreli da iz svojih duša iznesu, takoreći, ono što je Buda prvi put izrazio kao čisto ljudski uvid. Jer jedno je razviti određene sposobnosti u kasnijim vremenima, a drugo ih je prvo izvući iz najdubljih kutaka čovjekova uma.

Razmotrimo jedan drugi primjer. Danas mladi ljudi uče pravila logičkog mišljenja. Logičko mišljenje sada je jedna od univerzalnih ljudskih sposobnosti koje ljudi razvijaju iznutra. Međutim, da bi se ta sposobnost prvi put pojavila iz ljudskih grudi, bio je uključen veliku duh grčkog mislioca Aristotela. Jedna je stvar prvo nešto izvući iz dubine ljudskog uma, a zatim to izvući nakon što se neko vrijeme razvijalo unutar čovječanstva.

Ono što je Buda imao reći ljudima jedno je od najvećih učenja za duge epohe koje dolaze. Stoga je također potreban veliki um Bodhisattve, tako visoko prosvjetljenog bića, da bi se prvo utjelovio u čovjeku. Samo onaj tko je bio prosvjetljen u najvišem smislu, mogao je prvo u svojoj duši probuditi ono što će postupno postati dobro svih ljudi: uzvišeno učenje suosjećanja i ljubavi i sve što je s njima povezano. Ono što je Buda imao reći, morao je odjenuti riječima koje su ljudima u to vrijeme bile poznate, posebno njegovim sunarodnjacima. Već smo naznačili kako su se filozofije Sankhye i Yoge podučavale u drevnoj Indiji u Budino vrijeme. One su pružile uobičajene izraze i koncepte; bili su uobičajeni. Takve uobičajene izraze morao je koristiti netko tko je imao nešto novo za ponuditi; Buda je ono što je živjelo u njegovoj duši morao odjenuti takvim uobičajenim terminima. Istina, takve predodžbe i koncepti su tada kroz njega poprimili potpuno novi oblik, ali ih je morao koristiti, jer sav razvoj mora teći na takav način da se budućnost temelji na prošlosti. Tako je Buda odjenuo svoju uzvišenu mudrost u uobičajene izraze indijskih učenja koji su se u to vrijeme obično koristili.

Ali ipak moramo steći razumijevanje onoga što je Buda doživio kao svoje učenje, koje će postati najdublje učenje čovječanstva, ispod Bodhi drveta tijekom sedmodnevnog razdoblja prosvjetljenja. Pokušajmo, čak i ako samo s približnim mislima, pred svojim dušama predstaviti što je, kao misaoni izraz najdubljih duševnih iskustava, prošlo kroz um Bude kada je bio prosvjetljen ispod Bodhi drveta. Tada bi on mogao reći nešto poput ovoga: u ljudskom razvoju postojala su davna vremena kada su mnogi ljudi imali prigušenu, zamračenu vidovitost, a postojala su još starija vremena kada su svi bili vidoviti. Što znači biti prigušeno, zamračeno vidovit? Što znači uopće biti vidovit? Biti vidovit znači moći koristiti organe svog eterskog tijela. Ako netko može koristiti samo organe svog astralnog tijela, doista može čutiti i osjećati iznutra, doživjeti najdublje tajne iznutra, ali ih ne može vidjeti. Tek kada ono što se doživi u astralnom tijelu ostavi svoj otisak, takoreći, u eterskom tijelu, može se dogoditi vidovitost. Čak je i stara prigušena vidovitost nastala zato

jer je etersko tijelo, koje još nije bilo u potpunosti prodrlo u fizičko tijelo, imalo organe koje su drevni ljudi još uvijek mogli koristiti. Što je dakle čovječanstvo s vremenom izgubilo? Izgubilo je sposobnost korištenja organa eterskog tijela. Postupno se moralo zadovoljiti korištenjem samo vanjskih organa fizičkog tijela, a zatim doživljavanjem onoga što fizičko tijelo prenosi astralnom tijelu kao misli, osjeti, osjećaji i predodžbe. Sve je to prošlo kroz Budinu veliku dušu u to vrijeme kao izraz onoga što je doživio. Rekao je sebi: dakle, ljudska bića su izgubila sposobnost korištenja organa svog eterskog tijela. Oni u svojim astralnim tijelima doživljavaju ono što doživljavaju od vanjskog svijeta, kroz instrumente svog fizičkog tijela.

Sada si je Buda mogao postaviti značajno pitanje: kada oko percipira crvenu boju, kada uho čuje bilo koji zvuk, kada osjetilo okusa ima bilo kakav osjet okusa, tada pod normalnim uvjetima ti osjeti prilaze čovjeku i postaju njegove predodžbe, doživljavaju se interno u astralnom tijelu. Kad bi se doživljavali samo na ovaj način, ne bi mogli imati ono što nazivamo bol i patnja, kao dodatak u normalnom stanju. Kad bi se čovjek jednostavno prepustio dojmovima vanjskog svijeta, kako to djeluje na njegova osjetila, kako mu to izgleda u svojim bojama i svijetlu, u svojim zvukovima i tako dalje, lutao bi svijetom bez mogućnosti da iz tih dojmova osjeti bol i patnju. Osjetiti bol i patnju, čovjek može samo pod određenim uvjetima.

Veliki Buda je stoga istraživao uvjete pod kojima ljudi doživljavaju bol i patnju, brigu i tugu. Kada dojmovi iz vanjskog svijeta postaju bol? I zašto to postaju pod određenim okolnostima?

Tada je rekao sebi: ako se osvrnemo na davna vremena, vidjet ćemo kako su, dok su ljudi hodali Zemljom u ranijim inkarnacijama, bića sa dvije strane utjecala na unutarnju prirodu ljudi, njihova astralna tijela. Kroz odvijanje inkarnacija kroz lemursko i atlantsko razdoblje, bića koja nazivamo luciferskim bićima, djelovala su na ljudska bića, tako da su tijekom vremena ljudi apsorbirali dojmove i utjecaje luciferskih bića u svoja astralna tijela. Od atlantskog razdoblja nadalje, bića koja su bila pod vodstvom Ahrimana nastavila su utjecati na čovjeka. Dakle, u svojim ranijim inkarnacijama, čovjek je iskusio utjecaje dviju sila koje nazivamo luciferskim i ahrimanskim bićima. Da ta bića nisu djelovala na čovjeka, čovjek ne bi mogao steći slobodu, dar razlikovanja dobra i zla i slobodnu volju. Iz više perspektive, doista je dobro što su ti utjecaji na ovaj način djelovali na čovječanstvo; ali u određenom smislu, oni su također čovjeka s božansko duhovnih visina spustili natrag u osjetilnu egzistenciju, dublje nego što bi se inače spustio. Dakle, ljudi - kako bi veliki Buda mogao reći - imaju u sebi određene utjecaje koji su u njima danas, i koji su nasljeđe utjecaja Lucifera, s jedne strane, i Ahrimana, s druge strane. Oni su im ostali iz prethodnih inkarnacija; oni ih nose u sebi.

Kad je čovjek još mogao vidjeti u duhovni svijet pomoću svoje stare, prigušene vidovitosti, vidio je utjecaje Lucifera i Ahrimana, i mogao je jasno razlikovati: evo utjecaja Lucifera, evo utjecaja Ahrimana. I gledajući u astralni svijet i opazajući luciferske i ahrimanske štetne utjecaje, mogao ih je objasniti i zaštititi se od njih. Također je znao kako dolazi u kontakt s tim bićima. Bilo je vrijeme - tako je rekao Buda - kada su ljudi znali izvor tih utjecaja, koje su od davnina nosili u sebi, od utjelovljenja do utjelovljenja. Ali sa starom vidovitošću, znanje o tim moćima je izgubljeno, a budući da su ljudi izgubili vidovitost, postali su i neupućeni u ono što je utjecalo na njihove duše od utjelovljenja do utjelovljenja. Prijašnje vidovito stanje zamijenjeno je neznanjem. Tama se širi nad čovjekom. Ne može razaznati odakle dolaze ti utjecaji Lucifera i Ahrimana, a ipak ih nosi u sebi. U sebi nosi nešto o čemu ne zna ništa. Naravno, bilo bi glupo poricati stvarnost i djelovanje onoga što je tamo, čak i ako se o tome ništa ne zna. Utjecaji koji su ušli u čovjeka djeluju u njemu od inkarnacije do inkarnacije. Oni su tu, i djeluju tijekom cijelog njegovog života; čovjek ih jednostavno nije svjestan. - Tako je sebi rekao veliki Buda.

Kako ti utjecaji djeluju u čovjeku? Čak i ako ih čovjek ne može prepoznati, on ih čuti, osjeća ih; u njemu postoji sila koja je izraz onoga što je živjelo od utjelovljenja do utjelovljenja, i uzdiglo se do sadašnje egzistencije. Ono što sile predstavljaju, čiju prirodu čovjek ne može prepoznati, jest želja za vanjskim životom, želja za opažanjem u svijetu, žeđ za životom, čežnja za životom. Dakle, drevni luciferski i ahrimanski utjecaji, u čovjeku djeluju kao žeđ za egzistencijom, kao želja za egzistencijom. I ta žeđ za egzistencijom nastavlja se iz utjelovljenja u utjelovljenje. - To je ono što je rekao veliki Buda; samo je svojim intimnijim učenicima detaljnije objasnio o čemu se radi.

Kako je predstavio, ono što je tako osjećao, može se razumjeti samo ako je netko već prošao određenu pripremu kroz teozofiju. Uostalom, znamo da kada čovjek umre, u trenutku smrti, njegovo 'Ja', njegovo astralno tijelo i njegovo etersko tijelo napuštaju fizičko tijelo. Tada, neko vrijeme, čovjek ima tu veliku sliku sjećanja na svoj posljednji život, s kojom je suočen kao sa snažnom slikom. Također znamo da se glavna komponenta eterskog tijela odbacuje poput drugog leša, a da nešto ostaje iza, poput ekstrakta, poput esencije eterskog tijela. Čovjek taj ekstrakt nosi sa sobom kroz razdoblja kamaloke i devahana i vraća ga u sljedeću egzistenciju. Međutim, dok je čovjek u kamaloki, sve što je iskusio u smislu djela, sve što utječe na karmu, za što mora stvoriti naknadu, upisano je u ovaj životni ekstrakt. Sve je to na određeni način povezano s ovim ekstraktom iz eterskog tijela, koji se proteže od jedne inkarnacije do sljedeće. Sve što čovjek nosi iz jedne inkarnacije u sljedeću, sadržano je u ovom ekstraktu eterskog tijela, a čovjek to donosi sa sobom kada ponovno uđe u egzistenciju kroz rođenje. - Orijentalna literatura navikla je nazivati ono što mi nazivamo eterskim tijelom Linga sharira.

Dakle, ono što čovjek nosi sa sobom iz inkarnacije u inkarnaciju je ekstrakt iz Linga sharira.

Sada bi Buda mogao reći: pogledajte osobu koja se rodi. On sa sobom u svojoj Linga sharira donosi ono što je istovario iz svojih prethodnih inkarnacija; to je tamo upisano. U toj Linga sharira leži sve o čemu čovjek ne zna ništa u sadašnjem ljudskom ciklusu, nad čime se širi tama neznanja, ali što se dok čovjek ulazi u egzistenciju osjeća, kao žeđ za egzistencijom, kao želja za životom. U onome što se naziva želja za životom, Buda je vidio sve što proizlazi iz prethodnih inkarnacija i što čovjeka potiče na želju da uživa u svijetu, ne samo da kao lutalica prolazi kroz svijet boja, zvukova i drugih dojmova, već da želi ovaj svijet. To je ono što u čovjeku postoji iz prethodnih inkarnacija kao tendencija, kao sila. Budini učenici ovu silu nazivaju Samskara. Stoga je Buda rekao svojim bliskim učenicima: ono što je karakteristično za sadašnjeg čovjeka jest neznanje o nečemu važnom što postoji u njemu samom. To neznanje pretvara ono s čime bi se inače suočio čovjek kao da potječe od luciferskih i ahrimanskih bića, i s čime bi se inače mogao povezati, u žeđ za egzistencijom, u sile koje drijemaju u njemu, duboko u njemu rovare iz prethodnih inkarnacija. Pod utjecajem velikog Bude, to se nazivalo Samskara. I iz te Samskare proizlazi ono što čini trenutno mišljenje čovjeka, i što uzrokuje da ne može objektivno misliti u trenutnom ciklusu.

Dobro zapazite kakvu je suptilnu razliku Buda razjasnio svojim učenicima: razliku između objektivnog mišljenja, koje se usredotočuje samo na stvar, i mišljenja koje je pod utjecajem sila koje potječu iz Linga sharira. Razmislite koliko tih mišljenja steknete o stvarima kao svoja; ali zapitajte se koliko tih mišljenja steknete zato što vam se sviđaju, a koliko zato što stvari promatrate objektivno! Sve što netko stječe kao istinu, ne zato što objektivno misli o nečemu, već zato jer je sa sobom donio stare sklonosti iz prethodnih inkarnacija, sve to za Budu predstavlja 'unutarnji organ mišljenja'. Taj organ mišljenja je ukupnost onoga što osoba misli jer je imala određena iskustva u prethodnim inkarnacijama koja su ostala kao ostaci u njenoj Linga sharira. Dakle, Buda je vidio neku vrstu unutarnjeg organa mišljenja unutar čovjeka, formiranog ukupnošću Samskare. A onda je rekao: samo ta misaona supstanca od sadašnjeg čovjeka formira ono što se naziva njegova sadašnja individualnost - u budizmu, 'ime i oblik' ili Namarupa. To je ista stvar koju jedna druga filozofska škola naziva Ahamkara.

Buda je svojim učenicima rekao nešto slično: kada su ljudi u davna vremena još imali vidovitost i zavirivali u svijet koji leži izvan fizičke egzistencije, svi su, u određenom smislu, vidjeli istu stvar, jer je objektivni svijet isti za sve. Ali kada se neznanje proširilo svijetom kao tama, svaka je osoba sa sobom donijela individualne kvalitete koje su je razlikovale od drugih. To ju je učinilo bićem koje se najbolje može opisati kao biće s ovim ili onim 'oblikom'

duše; svaka je imala specifično 'ime' koje ju je razlikovalo od drugih, Ahamkara.

Sada, ono što je stvoreno u čovjeku pod utjecajem onoga što je donio sa sobom iz prethodnih inkarnacija, što je 'ime i oblik', što je oblikovalo njegovu individualnost, sada se formira u njemu iznutra iz Manasa i pet njegovih osjetilnih organa, takozvanih šest organa. - Imajte na umu, Buda nije rekao: oko se formira isključivo iznutra, već je rekao: nešto je ugrađeno u oko što je bilo u Linga sharira i što je doneseno sa sobom iz prethodnih faza egzistencije. Stoga, oko ne vidi čisto; ono bi svijet vanjske egzistencije vidjelo drugačije da nije iznutra prožeto onim što ostaje iz prethodnih faza egzistencije. Stoga, uho ne čuje čisto, već zamućeno, obojeno onim što ostaje iz prethodnih faza egzistencije. A to uzrokuje da se želja da se vidi ovo ili ono, da se čuje ovo ili ono, da se okusi ili percipira na ovaj ili onaj način, da se umiješa u sve. Dakle, ono što ostaje iz prethodnih inkarnacija uvlači se u sve kao 'želja'.

Kad se ta čežnja iz prethodnih inkarnacija ne bi uvukla - tako je rekao Buda - čovjek bi gledao u svijet kao da je božansko biće, dopustio bi svijetu da djeluje na njega i nikada ne bi tražio više, nikada ne bi želio više od onoga što mu je dano. Više ne bi proširivao svoje znanje izvan onoga što su mu dale božanske moći; ne bi pravio razliku između sebe i vanjskog svijeta, i doživljavao bi sebe kao člana vanjskog svijeta. Jer samo na taj način čovjek doživljava sebe kao nešto odvojeno od ostatka svijeta, jer želi više, želi imati nešto drugačije od užitaka koje mu ostatak svijeta dobrovoljno nudi. Kroz to, u njegovu dušu ulazi svijest da je nešto drugo od svijeta. Kad bi bio zadovoljan onim što je u svijetu, ne bi bio drugačiji od njega. Osjećao bi da se njegova vlastita egzistencija nastavlja u vanjskom svijetu. Nikada ne bi znao što je ono što se naziva kontaktom s vanjskim svijetom; ne bi bio odvojen od njega, i stoga ne bi mogao ni doći u kontakt s njim. Kroz formiranje ovih 'šest organa' postupno je nastao 'kontakt s vanjskim svijetom', a kroz kontakt ono što u našim životima nazivamo osjetom, a kroz osjet 'vezanost za vanjski svijet'. Ali kroz čovjekov pokušaj da se prilijepi za vanjski svijet, nastaju bol, patnja, briga i nevolja.

To je ono što je Buda rekao svojim učenicima o unutarnjem čovjeku, o unutarnjem čovjeku koji je uzrok boli i patnje, tuge i brige u svijetu ljudi. Bila je to suptilna, uzvišena teorija, ali teorija koja je proizašla izravno iz života, jer ju je 'prosvijetljeni' shvatio kao duboku istinu o suvremenom čovječanstvu. Njemu koji je, kao Bodhisattva tisućljećima, vodio čovječanstvo prema učenjima suosjećanja i ljubavi, sada, kada je postao Buda, postala je jasna prava priroda patnje u suvremenom čovječanstvu iz njezinih uzroka. Tako je mogao vidjeti zašto ljudi pate, pa je to objasnio svojim bliskim učenicima.

I kada je bio spreman iskusiti bit ljudske egzistencije za trenutni ciklus, sve je to sažeo u poznatoj propovijedi kojom je započeo svoju službu kao Buda, propovijedi u Benaresu. Tamo je na popularan način poučavao ono što je prethodno svojim učenicima priopćio na intimniji način: tko god prepozna uzroke ove ljudske egzistencije, zna da život, kakav jest, mora sadržavati patnju, mora sadržavati bol. Prvo učenje koje vam moram dati je učenje o patnji u svijetu. Drugo učenje je ono o uzrocima patnje. Koji su to uzroci patnje? Oni leže u činjenici da se želja, žeđ za egzistencijom, uvlači u čovjeka iz onoga što mu je ostalo od prethodnih inkarnacija. Žeđ za egzistencijom je uzrok patnje. Treće učenje je ovo: kako se patnja uklanja iz svijeta? Naravno, uklanja se iz svijeta uklanjanjem uzroka, gašenjem žeđi za egzistencijom, jer ona proizlazi iz neznanja. Jer čovjek je prešao iz svog prijašnjeg vidovitog znanja u neznanje, a to neznanje skriva duhovni svijet od njega. Neznanje je krivo za žeđ za egzistencijom. A žeđ za egzistencijom je, pak, uzrok patnje i boli, brige i tuge. Žeđ za egzistencijom mora nestati iz svijeta, ako bol i patnja, tuga i briga žele nestati iz svijeta. Staro znanje je nestalo iz svijeta; ljudi više ne mogu koristiti organe svog eterskog tijela. Ali za ljude je moguće novo znanje, znanje koje stječu kada se potpuno urone u ono što im njihovo astralno tijelo može dati kroz njihove najdublje moći, uz pomoć onoga što im vanjski osjetilni organi omogućuju da promatraju u vanjskom osjetilnom svijetu. Ali ono što je u najdubljim moćima astralnog tijela potaknuto ovim promatranjem, dakle korištenjem fizičkog tijela, ali ne iz tog korištenja, jedino to u prvom redu može pomoći ljudima i dati im znanje; jer im je to znanje u početku darovano. - To je otprilike ono što je Buda rekao u svom velikom inauguracijskom govoru.

Dakle, htio je reći, moram ljudima prenijeti znanje koje je dostižno kroz najviši razvoj moći astralnog tijela. Stoga je Buda morao podučavati što čovjek može postići kroz ogromno produbljivanje i uranjanje u moći astralnog tijela. Kroz to, on postiže znanje koje je sada prikladno za njega, koje je sada moguće za njega, ali istovremeno, znanje koje nema nikakve veze s utjecajima prethodnih inkarnacija. Buda je ljudima htio dati takvo znanje, koje nema nikakve veze s onim što drijema u čovjekovoj duši kao Samskara, mračno i izloženo neznanju, znanje koje se može steći buđenjem svih moći koje su u astralnom tijelu u jednoj inkarnaciji.

To je uzrok patnje u svijetu, rekao je Buda, da od prethodnih inkarnacija nešto ostaje o čemu čovjek ništa ne zna. Ono što ima iz prethodnih inkarnacija razlog je zašto se u njemu javlja neznanje o svijetu; to je uzrok patnje i boli, tuge i briga u čovjeku. Ali kada postane svjestan sila koje leže u njegovom astralnom tijelu, u koje može prodrijeti, tada može, ako želi, steći znanje koje ostaje neovisno o svemu što je bilo prije, vlastito znanje.

Veliki Buda želio je ovo znanje prenijeti ljudima. I prenio im ga je na takozvanom Osmostrukom putu. U njemu je namjeravao ukazati na moći

koje ljudi trebaju razviti kako bi, u trenutnom ciklusu, mogli postići znanje netaknuto ponovnim rođenjima. Dakle, sam Buda, kroz moć koju je postigao, uzdigao je svoju dušu do onoga što se može postići intenzivnim moćima astralnog tijela; i na Osmostrukom putu želio je ljudima ocrtati način na koji mogu postići znanje netaknuto Samskarom. Definirao ga je na sljedeći način:

Ljudska bića postižu takvo znanje o svijetu kada steknu ispravno mišljenje o stvarima, mišljenje koje nema nikakve veze sa simpatijom ili antipatijom ili s pristranošću prema njima, već pokušavajući - isključivo na temelju onoga što im se predstavlja - postići, koliko god mogu, ispravno mišljenje o nekoj stvari.

Drugo, potrebno je postati neovisan o onome što ostaje iz prethodnih inkarnacija, nastojati suditi prema našem ispravnom mišljenju, ne prema bilo kakvim drugim utjecajima, već samo prema onome što je naše ispravno mišljenje o nekoj stvari. Dakle, 'ispravno prosuđivanje' je drugi korak, kojim se bavimo.

Treće je da kada komuniciramo sa svijetom, nastojimo ispravno izraziti ono što želimo komunicirati, što ispravno mislimo i što smo ispravno procijenili, da u svoje riječi ne stavljamo ništa osim svog mišljenja - ne samo u svoje riječi, već u sve izražaje ljudskog bića. To je 'prava riječ' u Budinom smislu.

Četvrto, potrebno je da se trudimo ne provoditi svoje postupke prema svojim simpatijama i antipatijama, ne prema onome što se mračno komeša u nama kao Samskara, već da u djelo provedemo ono što smo shvatili kao svoje ispravno mišljenje, kao svoj ispravan sud i kao ispravnu riječ. To je dakle, ispravno djelo, 'ispravan način djelovanja'.

Peta stvar koju osoba treba da bi se oslobodila onoga što živi u njoj jest postizanje pravog položaja, prave pozicije u svijetu. Najbolje možemo razumjeti što je Buda mislio pod tim ako si kažemo: ima toliko mnogo ljudi koji su nezadovoljni svojim zadatkom u svijetu, koji vjeruju da bi im moglo biti bolje u ovom ili onom položaju. Ali ljudi bi trebali dobiti priliku da maksimalno iskoriste situaciju u kojoj su rođeni ili onu u koju ih je sudbina stavila, odnosno da steknu najbolji položaj. Svatko tko ne osjeća zadovoljstvo u svojoj trenutnoj situaciji neće moći iz nje izvući snagu koja će mu omogućiti da ispravno djeluje u svijetu. Buda to naziva 'postizanjem pravog položaja'.

Šesto je da bismo se sve više trebali brinuti da ono što steknemo ispravnim mišljenjem, ispravnim prosuđivanjem i tako dalje, postane uobičajeno u nama. Kad se rodimo u svijetu, imamo određene navike. Dijete pokazuje ovu ili onu sklonost ili naviku. Međutim, osoba bi se trebala truditi ne zadržavati navike koje dolazi iz Samskare, već steći one navike koje u potpunosti

postaju njene vlastite, putem ispravnog mišljenja, ispravne prosudbe, ispravnog govora i tako dalje. To su 'ispravne navike' koje bismo trebali steći.

Sedmo je da u svoje živote unesemo red tako da ne zaboravljamo ono jučer, kada bismo trebali djelovati danas. Kad bismo svaki put trebali ponovno učiti sve svoje vještine, nikada ne bismo ništa postigli. Ljudi moraju težiti razvijanju sjećanja, pamćenja, svih stvari u svojoj egzistenciji. Uvijek moraju koristiti ono što su već naučili, moraju povezati sadašnjost s prošlošću. Dakle, 'ispravno pamćenje' - kako se kaže u budističkom smislu - ono je što ljudi moraju steći na Osmostrukom putu.

A osmo je ono što ljudi dobivaju predajući se isključivo stvarima, bez ikakvog preferiranja ovog ili onog mišljenja, ne dopuštajući da ono što je ostalo od prethodnih inkarnacija utječe na njihovo razmišljanje, uranjajući u njih i dopuštajući samim stvarima da govore. To je 'istinska kontemplacija'.

Ovo je Osmostruki put, o kojem je Buda rekao svojim sljedbenicima da njegovo poštivanje vodi do postupnog gašenja te patnje koju donosi žeđ za egzistencijom i donošenja duši nečega, što je oslobađa od svega što dolazi iz prošlih života i porobljava je. Time smo istovremeno mogli upiti nešto od cjelokupnog duha i podrijetla budizma. Ali također znamo značaj drevnog Bodhisattve koji je postao Buda. Znamo da je drevni Bodhisattva uvijek dopuštao da sve vezano uz njegovu misiju teče u čovječanstvo. U davna vremena, prije nego što je Buda ušao u svijet, čovječanstvo nije bilo sposobno koristiti čak ni svoje unutarnje moći na takav način da bi se spontano pojavila ispravna riječ, ispravan sud. Da bi se to dogodilo, utjecaji iz duhovnih svjetova morali su teći do čovječanstva. Drevni Bodhisattva dopustio je tim utjecajima da teku dolje. Stoga je bio jedinstven događaj kada je ovaj Bodhisattva postao Buda, koji je sada podučavao ono što je pustio da teče u čovječanstvo u ranijim vremenima, to jest, sada je u svijet postavio tijelo koje je u sebi moglo razviti sile koje su prije mogle teći samo odozgo. Kao prvo tijelo te vrste, Buda je ovo tijelo stavio u svijet kao Gautama Buda. Dakle, sve što je prije pustio da teče unutra, nekada je postojalo u svijetu. Takva stvar, međutim, ima veliko i dalekosežno značenje za cijelu evoluciju Zemlje, ako je ono što je iz epohe u epohu teklo dolje, postojalo u ljudskom biću, jednom na Zemlji hodalo tjelesno u ljudskom biću. Jer sada to tvori silu koja se može prenijeti na sva ljudska bića. A u tijelu Gautama Bude leže uzroci za sva vremena, tako da ljudi u sebi mogu razviti moći Osmostrukog puta, do sve budućnosti, tako da Osmostruki put može postati vlasništvo svakog čovjeka. Buda je dao ljudima mogućnost ispravnog razmišljanja, a ono što će se događati u tom smjeru, dok cijelo čovječanstvo ne savlada Osmostruki put, to je zahvaljujući postojanju Bude. Ono što je Buda posjedovao u sebi, dao je ljudima kao duhovnu hranu.

Takve stvari vanjska znanost danas općenito ne vidi. Ali tako velike stvari iz odvijanja ljudskog razvoja često nam govore djetinjaste bajke i legende.

Morao sam u nekoliko navrata naglasiti da su bajke i legende često mudrije i znanstvenije od naše objektivne znanosti. Dubine ljudske duše oduvijek su u biću poput Bodhisattve percipirale nešto sasvim posebno kao istinu. To nešto što prvo struji dolje, zatim postupno postaje vlasništvo ljudske duše, a zatim se, takoreći, reflektira od ljudske duše u kozmički prostor, ljudi su to doživljavali kao nešto sasvim posebno. A oni koji su to mogli više-manje nejasno percipirati rekli su sebi: kao što sunčeve zrake sjaju u nebeskom prostoru, tako je nekoć moć Bodhisattve zračila moći učenja suosjećanja i ljubavi, moći Osmostrukog puta, dolje na Zemlju. Ali tada se Bodhisattva nastanio u ljudskom tijelu, dajući čovječanstvu ono što je nekoć bilo njegovo. To sada živi u čovječanstvu i zrači natrag u kozmos, baš kao što mjesečina reflektira sunčeve zrake natrag u kozmos. - To se uvijek osjećalo posebno značajnim gdje god se takva istina izražavala u bajkama i legendama. Stoga, da bi se izrazila ova istina o Bodhisattvi, stvorena je izvanredna bajka u krajevima gdje se pojavio. Ovaj veliki događaj bio je odjeven u sljedeću jednostavnu pripovijest.

Nekada davno, Buda je živio kao zec, i bilo je vrijeme kada su razna druga bića tražila hranu, ali sva hrana je bila pojedena. Ono što je sam zec mogao pojesti, povrće, nije bilo prikladno za mesoždere. Tada, kada je došao brahman, zec, koji je zapravo bio Buda, odlučio se žrtvovati i dati se kao hranu. U tom trenutku stigao je bog Shakra; vidio je moćno djelo zeca. Otvorila se pukotina u planini i primila zeca. Tada je bog uzeo tinkturu i nacrtao sliku ovog zeca na Mjesecu. I od tada se slika Bude kao zeca vidi na Mjesecu. - Na zapadu se ne govori o zecu na Mjesecu, već o 'čovjeku na Mjesecu'.

Ali jedna kalmička bajka to govori još jasnije: na Mjesecu živi zec, koji je nekoć postao poznat jer se Buda žrtvovao, a sam duh Zemlje nacrtao je sliku zeca na Mjesecu. - To izražava veliku istinu o tome kako je Bodhisattva postao Buda, i kako se Buda odrekao sebe, kako je ono što je bila njegova bit dao čovječanstvu kao hranu, tako da sada može zračiti iz srca ljudi u svijet.

O biću poput Bodhisattve koji je postao Buda, rekli smo - i to je učenje svih, koji znaju - da kada prođe kroz fazu poput one u kojoj Bodhisattva postaje Buda, tada je to konačna inkarnacija na Zemlji, gdje se cijelo biće dotične osobe stapa s ljudskim tijelom. Takvo biće tada više nikada ne prolazi kroz takvu inkarnaciju. Stoga je Buda, kada je osjetio značaj svoje sadašnje egzistencije, mogao reći: ovo je posljednja od inkarnacija, nema drugih inkarnacija na Zemlji. - Unatoč tome, bilo bi pogrešno vjerovati da se takvo biće tada potpuno povlači iz zemaljske egzistencije. Ono nastavlja utjecati na zemaljsku egzistenciju. Iako ne ulazi izravno u fizičko tijelo, preuzima drugo tijelo - ono formirano od astralne ili eterske esencije - i tako utječe na svijet. A način na koji utječe, nakon što je ono samo prošlo svoju posljednju inkarnaciju može biti sljedeći.

Običan čovjek, koji se sastoji od fizičkog tijela, eterskog tijela, astralnog tijela i 'Ja', može, takoreći, biti prožet takvim bićem. Takvo biće, koje se više ne spušta u fizičko tijelo, ali još uvijek posjeduje astralno tijelo, može se integrirati u astralno tijelo drugog ljudskog bića. Tada djeluje unutar takvog zemaljskog ljudskog bića. To ljudsko biće tada može postati važna osobnost, jer sile takvog bića, koje je već prošlo svoju posljednju inkarnaciju na Zemlji, sada djeluju unutar njega. Dakle, takvo astralno biće sjedinjuje se s astralnim bićem bilo kojeg ljudskog bića na Zemlji. Takvo sjedinjenje može se dogoditi na najkompliciraniji način. Kada se Buda pojavio pastirima u obliku 'nebeske vojske', nije bio u fizičkom tijelu, već u astralnom tijelu. Preuzeo je tijelo kroz koje je ipak mogao utjecati na Zemlju. Stoga se biće koje je sada postalo Buda razlikuje po tome što ima trostruko tijelo:

Prvo, tijelo koje je imao prije nego je postao Buda, gdje odozgo djeluje kao Bodhisattva, tijelo koje još ne sadrži sve kroz što ovo biće može djelovati; ono još uvijek stoji u visinama gore i povezano je s njegovom bivšom misijom, poput bivšeg Bodhisattve u Budi prije nego što je transformirao ovu misiju u misiju Bude. Dokle god je takvo biće u takvom tijelu, njegovo tijelo se naziva Dharmakaya.

Drugo, tijelo koje takvo biće formira za sebe, koje posjeduje i u kojem u fizičkom tijelu izražava sve što ima u sebi; to tijelo se naziva 'tijelo savršenstva', Sambhogakaya.

Treće, tijelo koje takvo biće poprima nakon što prođe kroz savršenstvo i sada može djelovati prema dolje na opisani način; to se naziva Nirmanakaya.

Stoga možemo reći: Budin Nirmanakaya ukazao se pastirima u obliku anđeoskih vojski. Tada je Buda zasjao u svojoj Nirmanakayi i tako se objavio pastirima. Međutim, u ovom ključnom trenutku trebao je još više utjecati na palestinske događaje. To se dogodilo na sljedeći način.

Da bismo to razumjeli, moramo se ukratko prisjetiti onoga što znamo o prirodi čovjeka iz antropozofskih predavanja. Znamo da u znanosti duha razlikujemo nekoliko 'rođenja'. U onome što se naziva fizičkim rođenjem, ljudsko biće odbacuje, takoreći, omotač fizičke majke. U sedmoj godini odbacuje eterski omotač, koji ga do tada, do promjene zuba, okružuje baš kao što ga omotač fizičke majke okružuje do fizičkog rođenja. A u pubertetu, koji je u naše vrijeme u četrnaestoj ili petnaestoj godini, ljudsko biće odbacuje ono što je do tada imalo kao astralni omotač. Stoga se etersko tijelo čovjeka zapravo rađa izvana kao slobodno tijelo tek u sedmoj godini, a astralno tijelo čovjeka rađa se s pubertetom; vanjski astralni omotač se tada odbacuje.

Razmotrimo sada što se odbacuje u pubertetu. U područjima gdje se dogodio palestinski događaj, taj se trenutak događao nešto ranije, pod normalnim

okolnostima u dobi od dvanaest godina; stoga je astralni majčinski omotač bio odbačen. U običnom životu, ovaj se omotač odbacuje i predaje vanjskom astralnom svijetu. S djetetom koje je poteklo iz svećeničke Davidove loze, dogodilo se nešto drugačije. Astralni omotač je odbačen u dobi od dvanaest godina; ali se nije otopio u općem astralnom svijetu. Naprotiv, baš kakav je bio, kao zaštitni astralni omotač mladog dječaka, sa svim vitalizirajućim silama koje su se u njega ulijevale između vremena promjene zubi i puberteta, sada se slijevalo zajedno s onim što se spustilo kao Nirmanakaya Bude. Ono što se pojavilo kako sja u anđeoskoj vojsci ujedinilo se s onim što se odvojilo kao astralni omotač u dvanaestogodišnjem djetetu Isusu, ujedinjeno sa svim mladenačkim silama koje čovjeka održavaju mladim u razdoblju između promjene zuba i puberteta. Nirmanakaya Bude, koja je zračila nad Djetetom Isusom od rođenja, postala je jedno s onim što se odvojilo od ovog djeteta u pubertetu kao njegov mladenački astralni majčinski omotač; apsorbirala ga je, ujedinila se s njim i time se pomladila. I kroz ovo pomlađivanje, bilo je moguće da se ono što je prije dalo svijetu sada ponovno pojavi u Djetetu Isusu kao u dječjoj jednostavnosti. Tako je ovo Dijete dobilo mogućnost da dječje govori o uzvišenim učenjima suosjećanja i ljubavi, koja smo danas predstavili u ovoj komplikaciji. U vrijeme Isusovog predstavljanja u hramu, dječak je govorio na takav način da su se oni oko njega iznenadili, jer je Budina Nirmanakaya lebdjela oko njega, osvježena kao iz izvora mladosti tijelom majčinskih astralnih ovoja dječaka.

To je nešto što duhovni istraživač može znati, i nešto što je pisac Evanđelja po Luki potajno uključio u izvanrednu scenu dvanaestogodišnjeg Isusa u hramu, gdje on odjednom postaje druga osoba. Zato se budizam u Evanđelju po Luki poučava na način koji je razumljiv djetinjoj jednostavnosti. Moramo to razumjeti. Tada znamo zašto dječak više ne govori kao nekada. Kako je nekada govorio, tako sada u ovo vrijeme govori onaj koji, kao kralj Kaniška, saziva sinod u drevnoj Indiji i tamo proglašava stari budizam ortodoksnim učenjem. Ali sam Buda je u međuvremenu napredovao. Upio je sile majčinog omotača Djeteta Isusa i tako postao sposoban umovima ljudi govoriti na novi način.

Dakle, Evanđelje po Luki sadrži budizam u novom obliku, kao da izvire iz izvora mladosti, i tako izražava religiju suosjećanja i ljubavi za najjednostavnije umove u samorazumljivom obliku. Možemo ga pročitati. Pisac Evanđelja po Luki je to u njemu sakrio. Ali ima još toga. Danas se mogao opisati samo dio onoga što je sadržano u ovoj sceni Prikazanja u hramu, a mi ćemo morati baciti više svjetla na dubine ove misterije; tada će svijetlo zasjati i nad ranijim i nad kasnijim razdobljima života Isusa iz Nazareta.

ČETVRTO PREDAVANJE

Basel, 18. rujna 1909.

Činjenice koje leže u osnovi evanđelja, a posebno Evanđelja po Luki, postajat će sve suptilnije tijekom sljedećih nekoliko dana. Stoga vas molim da ovaj put, čak i više nego inače, imate na umu da su predavanja kontinuirana, da sadržaj doista teče iz jednog predavanja u drugo i da se ne može razumjeti jedno predavanje, ili čak nekoliko njih, osim ako se ne razmatra u kontekstu ostalih. To se posebno odnosi na današnje i sutrašnje predavanje; a također je važno da pričekate do sutra, kako biste razmotrili kako se različite predstavljene točke odnose na ono što je već rečeno na drugim ciklusima predavanja, dotičući se ove teme.

Jučer smo zaključili izjavom: Budin Nirmanakaya otkriva se svijetu u trenutku izraženom u Evanđelju po Luki kao Navještenje pastirima. I jučer smo naznačili da je do pomlađivanja budističkog svjetonazora, koji se ulio u kršćanstvo i tako je dan svijetu, došlo zato što je to astralno tijelo majke, koje se odvaja od ljudskog bića u pubertetu i bilo je povezano s djetetom Isusom, bilo apsorbirano Budinom Nirmanakayom i postala jedno s njim u dvanaestoj godini Isusova života. Stoga, od tog trenutka nadalje, imamo posla sa specifičnim entitetom koji je zapravo sastavljen od Nirmanakaye, duhovnog tijela Bude, i tog astralnog majčinog omotača koji se, odvojio od djeteta Isusa koje je naraslo do dvanaeste godine.

Sada moramo razmotriti sljedeće pitanje. Kada se u običnom životu, tijekom čovjekova razvoja, ovo astralno tijelo majke odvoji, kada se rodi stvarno astralno tijelo čovjeka, astralni majčinski omotač se time rastvara u općem astralnom svijetu. Kao što je to slučaj s običnim ljudima u našem razvojnem ciklusu, ovaj astralni majčinski omotač ne bi bio prikladan za ugradnju u tako visoko biće kao što je bio Buda u svojoj Nirmanakayi. Stoga je moralo biti nešto sasvim izvanredno u vezi s ovim astralnim majčinskim omotačem koji je odbačen u to vrijeme, i, kroz svoje sjedinjenje s Budinom Nirmanakayom, pomladio cijeli budizam. Drugim riječima, vrlo poseban entitet morao je biti utjelovljen u Isusovu tijelu, tako da su tijekom prvih dvanaest godina života iz njega mogle zračiti te sile koje je potom primio astralni majčinski omotač, tako da je mogao posjedovati te pomlađujuće sile na koje smo jučer aludirali. Dakle, nije moglo biti obično ljudsko biće, već sasvim poseban entitet koji je rastao unutar djeteta Isusa od rođenja do dvanaeste godine i tada je bio u stanju zračiti u ono što je odbačeno sve te sile koje su dovele do tog pomlađivanja.

Kako imati predodžbu kako je uopće moguće da dijete ima tako potpuno drugačiji učinak na svoje ovoje nego što je to slučaj u normalnom stanju, u

prvom redu se tome može pristupiti usporedbom. Stoga ću vam, kroz usporedbu, ilustrirati što se tada zapravo dogodilo.

Ako pratimo ljudski život kako se razvija od rođenja kroz kasnije životne faze, sve do dvadesete, tridesete, četrdesete godine, pretpostavljajući normalan tijek, možemo pred dušu postaviti, kako se postupno pojavljuju pojedinačne sile, u početku prisutne u zametku i pri rođenju. Dijete raste fizički, ali raste i duhovno. Njegove duševne moći se postupno razvijaju. - O tome kako se to događa možete pročitati u mom djelu 'Odgoj djeteta sa stajališta znanosti duha'. - Pokušajte vizualizirati kako se postupno snage uma i intelekta razvijaju kod djeteta, kako se u dobi od sedam, četrnaest, ili dvadeset jedne godine, pojavljuju određene moći koje prije nisu bile prisutne, ili kako su one koje su bile prisutne sada razvijenije i tako dalje. Dakle, pokušajte zamisliti kako se to događa u normalnom tijeku života osobe, a sada zamislite da želimo provesti 'životnu probu', da smo željeli osobi koja se tek rađa dati priliku da se razvija ne baš tako normalno i prosječno kao što je to slučaj u našem razvojnem ciklusu i kao što mora biti slučaj u normalnom životu; umjesto toga, toj osobi bismo umjetno dali priliku da shvati ono što druga osoba normalno uči, naprimjer, između dvanaeste i osamnaeste godine, s određenom svježinom, da to njegova duša ne učini svojim na uobičajeni način, već da to dušu obuzme posebnom svježinom, tako da duša to ne stječe na način na koji to čine drugi ljudi, nego na stvarima može kreativno raditi s određenom inventivnom snagom. I pretpostavimo da bismo tu osobu htjeli učiniti posebno produktivnom. Tada ne bismo smjeli dopustiti djetetu da odrasta na način na koji obično odrastaju druga djeca.

Dakle, želimo napraviti svojevrsni hipotetski životni pokus. Izričito napominjem, međutim, da je ovaj primjer čisto hipotetski i nije namijenjen za neposrednu provedbu; koristim ga za usporedbu i nije namijenjen da se preporuči kao obrazovni ideal! - Dakle, htjeli smo odgojiti osobu s posebno inventivnim umom, onu čije su sposobnosti mišljenja ne samo oživljene, već koja može dalje nastaviti kreativno razvijati te sposobnosti, a zatim ih do starosti njegovati do više razine produktivnosti. Iznad svega, takvo dijete od šeste ili sedme godine morali bismo zaštititi od toga da uči kao i druga djeca, da uči iste školske predmete kao i druga djeca, već od tada nadalje, da uči što je manje moguće onoga što uče druga djeca. Morali bismo dijete držati uključenim u igru do desete ili jedanaeste godine, ako je moguće, i podučavati ga što manje školskih predmeta, tako da možda ono ne bi moglo zbrajati s devet godina, možda bi i dalje slabo čitalo s osam. Tada bismo sve što dijete inače počinje sa šest ili sedam godina, trebali započeti tek s osam ili devet godina. Do tada su se moći čovjeka razvile sasvim drugačije; s onim što je naučila duša radi nešto sasvim drugačije. Takvo bi dijete tada sačuvalo dječje moći, koje su inače potisnute normalnom nastavom, do desete ili jedanaeste godine, a zatim bi stvarima koje se uče pristupilo s

mного vatrenijim duševnim moćima, shvaćajući ih na potpuno drugačiji način. To bi njihove sposobnosti transformiralo u posebno produktivne. Stoga bi dijete trebalo što dulje držati u dječjem stanju; tada bi vidovnjak primijetio da astralna ovojnica koja se odvaja u pubertetu, zapravo posjeduje sasvim drugačije moći nego inače, da ima mladenačke, svježije moći. I ta astralna ovojnica bi tada bila korisna za biće kao što je, u našem slučaju, Budin Nirmanakaya. - Takvim pokusom ne bi se samo postiglo produženje mladosti, već bi i određene dječje, mladenačke moći, mogle ući u astralnu majčinsku ovojnicu i zatim se ponovno koristiti u svijetu, tako da bi se biće koje silazi s duhovnih visina moglo tim moćima hraniti i pomladiti.

Ali ljudi ni u kom slučaju ne bi trebali provesti ovaj pokus. To nije obrazovni ideal. Određene stvari, da tako kažem, ljudi još uvijek moraju prepustiti bogovima. Bogovi to mogu učiniti; ljudi ne mogu sasvim pravilno to riješiti. A ako negdje čujete da je određena osoba, za koju se smatra da je njen utjecaj poticajan u nekom području, dugo vremena pokazivala nedostatak talenta, godinama se smatrala glupom i tek kasnije joj se 'posložile daske', onda su bogovi proveli ovaj pokus, sačuvali dječju nevinost te osobe nakon određenih godina i tek je kasnije učinili sposobnom za ono što se inače uči ranije u životu. To će biti posebno očito kada bistra djeca lako shvate što im se kaže, a onda, kada krenu u školu, zapravo tamo ne žele ništa učiti. Tada bogovi s njima provode ovaj životni okus, o kojem smo upravo govorili.

Nešto slično, samo u beskonačno većem opsegu, moralo je biti slučaj s onim djetetom koje je odraslo kao Isus i koje je tada trebalo dati takav beskonačno plodan astralni majčinski omotač Budinoj Nirmanakayi. I to je doista bio slučaj. Ovdje dolazimo do tajanstvene činjenice, u koju svatko može vjerovati ili ne vjerovati, ali koja se danas može predstaviti pripremljenim antropozofima i koja se također može ispitati. Ispitajte je u odnosu na sve činjenice koje su vam dostupne u vanjskom Evanđelju ili u vanjskoj povijesti, i naći ćete sve potvrđeno vanjskim činjenicama fizičke razine, ako samo ispravno koristite činjenice i ne sudite brzopleto. Ono što okultist kaže, a što su doista činjenice dane iz viših svjetova, on povjerava čovječanstvu kao zalog; a ako to ima iz ispravnih izvora, onda kaže: možete to provjeravati koliko god rigorozno želite; ako to provjeravate na pravi način, naći ćete to svugdje potvrđeno onim što možete naučiti iz pisanih dokumenata ili iz drugih prirodnoznastvenih činjenica u fizičkom svijetu. - Dakle, tom paru roditelja spomenutih u Evanđelju po Luki, moralo se roditi dijete koje je bilo sasvim posebno, dijete koje je već posjedovalo mladenačku snagu, vrlo posebne moći djetinjstva i koje ih je na svaki način održavalo svježima i zdravima, u snazi s kojom su rođene. To se moralo dogoditi.

U uobičajenim okolnostima, nije se moglo pronaći nijedno dijete ili par u kojima su te dječje i mladenačke energije bile prisutne sa svježinom koja je tada bila potrebna. U cijelom krugu čovječanstva u to vrijeme, uzimajući u

obzir samo normalne uvjete, nigdje se nije mogla pronaći individualnost i roditeljski par potreban za takvu inkarnaciju, osim ako nešto sasvim izvanredno nije bilo moguće. Možemo razumjeti što je bilo moguće, samo prisjećajući se različitih aspekata naše antropozofske pripreme.

Znamo da čovječanstvo danas vuče svoje porijeklo kroz razne epohe do prvobitnog čovječanstva koje nazivamo onim od drevnih atlantskih vremena; a to čovječanstvo, pak, vuče svoje porijeklo do čovječanstva kojeg nazivamo čovječanstvom lemurskih vremena. Znanost duha o tijeku ljudskog razvoja može otkriti sasvim drugačije činjenice od vanjske prirodne znanosti, koja se oslanja samo na osjetilna opažanja. Znanost duha nam pokazuje da je čovječanstvo prošlo kroz fazu grčko-rimskog kulturnog razvoja, kojoj su prethodili egipatsko-kaldejski, drevni perzijski i drevni indijski sustavi kulture. To nas vraća na taj veliki, kataklizmički događaj koji je nekoć zahvatio našu Zemlju i potpuno promijenio njezino lice. Prije toga, u području gdje se sada proteže Atlantski ocean postojao je ogroman kontinent; to je bila drevna Atlantida. A u području koje sada naseljava europsko, azijsko i afričko čovječanstvo, tada je uglavnom postojao ocean. Lice Zemlje se promijenilo zbog te velike atlantske katastrofe, koja se odvijala u elementu vode Zemlje. Čovječanstvo se prije prvenstveno nalazilo u Atlantidi. Tamo se razvilo. To su bili ljudi koji su bili organizirani drugačije od modernih ljudi. To je mnogo puta opisano. Kada se približilo vrijeme atlantske katastrofe, veliki vidoviti vođe i svećenici čovječanstva predviđali su to i stoga su vodili ljude prema istoku, a dijelom i prema zapadu. Oni koje su vodili prema zapadu činili su pretke kasnijeg američkog čovječanstva. Dakle pretke današnjeg čovječanstva moramo tražiti među drevnim Atlantidanima. - Ti ljudi, koji su živjeli u Atlantidi, bili su potomci još ranijih ljudi, koji su izgledali sasvim drugačije od Atlantidana; živjeli su na kontinentu između današnje Azije, Afrike i Australije, u drevnoj Lemuriji. Detaljan prikaz naći ćete u mojoj nedavnoj knjizi 'Tajna znanost'; stoga ću ovdje istaknuti samo ono što je potrebno.

Kad se osvrnemo na Akaša kroniku najranijih vremena, Akaša zapisi nam, čudesno, pružaju i divne dokaze za sve što nalazimo u biblijskim zapisima, zapravo u svim religijskim tekstovima. Tek tada ove religijske tekstove počinjemo istinski shvaćati na pravi način. Naprimjer, kakvo je pitanje za vanjsku znanost bilo je li ono što se u Bibliji čita o 'jednom ljudskom paru'. Adamu i Evi, od kojih je navodno poteklo cijelo čovječanstvo, zaista istina! To je pitanje koje je posebno zaokupljalo sredinu devetnaestog stoljeća sa znanstvenog gledišta.

Znamo - ako sažmemo ono što govore Akaša zapisi - da Zemlja ima dugu povijest, da je epohi Lemurije prethodila druga epoha. Znamo da je Zemlja reinkarnacija drugih planetarnih stanja, drevnog Mjeseca, drevnog Sunca i drevnog Saturna. Nadalje znamo da je Zemlja, kako se postupno razvijala,

bila predodređena da trima tijelima koje je čovječanstvo postupno razvilo tijekom ranijih zemljinih inkarnacija - fizičkom tijelu na Saturnu, eterskom tijelu na Suncu i astralnom tijelu na Mjesecu - doda 'Ja', četvrtog člana ljudske prirode. Sve što je prethodilo lemurskoj epohi bilo je samo priprema za ovu misiju Zemlje. U to vrijeme, u lemurskoj epohi, čovječanstvo se razvilo na takav način da je postalo sposobno izgraditi četvrti član, jastvo. U to vrijeme, prvo sjeme se počelo formirati, kako bi se unutar tri člana koje je čovječanstvo postupno steklo, razvilo 'Ja'. Stoga možemo reći: kroz te promjene koje su se dogodile na Zemlji, na čovjeka se utjecalo na takav način da je mogao postati nositelj 'Ja'. Prije lemurske epohe, Zemlja je također bila naseljena. Ljudi su na Zemlji postojali u potpuno drugačijem obliku. Međutim, to su bili ljudi koji još nisu bili nositelji 'Ja', koji su u biti razvili samo ono što su donijeli sa Saturna, Sunca i Mjeseca kao svoje fizičko tijelo, etersko tijelo i astralno tijelo; a znamo koji su procesi u cijelom kozmosu doveli do toga da je čovjek doveden do ove faze svog razvoja.

Znamo da je na početku naše sadašnje evolucije Zemlja bila ujedinjena sa Suncem i Mjesecom, te da se Sunce potom odvojilo, ostavljajući za sobom planetarno tijelo koje je obuhvaćalo ono što danas nazivamo Zemljom i Mjesecom. Također znamo da bi, da je Zemlja ostala ujedinjena s Mjesecom, sva ljudska bića otvrdnula, mumificirala se, i postala drvenasta. Da bi se to spriječilo, sve na Mjesecu, sve tvari i entiteti, morali su biti izbačeni. To je ljudski oblik spasilo od otvrdnjavanja, omogućilo čovječanstvu da poprimi svoj sadašnji oblik, i tek nakon odvajanja Mjeseca bilo je moguće da bude nositelj 'Ja'. Ali sve se to nije dogodilo odjednom. Mogli bismo reći da se prvo Sunce polako odvojilo od Zemlje. Dakle, dok je Mjesec još bio unutar Zemlje, postojalo je stanje koje nije dopuštalo daljnji ljudski razvoj. Fizička materija postajala je sve gušća, tako da je čovječanstvo doista počelo otvrdnjivati. Ono što su tada bile ljudske duše na podređenoj razini, već je slijedilo sličan put kao i ljudska duša danas, također prolazeći kroz inkarnacije, kroz uzastopna utjelovljenja, gdje unutarnje biće čovjeka napušta vanjsko utjelovljenje, prolazi kroz duhovni svijet, kako bi se ponovno pojavilo u novom utjelovljenju.

Ali prije nego što se Mjesec odvojio od Zemlje, dogodilo se nešto izvanredno - nastala je takoreći, teška situacija za daljnji razvoj Zemlje. Određene ljudske duše, napustivši svoj fizička tijela i ušavši u duhovni svijet, željele su se reinkarnirati, ali su otkrile da je fizičko tijelo na Zemlji pretvrdo, previše drvenasto, što ih je priječilo u inkarnaciji. Došlo je vrijeme kada su se te duše htjele vratiti na Zemlju, ali nisu pronašle način da se reinkarniraju jer su zemaljska tijela za njih bila neprikladna. Samo su najjače duše mogle prevladati sada otvrdnutu materiju i supstancu kako bi se inkarnirale na Zemlji. Ostale su se morale vratiti u duhovni svijet; nisu se mogle spustiti. Takva su vremena postojala prije odvajanja Mjeseca. Ali sve manje i manje tih jakih duša bilo je sposobno ovladati materijom i naseliti Zemlju. Prije

lemurske epohe, stoga je bilo vrijeme, kada je Zemlja bila pusta u najširem opsegu, kada se broj ljudi na Zemlji smanjivao jer duše koje su željele sići nisu mogle pronaći prikladna tijela.

Što se dogodilo s onim dušama koje nisu mogle pronaći tijela? Odvedene su na druge planete koji su se u međuvremenu formirali od zajedničke supstance. Tako su neke duše odvedene na Saturn, druge na Jupiter, Mars, Veneru ili Merkur; tako da je na Zemlji postojalo vrijeme kada su samo najjače duše mogle doći na Zemlju tijekom velike zemaljske zime. Slabije duše morale su biti zbrinute na drugim planetima koji pripadaju našem sunčevom sustavu.

Tijekom epohe Lemurije, doista je postojalo vrijeme kada se može reći - barem približno - da je postojao jedan ljudski par, glavni par, koji je zadržao snagu da pokori ovu neposlušnu ljudsku supstancu i da se utjelovi na Zemlji, ustrajući, takoreći, kroz cijelu zemljinu povijest. To je također bilo vrijeme kada se Mjesec odvojio od Zemlje. I kroz ovo odvajanje Mjeseca, postalo je moguće da se ljudska supstanca pročisti i postane sposobna primiti slabije ljudske duše, tako da su potomci ovog jednog glavnog para ponovno mogli postojati u mekšoj supstanci od onih koji su živjeli prije odvajanja Mjeseca. Zatim su se postupno sve duše koje su se uzdigle na Mars, Jupiter, Veneru i tako dalje, vratile na Zemlju, a s umnožavanjem čovječanstva od ovog jednog glavnog para, dogodilo se da su se duše postupno vratile iz kozmičkog prostora na Zemlju, i formirale se kao potomci prvog glavnog para.

Tako je Zemlja bila ponovno naseljena. I tijekom posljednje lemurske epohe, duboko u atlantsko vrijeme, sve više i više duša silazilo je, čekajući na drugom planetu dok nije došlo vrijeme da se ponovno inkarniraju na Zemlji. Zatim su se ponovno spustile u zemaljsko tijelo. Na taj je način Zemlja ponovno naseljena. I na taj je način nastalo atlantsko stanovništvo, vođeno atlantskim posvećenicima u atlantskim proročistima. Ova atlantska proročišta okarakterizirao sam na sljedeći način.

U drevnoj Atlantidi postojala su velika proročišta. Bila su postavljena na takav način da su se neka mogla nazvati Marsovim proročistima, druga Jupiterovim proročistima, Saturnovim proročistima i tako dalje. Takva su različita proročišta postojala jer su ljudi bili različiti. Za one duše koje su čekale na Marsu, učenje i vodstvo moralo se pružiti u Marsovim proročistima; za one koje su čekale na Jupiteru, u Jupiterovim proročistima i tako dalje. Samo je nekolicina odabranih mogla biti upućena u središnje, veliko proročište Sunca tijekom atlantske epohe. To su bili oni čiji su potomci bili najbliži tom glavnom paru koji je preživio zemaljsku krizu, tom moćnom potomstvu na koje se u Bibliji aludira pod imenom Adam i Eva. Ovdje u Bibliji naziremo nešto što se podudara s činjenicama Akaša zapisa, tako da se Biblija pokazuje istinitom čak i tamo gdje predstavlja nešto

naizgled nevjerojatno. A na čelu velikog proročišta, koje je nadgledalo ostale i naziva se proročište Sunca, stajao je najveći od atlantskih posvećenika, veliki posvećenik Sunca, koji je ujedno bio i Manu, vođa atlantskog stanovništva. On je bio taj koji je, kako se približavala atlantska katastrofa, imao zadatak voditi one koje je smatrao prikladnima prema istoku, i uspostaviti temelje za post atlantsku kulturu. Iznad svega, ovaj posvećenik, među raznim ljudima koje je okupljao oko sebe, uvijek je uključivao one koji su bili što izravni potomci onih izvornih duša koje su preživjele zemljinu zimu, koji su, takoreći, bili izravni potomci Adama i Eve, prvog glavnog para. Bili su posebno zbrinuti i njegovani u blizini velikog posvećenika proročišta Sunca. Cijela njihova poduka bila je vođena i usmjeravana na takav način da je, u odgovarajućim trenucima razvoja čovječanstva, uvijek bilo moguće pustiti da pravi utjecaji poteknu s mjesta vođenog posvećenikom proročišta Sunca, velikim Manuom.

Pretpostavimo da je u nekom trenutku ljudskog razvoja postalo nužno kulturno pomlađivanje, da ono što je čovječanstvo neko vrijeme čuvalo kao tradiciju i što je ostarjelo, dobije novi poticaj, da se čovječanstvu daruje novi kulturni element. U tu svrhu, na mjestu posvećenja proročišta Sunca morale su se provesti pripreme, a to se činilo na razne načine.

U ranim fazama post atlantskog kulturnog razvoja, posebno obučene osobe bile su poslone na određene lokacije kako bi širile znanje i učenja određenih naroda, na temelju njihovog pažljivog obrazovanja. Ovo proročko središte, skriveno u određenoj regiji Azije, osiguralo je da se na pojedinačne kulture može utjecati na odgovarajući način.

Zatim, pet do šest stoljeća nakon pojave velikog Bude, došlo je vrlo posebno vrijeme. Pojavila se potreba za pomlađivanjem budizma. Ono što je veliki Buda proglasio drevnim, zrelim svjetonazorom, svjetonazorom najvišeg reda, trebalo je biti kanalizirano kroz izvor mladosti kako bi se ljudima moglo predstaviti u mladenačkom, svježem obliku. U čovječanstvo je trebalo uvesti vrlo posebnu mladenačku energiju. Ta mladenačka energija jednostavno nije bila prisutna ni u jednoj osobi koja je inače radila u svijetu.

Oni koji rade za svijet iscrpljuju svoju snagu, a iscrpljivanje snage znači starenje. Mogli bismo se vratiti u prošlost i otkriti kako se kultura za kulturom uzdizala: prvo drevna indijska kultura, zatim drevna perzijska, zatim egipatsko-kaldejska i tako dalje, i vidjeli bismo da su uvijek postojali veliki, značajni vođe čovječanstva. Svi su ti vođe dali sve od sebe da unaprijede čovječanstvo. Veliki sveti Rišiji dali su sve od sebe; Zaratustra, začetnik perzijske kulture, dao je sve od sebe; Hermes, Mojsije i vođe kaldejske kulture - svi su dali sve od sebe. U određenom smislu, kroz ono za što su bili sposobni, svi su oni bili pravi i najbolji vođe i upravljači svog vremena. Uzmimo bilo koju figuru iz drevne Indije. Ta se osoba inkarnirala stalno iznova, pojavljujući se u ovoj ili onoj inkarnaciji, u perzijskoj, u

egipatsko-kaldejskoj kulturnoj epohi, i svakim ponovnim pojavljivanjem, njegova je duša postajala sve starija, sve zrelija; uzdizala se do sve zrelijih moći, ali je gubila svježiu vitalnost mladosti. Čovjek može sazreti, može postići ogromne stvari, ako je postao stara duša koja je radila na sebi kroz mnoge inkarnacije, ali duša je postala stara duša. Čovjek može podučavati velike stvari, učiniti mnogo za čovječanstvo, ali nužno se morao odreći mladenačke svježine i snage nakon što se razvio na ovaj način.

Razmotrimo jednu od najvećih figura koja je bila aktivna u tijeku razvoja čovječanstva: Zaratustru. Upravo je on, iz tako velikih dubina duhovnog svijeta, svom vremenu mogao donijeti veliku poruku Duha Sunca; upravo je on mogao čovječanstvo usmjeriti prema gore, prema velikom Duhu koji se kasnije pojavio kao Krist. Upravo je on rekao: "On je uključen u Sunce, Ahura Mazda; približit će se Zemlji". I o Njemu je govorio velikim, značajnim riječima. Samo najdublji duhovni uvid, velika, razvijena vidovitost Zaratustre, mogla je vidjeti to biće o kojem su sveti Rišiji još govorili, Višva Karman Hege, izvan njihove sfere, to Biće koje je on, Zaratustra, nazivao Ahura Mazda, i čiji je značaj za evoluciju čovječanstva proglasio. U fizičkom biću Zaratustre, već je u to vrijeme, kada je Zaratustra osnovao drevnu perzijsku kulturu, prebivao neizmjereno zrelo duh.

Možemo zamisliti da se ta individualnost, kroz svoje naknadne inkarnacije, uzdizala sve više, postajući sve zrelija, sve starija - i sve sposobnija za podnošenje najvećih žrtava za čovječanstvo. Oni od vas koji su čuli druga moja predavanja, znaju kako se Zaratustra odrekao svog astralnog tijela, koje je kasnije oživjelo u vođi egipatske kulture, Hermesu, i kako je svoje etersko tijelo prepustio vođi drevnog hebrejskog naroda, Mojsiju. Sve je to moguće samo sa snažnom razvijenom dušom. Tek tada netko može postati tako visoko razvijena individua kao Zaratustra, koji se pojavio u Kaldeji šest stotina godina prije naše ere, u vrijeme kada je Buda bio aktivan u Indiji, i mogao je djelovati kao veliki učitelj Nazarathos ili Zarathas, koji je bio i učitelj Pitagore. Sve je to omogućilo toj velikoj duši da postane vođa i začetnik perzijske kulture. Do tada je postajala sve zrelija.

Ali ono što je bilo potrebno za pomlađivanje budizma, kao što ćete vidjeti iz svega ovoga, ova duša nije mogla pružiti. Nije mogla ponuditi potpuno mladenačku vitalnost, koja se trebala okarakterizirati njezinim razvojem do puberteta tijekom djetinjstva, kako bi se potom mogla prenijeti u Nirmanakayu Bude. Biće Zaratustre nikada to ne bi mogao postići, upravo zato što se uzdiglo tako visoko, tako daleko, od inkarnacije do inkarnacije. Stoga, ne bi bilo moguće da se na početku naše ere, u djetetu razvije na način koji bi omogućio ono što je postalo nužno.

Ako pogledamo oko sebe sve individualnosti koje su se razvijale u to vrijeme, nigdje ne nalazimo osobu koja se tada mogla roditi, a koja je posjedovala snagu da se razvije na takav način, da u svojoj dvanaestoj godini može

podariti mladenačku vitalnost koja je trebala pomladiti budizam. Upravo smo pogledali veliku, jedinstvenu individualnost Zaratustre, spomenuli nešto izvanredno, i možemo si reći: čak ni individualnost Zaratustre nije bila prikladna, za vitalizaciju Isusovog tijela sve do onog trenutka kada je astralni majčinski omotač odbačen kako bi se mogao ujediniti s Nirmanakayom Bude.

Odakle je, dakle, došla velika vitalna moć Isusova tijela? Došla je iz velike majčinske lože čovječanstva, koju vodi veliki posvećenik Sunca, Manu. U dijete rođeno od roditelja po imenu Josip i Marija u Evanđelju po Luki, usađena je velika individualna moć, moć koja je njegovana i kultivirana u velikoj majčinskoj loži, u velikom proročištu Sunca. U ovo dijete usađeno je ono najbolje, najjače od te individualnosti. Koje individualnosti?

Ako želimo razumjeti individualnost koja je usađena u dijete Isusa, moramo se vratiti daleko unatrag, u vrijeme prije luciferskog utjecaja na čovječanstvo, prije nego što se taj utjecaj proširio na astralna tijela ljudskih bića. Taj luciferski utjecaj pristupio je čovječanstvu u isto vrijeme kada je prvi ljudski par, glavni ljudski par, naselio Zemlju. Ovaj glavni ljudski par, bio je doista dovoljno snažan da nadvlada ljudsku supstancu, da tako kažemo, da se mogu inkarnirati, ali nisu bili dovoljno jaki da se odupru luciferskom utjecaju. Pristupio je luciferski utjecaj, šireći svoje učinke na astralno tijelo ovog glavnog para, a posljedica je bila da je postalo nemoguće dopustiti da sve sile koje su bile u Adamu i Evi, teku do njihovog potomstva kroz njihovu krv. Fizičko tijelo se moralo razmnožavati kroz generacije, ali je nešto od eterskog tijela zadržano od vodstva čovječanstva. To je izraženo rekavši: ljudi su uživali sa drva spoznaje dobra i zla, to jest u onome što je došlo od luciferskog utjecaja; ali je također rečeno: sada ih trebamo lišiti mogućnosti da uživaju i sa stabla života! To jest, zadržana je određena količina snaga eterskog tijela. Te sile nisu tekle u buduće generacije. Dakle, određena količina moći unutar Adama nakon Pada je oduzeta od njega. Taj još uvijek nevin dio Adama sačuvan je u velikoj majčinskoj loži čovječanstva, tamo njegovan i zbrinut. To je bila, takoreći, Adamova duša, netaknuta ljudskim grijehom, ne zapletena u ono što je uzrokovalo Pad. Te iskonske sile Adamove individualnosti bile su sačuvane. Bile su tamo, i sada su vođene kao 'provizorno Ja' tamo gdje se rodilo dijete Josipu i Mariji, i u prvim godinama ovo dijete Isus imalo je u sebi moć izvornog praoca čovječanstva.

Oh, ova je duša ostala vrlo mlada. Nije bila vođena kroz razne inkarnacije; zadržana je u vrlo nerazvijenoj fazi, kao da umjetno zadržavamo dijete u našim hipotetskim pokušajima obrazovanja. Tko je dakle živio u djetetu rođenom Josipu i Mariji? Praotac čovječanstva, 'stari Adam' kao 'novi Adam'. Pavao je to već znao (1. Korinćanima 15,45); to leži u onome što se krije iza njegovih riječi. I Luka, pisac Lukinog evanđelja, koji je bio Pavlov učenik,

također je to znao. Zato Luka o tome govori na tako poseban način. Znao je da je nešto posebno potrebno da bi se uopće pratila ta duhovna supstanca do čovječanstva, znao je da je nužno krvno srodstvo koje seže do Adama. Stoga on daje genealogiju za Josipa koja vodi do Adama, koji dolazi izravno iz samog duhovnog svijeta i stoga, Lukinom terminologijom, potječe od Boga; on je 'sin Božji'. Luka daje rodoslovlje sve do Boga (Luka, 3, 23-28).

Značajna misterija skrivena je upravo u onome što nazivamo poglavljem genealogije u Lukinom evanđelju: ta zajednička krv morala je teći kroz generacije i biti sačuvana u neprekinutom slijedu do najnovijeg potomka, tako da kada se vrijeme ispuni, i duh može biti prenesen potomcima. - Tako se s tijelom rođenim Josipu i Mariji, ujedinio ovaj beskrajno mladi duh, ovaj duh netaknut svim zemaljskim sudbinama, ova mlada duša, čije bismo moći, ako bismo ih tražili, morali tražiti u drevnoj Lemuriji. Samo je ovaj duh bio dovoljno snažan, da potpuno zasja u astralnom majčinskom ovoju i, kada je odbačen, da duši podari moći koje su bile potrebne da se plodonosno ujedini s Budinom Nirmanakayom.

Stoga se možemo pitati: što nam točno opisuje Lukino evanđelje kada počinje govoriti o Isusu iz Nazareta? Prvo, opisuje ljudsko biće koje je, kroz krvne veze, pratilo svoje fizičko tijelo do Adama, do vremena kada je, usred opustošene Zemlje, čovječanstvo spašeno od strane glavnog para na Zemlji. I dalje, usredotočujući se u potpunosti na perspektivu reinkarnacije, opisuje reinkarnaciju duše koja je najdulje čekala prije svojih reinkarnacija. Adamovu dušu prije Pada, koja je najdulje čekala, ponovno nalazimo u djetetu Isusu. Stoga možemo reći, koliko god to ljudima danas zvučalo fantastično, da individualnost koja je kroz veliku majčinsku ložu čovječanstva vođena u dijete Isusa, ne samo da potječe od najstarije fizičke loze čovječanstva, već je i reinkarnacija prvog člana čovječanstva. - Sada znamo tko je bio onaj koji je predstavljen u Hramu i pokazan Šimunu, tko je bio 'sin Božji' prema Luki. On ne govori o sadašnjem čovjeku, već svjedoči da je taj čovjek reinkarnacija onoga koji je bio prije, onoga koji je bio najstariji krvni predak svih generacija.

Da bismo sve ovo saželi, moramo sada reći sljedeće. U petom ili šestom stoljeću prije našeg računanja vremena, u Indiji je živio veliki Bodhisattva. Njegova je misija bila čovječanstvu donijeti istine koje su se postupno trebale roditi u samom čovječanstvu. On je dao poticaj za to. Kroz to je postao Buda. Stoga se ne pojavljuje ponovno u kasnijem zemaljskom tijelu koje u potpunosti odgovara njegovoj individualnosti. Međutim, ponovno se pojavljuje u Nirmanakayi, tijelu transformacija, ali samo do etersko-astralnog svijeta. Tamo ga, u obliku legije anđela, vide pastiri, na trenutak postajući vidoviti kako bi mogli vidjeti što im se naviješta. On se nagine nad djetetom koje se rodilo Josipu i Mariji. I postoji svrha njegovog nagineanja upravo nad ovim djetetom.

Ono što je veliki Buda mogao donijeti čovječanstvu moralo je postojati u zreлом obliku; to je teško shvatiti, stoji na značajnim duhovnim visinama. Da bi postalo univerzalno plodno, sile mladenačke svježine morale su teći u ono što je Buda dotad postigao. Te sile je morao izvući iz Zemlje, sagnuvši se do ljudskog djeteta od kojeg je mogao upiti mladenačke sile od astralnog majčinskog ovoja koji se odvaja. To ljudsko biće je rođeno kroz krvnu lozu, kroz niz generacija, dijete koje je on, koji je to najbolje poznao, mogao pratiti do praoca čovječanstva, ali koje je također pratio do drevne mlade duše čovječanstva tijekom epohe Lemurije, i koje je mogao identificirati kao reinkarniranog novog Adama. Ovo dijete, koje je posjedovalo dušu koja je bila majčinska duša čovječanstva, sačuvana mladom kroz epohe, živjelo je na takav način da je zračilo sve svježije snage u astralno tijelo, koje se zatim odvojilo, uzdiglo i sjedinilo s Budinom Nirmanakayom.

Ovo nisu sve činjenice koje nam omogućuju da shvatimo čudesnu misteriju Palestine; ovo je samo jedna strana priče. Sada razumijemo tko se rodio u Betlehemu nakon što su Josip i Marija otputovali tamo iz Nazareta, i tko je bio naviještan pastirima. Ali to nije sve. Na početku naše ere, zbili su se mnogi čudni i značajni događaji koji su vodili do najvećeg događaja u ljudskom razvoju. Da bismo razumjeli što je postupno dovelo do ovog velikog događaja, moramo razmotriti sljedeće.

Unutar drevnog hebrejskog naroda postojala je Davidova loza. Oni koje nazivamo 'iz Davidove loze' svi prate svoje porijeklo do svog pretka Davida. Iz Biblije možete vidjeti da je David imao dva sina, Salomona i Natana (2. Samuelova 5:14). Dvije loze, Salomonska i Natanova loza, stoga potječu od Davida. Ako zanemarimo međugeneracije, možemo reći da su na početku naše ere potomci i Salomonske i Natanske loze, loze Davidove, bili prisutni u Palestini. I potomak loze koju nazivamo Natanskom lozom loze Davida, živio je u Nazaretu, čovjek po imenu Josip. Ima ženu po imenu Marija. I u Betlehemu živi potomak Salomonske loze, loze Davida, koji se također zove Josip. Nije ni malo neobično da postoje dvije osobe iz Davidove loze, obje po imenu Josip, i da su oboje oženjeni Marijom, kako je Biblija naziva. Dakle, na početku naše ere, imamo dva para roditelja u Palestini; oba nose imena Josip i Marija. Jedan par roditelja prati svoje podrijetlo do Salomonske loze, kuće Davidove, odnosno do 'kraljevske loze'; drugi par roditelja, oni u Nazaretu, prati svoje podrijetlo do Natanske loze, odnosno do 'svećeničke loze'. Ovaj potonji par roditelja iz Natanske loze, imao je dijete koje sam vam opisao jučer i danas. I to dijete je pružilo takav astralni materinski ovoj da ga je mogla primiti Nirmanakaya Bude. Ovaj par iz Natanske loze otišao je iz Nazareta u Betlehem u vrijeme kada se dijete trebalo roditi - kako Luka kaže - 'radi popisa stanovništva' (Luka 2, 4-5). To nam govori genealogija u Evanđelju po Luki.

Drugi par, koji izvorno uopće nije živio u Nazaretu - čovjek jednostavno doslovno treba shvatiti evanđelja - živio je u Betlehemu, a to nam opisuje pisac Evanđelja po Mateju (Matej, 2,1). Evanđelja uvijek prikazuju istinu - nema potrebe previše razmišljati o tome - i kroz antropozofiju, ljudi će ponovno početi doslovno shvaćati evanđelja. Ovom paru iz Salomonske loze rađa se dijete koje se također zove Isus. To je dijete također posjedovalo snažnu individualnost u svom tijelu. Ali ovo dijete je prvo imalo drugačiji zadatak - mudrost svijeta je duboka - ovom djetetu nije bilo suđeno da daruje mladenačke snage astralnom ovoju, već je bilo suđeno da čovječanstvu donese ono što može donijeti samo zrela duša. Sve sile koje su bile uključene, ovo dijete su vodile kako bi moglo biti utjelovljenje one individualnosti koja je nekoć u Perziji podučavala o Ahura Mazda, koja je nekoć svoje astralno tijelo dala Hermesu, i svoje etersko tijelo Mojsiju, i koja se ponovno pojavila kao veliki učitelj Pitagore, kao Zarathas ili Nazarathos, veliki učitelj u drevnoj Kaldeji: to nije nijedna druga individualnost nego individualnost Zaratustre. Zaratustrino jastvo ponovno je utjelovljeno u djetetu o kojem nam evanđelist Matej govori da ga je rodio par po imenu Josip i Marija, koji su došli iz kraljevske loze, iz Salomonske loze, loze Davida, i koji su izvorno živjeli u Betlehemu.

Dakle, u Mateju nalazimo jedan dio istine, a u Luki drugi. Oboje moramo shvatiti doslovno, jer je istina svijeta složena. Sada znamo tko je rođen iz svećeničke loze kuće Davidove. Ali također znamo da je iz kraljevske loze rođen onaj pojedinac, koji je, kao Zaratustra, nekoć radio u Perziji, i uspostavio magiju drevnog Perzijskog carstva - kraljevsku magiju. Tako su dvije individualnosti živjele jedna pored druge: mlada Adam-individualnost u djetetu iz svećeničke loze kuće Davidove, i Zaratustra-individualnost u djetetu iz kraljevske loze kuće Davidove.

Kako i zašto se sve to dogodilo, te kako je razvoj dalje usmjeravan, više o tome sutra.

PETO PREDAVANJE

Basel, 19. rujna 1909.

Velike duhovne struje čovječanstva, dok se probijaju kroz svijet, imaju svaka svoju posebnu misiju. One ne teku svijetom slučajno, već odvojeno prolaze kroz određene epohe; zatim se sijeku na raznolike načine i međusobno se obogaćuju. Tako veliko, snažno utjecanje duhovnih struja čovječanstva posebno vidimo u događaju u Palestini. Doista, naš je zadatak da taj događaj sve jasnije imamo pred našom dušom. Ali svjetonazori, kako se razvijaju, to se ne odvija na način da, kako bi netko apstraktno mogao misliti, prolaze zrakom i ujedinjuju se u jednoj točki; radije, svjetonazori prolaze kroz bića, kroz individualnosti. Gdje god se svjetonazor prvi put pojavi, mora ga nositi individualnost. Tamo gdje se duhovne struje susreću i međusobno obogaćuju, nešto sasvim posebno mora djelovati i u onima koji su nositelji tih svjetonazora.

Nekima se jučerašnje predavanje možda učinilo prilično kompliciranim, posebno način na koji su se dvije velike duhovne struje budizma i zoroastrizma susrele u konkretnim događajima u Palestini. Kad bismo govorili samo apstraktno i ne bismo se izravno bavili događajima, trebali bismo samo pokazati kako se ta dva svjetonazora spajaju. Međutim, kao antropozofi, imamo zadatak ukazati i na pojedince koji su bili nositelji ta dva svjetonazora, i na ono što je njima inherentno; jer antropozof bi se uvijek trebao kretati od apstraktnog prema konkretnom. Stoga vas ne bi trebalo iznenaditi, da su tamo gdje se trebao dogoditi nešto tako veliko i značajno, postojale i značajne vanjske složene okolnosti, koje su spriječile jednostavno spajanje zoroastrizma i budizma. To se moralo pripremati polako i postupno.

Dakle, vidimo kako je budizam utjecao i djelovao u osobnosti rođenoj Josipu i Mariji iz natanske loze kuće Davidove, kako nam je dijete opisano u Evanđelju po Luki. S druge strane, imamo, potomke salomonske loze Davidove loze, taj par Josipa i Mariju s malim Isusom, koji je izvorno živio u Betlehemu i kojeg opisuje pisac Evanđelja po Mateju. Ovo dijete Isus iz loze Salomona nositelj je one individualnosti koja je nekoć, kao Zaratustra, utemeljila drevnu perzijsku kulturu. Dakle, na početku naše kronologije imamo, kao stvarne individualnosti koje stoje jedna pored druge, dvije struje, budizma s jedne strane, kako nam je opisan u Evanđelju po Luki, i zoroastrizam s druge strane, kako nam ga Matej opisuje u Isusu iz salomonske loze kuće Davidove. Datumi rođenja ove dvojice dječaka ne podudaraju se točno.

Naravno, danas moram reći nešto što nije u evanđeljima; ali evanđelja ćete preciznije razumjeti kada naučite nešto iz Akaša kronike, nešto što evanđelja

samo nagovješćuju u smislu učinaka i posljedica, ali što nisu sama mogla prepričati. Mora se naglasiti da se ono što je napisano na kraju Evanđelja po Ivanu odnosi na sva evanđelja: "da sve knjige svijeta ne bi bile dovoljne da opišu sve što bi trebalo opisati" (Ivan 21,25). I objave koje su čovječanstvu došle kroz kršćanstvo, nisu one koje su dovršene i zapisane u knjigama i tako predstavljene svijetu kao cjelina u obliku knjige. Riječi "Ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta (Matej 28,20) su istinite. Krist nije prisutan kao mrtvac, već kao živ, i oni čije su duhovne oči otvorene, mogu stalno od Njega učiti. Kršćanstvo je živa duhovna struja i njegove će se objave nastaviti sve dok ih ljudi budu sposobni primiti. Stoga će se danas spomenuti neke činjenice koje imaju odraz u evanđeljima, iako u njima nisu izričito navedene. Međutim, možete ih ispitati u odnosu na vanjske činjenice, i naći ćete da su istinite.

Rođenja dvoje Isus djece bila su u razmaku od nekoliko mjeseci. Ali i Isus iz Lukinog evanđelja i Ivan rođeni su toliko kasnije da takozvani Pokolj nevinih nije mogao utjecati na njih. Jeste li ikada došli do toga da se oni koji čitaju o Pokolju nevinih u Betlehemu sigurno moraju pitati: zašto dakle još možemo imati Ivana? - Ali činjenice su takve da ih možete naći istinitima unatoč svemu. Uzmite u obzir da Isusa iz Matejevog evanđelja roditelji vode u Egipat i da se neposredno prije ili u isto vrijeme rodio Ivan. Prema općeprihvaćenom mišljenju, on ostaje u Palestini, gdje je trebao biti podvrgnut Herodovom dekretu. Trebao je također proći Herodovo ubojstvo i nije mogao biti tamo. Vidite, čovjek stvarno mora razmisliti o svim tim stvarima. Jer ako su sva djeca u prve dvije godine života doista ubijena u to vrijeme, onda bi i Ivan morao biti ubijen. Međutim, to ćete shvatiti kao razumljivo kada uzmete u obzir činjenice Akaša kronike, i prepoznate da se događaji iz Evanđelja po Mateju i Luki ne podudaraju, što znači da rođenje natanskog Isusa ne spada u vrijeme Pokolja nevinih. Isto vrijedi i za Ivana. Iako ih razdvajaju samo mjeseci, oni su dovoljni da te činjenice budu moguće.

Isto tako, shvatiti ćete Isusa iz Matejevog evanđelja u svijetlu intimnijih činjenica. U ovom dječaku, individualnost koju smo upoznali kao Zaratustru drevne perzijske kulture, ponovno je utjelovljena. Znamo da je ovaj Zaratustra nekoć svom perzijskom narodu dao veliko učenje Ahura Mazde, velikog bića Sunca. Znamo da to biće Sunca moramo sebi predstaviti, kao duhovno-duševni dio onoga, čije vanjsko fizičko Sunce predstavlja fizički dio. Stoga je Zaratustra mogao reći: ne gledajte samo fizičko Sunce kako zrači, već gledajte moćno biće, koje duhovno šalje svoje blagotvorne učinke u svijetlu i toplini. - Ahura Mazda, kasnije nazvan Krist, bio je naviještan od strane Zaratustre perzijskom narodu. Još Ga nije proglasio bićem koje hoda Zemljom; mogao je samo pokazati na Sunce i reći: On prebiva gore; postupno se približava Zemlji i jednog će dana u tijelu prebivati na Zemlji.

Ovdje nam postaje jasna velika, duboka razlika između zoroastrizma i budizma. Postoji duboka razlika između to dvoje sve dok su bili odvojeni; a te razlike se rješavaju kada se spajaju i pomlađuju događajima u Palestini.

Obratimo još jednom pozornost na ono što je Buda imao dati svijetu. Nabrojili smo Budina učenja kao Osmostruki put, kao ono što ljudska duša mora upiti kao svoj sadržaj, ako želi izbjeći štetne učinke karme. Ono što je Buda dao svijetu bilo je ono što ljudi, tijekom vremena, moraju razviti iz vlastite sklonosti i morala: suosjećanje i ljubav. Također sam vam rekao da je trenutak kada se biće Bodhisattve pojavilo u Budi bio jedinstven trenutak. Da se tada nije dogodilo da se Bodhisattva u potpunosti pojavio u tijelu velikog Gautama Bude, onda ono što nazivamo Dharmom, zakonitošću koju ljudi mogu razviti samo iz sebe oslobađajući svoj astralni sadržaj kako bi se oslobodili štetnih učinaka karme, ne bi moglo ući u duše svih ljudi. To je također veličanstveno sugerirano u legendi o Budi, koja kaže da je Buda postigao sposobnost 'okretanja kotača zakona'. To jest, prosvjetljenjem Bodhisattve prema Budi, val je zahvatio čitavo čovječanstvo, i kao rezultat toga, ljudi su sada mogli razviti Dharmu unutar vlastitih duša i postupno se uzdići do pune dubine Osmostrukog puta. Tu leži izvor, kada je Buda prvi put razvio učenje koje je trebalo činiti osnovu moralnog raspoloženja zemaljskih ljudi.

To je bio zadatak ovog Bodhisattve. A kako su pojedinačni zadaci raspoređeni među velikim pojedincima, postaje jasno, kada u budizmu izvorno pronađemo sve što osoba može iskusiti u vlastitoj duši kao svoj veliki ideal. Ideal ljudske duše, što čovjek jest i može biti, sadržaj je Budine propovijedi. Ali i to je bilo dovoljno za ovu individualnost. Sve u budizmu se odnosi na unutarnji život, sve se odnosi na čovječanstvo i njegov razvoj, i u izvornom, istinskom budizmu ne nalazimo ništa od onoga što bismo mogli nazvati kozmološkim učenjima, iako su uvedena kasnije. Sve se mora integrirati. Ali prava misija Bodhisattve bila je sljedeća: donijeti ljudima učenje o unutarnjoj prirodi vlastite duše. Stoga, u određenim propovijedima, Buda čak odbija reći išta konkretno o kozmičkim vezama. Sve je predstavljeno na takav način da ljudska duša, kada dopusti Budinim učenjima da djeluju na nju, može postajati sve bolja. Ljudi se shvaćaju kao bića unutar sebe; velika utroba kozmosa, iz koje je čovječanstvo izašlo, zanemaruje se. Budući da je to bila posebna misija Bodhisattve, Budina učenja kada se istinski shvate, imaju tako topao i dubok učinak na ljudsku dušu i stoga se čine tako emocionalno rezonantnima i toplima duši koja se želi s njima uskladiti, posebno kada se, u pomlađenom obliku, pojavljuju u Evanđelju po Luki.

Individualnost utjelovljena kao Zaratustra u drevnom perzijskom narodu imala je potpuno drugačiji, zapravo suprotan, zadatak. Zaratustra je učio, o Bogu izvana, kako duhovno shvatiti kozmos i duhovno u njega prodrijeti.

Buda je našu pozornost usmjerio na nutrinu i rekao: kako se čovjek razvija, postupno iz neznanja izlaze 'šest organa' koje smo nabrojili kao pet osjetilnih organa i Manas. - Sve unutar čovjeka, međutim, rađa se iz većeg svijeta. Ne bismo imali oko osjetljivo na svjetlost, da svjetlost nije rodila oko iz organizma. "Oko je svjetlost za svjetlost stvorila", kaže Goethe. To je duboka istina. Od nediferenciranih organa koji su nekoć postojali u ljudskom tijelu, svjetlost je oblikovala oko. Slično tome, sve duhovne sile u svijetu grade unutar čovjeka. Ono što je u njemu unutarnje, prvo je organizirano od božanskih duhovnih sila. Za sve unutarnje, dakle, postoji vanjski pandan. Sve sile struje u čovjeka izvana, koje su u njemu. Zadatak Zaratustre je bio ukazati na ono što je izvanjsko, što se nalazi u čovjekovom okruženju. Stoga je govorio, naprimjer, o Amšaspandima, velikim genijima, kojih je u početku nabrojio šest - zapravo ih ima dvanaest, ali ostalih šest je skriveno. Ti Amšaspandi djeluju izvana, organizirajući i oblikujući organe čovjeka. Zaratustra je pokazao kako stvoritelji čovjeka stoje iza osjetilnih organa. Ukazao je na velike genije, sile koje nalazimo izvan nas. Buda je ukazao na sile koje djeluju u čovjeku, na skrivene sile u čovjeku. Zaratustra je, međutim, ukazao na one sile i entitete, koji su podređeni Amšaspandima, koje je nazvao dvadeset osam Izarda ili Izada, a koji opet djeluju izvana u čovjeku kako bi doprinijeli njegovoj unutarnjoj organizaciji. Dakle, Zaratustra je ukazao na duhovni aspekt kozmosa, na vanjske veze. I dok je Buda ukazivao na aktualnu supstancu misli, iz misli koje nastaju u čovjekovoj duši, Zaratustra je ukazao na Farohare ili Feruere ili Frawarschai, na misli koje stvaraju svijet i koje nas okružuju, koje su razasute posvuda u svijetu. Jer koje god misli čovjek ima, prisutne su posvuda u vanjskom svijetu.

Stoga je Zaratustra morao proglasiti svjetonazor koji se bavio dešifriranjem i raščlanjivanjem vanjskog svijeta. Morao je za narod pružiti svjetonazor koji je morao djelovati, morao je imati učinka u vanjskom svijetu. Misija Zaratustre u potpunosti je u skladu s karakternim osobinama drevnog perzijskog naroda. Stoga bismo mogli reći i da je Zaratustri bilo suđeno njegovati snagu i učinkovitost u vanjskom svijetu, čak i ako je to u početku izraženo na način koji bi moderni ljudi mogli smatrati odbojnim. Stvoriti snagu, učinkovitost i samopouzdanje u vanjskom djelovanju kroz spoznaju, da čovjek nije siguran samo kroz sebe, već da počiva u krilu božanskog duhovnog svijeta - to je bila misija Zaratustre - istaknuti da čovjek treba reći sebi: gdje god stojiš u svemiru, ne stojiš sam; stojiš u duhom prožetom kozmosu i dio si bogova svijeta i duhova svijeta; rođen si iz duha i u njemu počivaš. Sa svakim udahom udišete božanski duh; sa svakim udahom možete prinijeti žrtvu velikom duhu, izdisajem. Stoga je inicijacija Zaratustre, u skladu s njegovom misijom, morala biti drugačija od inicijacije drugih velikih misionara čovječanstva.

Prisjetimo se sada što je ta individualnost utjelovljena u Zaratuštri mogla postići. Stajala je na tako visokoj razini razvoja, da je mogla osigurati sljedeću kulturnu struju nakon drevne perzijske, za egipatsku kulturu. - Zaratuštra je imao dva učenika: individualnost koja se kasnije ponovno pojavila kao egipatski Hermes i onu koja se kasnije ponovno pojavila kao Mojsije. I kada su se te dvije individualnosti reinkarnirale u čovječanstvu radi svog daljnjeg rada, astralno tijelo Zaratuštre, koje je prinio kao žrtvu, utjelovljeno je u Hermesa. Vidimo reinkarnaciju astralnog tijela Zaratuštre u egipatskom Hermesu. Hermes je u sebi nosio astralno tijelo Zaratuštre, koje mu je dano kako bi se sve što je Zaratuštra upio u smislu znanja o vanjskom svijetu, moglo ponovno roditi u vanjskom svijetu. A etersko tijelo Zaratuštre preneseno je Mojsiju; i budući da je s eterskim tijelom povezano sve, što se razvija u vremenu, Mojsije je mogao, kada je postao svjestan tajni svog eterskog tijela, mogao probuditi procese vremena u velikim, snažnim slikama, poput onih s kojima se suočavamo u Postanku. Tako je Zaratuštra nastavio djelovati snagom svoje individualnosti, inaugurirajući i utječući na egipatsku kulturu i ono što se iz nje razvilo kao drevna hebrejska kultura.

Takva je osoba predodređena za veliko, također kroz svoje 'Ja'. 'Ja' Zaratuštre se više puta utjelovio u drugim osobnostima. Jer individualnost koja je postigla takav stupanj uvijek može posvetiti astralno tijelo i ojačati etersko tijelo, čak i nakon što je poslala izvorne. Tako se Zaratuštra ponovno rodio i ponovno pojavio šest stotina godina prije naše ere u drevnoj Kaldeji kao Zaratas ili Nazaratos, koji je postao učitelj kaldejske ezoterne škole, kao i učitelj Pitagore, stekavši duboke uvide u vanjski svijet. Ako se istinski uronimo u mudrost Kaldejaca s onim što nam antropozofija, a ne antropologija, može ponuditi, tada ćemo steći razumijevanje onoga što je Zaratuštra, kao Zaratas, mogao podučavati u ezoternim školama drevnih Kaldejaca.

Sve što je Zaratuštra mogao podučavati i donijeti svijetu, kao što smo vidjeli, bilo je usmjereno na vanjski svijet, na unošenje reda i sklada u njega. Stoga je umijeće stvaranja i organiziranja carstava na način koji odgovara napretku čovječanstva i omogućuje društveni poredak, bila i Zaratuštrina misija. I stoga se oni koji su pripadali učenicima Zaratuštre s pravom mogu nazvati ne samo velikim čarobnjacima i velikim posvećenicima, već i kraljevima - to jest onima koji poznaju umijeće stvaranja vanjske socijalne organizacije i poretka.

U kaldejskim školama razvila se ogromna odanost individualnosti - a ne osobnosti - Zaratuštre. Ovi mudraci Istoka osjećali su srodstvo sa svojim velikim vođom. U njemu su vidjeli zvijezdu čovječanstva, jer 'Zoroaster' je opis za 'zlatnu zvijezdu' ili 'zvijezdu sjaja'. U njemu su vidjeli odraz samog Sunca. I iz njihove duboke mudrosti, to im nije moglo ostati skriveno kada se njihov učitelj ponovno pojavio u Betlehemu. Tamo, vođeni svojom

'zvijezdom', donijeli su mu vanjske znakove za ono najbolje, što je mogao dati čovječanstvu. Najbolje što se moglo dati čovjeku iz struje Zaratusstre bilo je znanje o vanjskom svijetu, o misterijama kozmosa, apsorbirano u čovjekovo astralno tijelo, u misao, osjećaj i volju, tako da su učenici Zaratusstre nastojali prožeti svoje mišljenje, osjećanje i volju - moći svoje duše - mudrošću koja se može izvući iz dubokih temelja božanskog duhovnog svijeta. Za to znanje, stečeno apsorpcijom vanjskih misterija, koristili su zlato, tamjan i smirnu kao simbole: zlato kao simbol za mišljenje, tamjan za pobožnost, za ono što nas prožima kao osjećaj, a smirnu za moć volje. Tako su pokazali svoju povezanost sa svojim učiteljem kada su se pojavili pred njim, nakon njegova ponovnog rođenja u Betlehemu. Stoga nam pisac Evanđelja po Mateju ispravno govori kako su mudraci, među kojima je Zaratustra radio, znali da se on ponovno pojavio među ljudima i kako su izrazili svoje srodstvo s njim kroz tri simbola - zlato, tamjan i smirnu - simbole najboljeg što im je dao (Matej 2,11).

Poanta je bila u tom da je Zaratustra, u liku Isusa, mogao snažno djelovati iz salomonske loze, Davidove loze, kako bi čovječanstvu, u pomlađenom obliku, vratio sve što je prethodno dao. Da bi to učinio, morao je prizvati svu moć koju je nekoć posjedovao. Stoga se u prvom redu nije mogao roditi u tijelu iz svećeničke loze kuće Davidove, već samo u tijelu iz kraljevske loze. Dakle, Evanđelje po Mateju izražava vezu između kraljevskog imena u drevnoj Perziji, i loze djeteta u koje se Zaratustra utjelovio. Drevni tekstovi mudrosti Bliskog istoka, uvijek su aludirali na te događaje. Oni koji istinski razumiju ove tekstove mudrosti, čitaju ih drugačije od onih koji nisu svjesni činjenica i stoga sve brkaju. Naprimjer, u Starom zavjetu imamo dva proročanstva: jedno u Henokovim apokrifima, koje više upućuje na natanskog Mesiju iz svećeničke loze, i jedno u Psalmima, koje se odnosi na Mesiju iz kraljevske loze. Sve što je spomenuto u svetim spisima odgovara činjenicama koje možemo izvući iz Akaša kronike. Ali Zaratustra je sada morao skupiti sve moći koje su nekoć bile u njemu. Egipatskoj i drevnoj hebrejskoj kulturi - Hermesu i Mojsiju - predao je ono što je bilo u njegovom astralnom i eterskom tijelu. S tim se morao ponovno ujediniti. Morao je, takoreći, povratiti snage svog eterskog tijela iz Egipta. Pred našim se očima otkriva duboka misterija: Isus iz salomonske loze kuće Davidove, koji je reinkarnirani Zaratustra, mora biti odveden u Egipat; i tamo je odveden. Jer tamo postoje sile koje su tekle iz njegova astralnog i eterskog tijela, sile koje je prvo dao Hermesu a zatim Mojsiju. Budući da je utjecao na egipatsku kulturu, morao je, takoreći, ponovno preuzeti sile koje je tamo dao. Stoga je 'bijeg u Egipat' i ono što se duhovno dogodilo, apsorpcija svih sila koje su mu sada bile potrebne da snažno dalje daje čovječanstvu, u pomlađenom obliku, ono što mu je dao u prošlim epohama.

Dakle, vidimo kako Matej točno prikazuje betlehenskog Isusa, čiji su roditelji izvorno bili stanovnici Betlehema. Samo Luka prepričava da su

roditelji njegovog Isusa živjeli u Nazaretu, da su otišli u Betlehem radi 'poreza' i da se tijekom tog kratkog razdoblja tamo rodio Lukin Isus, nakon čega su se roditelji vratili u Nazaret. Evanđelje po Mateju ukazuje samo na to da je Isus rođen u Betlehemu i da je morao biti odveden u Egipat. Tek nakon povratka iz Egipta njegovi su se roditelji nastanili u Nazaretu, kako bi Isus, koji je reinkarnirani Zaratustra, mogao biti blizu onoga koji predstavlja drugu struju, budizam. Tako se na konkretan način dva svjetonazora spajaju.

Tamo gdje evanđelja najdublje prodiru, također nam otkrivaju, u svojoj dubini, o čemu se radi. Ono što je u ljudima usko povezano s voljom i snagom, s kraljevskim elementom - da upotrijebimo tehnički izraz - oni koji su razumjeli misterije egzistencije, znali su da se vanjskim nasljeđivanjem prenosi od očinskog elementa. Ali ono što je povezano s unutarnjim elementom, s mudrošću i unutarnjom pokretljivošću duha, prenosi se majčinskim elementom. Goethe, koji je tako duboko zavirio u misterije egzistencije, nagovještava tu vezu riječima:

Od oca imam stas,

Ozbiljno život vodim,

Od majke vedru narav,

I žudnju prema pričama.

- istina koju tako često možete pronaći potvrđenu u svijetu. Stas, vanjski oblik, koji se izravno izražava u vanjskom obliku, i, 'ozbiljno ponašanje u životu', koje je povezano s karakterom 'Ja', čovjek nasljeđuje od očinskog elementa. Stoga je salomonski Isus morao naslijediti svoju snagu prvenstveno od očinskog elementa, jer je to oduvijek bila njegova misija: donijeti u svijet ono što iz svijeta zrači božanskim moćima. Pisac Evanđelja po Mateju to izražava najveličanstvenije što se može. Utjelovljenje jedinstvene individualnosti proglašava se iz duhovnog svijeta kao monumentalni događaj, i to se ne najavljuje Mariji, već ocu, Josipu (Matej 1,20-21). Iza svega toga leže najdublje istine; takve se stvari ne smiju shvatiti kao slučajne. - Unutarnje osobine naslijeđene od majke prenesene su Isusu iz natanske loze. Stoga je Isus iz Lukinog evanđelja morao biti naviještan svojoj majci, a tu najavu njegovoj majci vidimo u Lukinom evanđelju (Luka 1,26-38). Tako su duboke činjenice izražene u vjerskim spisima. Ali nastavimo.

Značajne stvari izražene su i u svim ostalim opisanim činjenicama. Prvo, preteča Isusa iz Nazareta treba se pojaviti u obliku Ivana Krstitelja. Tek postupno možemo dublje proniknuti u individualnost Krstitelja. Prvo ga prihvatimo onakvim s kakvim se susrećemo na slici, da najavi ono što će doći samo s Isusom. On to proglašava, s beskonačnom snagom, sakupljeno

sve vanjsko, sve što leži u vanjskom zakonu, što je ležalo u staroj objavi. Krstitelj želi ljudima donijeti to da održavaju ono što je napisano u zakonu, što je staro u kulturi, ono što su zaboravili, ono što je zrelo, ali na što više ne obraćaju pažnju. Stoga, on prije svega mora posjedovati snagu duše koja je zrela, čak i prezrela, kada se rodi u svijetu. Rođen je od starijeg para, rođen na takav način da je njegovo astralno tijelo, čisto i pročišćeno od svih sila koje ljude vuku prema dolje, jer strast i želja ne igraju ulogu kod njegovih starijih roditelja. To je, pak, duboka mudrost, na koju se nagoviješta u Evanđelju po Luki (Luka 1,18). Takvu individualnost snabdijela je i velika majčinska loža čovječanstva. Tamo, gdje veliki Manu usmjerava i vodi procese u duhovnom području, struje se šalju tamo gdje su potrebne. Tako 'Ja' poput onoga Ivana Krstitelja rađa se u tijelu izravno pod vodstvom i uputama velike majčinske lože čovječanstva, središnjeg mjesta zemaljskog duhovnog života. Iz istog mjesta potječe i 'Ja' Ivana Krstitelja, iz kojeg je također i duševno biće za Djeteta Isusa iz Evanđelja po Luki proizašlo, osim što je Isusu dano više onih kvaliteta koje još nisu bile prožete egoističnim 'Ja', to jest, mlada duša vođena je na mjesto gdje će se ponovno rođeni Adam utjeloviti.

Činit će vam se čudnim, da bi duša bez istinski razvijenog 'Ja', mogla biti usmjerena od velike majčinske lože na neko mjesto. Jer isto 'Ja' koje je u biti uzeto za Isusa iz Lukinog evanđelja, darovano je tijelu Ivana Krstitelja, i oboje - ono koje živi kao duševno biće u Isusu iz Lukinog evanđelja i ono koje živi kao 'Ja' u Ivanu Krstitelju - stoje u unutarnjem odnosu od samog početka. Dok se ljudski embrij razvija u majčinoj utrobi, 'Ja' se doista ujedinjuje s ostalim članovima ljudskog organizma u trećem tjednu, ali tek postupno postaje učinkovito u posljednjim mjesecima prije rođenja. Tek tada 'Ja' postaje unutarnja, aktivna sila. Jer u normalnom slučaju, gdje 'Ja' djeluje na uobičajeni način kako bi pokrenulo ljudski embrij, imamo posla s 'Ja' koje potječe iz prethodnih inkarnacija i pokreće ljudski embrij. Ovdje, međutim, kod Ivana, imamo posla s 'Ja' koje je povezano s duševnim bićem natanskog Isusa. Stoga, u Evanđelju po Luki, Isusova majka mora ići majci Ivana Krstitelja, kada je ova u šestom mjesecu trudnoće, i ono što je inače stimulirano vlastitim 'Ja' u vlastitoj osobnosti, ovdje je stimulirano drugim nerođenim djetetom. Dijete Elizabete počinje se kretati, kada mu se približi žena koja nosi dijete Isusa; jer je to 'Ja' kroz koje se stimulira dijete u drugoj majci (Luka 1,39-44). Toliko je duboka veza između onoga koji je trebao dovesti do konvergencije dviju duhovnih struja i onoga koji je trebao to nagovijestiti.

Dakle, vidimo kako se na početku naše ere događa nešto uistinu izvanredno. Ako ljudi obično preferiraju da istina bude jednostavna, to proizlazi iz ljudske lijenosti, koja ne voli razmišljati o složenim konceptima; ali najveće istine mogu se shvatiti samo najvećim duhovnim naporom. Ako se već mora uložiti veliki napor da se opiše stroj, onda se sigurno ne smije očekivati da će

najveće istine biti i najjednostavnije. Istina je duboka i stoga složena, te moramo napregnuti svoje duhovne snage ako želimo postupno razumjeti istine koje se odnose na događaje u Palestini. Nitko ne bi trebao pristati na prigovor da su stvari predstavljene na previše kompliciran način; predstavljene su onakve kakve jesu, a takve su jer se bavimo najvećom činjenicom razvoja Zemlje.

Tako vidimo dva Isus djeteta kako odrastaju; prvo, sin Natan roditelja, Josipa i Marije, i ovog sina vidimo rođenog mladoj majci - na hebrejskom bi se za to koristila riječ Alma - jer ono što je trebalo djelovati kao mlada duša moralo se roditi vrlo mladoj majci. S ovim sinom, roditelji su dalje živjeli u Nazaretu, nakon povratka iz Betlehema. Nisu imali druge djece. Majka je trebala jedino i isključivo biti majka ovog Isusa. - Zatim imamo Isusa roditelja Josipa i Marije iz salomonske loze. Nakon što se ovaj par vratio iz Egipta i nastanio u Nazaretu, imali su još nekoliko djece, koje ćete pronaći navedene u Evanđelju po Marku: Šimuna, Judu, Josipa, Jakova a također i dvije sestre (Marko 6,3). - Dvoje djece Isus odrastalo je. Dijete koje utjelovljuje zaratustrinu individualnost razvija, s nevjerojatno brzim sazrijevanjem, one moći koje mora razviti kada je takva snažna individualnost aktivna u tijelu. Individualnost aktivna u tijelu drugog Isusa je drugačije vrste. Njezin najvažniji aspekt je Budina Nirmanakaya. To je nešto što leži u ovom djetetu. Stoga nam se, kada se roditelji vrate iz Jeruzalema, također govori: dijete je puno mudrosti - to jest, njegovo etersko tijelo je prožeto mudrošću - i milost Božja je nad njim (Luka 2,40). Ali on je odrastao na takav način da je neobično sporo razvijao obične ljudske osobine koje se odnose na razumijevanje i percipiranje vanjskog svijeta. Običan čovjek bi upravo ovog Isusa nazvao 'relativno zaostalim djetetom', ako bi se usredotočio isključivo na njegove sposobnosti razumijevanja i shvaćanja vanjskog svijeta. Međutim, upravo se unutar ovog djeteta razvilo nešto što je teklo iz Budine zasjenjene Nirmanakaye. Ono je razvilo dubinu unutarnjeg života koja se ne može usporediti ni sa čim drugim na svijetu. U dječaku se razvila dubina osjećaja koja je imala izvanredan učinak na sve oko njega. - Dakle, u natanskom Isusu vidimo kako raste duboko osjećajno biće, a u salomonskom Isusu vidimo kako raste individualnost s ogromnom zrelošću i dubokim razumijevanjem svijeta.

Sada je nešto značajno rečeno majci Natanskog Isusa, tom duboko osjećajnom djetetu. Čak i kada je Šimun stajao pred novorođenčetom i vidio ga u sjeni onoga koga nije mogao vidjeti kao Budu u Indiji, predvidio je veliki monumentalni događaj koji se trebao dogoditi; ali je također izgovorio duboke i značajne riječi o 'maču koji će probosti majčino srce' (Luka 2,35). I ove riječi se odnose na nešto što danas pokušavamo razumjeti.

Dvoje djece odraslo je u neposrednoj blizini i prijateljskom odnosu svojih roditelja, oboje se razvijajući otprilike do dvanaeste godine. Kada se približila

dvanaesta godina natanskog Isusa, njegovi su roditelji, kako je običaj, otišli u Jeruzalem kako bi sudjelovali u blagdanu Pashe i povelili su dijete sa sobom, kao što je bio običaj kada djeca dosegnu zrelost. U Evanđelju po Luki nalazi se izvanredno tajanstven izvještaj o dvanaestogodišnjem Isusu u hramu. Kaže se: kad su se roditelji vraćali s blagdana, odjednom su shvatili da dječaka nema i kad ga nisu mogli pronaći među mnoštvom, vratili su se i pronašli ga u hramu među velikim učiteljima, svi zadivljeni njegovom mudrošću (Luka 2,41-50).

Što se tamo dogodilo? Posavjetujmo se s neprolaznim Akaša zapisom. Činjenice svijeta nisu tako jednostavne. Ono što se ovdje dogodilo događa se i drugdje u svijetu, iako na drugačije načine. Ponekad se dogodi da pojedinac, u određenoj fazi razvoja, zahtijeva drugačije uvjete od onih koji su mu osigurani od početka. Stoga se stalno događa da osoba odraste do određene dobi - a zatim iznenada padne u nesvijest i bude kao mrtva. Tada se događa transformacija: njihovo vlastito 'Ja' ih napušta, a drugo 'Ja' zauzima mjesto u njihovom tijelu. Takva translokacija 'Ja' događa se i u drugim slučajevima; to je fenomen poznat svakom okultistu. Ovdje, u slučaju dvanaestogodišnjeg Isusa, dogodilo se sljedeće: ono jastvo, koje je do tada koristilo tijelo Isusa iz kraljevske lože, kuće Davidove, kao jastvo Zaratustre, u svrhu da dosegne vrhunac svog vremena, izašlo je iz tijela salomonskog djeteta Isusa, i prenijelo se na natanskog Isusa, koji se stoga činio preobraženim. Roditelji ga nisu prepoznali; nisu razumjeli njegove riječi. Jer sada je 'Ja' Zaratustre koje mu je bilo preneseno, govorilo kroz natanskog Isusa. To je bio trenutak kada se Budina Nirmanakaya ujedinila s izbačenim astralnim majčinskim ovojem, a to je bio i trenutak kada se 'Ja' Zaratustre ujedinilo s natanskim Isusom. Sada je 'Ja' Zaratustre živjelo u natanskom Isusu. I to dijete, toliko preobraženo da ga roditelji nisu mogli razumjeti, sada su ponijeli kući sa sobom.

Nedugo zatim, majka ovog malog Isusa umrla je, tako da je ovo dijete, u kojem je sada prebivalo 'Ja' Zaratustre, ostalo siroče s majčine strane. Vidjet ćemo da činjenica da je ta majka umrla i ostavila dijete siroče, ukazuje na posebno duboku vezu. - Ni drugo dijete nije moglo nastaviti živjeti u uobičajenim okolnostima nakon što ga je 'Ja' Zaratustre napustilo. Josip iz salomonske loze ranije je umro, a majka salomonskog djeteta Isusa, zajedno sa svojom djecom Jakovom, Josipom, Judom, Šimunom i dvije kćeri, odvedena je u kuću natanskog Josipa; tako je Zaratustra sada ponovno živio s obitelji u koju se utjelovio, osim oca. Na taj su se način dvije obitelji spojile u jednu, i tako je majka braće i sestara - možemo ih nazvati braćom i sestrama, jer su u smislu 'Ja' braća i sestre - živjela u kući natanskog Josipa s Isusom, koji je, prema njegovom rodnom gradu, tjelesno bio rodom iz Nazareta. Dakle, živio je zajedno s njima.

Dakle, konkretno vidimo spoj budizma i zoroastrizma. Jer tijelo u kojem je prebivala zrela 'Ja' duša Zaratustre, moglo je apsorbirati i ujediniti ono što je nastalo kroz Budinu Nirmanakayu, primajući napušteni astralni majčinski ovoj natanskog Isusa. Dakle, sada visimo individualnost koja raste unutar Isusa iz Nazareta, koja u sebi nosi jastvo Zaratustre, osvjetljeno i produhovljeno pomlađenom Nirmanakayom Bude. Ono što je spoj budizma i zoroastrizma, vidimo kako na taj način živi u duši Isusa iz Nazareta. Budući da je i Josip iz natanske loze umro, i to relativno rano, dijete Zaratustra je, uistinu, siroče; osjeća se siročetom. On nije ono što jest prema svom tjelesnom podrijetlu. U duhu, on je uskrsli Zaratustra. Prema tjelesnom podrijetlu, njegov otac je Josip iz natanske loze, i prema vanjskom gledanju, svijet ga je morao takvim prihvatiti. Luka nam to precizno govori, a mi moramo točno shvatiti njegove riječi:

"I dogodi se, dok se sav narod krstio, primi krštenje također Isus, dok se je molio otvori se nebo;

Duh Sveti siđe na njega u tjelesnom obliku poput goluba. I glas dođe s neba: 'Ti si moj Sin, ljubljani, danas sam te rodio.'

Isusu je bilo oko trideset godina kad je započeo..."

i sada se ne navodi samo da je sin Josipov, već se kaže:

"....i smatrao se Josipovim sinom" (Luka 3,21-23), jer se 'Ja' izvorno utjelovilo u Salomonovom Isusu i stoga u biti nije imao nikakve veze s Natanovim Josipom.

Sada pred sobom imamo u Isusu iz Nazareta, veliko, moćno unutarnje, biće, u kojem su bili ujedinjeni svi blagoslovi budizma i svi blagoslovi zoroastrizma. Ta nutrina bila je predodređena za nešto veliko i moćno kasnije. Nešto sasvim drugačije moralo mu se dogoditi nego onima koje je Ivan krstio u Jordanu. I vidjet ćemo, da je kasnije to unutarnje biće moralo primiti individualnost Krista u Jordanu. Tada se besmrtno biće izvorne majke natanskog Isusa ponovno spustilo i preobrazilo majku koja je bila primljena u kuću natanskog Josipa, vraćajući joj djevičanstvo, tako da mu je duša te majke koju je Isus izgubio vraćena pri Ivanovom krštenju. Ova majka, koja je ostala s njim, stoga u sebi sadrži dušu njegove izvorne majke, koja se u Bibliji naziva Blažena Marija (Luka 1,28).

ŠESTO PREDAVANJE

Basel, 20. rujna 1909.

Bit će nam relativno lako razumjeti detalje Lukinog evanđelja ako prvo na odgovarajući način postavimo temelje, tako da dotična bića i individualiteti stoje živo pred nama, takoreći, da znamo s kim zapravo imamo posla. Stoga, molim vas da se ne obeshrabrite ako imamo znatnu količinu 'pozadinske priče', takoreći. Prvo, moramo shvatiti veliku figuru u središtu Evanđelja u svoj njegovoj složenoj suštini, a također i neke druge stvari bez kojih nikada ne bismo mogli shvatiti ono što nam se tada u svoj svojoj jednostavnosti pojavljuje u Evanđelju po Luki.

Prvo, moramo se prisjetiti nečega o čemu smo već raspravljali posljednjih dana: velikog značaja tog jedinstvenog bića koje nazivamo Budom, koje se, kao što smo rekli, uzdiglo od Bodhisattve do Bude u petom ili šestom stoljeću prije Krista. Okarakterizirali smo što je to značilo za čovječanstvo i želimo to još jednom detaljno razmotriti.

Sadržaj Budinih učenja morao je, takoreći, biti darovan čovječanstvu kao njegov vlastiti. Ako bismo se vratili unatrag izvan Budinog doba, morali bismo reći, da u svim prethodnim epohama čovječanstva, nijedno ljudsko biće na Zemlji ne bi moglo samo od sebe otkriti ovo učenje suosjećanja i ljubavi, izraženo u Osmostrukom putu. Ljudski razvoj još nije napredovao do točke u kojoj bi bilo koja duša mogla pronaći te istine kroz uranjanje u vlastito promišljanje i osjećaje. Sve na svijetu je još u povojima, sve tek nastaje, i da bi bilo što nastalo, moraju se dati uzroci. Kako su, naprimjer, ljudi u ranijim vremenima mogli slijediti principe Osmostrukog puta? Mogli su to činiti samo zato što su im oni, u određenom smislu, predani, usađeni u njih iz okultnih škola inicijacija i vidovnjaka. Unutar misterija, unutar okultnih škola vidovnjaka, Bodhisattva je podučavao, upravo zato što su takve škole nudile mogućnost uzdizanja u više svjetove i primanja onoga što se još nije moglo dati vanjskom čovjekovom razumu, vanjskoj čovjekovoj duši. Međutim, u tim davnim vremenima, to je moralo biti usađeno, takoreći, u ostatak čovječanstva, od onih koji su imali sreću da imaju izravan kontakt s učiteljima u okultnim školama. Bez mogućnosti da ljudi sami dođu do principa, na njihove živote se moralo utjecati tako da se odvijaju u skladu s tim principima. Dakle, oni koji su živjeli izvan misterija, u određenom smislu nesvjesno, slijedili su ono što im je dano, također nesvjesno, od onih koji su im to mogli prenijeti iz okultnih škola. Nije postojalo ljudsko tijelo na Zemlji, koje bi moglo biti organizirano na takav način, čak i da je sva duhovnost prodrila u njega, da bi čovjek sam iz sebe mogao otkriti sadržaj Osmostrukog puta. To je moralo biti otkrivenje odozgo, posredovano odgovarajućim putovima. Iz toga slijedi da biće poput Bodhisattve, jednostavno nije bilo

sposobno u potpunosti koristiti ljudsko tijelo prije doba Bude. Na Zemlji nije mogao pronaći tijelo u kojem bi mogao utjeloviti sve sposobnosti kojima bi trebao utjecati na čovječanstvo. Takvo ljudsko tijelo nije postojalo. - Pa što je bilo potrebno? Kako se takav Bodhisattva utjelovio? Moramo si postaviti to pitanje.

Ono što je on bio, kao duhovno biće, nije u potpunosti utjelovio. Da je netko vidovito promatrao takvo tijelo, oživljeno Bodhisattvom, vidio bi da ono samo djelomično obuhvaća biće Bodhisattve, koje se, kao etersko tijelo, proteže daleko izvan čovjekovih ovoja i na taj način održava svoju vezu s duhovnom oblasti, koju nikada nije u potpunosti napustilo. Dakle, Bodhisattva nikada nije u potpunosti napustio duhovni svijet. Živio je istovremeno u duhovnom tijelu i fizičkom tijelu. To je bio prijelaz od Bodhisattve do Bude: prvi put je postojalo takvo tijelo u koje je Bodhisattva mogao, takoreći, u potpunosti ući i razviti svoje sposobnosti u njemu. Time je uspostavio ljudski oblik, kojem bi ljudi trebali težiti, da se ugledaju, kako bi iz sebe mogao otkriti učenje Osmostrukog puta, baš kao što ga je Bodhisattva otkrio iz sebe pod Bodhi drvetom. Da je netko ispitao biće utjelovljeno u Budi u njegovim ranijim inkarnacijama, morao bi reći: bilo je takvo da je djelomično moralo ostati u duhovnom svijetu i moglo je prenijeti samo dio svog bića u tijelo. Tek sada, u petom do šestom stoljeću prije Krista, postojala je prva ljudska organizacija u koju je Bodhisattva u potpunosti mogao ući, i tako dati primjer da samo čovječanstvo može pronaći Osmostruki put iz moralne dispozicije duše.

Ovaj fenomen, da postoje ljudska bića čija esencija postoji djelomično u duhovnom svijetu, bio je poznat svim religijama i svjetonazorima. Znali su da postoje takva bića za koja je ljudska priroda, takoreći, previše ograničavajuća, da bi obuhvatila punu individualnost takvih bića koja moraju djelovati na Zemlji. Unutar bliskoistočnog svjetonazora, ova vrsta sjedinjenja viših individualnosti takvih bića s fizičkim tijelom nazivala se ispunjenjem Duhom svetim. To je vrlo specifičan tehnički izraz. A u terminologiji bliskoistočnih jezika, za biće poput Bodhisattve utjelovljenog na Zemlji reklo bi se da je 'ispunjeno Duhom svetim', što znači da sile koje čine takvo biće nisu u potpunosti unutar tog bića; nešto duhovno mora djelovati na njega izvana. Stoga bi se moglo reći i: Buda je bio ispunjen Duhom svetim u svojim prethodnim inkarnacijama.

Kad to shvatimo, moći ćemo shvatiti i ono što smo pročitati na početku Lukinog evanđelja i ono čega smo se jučer mogli dotaknuti. Znamo da je u eterskom tijelu jednog Djeteta Isusa, koje je fizički proizašlo iz natanske loze kuće Davidove, živio dotad netaknuti dio tog eterskog tijela koje je uzeto od čovječanstva tijekom događaja zvanog Pad, tako da je, takoreći, ta eterska supstanca koja je uzeta od Adama prije Pada sačuvana i uronjena u ovo dijete. Moralo je biti tako, da bi takvo mlado biće, netaknuto svim iskustvima zemaljskog razvoja, moglo postojati, sposobno primiti sve što je

trebalo primiti. Bi li obična osoba, koja je prošla inkarnacije od lemurijskog doba, mogla apsorbirati zasjenjenost Budinom Nirmanakayom? Nikako! A još manje je mogla upiti ono što je kasnije trebalo ući u njega. Moralo je nastati tako profinjeno ljudsko tijelo, ono koje je moglo nastati samo uranjanjem Adamove eterske supstance, netaknute svim zemaljskim iskustvima, u etersko tijelo samog ovog Isus djeteta. Međutim, kroz to je ta eterska supstanca bila povezana i sa svim silama koje su djelovale u zemaljskom razvoju prije Pada, silama koje su sada imale snažnu manifestaciju moći u ovom Djetetu. To je omogućilo ono čega smo se dotaknuli jučer: taj izvanredan utjecaj koji je majka natanskog Isusa imala na majku Ivana Krstitelja, a također i na samog Ivana prije nego što se rodio.

Da bismo to učinili, moramo razjasniti s kakvom vrstom bića imamo posla u Ivanu Krstitelju. To biće Ivana možemo razumjeti samo ako shvatimo razliku, između te jedinstvene objave koja je tekla u Indiji preko Bude - koju smo za našu svrhu dovoljno okarakterizirali - i one objave koja je došla do drevnog hebrejskog naroda preko Mojsija i njegovih nasljednika, drevnih hebrejskih proroka.

Kroz Budu, čovječanstvo je steklo ono što duša može otkriti kao vlastiti inherentni zakon, ono što može uspostaviti kako bi se pročistila i organizirala do visoke moralne razine dostižne na Zemlji. Zakon duše, Dharmu, proglasio je Buda, proglasio ga na način na koji ga ljudi, na najvišem stupnju svog razvoja, mogu otkriti iz same ljudske duše. A Buda je bio taj koji ga je prvi otkrio. Ali razvoj čovječanstva nije ravna linija. Najrazličitije kulturne struje moraju se međusobno obogaćivati.

Ono što se trebalo dogoditi u zapadnoj Aziji kao Krist događaj, zahtijevalo je da, u određenom smislu, ovaj zapadnoazijski razvoj zaostaje za indijskim, kako bi kasnije, na svježiji način, apsorbirao ono što je Indiji dano na drugačiji način. Unutar zapadne Azije morao se, takoreći, stvoriti narod koji se razvijao na potpuno drugačiji način, koji je zaostajao za narodima dalje na Istoku. Dok su, u smislu mudrosti svijeta, narodi Istoka bili dovedeni do točke u kojoj su mogli vidjeti Bodhisattvu kao Budu, narodi zapadne Azije - posebno drevni hebrejski narod - morali su biti ostavljeni na djetinjastoj, nižoj razini. To je bilo nužno. Jer u velikoj mjeri, u razvoju čovječanstva, moralo se učiniti isto, što bismo mogli primijeniti u maloj mjeri ako bismo imali osobu koja se razvija do određene zrelosti do dvadesete godine; time stječe određene sposobnosti, ali stečene sposobnosti su, u određenom pogledu, i određeno ograničenje, prepreka.

Kada netko stekne vještine u određenoj dobi, te vještine imaju karakteristiku da žele održati sebe na toj razini, zadržati osobu u toj fazi. Čvrsto ga drže, a kasnije, u tridesetima, ne može lako napredovati iznad razine koju je stekao u dvadesetima. Ako, s druge strane, imamo drugu osobu koja je u dvadesetima malo toga stekla vlastitim naporima, a zatim te vještine nauči

od druge, ona koja je ostala djetinjastija može lakše napredovati od te razine, i, u tridesetima, vjerojatnije je da će biti na višoj razini od prve. Svatko tko može promatrati život otkrit će da je to tako. Stečene vještine, koje je netko, takoreći, učinio svojim, također tvore ograničenje za kasniji život, dok ono što netko nije tako duboko povezao sa svojom dušom, što je stekao više izvana, predstavlja manje ograničenje.

Ako čovječanstvo želi napredovati, tada uvijek mora postojati jedna kulturna struja koja interno apsorbira i stječe određeni zbroj sposobnosti, dok druga struja mora teći uz nju, čiji je razvoj donekle usporen. Tada imamo jednu kulturnu struju koja razvija određene sposobnosti do odgovarajuće razine; te su sposobnosti sada isprepletene s najdubljom suštinom te struje i s ljudskom prirodom. To ide dalje: nastaje nešto novo. Ali ta struja ne bi bila sposobna sama se uzdići na višu razinu. Stoga je trebalo postići da druga struja teče uz prvu. Ova druga struja ostaje, u određenom smislu, nerazvijena, nipošto nije dosegla razinu prve. Nastavlja svojim putem, primajući od druge ono što je ova postigla, i budući da je u međuvremenu ostala mlada, kasnije se može uzdići do većih visina. Tako je jedno oplodilo drugo. Tako u razvoju čovječanstva duhovne struje moraju teći paralelno jedna s drugom. A duhovno vodstvo svijeta mora osigurati da je to tako.

Kako bi duhovno upravljanje svijetom moglo osigurati da se, uz struju koja je pronašla svoj izraz u velikom Budi, nastavi razvijati druga struja, ona koja će tek kasnije apsorbirati ono što je budizam donio čovječanstvu? To se moglo osigurati samo zadržavanjem te struje, koja je za nas drevna hebrejska, od mogućnosti stvaranja pojedinaca koji bi, iz vlastite moralne dispozicije, razvili Dharmu - to jest, koji bi stigli do Osmostrukog puta. Toj struji nije bilo dopušteno imati Budu. Ono što je Buda donio kao unutarnju mudrost svojoj duhovnoj struji, ovoj drugoj duhovnoj struji moralo je biti dano izvana. Stoga, i kako bi se stvar odvijala posebno mudro, mnogo prije Budine pojave, zakon ovom bliskoistočnom narodu nije dan iznutra, već izvana kroz objavu u Dekalogu, Deset zapovijedi (Izlazak, 20,2-17). Ono što je za drugu struju čovječanstva bilo namijenjeno kao unutarnji posjed, drevnom hebrejskom narodu je dano u Deset zapovijedi kao zbroj vanjskih zakona, kao nešto primljeno izvana, nešto što još nije integrirano s njihovim dušama. Stoga, zbog infantilne faze svog razvoja, pripadnici drevnog hebrejskog naroda doživljavaju zapovijedi kao nešto što im je dano s neba.

Indijski narod je bio podučavan da prepozna da ljudska bića stvaraju Dharmu, zakon duše, iz sebe samih, dok je drevni hebrejski narod bio obučen da poštuje zakon koji mu je dan izvana. Stoga hebrejski narod predstavlja divnu popunu onome što je Zaratustra postigao za svoju kulturu i za sve kulture koje su iz nje proizašle.

Morali smo naglasiti da je Zaratustra usmjerio pogled prema vanjskom svijetu. Dok Buda nudi duboka učenja o profinjenosti nutrine čovjeka,

Zaratustra nam predstavlja veličanstveno, sveobuhvatno učenje o kozmosu - ono koje nas treba prosvijetliti o svijetu iz čije smo utrobe izašli. Dok je Budin pogled bio usmjeren prema unutra, pogled sljedbenika Zaratustre bio je usmjeren prema van, nastojeći duhovno u njega prodrijeti.

Pokušajmo proniknuti u ono što je Zaratustra otkrio od svog prvog pojavljivanja, kada je proglasio Ahura Mazdu, pa sve do kasnijeg pojavljivanja kada se pojavio kao Nazarathos. Davao je sve dublja učenja o velikim duhovnim zakonima i bićima kozmosa. U početku je Zaratustra perzijskoj kulturi nudio samo naznake o duhu Sunca; one su kasnije razvijene i predstavljene nam kao čudesna, a danas tako slabo shvaćena, kaldejska doktrina o kozmosu i duhovnim uzrocima iz kojih smo rođeni. Ako ispitamo ta učenja o kozmosu, ona otkrivaju posebno važnu karakteristiku.

Kad je Zaratustra još govorio drevnim perzijskim narodima o vanjskim duhovnim uzrocima osjetilnog svijeta, predstavio im je dvije sile Ormuzda i Ahrimana, ili Angramainyu, koje djeluju jedna protiv druge u cijelom kozmosu. Ono što u ovim učenjima oni nisu pronašli, međutim, bilo je ono što bismo mogli nazvati moralnom toplinom koja prodire u dušu. Prema drevnom perzijskom shvaćanju, čovjek je, da tako kažemo, upleten u cijeli kozmički proces. Radi se o Ormuzdu i Ahrimanu koji rade jedno protiv drugoga, i to je sukob koji se nazire unutar ljudske duše. Budući da su to dvoje u sukobu, unutar ljudske duše bijesne strasti. Ono što je nutrina ljudske duše, još nije shvaćano. Ono što je predstavljeno bila je kozmička doktrina. Kada su ljudi govorili o dobru i zlu, mislili su na izvrsne, korisne i štetne učinke, koji u kozmosu postoje u suprotnosti jedni s drugima i koji se također manifestiraju u ljudskim bićima. 'Moralni svjetonazor', da tako kažemo, još nije bio uključen u ovu doktrinu gledanja prema van. U tom učenju učilo se o svim entitetima koji upravljaju osjetilnim svijetom, svemu što dominira svijetom kao dobro i sjajno, i svemu što njime dominira kao mračno i štetno. Čovjek se osjećao upletenim u to. Ali istinski moralni aspekt, u kojem čovjek sudjeluje svojom dušom, još u svojoj duši nije osjećao kao što će to kasnije biti slučaj. Naprimjer, kada bi se susreo s nekim tko je percipiran kao 'zao', osjećao bi kao da kroz tu osobu teku sile iz slih entiteta svijeta; osjećao bi kao da ga 'opsjedaju' zli entiteti. Niti bi se moglo reći da su oni sami krivi. Čovjek bi se osjećao kao upleten u sustav svijeta koji još nije prožet moralnim kvalitetama. To je bila osobitost učenja koje je u prvom redu usmjeravalo svoj pogled prema van, čak i ako je to bio duhovni pogled.

Stoga hebrejsko učenje čini tako divnu dopunu ovoj kozmološkoj doktrini jer u ono što je otkriveno vani uvodi moralni element, koji je nudio način povezivanja svog značenja s konceptom krivnje, ljudske krivnje. Prije hebrejskog elementa, za zlu osobu se moglo reći samo: opsjednuta je zlim silama. Proglašenje Deset zapovijedi zahtijevalo je razlikovanje između onih

koji su poštovali ovaj zakon i onih koji nisu. Pojavljuje se koncept krivnje, ljudske krivnje. I kako on ulazi u razvoj čovječanstva, može se osjetiti kada se razmotri nešto što jasno ilustrira kako ljudima još uvijek nije jasno što koncept krivnje zapravo znači, gdje je tragično da postoji ta dvosmislenost u vezi s konceptom krivnje. Neka na vas djeluje Knjiga o Jobu, i primijetite ćete dvosmislenost koja okružuje koncept krivnje, nepoznavanje kako bi čovjek trebao reagirati kada ga pogodi nesreća, a u njoj se ipak može pronaći osvit novog koncepta krivnje.

Dakle, kao objava izvana - poput drugih objava u vezi oblasti prirode - moral je dan upravo ovom drevnom hebrejskom narodu. To se moglo dogoditi samo zato što je Zaratustra osigurao nastavak svog djela, kao što sam vam rekao, prenoseći svoje etersko tijelo Mojsiju, a svoje astralno tijelo Hermesu. Kroz to, Mojsije je postao sposoban percipirati, na isti način kao i Zaratustra, što djeluje u vanjskom svijetu, ali sada ne samo doživljavajući ravnodušne, neutralne sile, već ono što moralno upravlja svijetom, ono što može postati zapovijed. Stoga je ovaj drevni hebrejski narod živio na takav način da je njegova kultura sadržavala ono što bismo mogli nazvati poslušnošću, podložnošću zakonu, dok je duhovna struja Bude sadržavala ideal pronalaska smjera za ljudski život u Osmostrukom putu.

Ali i ovaj drevni hebrejski narod trebao je biti sačuvan do pravog trenutka, koji sada karakteriziramo: do pojave Krist principa. Trebao je biti, takoreći, spašen kroz otkrivenje Bude i sačuvan - ako to možemo tako nazvati - u nezrelijem stanju kulture. Stoga su unutar drevnog hebrejskog naroda, morali postojati pojedinci koji, kao ljudska bića, nisu mogli u potpunosti zahvatiti cijelu bit individualnosti koju je trebao predstavljati 'Zakon'. Osobnost poput Bude nije se mogla pojaviti unutar drevnog hebrejskog naroda. Do Zakona se moglo doći samo vanjskim prosvjetljenjem, kroz Mojsijevo posjedovanje eterskog tijela Zaratustre i primanje onoga što nije rođeno iz vlastite duše. Za hebrejski narod bilo je nemoguće Zakon iznjedriti iz vlastitog srca. Ali Mojsijevo djelo moralo se nastaviti, kao što se mora nastaviti svako drugo djelo kako bi donijelo pravi plod u pravo vrijeme. Stoga su se među drevnim hebrejskim narodom morale pojaviti osobe koje nam izgledaju kao proroci i vidovnjaci. A jedan od tih najvažnijih vidovnjaka je onaj kojeg poznajemo kao Iliju.

Kako bismo mogli zamisliti takvu osobnost? Ilija je trebao biti jedan od predstavnika, unutar hebrejskog naroda, onoga što je potaknuo Mojsije. Ali iz same supstance naroda nisu se mogle roditi jedinke koje su bile u potpunosti isprepletene s onim što je sadržavao Mojsijev zakon, što se moglo primiti samo kao objava odozgo. Ono što smo okarakterizirali kao nužno za indijsko razdoblje, uključujući jedinstvenu prirodu Bodhisattve, stoga se stalno iznova moralo događati i u hebrejskom narodu. Morale su postojati individualnosti koje nisu bile u potpunosti apsorbirane u ljudsku osobnost,

koje su dijelom bile u zemaljskoj osobnosti, a dijelom u duhovnom svijetu. Takvo biće je bio Ilija. U onome što na fizičkom planu nalazimo kao osobnost Ilije, sadržavalo je samo dio bića Ilije. Ilijino jastvo ne može u potpunosti prodrijeti u Ilijino fizičko tijelo. Njega treba nazvati osobnošću, 'ispunjenu duhom'. I bilo bi nemoguće izazvati takvu pojavu kao što je Ilija, pukim normalnim silama koje ljude inače smještaju u svijet.

U slučaju normalnih ljudi koji ulaze u svijet, ljudsko biće se razvija iz fizičkih procesa unutar majčine utrobe na takav način, da se u određenom trenutku individualnost, koja je bila prethodno inkarnirana, sjedinjuje s fizičkim bićem. Sve se kod obične osobe odvija, takoreći, ravnim putem, bez intervencije posebnih sila koje leže izvan normalnog puta. To nije mogao biti slučaj s individualnošću poput Ilije. Morale su intervenirati druge sile, sile koje su okupirane onim dijelom individualnosti koji se proteže u duhovni svijet. Morao je postojati utjecaj izvana na čovjeka koji se razvija. Stoga se takvi individualiteti, kada se utjelove u svijetu, javljaju kao inspirirani, vođeni duhom. Pojavljuju se kao ekstatične osobnosti koje nadilaze ono što im njihova obična inteligencija može reći. Tako se pojavljuju svi starozavjetni proroci. Pokreće ih duh; 'Ja' ne može uvijek objasniti svoje postupke. Unutar osobnosti živi duh, i održava se izvana.

Takve se osobnosti ponekad povlače u samoću; ali to je povlačenje svakog dijela 'Ja' koji osobnosti treba, i duh mu se obraća izvana. U određenim ekstatičnim, nesvjesnim stanjima, takvo biće sluša nadahnuće odozgo. To se posebno odnosilo na Iliju. Ono što je doživio tijekom svog života kao Ilija, što su njegova usta govorila, što je njegova ruka pokazivala, nije potjecalo isključivo iz onog dijela koji je živio u njemu, već su to bila otkrivenja božansko duhovnih bića koja su stajala iza toga.

Kad se ovo biće ponovno rodilo, trebalo se ujediniti s tijelom djeteta rođenog Zahariji i Elizabeti. Iz samog Evanđelja znamo da Ivana Krstitelja trebamo shvatiti kao ponovno rođenog Iliju (Matej 17,10-13). Ali ovdje imamo posla s individualnošću koja, u svojim prethodnim inkarnacijama, nije bila navikla razvijati, silama svojstvenim normalnom životnom putu, sve ono što je trebalo izaći. U normalnom tijeku života, dok se ljudsko fizičko tijelo razvija unutar majčine utrobe, stimulira ga unutarnja sila 'Ja'. Ono što je iznutra s tim povezano, individualnost Ilije u ranijim vremenima još nije bila iskusila; nije se bila spustila tako daleko. 'Ja' nije bio pokrenut vlastitim snagama, kao u normalnim okolnostima, već izvana. To se sada trebalo ponovno dogoditi. Više van iz duhovnog svijeta, bliže Zemlji, jest 'Ja' ovog bića, koje je sada mnogo više povezano sa Zemljom nego bića, koja su prije vodila Iliju. On je trebao postići sjedinjenje Budine struje i struje Zaratustre. Sve je trebalo pomladiti. Sada je upravo ono biće koje je bilo tako blisko povezano sa Zemljom i njezinim poslovima kao Buda, koji je sada sa svojom Nirmanakayom ujedinjen s natanskim Isusom, moralo djelovati izvana. To

biće, koje je s jedne strane bilo povezano sa Zemljom, ali s druge strane je bilo i uzneseno, jer je djelovalo samo u Nirmanakayi, koja je živjela 'izvan' Zemlje, jer se ponovno uzdiglo i sada lebdjelo iznad glave natanskog Isusa, sada je moralo djelovati izvana i razviti 'Ja' moć Ivana Krstitelja.

Dakle, Budina Nirmanakaya utjecala je na razvoj Ivanove 'Ja' moći na isti način na koji su duhovne sile prethodno utjecale na Iliju. U to vrijeme, Ilijino biće je, u određenim trenucima, bilo preneseno u ekstatična stanja; tada je govorio Bog, ispunjavajući njegovo 'Ja' stvarnom snagom, koju je tada mogao prenijeti vanjskom svijetu. Sada je tu opet bilo duhovno biće, koje je lebdjelo iznad natanskog Isusa kao Nirmanakaya Bude; to biće je sada djelovalo na Elizabetu dok se Ivan trebao roditi, stimulirajući Ivanov embrij u utrobi Elizabete tijekom šestog mjeseca trudnoće i budeći 'Ja'. Međutim, budući da je ta moć sada bila bliže Zemlji, nije donijela samo inspiraciju, već stvarno oblikovanje Ivanovog 'Ja'. Pod utjecajem posjeta one koja se naziva Marija, stimulirano je 'Ja' Ivana Krstitelja. Tako Nirmanakaya Bude radi budeći, i čak i u fizičkoj supstanci oslobađajući 'Ja' bivšeg Ilije, sadašnje 'Ja' Ivana Krstitelja. Čemu se sada možemo nadati?

Kao što je Ilija izgovorio svoje snažne riječi u devetom stoljeću prije naše ere, riječi koje su uistinu bile Božje riječi, i ono što je njegova ruka pokazala bila je božanska gesta, tako je slično moralo biti i s Ivanom Krstiteljem, utoliko što je ono što je bilo u Iliji bilo oživljeno. Ono što je bilo u Nirmanakayi Bude, djelovalo je kao inspiracija u samom 'Ja' Ivana Krstitelja. Ono što se objavilo pastirima, ono što je lebdjelo iznad natanskog Isusa, proširilo je svoju moć na Ivana Krstitelja. A propovijedanje Ivana Krstitelja je, prije svega, oživljeno propovijedanje Bude. Pojavljuje se nešto vrlo prepoznatljivo, nešto što mora duboko utjecati na naše duše, kada se prisjetimo propovijedi u Benaresu, gdje je Buda govorio o patnji života i oslobođenju od te patnje kroz Osmostruki put koji duša treba tražiti. U to vrijeme, Buda je proglasio ono što je poznato kao Osmostruki put; u to vrijeme, također je često proširivao svoju propovijed kazavši: Do sada ste imali učenja brahmana; oni prate svoje podrijetlo do samog Brahme. Kažu da su superiorniji od drugih jer imaju plemenito podrijetlo. Ti brahmani kažu da je vrijednost čovjeka određena njegovim podrijetlom. Ali ja vam kažem: vrijednost čovjeka određena je onim što stvori u sebi, a ne onim što je naslijeđeno kroz njegovo podrijetlo. Dostojni su velike mudrosti svijeta kroz ono što oni, kao individualni ljudi, učine od sebe. - Naglašavajući individualne kvalitete, Buda je izazvao gnjev brahmanskog svijeta i rekao: Zaista, kažem vam, naziva li se netko brahmanom, to nije ono što je važno, već je važno da vi, kroz vlastite osobne napore, postanete pročišćeno ljudsko biće. - Ovo, iako nije izravan citat, bio je smisao mnogih Budinih govora. A onda bi obično išao s ovim učenjem dalje, pokazujući kako, kada čovjek razumije svijet patnje, može osjetiti suosjećanje, postati tješitelj i pomoćnik, te istinski dijeliti sudbinu drugih, jer zna da s njima osjeća istu patnju i bol.

Sada je Buda, u svojoj Nirmanakayi, bacio svoje zrake na natansko dijete Isusa, a zatim nastavio svoju propovijed, puštajući da odjeknu riječi Ivana Krstitelja. Ono što je govorio Ivan, izgovoreno je pod nadahnućem Bude. I zvuči nam kao nastavak Budinog govora, kada, naprimjer, Ivan kaže: Vi koji pridajete veliku važnost tvrdnji da potječete od onih koji se, u službi duhovnih moći, nazivaju 'djecom zmije', i koji se pozivate na 'mudrost zmije', tko vas je doveo do toga? Samo vjerujete da možete donijeti dostojne plodove pokajanja, govoreći: imamo Abrahama za oca. -

Ali sada je Ivan nastavio Budinu propovijed: Ne recite da imate Abrahama za oca, nego postanite istinski ljudi gdje god se nalazili u svijetu. Istinski čovjek može se uzdići na mjestu kamena na kojem stoji vaša noga. Zaista, Bog može iz ovog kamena uzdići djecu Abrahamu (Luka 3,7-8). A onda, nastavljajući Budinu propovijed, rekao je: "Tko ima dvije tunike, neka ih podijeli s onim koji nema" (Luka 3,11). Došli su k njemu i pitali: "Učitelju, što ćemo učiniti?" (Luka 3,12), baš kao što su redovnici nekoć došli Budi i pitali: "Što ćemo učiniti"? Sve su to riječi koje zvuče kao Budine riječi ili kao njihov nastavak.

Dakle, ta se bića pojavljuju na fizičkoj ravni kroz prekretnice vremena, i tako shvaćamo jedinstvo religija i duhovnih učenja čovječanstva. Što je Buda bio nećemo spoznati držeći se tradicije, već slušajući što je Buda stvarno rekao. Buda je govorio pet do šest stoljeća prije naše ere, ono što čujemo iz Propovijedi u Benaresu. Ali Budin glas nije utihnuo. On govori čak i tamo gdje više nije utjelovljen, gdje nadahnjuje kroz Nirmanakayu. Iz usta Ivana Krstitelja čujemo što je Buda imao reći šest stoljeća kasnije nakon što je živio u fizičkom tijelu. Takvo je 'jedinstvo religija'. Svaku religiju moramo tražiti u pravom trenutku ljudskog razvoja, i tražiti ono što je u njoj živo, a ne ono što je mrtvo; jer sve se razvija. Moramo to razumjeti, naučiti shvatiti. Ali tko god odbija čuti Budine riječi iz usta Ivana Krstitelja, sličan je čovjeku koji je vidio sjeme ruže, i, neko vrijeme kasnije, nakon što je ruža proklijala i procvjetala, odbija vjerovati da je taj ružin grm izrastao iz te sadnice i koji bi sada rekao: 'To je nešto sasvim drugo'. - Ono što je bilo živo u sjemenu sada cvjeta u ružinom grmu. I ono što je bilo živo u propovijedi u Benaresu, procvjetalo je u propovijedi Ivana Krstitelja na Jordanu.

Dakle, upoznali smo drugu individualnost u njegovom biću, onu s kojom smo suočeni u tom dobu, i o kojoj Lukino evanđelje tako uvjerljivo govori. Ta evanđelja upoznajemo tek postupnim uzdizanjem do točke istinskog razumijevanja svake riječi onako kako se mislila. A Luka nam u uvodu kaže da namjerava prepričati priču koja je djelo 'vidovnjaka'. Ali ti vidovnjaci vidjeli su prave uvjete kako su se postupno otkrivali kroz stoljeća; nisu vidjeli samo ono što se događa na fizičkoj razini. Netko tko vidi to mogao bi reći: pet do šest stoljeća prije naše ere, u Indiji je živio čovjek koji je bio sin kralja Suddhodana i koji se zvao Buda, a zatim je živio Ivan Krstitelj. Ali on

ne pronalazi ono što povezuje to dvoje. Jer to se može vidjeti samo u duhovnom svijetu. Luka, međutim, kaže da priču pripovijeda prema onima koji su 'vidjeli', koji su bili vidovnjaci. Nje nam dovoljno samo prihvatiti riječi vjerskih tekstova; moramo naučiti i čitati te riječi u ispravnom smislu. Da bi se to dogodilo, međutim, individualiteti s kojima se susrećemo, moraju stajati živopisno pred našom dušom. Ali pred našom dušom mogu stajati živopisno, samo ako znamo što je sve u njih strujilo.

Još je nešto rečeno: koja god individualnost siđe na Zemlju, mora se razvijati prema sposobnostima koje mogu izaći iz tijela u koje se utjelovljuje. To je ono s čime biće mora računati. Pretpostavimo da neko visoko biće želi sići danas; tada bi moglo računati samo na zakonitosti koje ljudsko tijelo može danas posjedovati. Samo vidovnjak, koji opaža kako su finije niti utkane u nutrinu bića, može istinski prepoznati što je ta individualnost. Takvo biće, s visokom razinom mudrosti, mora sazreti kroz djetinjstvo, sazrijevajući u fizičkom tijelu, kako bi se u određenom trenutku moglo pojaviti ono što je to biće bilo u prethodnim inkarnacijama. Ako takvo biće treba stimulirati vrlo posebne osjećaje u ljudima, onda i zemaljska inkarnacija mora biti odgovarajuća, kako bi i tijelo moglo podnijeti ono što će biti cilj misije. U duhovnim područjima stvari zaista nisu kao u fizičkom svijetu. Ako biće treba proglasiti iscjeljenje od boli, oslobođenje od patnje, tada mora iskusiti punu dubinu patnje, kako bi pronašlo prave riječi koje su primjenjive u ljudskom smislu.

Ono što je to biće, koje je kasnije bilo prikriveno u tijelu natanskog Isusa, imalo reći, bila je poruka cijelom čovječanstvu. To je bilo nešto što je trebalo čovječanstvo povesti izvan svih ranijih bliskih krvnih veza. Nije trebalo ukloniti krvne veze, ne ukinuti ono što postoji između oca i sina, između brata i sestre, već ljubavi vezanoj za krvne veze, dodati ono što se naziva univerzalnom ljudskom ljubavlju, koja teče od duše do duše, koja nadilazi sve krvne veze. To je trebalo donijeti biće koje se kasnije manifestiralo u natanskom Isusu. Trebalo je donijeti ljubav, produbljivanje ljubavi koje nema nikakve veze s onim što je vezano krvnom vezom. Ali da bi se to dogodilo, ovo biće, koje je živjelo u tijelu natanskog Isusa, prvo je na samoj Zemlji moralo iskusiti što znači ne osjećati nikakve veze, ne biti vezan za druge krvlju. Tada je moglo čisto percipirati ono što postoji između ljudskih bića. Prvo se moralo osjećati slobodnom od svih krvnih veza, zapravo od same mogućnosti krvnih veza. Ne samo da je moralo postati 'beskućnik' poput Bude, koji je napustio domovinu i otišao u stranu zemlju, već je, iskoračivši iz svih obiteljskih veza, iz svega povezanog s bilo kakvim krvnim vezama, individualnost natanskog Isusa morala stati pred svijet. Moralo je osjetiti svu duboku bol koju čovjek može osjetiti kada se mora oprostiti od onoga što mu je inače blisko, kada mora stajati sam; iz te velike usamljenosti, tog napuštanja obitelji, morala je govoriti individualnost koja je živjela u natanskom Isusu. Tko je bilo to biće?

Znamo da je to ono biće koje je živjelo u salomonskom Isusu do otprilike dvanaeste godine; to je individualnost, duh Zaratusstre, koji je živio u salomonskom Isusu, koji je imao salomonskog oca i majku kao roditelje. Otac je, međutim, rano umro, ostavljajući dječaka siročetom s očeve strane. Osim njega, u toj su obitelji bili braća i sestre. On ostaje u toj obitelji sve dok je on, Zaratustra, u tijelu salomonskog Isusa. Napušta ovu obitelj u dobi od dvanaest godina, napuštajući majku, braću i sestre, kako bi prešao u tijelo natanskog Isusa. Njegova [natanska] majka tada je umrla, a kasnije je umro i njegov [natanski] otac. I kada je trebao krenuti u svijet kako bi započeo svoj rad, oprostio se od svega što je bilo povezano s krvnim vezama. Nije samo bio potpuno siročće, morajući napustiti svoju braću i sestre, već se kao Zaratustra morao odreći toga da ikad ima potomstvo, ikad osnuje obitelj. Jer Zaratustra nije napustio samo oca i majku, braću i sestre, već i vlastito tijelo, ušavši u drugo tijelo - tijelo natanskog Isusa. Ovo biće je moglo izvršiti pripremu za još više biće, koje se tada, u tijelu natanskog Isusa, moglo pripremiti za veliku misiju proglašavanja univerzalne ljubavi prema čovječanstvu. I kada su majka i braća ovog bića došli i kada mu je rečeno: "Tvoja majka i braća stoje vani i žele te vidjeti", ovo biće je moglo, iz dubine svoje duše, tako da se ne može krivo shvatiti, izgovoriti riječi pred svim ljudima, a da ne uvrijedi ničije poštovanje: To oni nisu! - Jer je Zaratustra čak napustio tijelo koje je bilo povezano s ovom obitelji. I pokazujući na one koji su bili u slobodnom zajedništvu s njim, mogao je reći: Ovo su moja majka i moja braća, koji slušaju riječ Božju i vrše je! (Luka 8,20-21). Toliko daleko religijske tekstove treba shvaćati doslovno.

Da bi netko istinski proglasio univerzalnu ljubav prema čovječanstvu, morao se utjeloviti u obliku koji je iskusio napuštanje od strane svega što krvne veze mogu uspostaviti. Ovom Liku privučeni su naši osjećaji, tako da mu pristupamo kao da je čovjek, Liku koji se spušta s visokih duhovnih visina i izražava ono ljudski doživljeno i pretrpljeno. Stoga naša srca kucaju za Njega. I što ga duhovnije razumijemo, to ćemo ga bolje razumjeti, to će naša srca više kucati za Njega, a naše će duše klicati u Njegovu slavu.

SEDMO PREDAVANJE

Basel, 21. rujna 1909.

Posljednjih dana pokušali smo dobiti predodžbu o najvažnijim bićima, o kojima govori Evanđelje po Luki. Stekli smo sveobuhvatan koncept onog što je u osnovi ovog dokumenta. Ali jedno ostaje: pratiti daljnji razvoj glavnog bića, a time i glavnog bića naše Zemlje, samog Krista Isusa. Nužno je da se prvo prisjetimo onoga što je već rečeno: da je Krist Isus koji kasnije stoji pred nama, onaj opisan u Evanđelju po Luki, bio, da tako kažemo, tjelesno rođen kao natanski Isus iz kuće Davidove. To dijete odrasta do otprilike dvanaeste godine. Tijekom vremena kada je njegov razvoj napredovao do te točke, u njegovo tijelo ulazi jastvo koje je nekoć bilo ugrađeno u biće koje je pokrenulo perzijsku kulturu, tako da od dvanaeste godine nadalje, imamo 'Ja' Zaratustre u tijelu natanskog Isusa. Sada je na nama da pomnije pratimo razvoj ovog bića. Tu se moramo prisjetiti nečega za što su nas pripremila naša prethodna duhovno znanstvena razmatranja.

Znamo da ljudski razvoj, u normalnim okolnostima, napreduje na način da važno razdoblje pada između prve i sedme godine života; drugo važno razdoblje pada između sedme i otprilike četrnaeste godine, odnosno do puberteta; daljnje razdoblje proteže se od četrnaeste do dvadeset prve godine, nakon čega slijedi razdoblje do dvadeset osme godine, a zatim još jedno do trideset pete godine. Ova razdoblja, naravno, ne treba pedantno tumačiti kao da se njihov kraj uvijek točno poklapa s određenom godinom, već bismo taj važan prijelaz u ljudskom razvoju, koji je označen otprilike krajem sedme godine, trebali smjestiti u vrijeme promjene zubi. Ovaj prijelaz, dakle, ne događa se odjednom, već postupno tijekom vremena promjene zubi. Slično tome, sve ostalo u razvoju odvija se postupno. Sada znamo - to je detaljnije opisano u kratkom djelu 'Odgoj djeteta iz perspektive znanosti duha' - da se oko kraja sedme godine duhovno događa nešto slično onome što se fizički događa s napuštanjem maternice: događa se svojevrsno etersko rođenje. U četrnaestoj godini, s pubertetom, događa se astralno rođenje; ono što tvori čovjekovo astralno tijelo se oslobađa. Ako sada pomno pratimo ljudski razvoj, promatrajući ga očima duha, čini nam se daleko složenijim. Ljudi obično propuštaju primijetiti te važne razlike tijekom života, koje se ipak pojavljuju čak i u kasnijim godinama. Danas se općenito vjeruje da se od određene točke nadalje čovjeku ne događa mnogo toga. Međutim, to je općenito vrlo grubo promatranje. U stvarnosti, čak i u kasnijim godinama, ako pažljivije promatramo, možemo uočiti da se događaju određene razlike u ljudskom razvoju.

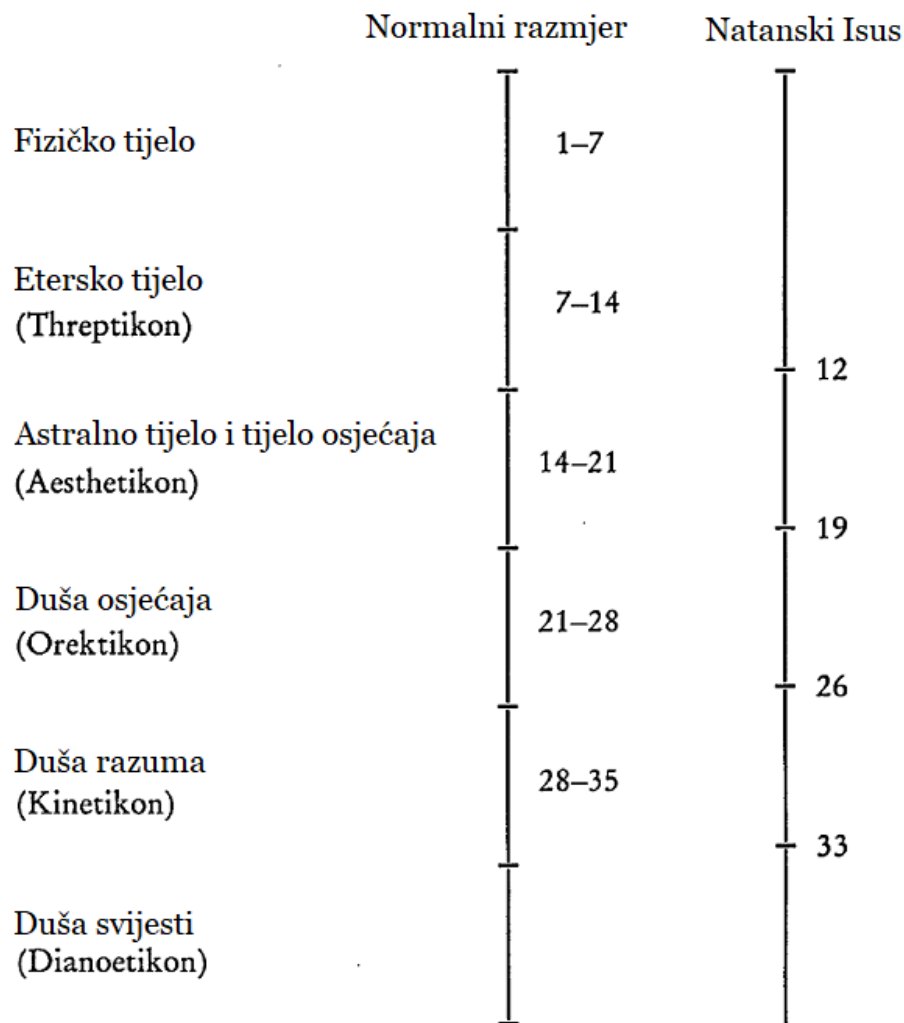
Kad se odbaci majčin fizički omotač, ono što se sada rađa od čovjeka zapravo je samo fizičko tijelo, tako da ono što se slobodno pojavljuje u prvih sedam

godina života jest fizičko tijelo. U raznim predavanjima o odgoju djeteta, naglašavano je koliko je važno da odgojitelj to točno zna. Kada se eterski omotač odbaci, etersko tijelo leži slobodno; kada se, u dobi od četrnaest godina, astralni omotač majke odbaci, astralno tijelo leži slobodno. Međutim, strogo govoreći, ljudsku prirodu možemo razumjeti samo ako pođemo od podjele opisane u mojoj 'Teozofiji'. Tamo se viši, duševni članovi ljudske prirode dalje dijele. Nakon fizičkog tijela, prvo nalazimo ono što se naziva duša osjećaja, i strogo govoreći, samo do dvadeset i jedne godine, tijelo osjećaja je potpuno slobodno od vanjskog svijeta. U dobi od dvadeset i jedne godine, unutar čovjeka se postupno oslobađa ono što se naziva dušom osjećaja; u dobi od dvadeset i osam godina, duša razuma ili uma postaje slobodna, a nakon toga, duša svijesti. Tako je sa sadašnjim ljudima. I svatko tko, vođen uvidima znanosti duha, promatra ljudski život, vrlo dobro zna da te faze razvoja postoje. I oni, koji su veliki vođe čovječanstva, također znaju zašto je trideset peta godina toliko važna. Dante je znao, zašto se posebno osvrnuo na svoju trideset petu godinu, kada je objasnio da je tada imao one ogromne vizije svijeta, koje su zabilježene u njegovoj velikoj poemi. Na samom početku 'Božanstvene komedije' nalazimo naznačeno da je te vizije imao u svojoj trideset petoj godini. U toj dobi, čovjekovo biće je dovoljno razvijeno da u potpunosti iskoristi kao alate one sposobnosti koje su vezane za tijelo osjećaja, dušu osjećaja i razumsku ili dušu uma.

Oni koji su o ljudima govorili u smislu višeg razvoja, oduvijek su bili upoznati s ovom podjelom. Među Orijentalcima, to je bilo donekle drugačije, kako se vremena mijenjaju. Stoga je bilo prikladno da orijentalna kultura ne pravi iste razlike u svojoj klasifikaciji. Na Zapadu su, međutim, te razlike uvijek bile nužne. Grci su, naprimjer, jednostavno koristili malo drugačije riječi kako bi opisali ono što ovdje imamo. Želeći opisati ono duševno, započeli su s onim što mi nazivamo živototvornim tijelom i nazvali ga Treptikon; ono što nazivamo tijelom osjećaja prikladno se nazivalo Aesthetikon; naša duša osjećaja zvala se Orektikon, duša razuma Kinetikon, a ono što je duša svijesti, najdragocjenija imovina koju čovjek sada stječe, zvala se Dianoetikon. Dakle, tu imamo razvoj čovjeka kada ga pomno i precizno proučimo.

Sada, zbog određenih okolnosti, od kojih bi nam neke danas trebale postati jasne, razvoj natanskog Isusa bio je donekle uznapredovao, donekle ubrzan. To je bilo moguće i zato što se pubertet u njegovoj regiji događao ranije. Ali postojali su i vrlo specifični razlozi zašto se ono što se obično događa s četrnaest godina, u njegovom slučaju dogodilo s dvanaest. I tako se ono što se obično događa u dvadeset i prvoj godini, u njegovom slučaju dogodilo u devetnaestoj, a ono što se obično događa u dvadeset i osmoj, i, trideset i petoj godini, u njegovom slučaju se dogodilo u dvadeset i šestoj, i trideset trećoj godini. To je, takoreći, shema razvoja našeg središnjeg zemaljskog bića. Sada moramo primijetiti, da do dvanaeste godine pred sobom tjelesno

imamo natanskog Isusa, ali da od dvanaeste godine nadalje, u natanskom Isusu živi 'Ja' Zaratustre. Što to zapravo znači? Ne znači ništa drugo nego, da je ovo 'Ja', ovo zrelo 'Ja', počevši od dvanaeste godine, radilo na tijelu osjećaja, duši osjećaja i duši razuma natanskog Isusa, razvijajući te kvalitete ljudske prirode na način na koji samo takvo zrelo 'Ja, koje je iskusilo sudbine 'Ja' Zaratustre kroz razne inkarnacije, može razviti ljudske sposobnosti. Dakle, pred sobom imao tu čudesnu činjenicu da se, u dobi od dvanaest godina, Zaratustrino 'Ja' inkarniralo u tijelu natanskog Isusa, razvijajući sposobnosti duše na najsuptilniji zamislivi način. Razvilo se tijelo osjećaja, sposobno gledati prema gore u kozmos, da ima osjećaje o Ahura Mazda, o tome što je on u svom duhovnom biću; razvila se duša osjećaja, sposobna njegovati znanje i mudrost koji su se postupno razvijali unutar čovječanstva na temelju učenja Ahura Mazde; a zatim se razvila duša razuma, sposobna shvatiti sve to, to jest izraziti konceptima, riječima, lako razumljivim riječima ono što je čovječanstvo prije steklo samo kroz duhovne struje od izvana.

Tako se ovaj natanski Isus razvijao s 'Ja' Zaratustre u sebi. I tako se razvijao sve dok se nije približila njegova trideseta godina. Tada je na vidjelo izašla

nova činjenica. Fenomen koji se na određeni način već pojavio kod natanskog Isusa u dobi od dvanaest godina - da je njegova nutrina ispunjena novim 'Ja' - dogodio se još jednom, ali sada na univerzalniji, značajniji način. Oko tridesete godine vidimo kako je Zaratustrino 'Ja' dovršilo svoj zadatak na duši natanskog Isusa, kako je razvilo njene sposobnosti na najviši način. U tom trenutku on je, takoreći, dovršio svoju misiju za ovu dušu; u tom trenutku, u ovu je dušu ugradio sve što je stekao kroz svoje prethodne inkarnacije i sada je mogao reći: moj zadatak je sada dovršen. I jednog dana, 'Ja' Zarature je napustio tijelo natanskog Isusa.

'Ja' Zarature tako je živio u tijelu salomonskog Isusa do dvanaeste godine. Ovaj dječak nije se mogao dalje razvijati zemaljski. Ostao je, takoreći, u svom tadašnjem stanju jer ga je napustilo 'Ja' Zarature koje je prebivalo u njemu. Međutim, postigao je visoku i rijetku razinu zrelosti upravo zato što je takvo visoko 'Ja' prebivalo u njemu. Svatko tko bi izvana promatrao salomonsko dijete Isusa, smatrao bi ga iznimno prerano zrelim djetetom. Ali od trenutka kada ga je 'Ja' Zarature napustilo, stagniralo je; nije moglo dalje. I kako se približavalo vrijeme kada je majka natanskog Isusa relativno rano umrla, i njeni duhovni članovi odvedeni u duhovni svijet, ona je sa sobom ponijela ono što je bilo vječno, formativnu moć u djetetu salomonskog Isusa. I ovo dijete je umrlo, otprilike u isto vrijeme kad i majka natanskog Isusa.

Bio je to dragocjeni eterski omotač koji je u to vrijeme napustio tijelo salomonskog Isusa. Znamo da etersko tijelo dobiva svoj poseban razvoj od određene točke nadalje, nakon što dijete navrši otprilike sedam godina, između sedme godine i puberteta. To je dakle bilo etersko tijelo razvijeno silama koje je posjedovalo 'Ja' Zarature. Znamo da prilikom smrti etersko tijelo napušta fizičko tijelo, da se sve što nije korisno za vječnost odbacuje tijekom normalnog ljudskog života i da se sa sobom odnosi svojevrсни ekstrakt eterskog tijela. U slučaju salomonskog djeteta Isusa, najveća zamisliva količina eterskog tijela bila je upotrebljiva za vječnost. Cijelo životno tijelo ovog djeteta, majka natanskog Isusa odnijela je u duhovni svijet.

Etersko tijelo oblikuje i graditelj je fizičkog čovjekova tijela. Možemo imati predodžbu, da je postojala duboka povezanost između ovog eterskog tijela, koje je bilo uzneseno u duhovni svijet kao etersko tijelo salomonskog Isusa, i 'Ja' Zarature, jer je potonji bio jedno s njim u njegovom zemaljskom životu do dvanaeste godine. A kada je, kroz razvoj Isusa iz Nazareta, napustilo njegovo tijelo, izlazeći iz tijela natanskog Isusa, postale su očite sile privlačenja između 'Ja' Zarature i eterskog tijela koje je poteklo od salomonskog djeteta Isusa. Ponovno su se ujedinili i zatim izgradili novo fizičko tijelo. 'Ja' Zarature bilo je toliko zrelo da mu nije bio potreban daljnji prolazak kroz Devahan. Moglo je sebi izgraditi novo fizičko tijelo

nakon relativno kratkog vremena, uz pomoć tog eterskog tijela koje smo upravo opisali. I tako se, po prvi put, rodilo biće koje se potom pojavljivalo stalno iznova, uvijek se pojavljujući na takav način da su između fizičke smrti i novog rođenja prolazila relativno kratka vremenska razdoblja, tako da se to biće, kad god bi u smrti napustilo fizičko tijelo, ubrzo reinkarnirano ponovno pojavljivao na Zemlji.

To biće, koje je tako ponovno otkrilo svoje etersko tijelo, koje je odbacilo na opisani način, potom je lutalo kroz povijest čovječanstva. Postalo je, kao što možete misliti, najveći pomagač onima koji su željeli shvatiti veliki događaj Palestine. Kao takozvani 'učitelj Isus', ova individualnost putuje kroz prekretnicu vremena; tako je Zaratustra, 'Ja' Zaratustre, nakon što je ponovno našao svoje etersko tijelo, započeo svoje putovanje kroz razvoj čovječanstva kao 'učitelj Isus', koji je od tada stalno iznova živio utjelovljen na našoj Zemlji, vodeći i usmjeravajući tu duhovnu struju koju nazivamo kršćanstvom. On je inspirator onih koji žele razumjeti živo, kršćanstvo koje se razvija; unutar ezoteričnih škola inspirirao je one koji su stalno njegovali učenja kršćanstva. Iza velikih duhovnih figura kršćanstva stoji on, uvijek podučavajući što je veliki događaj Palestine zaista značio.

To 'Ja' Zaratustre, koji je oživljavao tijelo natanskog Isusa od dvanaeste do tridesete godine, sada je bio izvan ovog tijela. Sada je u to tijelo prodrlo drugo biće. Trenutak kada se to dogodilo, kada je, takoreći, 'najviše Ja' umjesto 'Ja' Zaratustre ušlo u natanskog Isusa, u svim evanđeljima karakterizirano je kao krštenje od Ivana u Jordanu. Već je u raspravi o Evanđelju po Ivanu istaknuto da je krštenje u tim ranijim vremenima bilo nešto sasvim drugo od onoga što je kasnije postalo, gdje je samo simbolično. Ivan Krstitelj ga je također izvodio drugačije. Oni koji su bili kršteni, bili su uronjeni u vodu u cijelosti, cijelim svojim tijelom. Sada, iz raznih pripremnih antropozofskih predavanja, znate da se u takvoj situaciji može dogoditi nešto sasvim značajno. Čak i u običnom životu, naprimjer, kada je osoba blizu utapanja i doživi šok, događa se da cijeli njen život, do tog trenutka, ima pred sobom kao na platnu. To se događa zato što se, kratkotrajno, događa nešto što se inače događa samo nakon smrti: etersko tijelo se uzdiže iz fizičkog tijela, oslobađajući se ograničenja fizičkog tijela. To se dogodilo kod većine Ivanovih krštenja, a posebno se dogodilo kod krštenja natanskog Isusa: njegovo etersko tijelo se izvuklo. I u tom trenutku, to visoko biće koje nazivamo bićem Krista, moglo je uroniti u tijelo natanskog Isusa i preuzeti ga.

Dakle, od trenutka Ivanova krštenja nadalje, natanski Isus bio je prožet bićem Krista. To je značenje riječi koje se nalaze u tekstovima starijih evanđelja: "Ovo je Sin moj ljubljani, kojeg danas rodih" - to jest, sada je Sin Neba, koji je rodio Krista. Oplodnja je bila od ujedinjenog božanstva koje prožima svijet, a primatelj je bilo tijelo i cijela organizacija natanskog Isusa,

koji je bio pripremljen primiti sjeme odozgo. "Ovo je Sin moj, Ljubljani, koga danas rodih", kako je napisano u starijim rukopisima evanđelja, i kako bi doista trebalo biti u evanđeljima (Luka 3,22).

Tko je to biće koje se u to vrijeme ujedinilo s eterskim tijelom natanskog Isusa? Ovo biće Krista ne možemo razumjeti ako se usredotočimo isključivo na zemaljsku evoluciju. Ovo biće Krista je entitet kojeg moramo nazvati vođom onih duhovnih bića koja su, kada se Sunce odvojilo od Zemlje, sa Suncem izašla sa Zemlje i uspostavila više carstvo kako bi djelovala na Zemlju s ovog Sunca, to jest izvana. Ako se stoga vratimo u pretkršćanska vremena na Zemlji - od vremena kada se Sunce odvojilo od Zemlje do pojave Krista na Zemlji - moramo reći: da je čovječanstvo pogledalo prema Suncu, sa zrelošću osjećaja, moralo bi shvatiti ono što je Zaratustra učio: da je ono što do nas dopire u sunčevoj svjetlosti i sunčevoj toplini, samo fizičko ruho onih visokih duhovnih bića koja stoje iza sunčeve svjetlosti; jer iza leže duhovne zrake moći koje prodiru od Sunca na Zemlju. Vođa svih ostalih bića koja šalju svoje blagotvorne učinke sa Sunca na Zemlju jest biće koje je kasnije nazvano Krist. U predkršćanska vremena, dakle, nije Ga trebalo tražiti na Zemlji, već na Suncu. I Zaratustra je bio u pravu kada ga je nazvao Ahura Mazda, postavio ga na Sunce i rekao: kad hodamo po Zemlji, ne nalazimo ovaj duh svijetla; ali kada gledamo Sunce, ono što duhovno živi na Suncu je Ahura Mazda, a ono što nam struji kao svjetlost je tijelo sunčevog duha, Ahura Mazde, baš kao što je ljudsko fizičko tijelo, tijelo duha čovjeka. - Ali ovo uzvišeno biće sve se više približavalo sferi Zemlje kroz velike kozmičke događaje. Moglo se, takoreći vidovito, sve više osjećati približavanje Krista Zemlji. A jasno prepoznavanje ovog Krista dogodilo se kada je veliki prethodnik Krista Isusa, Mojsije, primio svoja otkrivenja u vatri munja na Sinaju.

Što su značila ova Mojsijeva otkrivenja? Značila su da se ono što se Zemlji približavalo kao biće Krista prvo pojavilo kao odraz, kao u zrcalnoj slici. Zamislimo, u duhovnom obliku, proces koji opažamo svake noći punog Mjeseca. Kada pogledamo pun Mjesec, vidimo sunčeve zrake reflektirane natrag, zrcaljene. To je sunčeva svjetlost koja struji prema nama; jednostavno je nazivamo mjesečinom jer se čini reflektiranom od Mjeseca. Koga je Mojsije vidio u gorućem grmu i u vatri na Sinaju? Krista! Ali kao što se sunčeva svjetlost ne vidi izravno na Mjesecu, već se reflektira, tako je i Krista vidio u odrazu. I baš kao što sunčevu svjetlost nazivamo mjesečinom kada je vidimo reflektiranu od Mjeseca, tako je i Krist tada nazvan Jahve ili Jehova. Stoga, Jahve ili Jehova nije ništa drugo nego odraz Krista prije nego što se sam pojavio na Zemlji. Na taj se način Krist neizravno objavio čovjekovom biću, koji ga još nije mogao vidjeti u njegovom pravom biću, baš kao što se sunčeva svjetlost otkriva kroz mjesečeve zrake u inače mračnoj noći punog Mjeseca. Jahve ili Jehova je Krist, ali ne viđen izravno, već kao reflektirana svjetlost.

Sve više i više, ovaj Krist trebao bi bili bliže čovjekovoj spoznaji, percepciji. To jest, trebao bi i sam neko vrijeme hodati Zemljom, biti ljudsko biće među ljudima, postati čovjek na našoj Zemlji, kao što se prethodno iz kozmosa objavio posvećenicima. Moralo je doći pravo vrijeme da se to dogodi. Da Krist postoji, oduvijek se znalo tamo gdje je postojala prožetost mudrošću svijeta. A budući da se otkrivao na toliko različitih načina, davana su mu i mnoga različita imena. Zaratustra ga je nazvao Ahura Mazda jer mu se otkrio u ruhu sunčeve svjetlosti. Oni veliki učitelji čovječanstva koji su se pojavili u drevnoj Indiji tijekom prve epohe nakon atlantske katastrofe, sveti Rišiji, budući da su bili inicirani, sigurno su znali za ovo biće; znali su samo da se zemaljskom mudrošću do njega još nije moglo doći, da će se do njega zemaljskom mudrošću moći doći tek u kasnijoj epohi. Stoga je formula za to vrijeme bila da to biće živi izvan područja sedam Rišija. Zvalo se Višva Karman. Stoga su i oni poučavali o ovom biću, koje su nazivali Višva Karman, a koje je Zaratustra nazivao Ahura Mazda. To su različita imena za ovo biće, koje se s duhovnih visina polako približavalo Zemlji, iz kozmičkih područja.

Ali razvoj čovječanstva trebao je pripremiti tijelo kako bi ono moglo primiti ovo biće. Da bi se to dogodilo, biće kakvo je živjelo u Zaratustri moralo je sazrijevati iz inkarnacije u inkarnaciju, kako bi potom razvilo, u tijelu čistom poput Isusovog iz Nazareta, sposobnosti tijela osjećaja, duše osjećaja i duše razuma, kako bi moglo primiti takvo uzvišeno biće. To se polako moralo pripremati. Da bi se duša osjećaja, duša razuma, pripremile na ovaj način, 'Ja' je prvo moralo proći kroz mnoga iskustva i događaje kroz koje je prošao Zaratustra, i moralo je transformirati sposobnosti prisutne unutar natanskog Isusa. To u ranijim vremenima nije bilo moguće. Jer ne samo da je 'Ja' Zaratustre moralo raditi na natanskom Isus djetetu, već i ono visoko biće koje smo okarakterizirali kao Budinu Nirmanakayu. To biće djelovalo je prvenstveno izvana, od rođenja do dvanaeste godine. Ali da bi se to dogodilo, prvo je moralo postojati. Sam taj Bodhisattva prvo se morao uzdići do Bude, kako bi razvio duhovno tijelo Nirmanakaye, kako bi mogao raditi s natanskim Isus djetetom od rođenja do dvanaeste godine. Sam Bodhisattva prvo je morao prijeći fazu Bude kako bi u sebi posjedovao moć da tijelo pripremi za taj veliki događaj. U inkarnaciji kada je postao Buda, još nije bio razvio tu sposobnost. Za to je bio potreban njegov Buda život.

Kada čovječanstvo istinski shvati ono što je sačuvano kao velika mudrost u legendama, u odgovarajući odlomcima će moći pročitati, da je sve što dešifriramo iz Akaša kronike čudesno sadržano u drevnim legendama. Rečeno nam je, i to s pravom, da se o biću Krista u drevnoj Indiji također poučavalo kao o kozmičkom biću izvan sfere sedam svetih Rišija. Znali su da to biće živi na nebesima i da se tek postupno približava Zemlji. Zaratustra je također znao da mora skrenuti pogled sa Zemlje na Sunce; a drevni hebrejski narod, kroz osobine i sposobnosti koje smo jučer istaknuli, mogao

je primiti prvi proglašeni odraz Krist bića. - I na to se nagovještava u priči o tome kako je Buda, baš kad je od Bodhisattve trebao postati Buda, došao u kontakt s Višva Karmanom, koji je kasnije nazvan Kristom. Legenda nam kaže da je, kako se bližila njegova dvadeset deveta godina, napravio taj poznati izlet iz svoje palače, gdje je do tada bio njegovan i zbrinut. Tamo je prvo vidio starca, zatim bolesnika, pa leš i tako postupno upoznao bijedu života; zatim je vidio redovnika koji je napustio ovaj život, u kojem prebivaju starost, bolest i smrt. Tada je, kako nam legenda kaže, koja proglašava duboku istinu, odlučio ne otići odmah, već se ponovno vratiti. Ali na tom putovanju, kaže nam legenda, bio je s duhovnih visina ukrašen snagom koju mu je božanski tvorac, koji mu se ukazao, Višva Karman, poslao na Zemlju. Bodhisattva je bio ukrašen snagom samog Višve Karmana, koji je kasnije nazvan Kristom. Dakle, Krist je još uvijek bio nešto izvan njega, još nije bio sjedinjen s njim. U to vrijeme, Bodhisattva se također približavao tridesetoj; ali u to vrijeme još nije mogao u potpunosti ostvariti primanje Krista u ljudskom tijelu. Prvo je morao biti dovoljno zreo za to. Upravo kroz svoje Buda biće učinio je sebe zrelim. A kada se pojavio u Nirmanakayi, njegov je zadatak bio pripremiti ovo tijelo natanskog Isusa, u kojem sam nije živio, za prijem Višve Karmana, Krista.

Dakle, sile u zemljinom razvoju djelovale su zajedno kako bi dovele do ovog velikog događaja. Sada se moramo zapitati: kakav je odnos ovog Krista, ovog Višve Karmana, prema bićima poput Bodhisattvi, od kojih je, naprimjer, bio onaj Bodhisattva koji je kasnije postao Buda?

S ovim pitanjem dolazimo vrlo blizu ruba jedne od najvećih misterija razvoja naše Zemlje. Općenito je ljudima danas, s njihovim trenutnim osjećajima i osjetljivošću, teško uopće početi shvaćati golemu veličinu onoga što se krije iza ove misterije. Postoji dvanaest takvih bića, poput Bodhisattve koji je postao Buda, i čija je misija bila prenijeti velika učenja suosjećanja i ljubavi čovječanstvu, unutar našeg kozmosa, kojem pripada Zemlja. Postoji dvanaest takvih bića. Bodhisattva koji je postao Buda pet do šest stoljeća prije naše ere, jedno je od tih dvanaest. Sve Bodhisattve imaju specifičnu misiju. Kao što je ovaj imao misiju donijeti učenja suosjećanja i ljubavi na Zemlju, tako i ostali imaju svoje misije, koje se moraju ispuniti u raznim epohama Zemlje. Budina misija stoji posebno blizu, jer je razvoj moralnog raspoloženja upravo zadatak našeg doba, od vremena kada se Bodhisattva pojavio pet do šest stoljeća prije naše ere, sve dok ovog Bodhisattvu ne naslijedi njegov Bodhisattva nasljednik, koji će kasnije živjeti na Zemlji kao Maitreya Buda. Tako napreduje evolucija Zemlje: Bodhisattve silaze i s vremena na vrijeme uključuju u razvoj Zemlje ono što je cilj njihove misije. Kad bismo pregledali cjelokupnu zemljinu evoluciju, pronašli bismo točno dvanaest takvih Bodhisattvi. Oni pripadaju tog ogromnoj zajednici duhova koja s vremena na vrijeme šalje jednog od Bodhisattvi na Zemlju kao posebnog glasnika, kao jednog od velikih učitelja. Moramo prepoznati,

takoreći, veliku ložu dvanaest Bodhisattvi, kao ložu koja upravlja cijelom zemaljskom evolucijom. Ovih dvanaest Bodhisattvi u biti odgovara konceptu koji poznajemo na nižim razinama egzistencije kao koncept učitelja. Oni su učitelji, veliki inspiratori za ovaj ili onaj aspekt onoga što čovječanstvo treba steći.

Odakle Bodhisattve primaju ono što imaju za objaviti iz epohe u epohu? Kad biste mogli zaviriti u veliku duhovnu ložu Bodhisattvi, u krug dvanaest Bodhisattvi, otkrili biste da usred dvanaest Bodhisattvi sjedi trinaesto biće, koje ne možemo nazvati učiteljem u istom smislu kao dvanaest Bodhisattvi, ali koje moramo nazvati bićem iz kojeg sama mudrost supstancijalno struji. Stoga je sasvim ispravno reći, kada se opisuje stanje stvari: dvanaest Bodhisattvi sjedi u velikoj duhovnoj loži oko njezina središta; uronjeni su u kontemplaciju o Velikom biću, iz kojeg im struji sve što potom moraju unijeti u razvoj Zemlje kao svoju misiju. Dakle, od ovog trinaestog proizlazi ono što drugi moraju podučavati. Oni su učitelji, inspiratori; trinaesti kao biće, sam je ono što drugi podučavaju. Oni o njemu objavljuju stalno iz epohe i epohu. Ovaj Trinaesti je onaj kojeg su drevni Rišiji nazivali Višva Karman, kojeg je Zaratustra nazivao Ahura Mazda; to je onaj kojeg mi zovemo Krist. I tako on stoji u odnosu na sve Bodhisattve, stoga je on vođa i vodič velike lože Bodhisattvi. I tako je sadržaj objave cijelog kora Bodhisattvi učenje Krista, Višve Karmana. - Onaj koji je, pet do šest stoljeća prije naše ere, od Bodhisattve postao Buda, bio je ukrašen moćima Višva Karmana. Onaj koji je, kao natanski Isus, upio Krista u sebe, nije bio samo 'ukrašen' već 'pomazan', to jest prožet, zasićen Višva Karmanom, Kristom.

Gdje god su ljudi slutili, ili čak inicijacijom stekli razumijevanje, ove činjenice, ove velike misterije ljudskog razvoja, ta se misterija odražavala kao u simbolu, kao u slici. Vidimo, naprimjer, kako je u tim malo poznatim, tajanstvenim misterijama sjeverne Europe, u misterijama Drota, stvoren zemaljski simbol duhovne činjenice lože dvanaest Bodhisattvi prije pojave kršćanstva. U misterijima Drota, u drevnoj Europi, zajednica od dvanaest uvijek je pripadala onima koji su bili učitelji duhovnog razvoja. Trebali su objavljivati. Imali su i trinaestog člana koji nije podučavao, ali je samom svojom prisutnošću zračio mudrošću koju su drugi primali. To je bila zemaljska slika nebeske, duhovne stvarnosti. - A s druge strane, u pjesmi 'Misteriji', gdje Goethe aludira na svoju rozenkrojcersku inspiraciju, podsjećamo se kako dvanaestorica sjede oko trinaestog i kako taj trinaesti ne mora biti veliki učitelj; jer bratu Marku - nakon što trinaesti ode - u svoj njegovoj jednostavnosti dvanaestorica se trebaju obraćati kao ovom trinaestom. On ne treba biti donositelj učenja, već samo duhovne supstance. I svugdje gdje je postojao osjećaj ili razumijevanje ove duboke istine, bilo je tako.

Dakle, krštenjem od Ivana u Jordanu, došao je trenutak u razvoju čovječanstva kada se to trinaesto nebesko biće pojavilo na Zemlji kao sama duhovna supstanca, od koje su svi ostali - i Bodhisattve i Bude - trebali podučavati; i te su goleme pripreme bile potrebne kako bi se ovo biće moglo spustiti u ljudsko tijelo. To je misterij krštenja u Jordanu. I to je biće koje nam je opisano u evanđeljima: Višva Karman, Ahura Mazda ili Krist, kako je kasnije nazvan, u tijelu natanskog Isusa. Kao takvo, ovo biće je trebalo hodati Zemljom tri godine u ljudskom obliku, kao čovjek među ljudima, u tom iskušanom zemaljskom biću koje je do tridesete godine iskusilo sve o čemu smo govorili na ovim predavanjima. Ovaj natanski Isus bio je osvjetljen, prožet bićem koje se prethodno skrivalo u svijetlim i toplim zrakama Sunca koje su sjale iz kozmosa - onim bićem koje je otišlo sa Suncem kada se odvojilo od Zemlje.

Sada si možemo postaviti još jedno pitanje: zašto se ovo biće tako kasno ujedinilo s razvojem čovječanstva na Zemlji? Zašto se nije ranije spustilo na Zemlju? Zašto nije ranije prodrlo u čovjekovo etersko tijelo, kako je to učinilo prilikom krštenja od Ivana u Jordanu? To možemo razumjeti ako pobliže proučimo događaj opisan u Starom zavjetu kao Pad čovjeka. Taj događaj sastoji se od određenih bića, koja su ostala na stupnju razvoja drevnog Mjeseca, koja u čovjekovo astralno tijelo ulaze tijekom drevnog lemurijskog razdoblja. U to vrijeme, astralno tijelo je bilo prožeto luciferskim bićima. To nam je simbolično predstavljeno izgonom čovjeka iz Raja. Budući da su te sile prodrle u čovjekovo astralno tijelo, čovjek se dublje zapetljao u zemaljske poslove nego što bi to inače bio slučaj. Da čovjek nije primio ovaj luciferski utjecaj, završio bi svoj put razvoja na Zemlji, takoreći, u višim sferama, manje zapetljan u zemaljsku materiju. Dakle, čovjek se spustio na Zemlju ranije nego što je to trebalo. Da se ništa drugo nije dogodilo, da se dogodilo samo ono što je upravo naznačeno, tada bi se puni učinak luciferskih sila, usidrenih u astralnom tijelu, manifestirao i u eterskom tijelu. Ali svjetske sile morale su to omesti. Stoga se moralo dogoditi nešto sasvim značajno. - Što to znači postat će jasno iz jedne druge perspektive u mojoj nadolazećoj knjizi 'Tajna znanost'. - Čovjek nije mogao ostati onakav kakav je bio nakon što je apsorbirao luciferske sile u svoje astralno tijelo. Trebao je biti zaštićen od učinaka tih sila na njegovom eterskom tijelu. To je postignuto time što je čovjek onesposobljen za korištenje njegovog cijelog eterskog tijela. Dio eterskog tijela uklonjen je od kontrole čovjeka. Da se nije dogodio ovaj čin božanske milosti i da je čovjek zadržao moć nad cijelim svojim eterskim tijelom, nikada ne bi mogao pronaći put zemaljskog razvoja na odgovarajući način. Određeni dijelovi čovjekova eterskog tijela u to vrijeme su morali biti izdvojeni kako bi se sačuvali za kasnija vremena. Pokušajmo sada naše duhovno oko usmjeriti na to koji su to dijelovi bili.

Čovjek se u prvom redu sastoji od dijelova koje vidimo i u vanjskom svijetu, od zemaljskog ili čvrstog, vode ili tekućine, i zraka ili plina. To su elementi

koji tvore čovjekovo fizičko tijelo, baš kao što tvore sve fizičko. Etersko počinje s prvim eterskim stanjem, koje nazivamo stanjem vatrenog etera ili jednostavno vatre. Vatra ili toplina, koju moderna fizika ne smatra supstancijalnom, već samo kretanjem, prvo je stanje etera. Drugo etersko stanje je svjetlosni eter ili jednostavno svjetlost, a treće stanje je ono koje se ljudima u prvom redu ne pojavljuje u svom izvornom obliku; ljudi mogu percipirati samo odraz, sjenu, takoreći, ovog etera u fizičkom svijetu kao ton, kao zvuk. Ali ispod onoga što je izvana zvuk je nešto finije, etersko, nešto duhovno, tako da fizički zvuk moramo opisati samo kao sjenu duhovnog zvuka, tonski eter ili brojevni eter. Četvrto etersko područje je životni eter, ono što je temelj svakog istinskog života.

Kao što je to slučaj s današnjim fizičkim čovjekom, sve što čini njegovu dušu utisnuto je u njegovo fizičko i etersko tijelo. Ali sve duševno je, takoreći, dodijeljeno određenim supstancama eterskog. Ono što nazivamo voljom eterski se izražava u onome što nazivamo vatrom. Svatko tko je i malo prijemčiv za određene osjetilne veze osjetit će da postoji određeno opravdanje za govoriti o volji na ovaj način, da ta volja, koja se fizički izražava u krvi, živi u elementu vatre eterskog; fizički se izražava u krvi, ili bolje rečeno, u kretanju krvi. Ono što nazivamo osjećajem izražava se u onom dijelu eterskog tijela koji odgovara svjetlosnom eteru. Zbog toga vidovnjaci vide čovjekove impulse volje kao plamenove vatre koji trepere kroz etersko tijelo i zrače u astralno tijelo, a osjećaje vide kao svjetlosne oblike. Ali ono što čovjek u svojoj duši doživljava kao svoje mišljenje, i ono što izražavamo riječima, samo su sjene misli, što ćete lako zamisliti, budući da je i fizički ton također sjena nečeg višeg. Riječi svoj organ imaju u tonskom eteru. Naše riječi temelje se na mislima; riječi su izraz misli. Te izražajne forme ispunjavaju eterski prostor, šaljući svoje vibracije kroz tonski eter. Ono što je ton, samo je zasjenjena vibracija misli. Ali ono što je nutrina svih misli, što daje smisao našim mislima, pripada, prema svom eterskom stanju, istinskom životnom eteru.

Smisao - Životni eter

Mišljenje - Tonski eter

Osjećaj - Svjetlosni eter

Volja - Vatreni eter

Zrak

Voda

Zemlja

Od ove četiri forme etera, samo su dvije niže - vatreni eter i svjetlosni eter - ostavljene na slobodno i proizvoljno raspolaganje ljudima tijekom lemurijske epohe, nakon luciferskog utjecaja; dvije više eterske forme su povučene. Ovo je unutarnji smisao izjave: nakon što je čovječanstvo, kroz luciferski utjecaj, steklo razliku između dobra i zla - figurativno izraženo kroz uživanje kroz 'Drvo spoznaje' - uživanje u 'Drvu života' im je oduzeto. To jest, lišeni su onoga što bi im omogućilo da slobodno i proizvoljno prodiru u eter misli i eter smisla. Kao rezultat toga, ljudi su se morali razvijati na sljedeći način: stavljeno je pod proizvoljnu kontrolu, ono što odgovara njihovoj volji. Ljudi svoju volju mogu nametati kao svoju osobnu, kao i svoje osjećaje. Osjećaji i volja slobodno su dostupni svakoj osobi u njenu svrhu; otuda individualnost svijeta osjećaja i svijeta volje. Međutim, ta individualnost odmah prestaje kada se od osjećaja uzdignemo do misli, čak i do izraza misli, do riječi na fizičkom planu. Dok svaki čovjek ima svoje vlastite osjećaje i volju, kada se popnemo u svijet riječi i svijet misli, odmah ulazimo u nešto univerzalno. Ne može svatko oblikovati svoje vlastite misli. Kad bi misli bile individualne kao osjećaji, nikada se ne bismo razumjeli. Stoga su misao i smisao bili odvojeni od čovjekove proizvoljnosti i privremeno sačuvani u sferi bogova, kako bi kasnije bili dani ljudima. Stoga, posvuda na Zemlji možemo pronaći pojedinačne ljude s individualnim osjećajima i individualnim impulsima volje, ali isti način mišljenja i isti jezik nalazimo među svim narodima. Gdje postoji zajednički jezik, vlada zajedničko božanstvo naroda. Ova sfera je izvan ljudske samovolje; za sada, tamo djeluju bogovi.

Kad je Zaratustra svojim učenicima pokazao prema gore u područje duhovnog, morao je reći: S nebesa struji toplina, vatra; s nebesa struji svjetlost. To je ruho Ahura Mazde. Ali iza tog ruha leži ono što se još nije spustilo, što je ostalo u duhovnim visinama, ono što je samo bacilo sjenu na fizičke misli i riječi ljudi. - Iza topline Sunca, iza sunčeve svjetlosti, leži ono što živi u tonu, u smislu, ono što se otkriva samo onima koji mogu vidjeti dalje od svjetlosti, ono što se odnosi na zemaljsku riječ, kao što se nebeska riječ odnosi na onaj dio života privremeno povučen od čovječanstva. Stoga je Zaratustra rekao: pogledajte prema Ahura Mazdi! Vidite kako se on otkriva u fizičkom ruhu svjetlosti i topline. Ali iza toga je božanska stvaralačka Riječ; ona se približava Zemlji.

Što je Višva Karman? Što je Ahura Mazda? Što je Krist u svom pravom obliku? Božanska stvaralačka Riječ! Stoga, u učenjima Zarature susrećemo izvanredan podatak da je Zaratustra iniciran da u svjetlu percipira Ahura Mazdu, ali i božansku stvaralačku Riječ, *Honover*, koja je trebala sići na Zemlju, i koja se prvi put spustila pri krštenju od Ivana u jedno ljudsko etersko tijelo. Ono što je bilo sačuvano od lemurijskih vremena - Riječ, Riječ Duha - prodrlo je iz eterskih visina u etersko tijelo natanskog Isusa pri krštenju od Ivana. A kada je krštenje bilo završeno, što se dogodilo? Riječ je postala tijelom.

Što je Zaratustra, ili oni koji su znali njegove tajne, oduvijek proglašavao? Kao vidovnjaci, proglašavali su 'Riječ' skrivenu iza topline i svjetla. Bili su 'sluge Riječi'. A pisac Evanđelja po Luki zabilježio je ono što su 'sami vidovnjaci' proglašavali, koji su time postali 'sluge Riječi'.

Dakle, ovaj primjer nam još jednom pokazuje kako se evanđelja trebaju shvaćati doslovno. Ono što je tako dugo moralo biti skriveno od ljudi zbog luciferskog principa, postalo je tijelo u jednoj osobnosti, sišlo je na Zemlju i živjelo na Zemlji. Stoga je ovo biće najveći uzor onima koji će postupno razumjeti njegovu prirodu. Stoga naša zemaljska mudrost za primjer treba uzeti Bodhisattve. Oni uvijek imaju zadatak proglasiti što je Trinaesti među njima. Ali mi se moramo posvetiti našoj znanosti duha, našoj mudrosti, našem znanju i rezultatima duhovnog istraživanja, kako bismo proniknuli u biće i prirodu Višve Karmana, Ahura Mazde - Krista.

OSMO PREDAVANJE

Basel, 24. rujna 1909.

Pokušali smo shvatiti što zapravo leži u osnovi prvih poglavlja Lukinog evanđelja. Samo poznavanjem procesa koji su se odvijali unutar čovjekova razvoja, i koji su nas toliko dugo zaokupljali kako bismo ih detaljno raspravili, možemo razotkriti ono što je pisac Lukinog evanđelja ispričao kao svojevrsnu pretpovijest velikog Krist događaja. To nam omogućuje da znamo tko je u tridesetoj godini svog života preuzeo taj princip svijeta koji smo također okarakterizirali: Krist princip. Da bismo razumjeli što nam pisac Lukinog evanđelja govori o osobnosti i djelovanju Krista Isusa - to jest, individualnosti koja je tada tri godine djelovala u svijetu i koja predstavlja Krista u ljudskom tijelu - sada je potrebno da ukratko ocrtamo razvoj čovječanstva i razmotrimo aspekte tog razvoja o kojima naše vrijeme ima tako malo pojma. Naše je vrijeme u mnogim aspektima izvanredno kratkovidno, i vjeruje da je sve što se događa u čovječanstvu danas ili tijekom otprilike dva do tri stoljeća, sve što je temelj ovog vremena kao zakoni ljudskog razvoja, da je oduvijek postojalo, a posebno, da ono što danas nije istina, nikada nije postojalo. Zato je ljudima danas tako teško shvatiti i bez predrasuda prihvatiti narative koji se odnose na prošlost, poput onog u kojem je Krist živio na Zemlji.

Djela Kristova na Zemlji prepričava nam pisac Lukinog evanđelja. On ih pripovijeda na takav način da, ako se istinski pozabavimo značenjem njegovih izvještaja, bi morali sve više shvaćati što je ljudski razvoj zapravo podrazumijevao u to vrijeme. Moramo još jednom skrenuti pozornost na ono što je više puta rečeno tijekom naših antropozofskih promišljanja: da je naše sadašnje čovječanstvo u početku krenulo od atlantske katastrofe, da su naši preci - to jest naše vlastite duše u drugim tijelima - živjele u drevnoj Atlantidi, na tom kontinentu koji trebamo tražiti između Europe i Afrike s jedne strane i Amerike s druge. Zatim je došla velika atlantska katastrofa, koja je preobrazila lice Zemlje. Mase ljudi migrirale su iz Atlantide prema istoku i zapadu, naseljavajući tako Zemlju u onome što smo nazvali post atlantskim razdobljem. Upravo tijekom tog post atlantskog razdoblja, nastale su razne kulture koje smo okarakterizirali kao drevnu indijsku kulturu, drevnu perzijsku kulturu, egipatsko-kaldejsku kulturu, grčko-rimsku kulturu i onu u kojoj danas živimo.

Potpuno je pogrešan dojam o ljudskom razvoju vjerovati da je čovječanstvo oduvijek bilo kakvo je danas kroz cijelo razdoblje post atlantskog razvoja. Čovječanstvo se neprestano mijenjalo; ogromne transformacije dogodile su se unutar ljudske prirode. Vanjski povijesni dokumenti pokrivaju samo nekoliko tisućljeća. Jedino taj zapis nedostupan vanjskom istraživanju, koji

nazivamo Akaša kronika, i koji smo također donekle okarakterizirali u ovom ciklusu, daje nam uvid u razvoj od atlantske katastrofe. - Tamo nalazimo da se nakon atlantske katastrofe prvo razvila drevna indijska kultura, u kojoj su ljudi još uvijek više živjeli u svom eterskom tijelu, a u svom fizičkom tijelu još ne tako snažno kao što je to kasnije bio slučaj. Velika većina indijskog stanovništva, bez da je razvila današnju 'Ja' svijest, bila je vidovita, imala je tupu, sumračnu vidovitost. Njihova svijest bila je slična svijesti sna, ali to je bila svijest koja je ipak prodirala u dubine egzistencije, u duhovni svijet. Sada, kod svojih smo predodžbi naglašavali koliko je današnjim ljudima nužno znati - jer im to može pomoći da krenu dalje u budućnost - ono što je povezano sa spoznajom i oblicima spoznaje. Uvijek naglašavamo kako su ovi naši preci u drevnoj Indiji percipirali i gledali na svijet, kako su bili daleko vidovitiji od onih iz kasnijih vremena. Ali ako želimo razumjeti Evanđelje po Luki, moramo istaknuti još jednu karakteristiku tih predaka.

U onim danima, kada se etersko tijelo protezalo mnogo dalje od fizičkog tijela na sve strane i još nije bilo tako blisko povezano s njim kao danas, sve duševne snage i osobine ljudi još su uvijek imale veću moć nad fizičkim tijelom. Ali što je etersko tijelo više prodiralo u fizičko tijelo, to je postajalo slabije i to je nad njim imalo manje moći. Kod drevnih Atlantiđana, dio glave eterskog tijela još se uvijek znatno protezao izvan fizičkog tijela. Do određene mjere, to je bio slučaj i sa drevnim Indijcima. To im je, s jedne strane, omogućilo da razviju vidovitu svijest, ali s druge strane, i da imaju veliku moć nad procesima unutar fizičkog tijela.

Iako su daleko jedno od drugoga, možemo usporediti drevno indijsko tijelo s tijelom našeg vremena. U našem vremenu, etersko tijelo se najdublje spustilo u fizičko tijelo, najviše je povezano s činjenicama fizičkog tijela. Sada smo vrlo blizu točke gdje etersko tijelo ponovno izranja, oslobađa se fizičkog tijela i postaje neovisnije; i kako čovječanstvo juri prema budućnosti, etersko tijelo će sve više izranjati iz fizičkog tijela. Čovječanstvo je već donekle prošlo najnižu točku gdje je postojalo najveće zajedništvo eterskog tijela i fizičkog tijela. Ako usporedimo drevno indijsko tijelo s današnjim tijelom, možemo reći: u indijskom tijelu etersko tijelo je još uvijek relativno slobodno, i duša može razviti sile koje djeluju na fizičko tijelo. Etersko tijelo prima sile duše jer još nije toliko vezano za fizičko tijelo; međutim, ono također ima veći utjecaj na fizičko tijelo, a posljedica toga je da učinci koji se tijekom tog vremena vrše na dušu, također u ogromnoj mjeri utječu na tijelo. U drevnoj Indiji, ako bi osoba koja je mrzila drugu osobu izgovorila riječi mržnje, te bi riječi pogodile drugu osobu - djelovale bi sve do fizičke strukture. Duša je još djelovala na etersko tijelo, a etersko tijelo na fizičko tijelo. Ta je moć eterskom tijelu sada oduzeta. Obrnuto, kada bi se izgovorile riječi ljubavi, imale bi šireći, zagrijavajući i otvarajući učinak na drugu osobu, a također i na njezino fizičko tijelo. Stoga je u to vrijeme bilo vrlo važno jesu li izgovorene riječi ljubavi ili mržnje, jer je to utjecalo na sve tjelesne procese.

Taj se učinak u čovječanstvu sve više smanjivao kako se etersko tijelo sve više penjalo u fizičko tijelo. Danas je drugačije. Danas riječi koje izgovorimo u prvom redu utječu samo na dušu, i postalo je prilično rijetko naći ljude koji osjećaju riječ mržnje kao da ih steže, dok riječ ljubavi osjećaju kao da se širi i blaženo ih ispunjava. Ti neobični učinci koje još možemo osjetiti u svojim fizičkim srcima kao učinak riječi ljubavi ili mržnje, bili su ogromnog intenziteta u osvit našeg post atlantskog razvoja. Stoga su učinci na dušu bili nešto sasvim drugo nešto što su danas. Jer to danas ne ovisi o tome kako se riječ izgovara. Riječ se može izgovoriti s najtoplijom ljubavlju, ali ako naiđe na današnji način kako su ljudi organizirani, uvijek će biti više-manje odbijena; neće prodrijeti, jer to ne ovisi samo o tome kako se izgovara, već i o tome kako se može primiti.

Danas, dakle, nije moguće djelovati tako izravno na ljudsku dušu da taj učinak uistinu prodre u cijeli fizički organizam. Nije moguće izravno. Međutim, biti će moguće, jer se približavamo toj budućnosti u kojoj će duhovno ponovno imati svoje značenje. Čak i danas možemo ukazati na to kako će to biti u budućnosti. U našem trenutnom ciklusu, vrlo malo možemo učiniti na ovom području kako bismo osigurali da ono što živi u našoj vlastitoj duši - ljubav, dobra volja, mudrost - izravno teče u drugu dušu i tamo dobiva snagu koja se proteže u fizičko tijelo. Moramo danas priznati da takav učinak tek postupno može postati moguć. Ali ovo duhovno djelovanje ponovno počinje. I počinje upravo na tlu gdje je zasađen duhovno znanstveni svjetonazor, jer je ovaj svjetonazor početak intenziviranja učinaka duše. Danas je samo u rijetkim slučajevima moguće da riječ proizvede fizičke učinke. Ali moguće je da se ljudi okupe kako bi u svoje duše upili zbroj duhovnih istina. Te će duhovne istine malo po malo jačati, dobivati moć unutar duša, a time i snagu da djeluju na fizički organizam i oblikuju ga prema vlastitoj prirodi. Tako će u budućnosti duševno-duhovno ponovno steći veliku moć nad fizičkim, a fizičko će se oblikovati na njihovu sliku.

U tim drevnim vremenima indijske kulture, naprimjer, ono što nazivamo 'iscjeljivanjem' bilo je nešto drugačije nego što je bilo kasnije, jer je sve ovisilo o onome što je upravo rečeno. Budući da se s onim što je djelovalo na dušu mogao postići ogroman učinak na tijelo, moglo se, dakle, riječju prožetom ispravnim impulsom volje utjecati na dušu druge osobe na takav način da ta duša, zauzvrat, prenese učinak na etersko tijelo, a ovo opet na fizičko tijelo. Ako bi netko imao ideju kakav učinak želi izvršiti na drugu dušu, mogao bi, u slučaju bolesne konstitucije, na naznačeni način izvršiti ispravan učinak na dušu, a time i na fizičko tijelo, što bi tada dovelo do zdravlja. Sada zamislite ovaj učinak pojačan do najvišeg stupnja, tako da je indijski liječnik prvenstveno kontrolirao one utjecaje i učinke duše koji su relevantni u ovom kontekstu. Tada vam mora biti jasno da je svako iscjeljivanje u indijsko doba bilo daleko duhovniji proces nego što to može biti danas - izričito kažem: nego je to danas moguće. Ali mi se ponovno

približavamo takvim načinima djelovanja. Ono što se spušta iz kozmičkih, iz duhovnih visina kao svjetonazor, kao zbroj istina koje odgovaraju velikom duhovnom sadržaju svijeta, ulijevat će se u ljudske duše, i, kako čovječanstvo živi dalje prema budućnosti, samo će biti lijek za iscjeljivanje izvirući iz same nutrine ljudskih bića. Znanost duha je veliki lijek u životu u budućnosti. Međutim, moramo shvatiti da je čovječanstvo bilo na silaznom putu razvoja, da su duhovni utjecaji stalno opadali, da smo na niskoj točki u svom razvoju i da se tek postupno možemo uzdići do visina na kojima smo nekada stajali.

Vrlo postupno, oni učinci koji su bili toliko istaknuti u drevnoj Indiji nestajali su. Druga slična organizacija - ona koja je omogućavala interakciju između duša - postojala je, naprimjer, u drevnoj egipatskoj kulturi. Što u egipatskoj kulturi dalje idemo natrag, to više otkrivamo da je postojao izravan utjecaj jedne duše na drugu, koji se zatim mogao prenijeti na fizičku organizaciju. To je bilo mnogo manje prisutno u drevnim perzijskim vremenima. Jer ovo razdoblje je imalo drugačiji zadatak; bilo je pozvano da pruži početni poticaj za prodiranje u fizički svijet. S obzirom na karakteristike koje sam upravo opisao, egipatska je kultura mnogo bliža indijskoj kulturi nego perzijskoj kulturi. U perzijskoj kulturi duša se već počinje, takoreći, povlačiti u sebe, imati sve manje moći nad vanjskom organizacijom, jer mora sve više i više razvijati samosvijest u sebi. Stoga se s tom strujom koja je očuvala prevlast duhovnog nad fizičkim, morala stopiti još jedna struja kulture, struja prvenstveno usmjerena na unutarnju kontemplaciju, na stvaranje samosvijesti; i te dvije struje pronalaze svojevrsnu ravnotežu u onome što nazivamo grčko-rimskom kulturom. To je četvrta post atlantska kulturna epoha. Čovječanstvo se već toliko spustilo u fizički svijet, da je postignuta svojevrsna ravnoteža između fizičkog i duševno-duhovnog. To jest, u ovom četvrtom kulturnom periodu, duh i duša imaju približno toliko vlasti nad tijelom, koliko tijelo ima nad dušom. Postignuta je svojevrsna ravnoteža između to dvoje: čovječanstvo se spustilo u stanje ravnoteže.

Sada čovječanstvo prvo mora proći neku vrstu kušnje svijeta, kako bi se ponovno uzdiglo do duhovnih visina. Zato se čovječanstvo od grčko-latinskog doba zapravo još više spustilo u fizičku materijalnost. Sve što je povezano s tjelesnim, s fizičkim, spustilo se još više. U vremenu u kojem živimo, petoj post atlantskoj kulturnoj epohi, čovjek je u osnovi potisnut ispod linije ravnoteže, i u prvom redu može živjeti u svojoj nutrini, stječući svijest o duhovnom svijetu koja je više teorijskog karaktera. Čovjek je morao iznutra ojačati.

Dakle, u grčko-latinskoj kulturi vidimo stanje relativne ravnoteže, dok je sada, u našem vremenu, fizičko tijelo steklo prevlast i dominira duhovno-duševnim. Vidimo da je duhovno-duševno u određenom pogledu postalo

nemoćno; sada se ono može shvatiti samo teoretski. Kroz stoljeća, unutarne biće čovjeka moralo se ograničiti na unutarnje jačanje kroz proces koji se ne događa u manifestiranoj svijesti. Malo po malo, mora ponovno postati jači i moćniji kako bi se mogla razviti nova svijest. A kada dosegne određenu snagu - to će biti slučaj u šestoj post atlantskoj kulturnoj epohi - tada, budući da je čovječanstvo stalno apsorbiralo sve više i više duhovne hrane, duhovno-duševno više neće posjedovati teorijsku mudrost, već živu mudrost, živu istinu. Tada će ovaj duhovni aspekt biti toliko jak da će ponovno - ovaj put s druge strane - steći vlast nad fizičkim tijelom.

Kako dakle iz ove perspektive možemo istinski objasniti misiju znanosti duha u čovječanstvu? Ako u našem vremenu znanost duha sve više postaje nešto što iznutra oživljava u duši, nešto što je sposobno ne samo stimulirati razum i intelekt, već i sve više grijati dušu, tada će duša postati toliko jaka da će steći vlast nad fizičkim. Naravno, za to su potrebni određeni prijelazi; potrebne su mnoge stvari koje se u početku mogu činiti čak i kao pad, kao štetne. Ali to su prijelazni oblici koji će ustupiti mjesto onom budućem stanju u kojem će ljudi uključiti duhovni život u svoje ideje i gdje će, za cijelo čovječanstvo, nastati ono stanje koje će označavati vladavinu duhovnog nad fizičkim. I svaki čovjek danas, koji nije zainteresiran samo za mudrost znanosti duha, jer ona potiče njegov intelekt, već koji može biti zanesen tim istinama, koji u njima može pronaći unutarnje, živo zadovoljstvo, bit će preteča onih koji će, pak, postići pravu vladavinu duše nad tijelom.

Već u naše vrijeme možemo predstaviti velike istine o takvim događajima koje smo posljednjih dana imali pred dušama: one značajne događaje spajanja elementa Bude s elementom Zaratustre, sve što se dogodilo na početku naše ere u Palestini. Mogli smo pokazati kako je mudrost u napredovanju svijeta, stvorila da dva djeteta, natanskog i salomonskog Isusa, i kroz one velike, značajne događaje spojila one kozmičke struje koje su prije odvojeno tekle Zemljom.

Za sve što smo dali i na čemu smo radili posljednjih dana, može postojati dvostruka perspektiva. Netko bi mogao reći: ovo se današnjoj svijesti čini prilično fantastičnim, ali kada odvagnem sve vanjske čimbenike, izgleda mi vrlo uvjerljivim, i tek tada mi evanđelja postaju razumljiva, kada pretpostavim ono što mi je rečeno iz Akaša kronike. Netko bi mogao biti zainteresiran za ono što mu se govori, naprimjer, o dva lika Isusa i tako dalje; to bi moglo zadovoljiti njegov interes. Mogao bi reći: sada sebi mogu objasniti mnoge stvari koje prije nisam mogao objasniti. - A druga osoba bi tada mogla reći: sada me zanima nešto drugo. Kad promatram sve te procese, kada razmotrim sve što okultno istraživanje govori o tom čudesnom silasku Budine Nirmanakaye, što leži u osnovi objave pastirima i tako dalje, i kad razmotrim i drugu struju, i vidim kako je zvijezda vodila sljedbenike Zaratustre kad se njihov vođa ponovno pojavio na Zemlji, kad vidim kako

jedna svjetska struja utječe u drugu, kako se ono što je nekoć bilo odvojeno ujedinjuje, kad pustim sve to da utječe na moju dušu, onda prije svega imam jedan dojam: dojam, da je sve to neopisivo lijepo u nastajanju svijeta! Može se imati i ovaj dojam, da je sve to čudesno, neizmjereno, veličanstveno. Tu zaista postoji nešto što može zapaliti našu dušu, nešto što može zasjati u vezi stvarnih procesa svijeta.

I to je ono najbolje što možemo dobiti od velikih istina. Male istine zadovoljit će našu potrebu za znanjem, a velike će nam ugrijati duše, i reći ćemo: ono što se događa u svijetu u isto vrijeme je i neizmjereno lijepo. Kad to percipiramo u svoj ljepoti, u slavi, tada u nama počinje puštati korijenje, tada nadilazi puko teorijsko razumijevanje. - Kako u tom smislu o Kristu Isusu kaže Evanđelje po Luki?

"Iziđe sijač sijati sjeme. I dok je sijao, jedno pade kraj puta i bi zgaženo, i ptice nebeske ga pozobaše;

drugo padne na kamenito tlo i kad proklija, usahne jer nemaše vlage;

jedno opet padne među trnje, i trnje naraste i uguši ga;

drugo padne na dobru zemlju i izraste te donese stostruki plod" (Luka 8,5-8)

Isto vrijedi i za antropozofski svjetonazor. Na njega se odnosi ono što Krist Isus daje svojim učenicima kao objašnjenje parabole o sijaču. Sjeme je kraljevstvo bogova, kraljevstvo nebesko, kraljevstvo duha. Ovo kraljevstvo duha treba se uliti u ljudske duše kao sjeme, postati djelotvorno na Zemlji. Međutim, postoje oni ljudi koji posjeduju samo one duševne sile koje odbijaju duhovni svjetonazor, kraljevstvo božanskih duhovnih bića. Sjeme proždiru prepreke unutar ljudske duše, odbijaju ga prije nego što uopće može klijati. To vrijedi za mnoge ljude u vezi u vezi s riječima Krista Isusa, a vrijedi i za mnoge danas u vezi s onim što antropozofija mora donijeti u svijet: sjeme se odbija, ptice ga, takoreći, proždiru i sprječavaju da se ukorijeni u tlu. - Tada, iako se riječi mogu reći duši - bilo da se radi o riječi Krista Isusa ili o riječi duhovne mudrosti - ali duša nije dovoljno duboka. Duša je dovoljno pripremljena da shvati da su to savršeno uvjerljive istine, ali to razumijevanje se ne sjedinjuje s vlastitom supstancom i bićem. Možda će čak odbaciti mudrost, nije postala jedno s njom; poput sjemena je koje je palo na stijenu i ne može proklijati. - I treće sjeme palo je u grm trnja; ali nije moglo rasi. To znači, Krist Isus objašnjava da postoje ljudi čije su duše toliko ispunjene brigama i interesima običnog života da, iako su sposobni razumjeti riječi duhovne istine, sve ostalo u njihovoj duši djeluje poput trnja, neprestano je kočeći. Danas čak i postoje duše - i vrlo su brojne - koje bi rado u sebi obradile istine znanosti duha, samo kad im se drugi, vanjski život ne bi približavao na takav način da ih stalno sputava. I tek su rijetki sposobni otkriti duhovne istine kao nešto slobodno, poput četvrtog sjemena.

To su oni koji antropozofiju počinju doživljavati kao živuću istinu, koji je upijaju u svoje duše kao živototvorni element i žive u potpunosti u njemu; to su ujedno oni koji su preteče djelovanja duhovnih istina u budućnosti. Međutim, nikoga tko ne posjeduje, kroz vlastitu unutarnju snagu duše, pravo povjerenje i duboko uvjerenje u vezi s djelovanjem ove duboke mudrosti, ne može se ničim vanjskim uvjeriti u istinu i moć djelovanja ove duhovne mudrosti.

Je li to dokaz protiv učinkovitosti duhovne mudrosti, ako danas na toliko ljudi nema fizičkog učinka? Naprotiv, moglo bi se reći da je to dokaz zdravlja duhovne mudrosti, to što često ima negativan prijem kod onih snažnih fizičkih tijela s kojima se susreće. Naprimjer, gradsko dijete slabog fizičkog zdravlja, koje je od ranog djetinjstva udisalo samo gradski zrak, i tako se na određeni način oslabilo, ne oporavlja se nužno kada izađe na okrepljujući, zdrav planinski zrak, već bi se zapravo moglo prilično razboljeti. Kao što to nije dokaz protiv zdravstvenih blagodati planinskog zraka, tako nije ni dokaz protiv djelovanja duhovne mudrosti, ako, prodirući u određene čovjekove strukture, može uzrokovati i privremenu štetu. Jer prodire u ono što su ljudska tijela nasljeđivala stoljećima i tisućljećima; utječe na ono što je s njom nespojivo.

U vanjskom svijetu još ne možemo tražiti dokaze za to; moramo uroniti u ta učenja mudrosti i doći do snažnog uvjerenja. Koliko god posrednih dokaza bilo u vanjskom svijetu, moramo moći prodrijeti u sebe, u sebi njegovati uvjerenje i reći si: ako su ova antropozofska učenja mudrosti danas previše kontroverzna ovdje ili ondje, to je zato jer su se susrela s nezdravim uvjetima kod ljudi. Stoga je duhovna mudrost doista zdrava, ali ne uvijek i ljudi. Stoga je također razumljivo da se danas ne otkriva sve što s vremenom može postati dostupno ljudima u smislu duhovne mudrosti. Poduzimaju se mjere kako bi se osiguralo da šteta ne bude prevelika; gradska djeca se ne šalju na planinski zrak, što bi za njih bilo iscrpljujuće. Stoga se s vremena na vrijeme može dijeliti samo ono što prosječni ljudi mogu podnijeti. Kad bi se, naprimjer, u potpunosti otkrila sva dublja mudrost koja još uvijek postoji, tada bi se ljudi s određenom konstitucijom srušili pod pritiskom, baš kao što bi se njihovo već narušeno zdravlje urušilo na planinskom zraku. Velika mudrost čovječanstva može se otkriti samo postupno; ali to će se dogoditi i dovest će do sveobuhvatnog iscjeljenja čovječanstva.

Sve se to krije iza onoga što sažimamo pod konceptom duhovno znanstveni pokret. Čovječanstvo mora polako povratiti ono što je izgubilo: vlast duhovno-duševnog nad materijalnim. Ta se vlast postupno gubila, od razvoja indijske kulture sve do grčko-latinskog razdoblja. Čak i u grčko-rimskom dobu još su postojali ljudi koji su, kao nasljeđe iz davnih vremena, posjedovali to uzvišeno stanje eterskog tijela, čije je cijelo biće bilo prijemčivo za duševno-duhovne utjecaje. Stoga se upravo u to vrijeme morao pojaviti

Krist Isus. Da se pojavio u našem vremenu, ne bi mogao djelovati kao tada, niti bi mogao dati tako sjajan primjer. U naše vrijeme susreo bi se s fizičkim organizacijama koje su mnogo dublje prodrle u fizičku materiju. On sam bi danas morao ući u fizičku organizaciju u kojoj taj snažan utjecaj duševno-duhovnog na fizičku organizaciju više ne bi bio moguć, kao što je tada bio slučaj.

To se ne odnosi samo na Krista Isusa, već i na sve slične figure, i evoluciju čovječanstva možemo razumjeti samo ispitujući je iz te perspektive. To se odnosi, i, naprimjer, na Buda i njegovu pojavu na Zemlji. Vidjeli smo kakvu je misiju Buda imao. Prvo je uspostavio ono što se može nazvati velikim učenjem ljubavi i suosjećanja, i svega što je s njima povezano, što je opisano u Osmostrukom putu. Mislite li da bi, ako bi se Buda pojavio danas, mogao to uspostaviti na isti način? Ne! Jer danas nije moguća fizička organizacija koja bi Budi omogućila da prođe isti razvoj kao u njegovo vrijeme. Fizička organizacija se stalno mijenja. Morao se promatrati točan trenutak kako bi se mogao uspostaviti upravo onakav model organizacije, da Buda može sići i iskoristiti tu organizaciju za uspostavljanje značajnog dijela Osmostrukog puta, kako bi ljudi mogli duhovno prodrijeti u njega. Danas je čovječanstvo ovisno o postupnom stjecanju ovog Osmostrukog puta duhovno-duševno. Možda se čini čudnim ali istina je: sve što je čovječanstvo naknadno postiglo u svim svojim filozofskim i moralnim učenjima, tek je vrlo slab početak u postizanju onoga što je Buda nekoć zamislio. Bez obzira koliko se ljudi dive svim vrstama filozofija, bez obzira koliko hvale kantovstvo i druge slične stvari, sve je to tek sitnica, tek ono najelementarnije u usporedbi sa sveobuhvatnim principima Osmostrukog puta. I tek polako čovječanstvo se može ponovno uzdići da bi razumjelo što se krije iza riječi Osmostrukog puta. Prvo se takva stvar predstavlja kao sveobuhvatna činjenica u pravo vrijeme; zatim odatle nastavlja razvoj. Čovječanstvo to uzima kao svoju polaznu točku, i tek nakon dugog vremena postiže ono što je u početku predstavljeno kao monumentalno, uzorno postignuće. Tako je Buda stajao u svoje vrijeme i donio svijetu učenja ljubavi i suosjećanja kao obilježje za buduće generacije, koje će postupno steći sposobnost da u sebi prepoznaju što se nalazi unutar Osmostrukog puta. A u šestoj kulturnoj epohi već će postojati dobar dio ljudi sposobnih za to. Oh, još uvijek imamo dug put pred sobom prije nego što ljudi kažu sebi: ono što je Buda tako uzorno pokazao u petom ili šestom stoljeću prije Krista, sada možemo postići unutar vlastitih duša; sada smo u vlastitim dušama postali poput Bude.

Dakle, čovječanstvo se mora postupno uzdići do vrha. Prvi koji će to priznati su oni koji, sa svojom jedinstvenom individualnošću, ulaze u veliko doba i sa sobom donose baštinu potrebnu za razumijevanje takvih stvari. Ostatak čovječanstva uspinje se polako i tek mnogo kasnije postiže ono što im je dano kao cilj. Ali tada, kada veći broj ljudi dosegne točku posjedovanja Osmostrukog puta kao svog, rođenog iz dubokog razumijevanja duše - ne

kao nešto što su naučili iz budizma, nešto što im je ispričano - tada će ti isti ljudi već jako napredovati u drugom pogledu. Pročitajte u časopisu 'Lucifer-Gnosis', 'Kako se stječe uvid u više svjetove?', kako je razvoj lotosovog cvijeta sa šesnaest latica povezan s Osmostrukim putem. Čovječanstvo je tada dosegnuti točku razvoja upravo lotosovog cvijeta sa šesnaest latica kroz Osmostruki put. To je usko povezano. A za one koji mogu pogledati u razvoj čovječanstva, postoji znak koliko je čovječanstvo napredovalo u svom razvoju. Napredovalo je onoliko koliko je napredovalo u razvoju lotosovog cvijeta sa šesnaest latica, koji je jedan od prvih organa koje će ljudi koristiti u budućnosti. Ali kada se ovaj organ potpuno razvije, uspostaviti će se određena dominacija duševno-duhovnog nad fizičkim. Samo oni koji danas krenu u duhovni razvoj u ezoteričnom smislu mogu istinski reći da su na putu potpunog prihvatanja Osmostrukog puta. Drugi ga samo 'proučavaju'. To je, naravno, vrlo korisno; jednostavno će biti stimulans.

Dakle, također vidimo da, u osnovi, duhovno-duševno može biti učinkovito samo kod onih ljudi koji su već počeli sa vlastitom dušom organski integrirati ono što im je dano kao duhovna mudrost. U istoj mjeri u kojoj Osmostruki put postaje iskustvo vlastite duše, on također ima recipročni učinak na fizičko. Naravno, vrlo pametni ljudi današnjice, koji se drže materijalizma, mogli bi doći i reći: s ovim smo imali neka vrlo posebna iskustva; imali smo ovoga ili onoga tko je počeo njegovati duhovni razvoj, odnosno u višem smislu buditi duhovnu mudrost u sebi, ali on je umro s pedeset godina; dakle to je malo pridonijelo produljenju njegova života. - To je jedna pametna istina, stalno iznova se može primijeniti. Šteta je samo što ne uzimaju u obzir suprotno gledište, naime, koliko bi dugo dotična osoba živjela da nije prošla kroz duhovni razvoj - ne bi li možda navršila samo četrdeset godina! Na ovo pitanje bi se moralo odgovoriti. Uvijek priznajemo samo ono što je pri ruci, a zanemarujemo ono što nije. To je ključna stvar, tako gledati na stvari.

Tako je malo po malo, čovječanstvo gubilo vlast duhovno-duševnog nad fizičkim, sve do četvrte kulturne epohe, u kojoj se pojavio Krist, i u kojoj je još uvijek bilo dovoljno ljudi da posvjedoče kako duhovno utječe na fizičko. Krist se tada morao pojaviti. Da se pojavio kasnije, sve stvari koje su tada bile otkrivene ne bi se mogle pokazati. Tako velika pojava je morala doći u svijet, ali upravo u to vrijeme.

Što znači Kristov ulazak u svijet? To znači da ispravnim razumijevanjem Krista čovječanstvo uči u potpunosti koristiti svoju samosvijest, da nauči cijelu svoju 'Ja' svijest prožeti njome, da njegovo 'Ja' stekne potpunu vlast nad svime što je u njemu - to znači Kristov ulazak u svijet. To 'Ja', to samosvjesno 'Ja', bit će ono što će vratiti sve što je čovječanstvo izgubilo kroz stoljeća. Ali baš kao što je Buda morao uspostaviti Osmostruki put, tako je i prvo prije isteka drevnih vremena morala biti vidljiva vladavina ovog 'Ja'

principa nad svime, svim procesima vanjske tjelesnosti koji su postojali u svijetu. U našem vremenu, više ne bi bilo moguće da Krist princip uđe u svijet, i izvrši one snažne iscjeljujuće učinke na svoju okolinu kao što je to činio u to vrijeme. Da bi se to dogodilo, bilo je potrebno vrijeme kada su još uvijek postojali ljudi čija su se eterska tijela protezala toliko daleko da su mogli primati tako duboke učinke pukim riječima i pukim dodirom, učinci koji danas mogu postojati samo kao slabi odjeci. I čovječanstvo je počelo razvijati 'Ja' prvo kako bi moglo razumjeti Krista, da bi zatim, polazeći od tog razumijevanja, ponovno steklo ono što je nekoć izgubilo. Koristeći posljednje preživjele primjerke ljudi iz povijesnih vremena, trebalo je pokazati kako je 'Ja', sada u potpunosti prisutno u čovjeku, u Kristu Isusu, kao što će biti u svim drugim ljudima na kraju zemaljskog vremena, snažno utjecalo na ljude tog vremena u svim oblastima. Pisac Evanđelja po Luki predstavlja ovo kako bi nam pokazao: Krist sada u svijet donosi 'Ja' koje prožima čovjekovo fizičko tijelo, etersko tijelo i astralno tijelo, na takav način da može vršiti učinke koji mogu utjecati na cijelu tjelesnu organizaciju, čak i donijeti zdravlje. Ova činjenica morala se navesti kako bi se pokazalo: kada, u budućnosti, za stotine tisuća godina, čovječanstvo stekne sve što može proizlaziti kao snaga iz Kristova 'Ja', tada će iz ljudskih 'Ja' moći proizlaziti učinci baš kao što ih je Krist tada zračio u čovječanstvo. To se moralo pokazati u svim oblastima; međutim, moglo se pokazati samo ondašnjem čovječanstvu.

Pokazalo se da postoje bolesti koje nastaju u astralnom tijelu osobe. Način na koji nastaju povezan je s bićem cijele osobe. Ako ljudi danas imaju loše moralne kvalitete, one mogu biti ograničene samo na loše osobine njihove duše. Budući da duša danas nema istu vlast nad tijelom kao što je imala u vrijeme Krista Isusa, ne postaje svaki grijeh lako vanjska bolest. Postupno se ponovno približavamo stanju u kojem se etersko tijelo ponovno izvlači. Stoga za čovječanstvo počinje era u kojoj se mora voditi velika briga kako da se osigura da se moralne i intelektualne mane ne manifestiraju fizički kao bolesti. Ova era već počinje. I mnoge bolesti opisane kao dijelom duševne, dijelom tjelesne - živčani poremećaji našeg vremena - označavaju početak ove epohe. Budući da su ljudi danas apsorbirali neharmonične aspekte vanjskog svijeta u svoje percepcije i misli, takve se stvari prirodno mogu manifestirati samo u pojavama poput histerije i slično. To je međutim, povezano s prirodom duhovnog razvoja koji prolazimo: odvajanjem eterskog tijela.

U vrijeme kada se Krist pojavio na Zemlji, u njegovom okruženju bilo je mnogo ljudi kod kojih se grijeh, a posebno karakterni grijeh koji proizlazi iz negativnih osobina koje potječu iz ranijih vremena, manifestirao u bolesti. Ono što u osnovi leži u astralnom tijelu kao grijeh i pojavljuje se kao bolest, u Evanđelju po Luki naziva se opsjednutost, gdje čovjek privlači strane duhove u svoje astralno tijelo, gdje ne gospodari cijelom svojom čovječnosti kroz svoje bolje osobine. Kod onih ljudi koji su još uvijek posjedovali staru

odvojenost eterskog tijela od fizičkog tijela, to se u tim vremenima manifestiralo u izvanrednoj mjeri, u tome što su negativne osobine i kvalitete djelovale onako kako ih pisac Lukinog evanđelja opisuje kao oblike bolesti koji se predstavljaju kao opsjednutost. Sada nam Evanđelje po Luki pokazuje kako su takvi ljudi bili izliječeni prisutnošću i ohrabrenjem individualnosti koja je bila u Kristu Isusu, kako je ono što je djelovalo kao zlo istjerano iz takvih pojedinaca. To je predstavljeno kao model kako će, na kraju zemaljskog vremena, dobre osobine imati iscjeljujući učinak na sve ostale.

Obično se ne primjećuju suptilniji detalji skriveni iza određenih stvari, tako da se i ovdje govori o sasvim drugim bolestima, poput onih opisanih u poglavlju koje se obično naziva 'Iscjeljenje gihta' (Luka 5,17-26). Zapravo bi se trebalo zvati 'Iscjeljenje uzetog', jer grčki tekst na ovom mjestu koristi riječ 'paralelymenos'; to znači netko tko je paraliziran u udovima. U to vrijeme još se shvaćalo da ovi oblici bolesti potječu od svojstava eterskog tijela. A kada nam se kaže da Krist Isus također liječi one koji su paralizirani, kaže nam se da moći njegove individualnosti ne dopiru samo do astralnih tijela, tako da čak i oni čija su eterska tijela oštećena mogu iskusiti iscjeljujuće učinke. Upravo kada Krist govori o onome što, kao 'dublji grijeh', ima sjedište u eterskom tijelu, on koristi poseban izraz. To jasno ukazuje na to da se patogeni duhovni element prvo mora ukloniti; jer paraliziranom čovjeku ne kaže odmah: 'Ustani i hodi', već se obraća uzroku, koji, kao bolest, djeluje čak i u eterskom tijelu, i kaže: 'Oprošteni su ti grijesi'. To jest, ono što se uvuklo u etersko tijelo kao grijeh prvo mora biti eliminirano. Međutim, konvencionalna biblijska znanost ne bavi se ovim suptilnijim razlikama; ne vidi da to pokazuje kako je ova individualnost utjecala na misterije astralnog tijela, a također i na misterije eterskog tijela. Doista, utjecala je čak i na misterije fizičkog tijela.

Zašto se u ovom kontekstu misteriji fizičkog tijela nazivaju najvišim misterijima, da tako kažemo? Čak i u vanjskom životu, najočitije je djelovanje od astralnog tijela do astralnog tijela. Možete nekoga povrijediti, naprimjer, izgovaranjem riječi mržnje. To je proces u njihovom astralnom tijelu. Čuju riječ koja ih boli i doživljavaju je kao patnju u svom astralnom tijelu. Tu imate razmjenu između astralnog tijela i astralnog tijela. Mnogo skrivenija je razmjena između eterskog tijela i eterskog tijela; to uključuje suptilnije učinke od čovjeka do čovjeka, koji se danas više ni ne primjećuju. Ali najskriveniji od svih su učinci koji utječu na fizičko tijelo, jer fizičko tijelo, kroz svoju gustu materijalnost, najviše prikriva učinke duhovnog. Sada nam se, međutim, treba pokazati da Krist Isus ima vlast nad fizičkim tijelom. Kako se to pokazuje? Ovdje se dotičemo poglavlja koje bi današnjoj materijalistički nastrojenoj osobi bilo potpuno nerazumljivo. Srećom, za ovaj ciklus okupljeni su samo poznavatelji znanosti duha; jer bi netko tko je

samo došao s ulice, ono što se danas govori smatrao potpunom ludošću, čak i ako bi ostalo smatrao samo napola ili četvrtinu ludim.

Krist Isus pokazuje da može vidjeti kroz fizičko tijelo i djelovati unutar njega. To se vidi po njegovoj sposobnosti liječenja bolesti koje nastaju u fizičkom tijelu. Međutim, za to se moraju razumjeti tajanstveni učinci koji teku iz fizičkog tijela jedne osobe u fizičko tijelo druge, ako se želi izliječiti bolesti u fizičkom tijelu. Ako se želi duhovno raditi, čovjek se ne može smatrati izoliranim entitetom unutar svoje kože. Često se ovdje govorilo da je naš prst mudriji od nas. Naš prst zna da krv u njemu može teći samo ako pravilno teče kroz cijelo tijelo i zna da mora uvenuti ako je odvojen od ostatka organizma. Slično tome, ako bi ljudi razumjeli kako funkcioniraju njihova tijela, morali bi znati da, prema svojoj fizičkoj organizaciji, pripadaju cijelom čovječanstvu, da učinci stalno prelaze s jednog na drugo, i da se ne može vlastito fizičko zdravlje kao pojedinca odvojiti od zdravlja cijelog čovječanstva. Ljudi danas to lako priznaju u vezi s velikim učincima, ali ne i u vezi s onim suptilnijima, jer ne mogu znati činjenice. Ovdje u Evanđelju po Luki, međutim, aludira se na te suptilnije učinke. Pročitajte 8. poglavlje, gdje piše:

"Kad se Isus vratio, mnoštvo ga je pozdravilo jer su ga svi čekali.

I gle, čovjek po imenu Jair, koji je bio predstojnik sinagoge, dođe i pade Isusu pred noge te ga zamoli da dođe k njemu u kuću;

jer je imao jedinicu, od otprilike dvanaest godina, koja je umirala. Ali dok je išao, mnoštvo je odasvud navaljivalo.

A žena koja je dvanaest godina болоvala od krvarenja i potrošila sav svoj novac na liječnike, a nitko je nije mogao izliječiti, pristupi mu odostraga i dotakne se skuta njegove haljine i odmah joj prestane krvarenje" (Luka 8,40-44).

Dakle, Krist Isus trebao bi izliječiti Jairovu dvanaestogodišnju kćer. Kako se ona može izliječiti, jer je blizu smrti? To se može razumjeti samo ako se zna kako je njena fizička bolest povezana s drugom pojavom kod druge osobe i da se ne može izliječiti bez razmatranja te druge pojave. Jer kada se rodila, sada dvanaestogodišnja djevojčica, postojala je određena veza s drugom osobnošću, duboko ukorijenjena u karmi. Stoga nam se sada kaže da se žena, koja je dvanaest godina patila od određene bolesti, pritislula iza Krista Isusa i dotaknula rub Njegove odjeće. Zašto se ovdje spominje ova žena? Zato što je njezina karma bila povezana s Jairovim djetetom. Ova dvanaestogodišnja djevojčica i žena koja je bila bolesna dvanaest godina povezane su, i nije bez razloga što nam se to predstavlja kao numerička misterija. Ova žena, koja dvanaest godina pati od bolesti, pristupa Isusu i

ozdravlja - i tek sada je On mogao ući u Jairovu kuću, i tek sada je dvanaestogodišnja djevojčica, koja se držala mrtvom, mogla biti izliječena.

Čovjek mora duboko proniknuti u stvari kako bi shvatio karmu koja prelazi s osobe na osobu. Tada se može vidjeti kako se otkriva treći način djelovanja Krista Isusa - onaj koji utječe na cijeli ljudski organizam. Imajući to na umu, posebno, treba razmotriti više djelovanje Krista kako nam je prikazano u Evanđelju po Luki.

Dakle, na živopisan način nam je prikazano kako je 'Ja' biće Krista djelovalo na sve ostale članove čovjeka. To je ono što je važno. A pisac Lukinog evanđelja, koji se posebno usredotočuje na prikazivanje iscjeliteljskih ulomaka, želio je prikazati kako iscjeliteljski učinci 'Ja' predstavljaju vrhunac ljudskog razvoja, i pokazuje kako je Krist mogao raditi na astralnom tijelu, eterskom tijelu i fizičkom tijelu ljudskih bića. Luka je, takoreći, predstavio veliki ideal ljudskog razvoja: gledajte u svoju budućnost; danas je vaše 'Ja', onakvo kako je razvijeno, još uvijek slabo; ima samo malo vlasti. Ali postupno će postati gospodar nad astralnim tijelom, eterskim tijelom i fizičkim tijelom, i preobrazit će ih. Pred vama je veliki ideal Krista, koji ljudima pokazuje kako 'Ja' može vladati nad astralnim tijelom, eterskim tijelom i fizičkim tijelom.

Takve istine leže u osnovi evanđelja, istine koji su mogli napisati samo oni koji se nisu oslanjali na vanjske dokumente, već na svjedočanstva onih koji su bili 'vidovnjaci' i 'sluge Riječi'. Čovječanstvo će postupno doći do uvjerenja o tome što leži iza evanđelja. Zatim će postupno shvatiti što leži u osnovi vjerskih tekstova s takvim intenzitetom i snagom da će to istinski moći utjecati na sve ostale članove ljudskog organizma.

DEVETO PREDAVANJE

Basel, 25. rujna 1909.

Kao što ste vjerojatno zaključili iz jučerašnjeg predavanja, dokument poput Lukinog evanđelja može se razumjeti samo shvaćanjem razvoja čovječanstva u onom višem smislu koji nam nudi znanost duha - to jest, istinskim razmatranjem promjena koje su se dogodile tijekom razvoja ljudi i koje su u osnovi promijenile samu strukturu ljudskih bića. Ako želimo razumjeti tu radikalnu promjenu koja se dogodila u čovječanstvu u vrijeme Krista Isusa - koja je bitna za razumijevanje Lukinog evanđelja - korisno je usporediti s onim što se događa u našem vremenu, ne tako brzo, već postupno, a ipak jasno uočljivo onima koji to mogu vidjeti.

Da bismo to razumjeli, prvo moramo temeljito odbaciti još jedan sud koji se tako često izražava i kojeg se ljudska udobnost tako lako drži: sud da priroda ili razvoj ne čine skokove. Ako bi se u uobičajenom shvaćanju ove tvrdnje ona prihvatila, ne bi ništa bilo pogrešnije od toga. Priroda stalno čini skokove! I upravo je to bitna stvar: događaju se skokovi. Pogledajmo, naprimjer, kako se razvija sadnica biljke. Kada joj iznikne prvi list, to je značajan skok. Drugi značajan skok događa se kada biljka prelazi s lista na cvijet, zatim ponovno kada se kreće od vanjskog do unutarnjeg dijela cvijeta, a još jedan, prilično značajan skok događa se u razvoju ploda. Skokovi se događaju stalno i svatko tko to ne uzme u obzir neće razumjeti prirodu. Vjerovat će da ako promatraju razvoj čovječanstva i primijete da je u jednom stoljeću napredak spor, onda razvoj mora teći istim tempom i u drugim vremenima. Međutim, sasvim je moguće da je u određenom vremenu razvoj spor, poput zelene biljke od prvog do posljednjeg lista; ali baš kao što biljka doživi skok kada se razvije posljednji list i cvijet počne cvjetati, tako se i u razvoju čovječanstva neprestano događaju skokovi.

I tako se značajan skok dogodio u vrijeme kada se Krist Isus pojavio na Zemlji. Dogodio se takav skok da su se kvalitete stare vidovitosti i dominacije duhovnog nad fizičkim, u kratkom vremenu transformirale, tako da je malo ostalo od vidovitosti i djelotvornosti duševno-duhovnog na tjelesno. Stoga je, prije nego što se ta transformacija dogodila, bilo potrebno sakupiti ono što je ostalo kao nasljeđe iz davnih vremena. Unutar toga, Krist Isus morao je djelovati. Tada je čovječanstvo moglo prihvatiti novo i potom se polako i postupno moglo razvijati.

U drugom području, u našem vremenu također se događa skok, ne baš tako brzo, ali ipak. Odvija se tijekom duljeg razdoblja, ali mora se činiti prilično razumljivim onima koji žele razumjeti naše vrijeme. To najbolje možemo shvatiti slušajući ljude koji, polazeći od ovog ili onog duhovnog područja,

pristupaju znanosti duha. Naprimjer, kao što se često događa, predstavnik jedne ili druge vjerske zajednice mogao bi prisustvovati predavanju znanosti duha. Ono što ću reći savršeno je razumljivo i nije zamišljeno kao kritika. Takva osoba sluša predavanje znanosti duha, možda ono koje se bavi suštinom kršćanstva, a nakon toga kaže: Sve je to vrlo lijepo i u osnovi ne proturječi onome što se govori s propovjedaonice ili profesorske katedre; ali mi to govorimo na način koji svatko može razumjeti. Ono što se ovdje govori, s druge strane, nešto je što samo rijetki mogu razumjeti. - To se događa vrlo često. Svatko tko kaže ili vjeruje da je njihovo razumijevanje ili propovijedanje kršćanstva jedini mogući put previda jednu ključnu točku: obvezu da se ne prosuđuje prema osobnim preferencijama, već prema činjenicama. I jednom sam morao odgovoriti takvoj osobi: možda vjerujete da propovijedate kršćanske istine za sve ljude. Ali naša vjera u ovom slučaju ne odlučuje ništa; činjenice odlučuju. Idu li svi ljudi u vašu crkvu? Činjenice govore suprotno! Znanost duha nije za one za koje vi imate pravi put; ona je za one kojima treba nešto drugo. Moramo suditi po činjenicama, a ne po osobnim preferencijama; a to je ljudima obično vrlo teško - razlikovati svoje osobne preferencije od činjenica.

Kad se takvi ljudi nikada ne bi mogli izliječiti od svog uvjerenja da su na pravom putu i kad bi prezirali svakoga tko govori drugačije, i kad se duhovni život ne bi mogao probuditi kod takvih ljudi, što bi se dogodilo? Broj ljudi koji ne bi mogli čuti proglašavanje duhovnih istina na način uobičajen u ovoj ili onoj duhovnoj struji, stalno bi se povećavao. Sve manje ljudi bi išlo tamo gdje bi se takve stvari mogle čuti. A kad ne bi bilo duhovno znanstvene struje, ti ljudi ne bi imali ništa, nikakvo zadovoljenje svojih duhovnih potreba; propadali bi, jer ne bi primali nikakvu hranu. Međutim, kako netko prima duhovnu hranu ne ovisi o volji pojedinca - ovisi o razvoju. Sada smo došli do točke u kojoj ljudi žele zadovoljenje za svoje duhovne potrebe, za tumačenje evanđelja i tako dalje. Ali ono što je važno nije kako odlučimo pružiti tu duhovnu hranu, već kako ljudska duša žudi za njom. Danas se rađa čežnja ljudske duše za znanošću duha. I zadovoljava li ona duhovne potrebe doba ili ne, ne ovisi o onima koji žele podučavati nešto drugo; jer će nalaziti sve manje i manje slušatelja.

Živimo u vremenu kada sposobnost prihvatanja Biblije onako kako je prihvaćana tijekom posljednjih četiri do pet stoljeća europskog kulturnog razvoja, sve više nestaje iz srca ljudi. Ili će čovječanstvo doći do znanosti duha, i kroz nju naučiti razumjeti Bibliju na novi način, ili će ljudi dosegnuti točku, kao što je već slučaj s mnogima koji nisu upoznati s antropozofijom, gdje više ne mogu slušati Bibliju. Čovječanstvo bi potpuno izgubilo Bibliju; Biblija bi nestala, a golema duhovna blaga za ljude bi bila izgubljena - najvažnija duhovna blaga naše zemaljske evolucije. To se mora prepoznati. Nalazimo se na takvom skoku u našem razvoju. Ljudsko srce žudi za duhovno znanstvenim objašnjenjima Biblije. Ako čovječanstvo primi ovo

duhovno znanstveno objašnjenje Biblije, Biblija će biti sačuvana na dobrobit čovječanstva; ako ne primi ovo objašnjenje, Biblija će biti izgubljena. Oni koji vjeruju da se moraju držati svojih starih navika, svog tradicionalnog načina tumačenja Biblije, trebali bi si reći ovo: ovako možemo okarakterizirati skok koji trenutno činimo u razvoju čovječanstva. Svatko tko razumije ovu činjenicu, neće biti odvrćen od njegovanja antropozofske struje, jer je prepoznaje kao nužnost u evoluciji čovječanstva.

Ono što se sada događa, gledano iz više perspektive, relativno je manje važno u usporedbi s onim što se dogodilo kada se Krist Isus pojavio na Zemlji. U to vrijeme, razvoj čovječanstva bio je takav da su, takoreći, još uvijek bili prisutni posljednji tragovi razvoja koji se odvijao od davnina, čak i od prethodne inkarnacije naše Zemlje. Ljudska bića su se u biti razvijala unutar svog fizičkog tijela, eterskog tijela i astralnog tijela. Iako je 'Ja' odavno bilo integrirano, u to je vrijeme još uvijek igralo podređenu ulogu. Potpuno samosvjesno 'Ja' još je uvijek bilo prekriveno trima ovojnica: fizičkim tijelom, eterskim tijelom i astralnim tijelom, sve do pojave Krista Isusa.

Pretpostavimo da Krist Isus nije došao na Zemlju. Što bi se tada dogodilo? Razvoj čovječanstva bi napredovao do te mjere da bi se 'Ja' u potpunosti razvilo. Ali u istoj mjeri u kojoj bi se 'Ja' u potpunosti pojavilo, nestale bi sve prethodne izvanredne sposobnosti astralnog tijela, eterskog tijela i fizičkog tijela; nestala bi sva drevna vidovitost, sva drevna vladavina duše i duha nad tijelom, jer to bi bila nužnost evolucije. Ljudska bića postala bi samosvjesno 'Ja', ali 'Ja' koje bi čovječanstvo sve više vodilo prema egoizmu, koje bi sve više vodilo do gašenja ljubavi na Zemlji, do nestanka ljubavi na Zemlji. I dalje bi ljudi postali 'Ja', ali potpuno egoistično 'Ja'. To je bitna stvar.

Čovječanstvo je u to vrijeme bilo spremno uzdići se do razvoja sebstva, 'Ja'; stoga je istovremeno bilo nedopustivo da na sebe utječe na stari način. U drevnom hebrejskom razvoju, naprimjer, Zakon, proglas sa Sinaja, mogao je imati učinka upravo zato što se 'Ja' još nije u potpunosti pojavilo i nije bilo usađeno, takoreći, u astralno tijelo, koje je stajalo kao najviše, u tome što bi trebalo činiti i osjećati kako bi ispravno djelovalo u vanjskom svijetu. Dakle, Zakon sa Sinaja tekao je kao proglas unaprijed, ali kao konačni proglas prije nego što se 'Ja' potpuno pojavilo. Da se 'Ja' pojavilo i da se ništa drugo nije dogodilo, ljudi bi se usredotočili isključivo na sebe. Čovječanstvo je doista bilo spremno za razvoj 'Ja', ali to 'Ja' bi bilo prazno 'Ja', 'Ja' koje bi mislilo samo na sebe i ne bi htjelo ništa učiniti za druge ljude ili za svijet.

Ovom 'Ja' dati njegov sadržaj, postupno voditi ovo 'Ja' prema takvom razvoju da spontano zrači snagom koju nazivamo snagom ljubavi - to je bilo Kristovo djelo na Zemlji. Bez Krista, 'Ja' bi bilo poput prazne posude; pojavom Krista, 'Ja' je poput posude sve više ispunjene ljubavlju. Stoga je Krist mogao reći onima oko sebe: Vi kažete, kada vidite oblake kako se približavaju, da dolazi ovo ili ono vrijeme; vi sudite o vremenu po vanjskim znakovima. Ali ne

razumijete znakove vremena. Jer kad biste ih mogli razumjeti i prosuđivati što se događa oko vas, onda biste znali da Bog mora ući u 'Ja', prožimajući ga i impregnirajući; tada ne biste rekli: možemo živjeti i s onim što je predano od davnina. - Ono što dolazi od davnina daju vam pismoznanci i farizeji, koji čuvaju stare načine i ne žele ništa dodati onome što je bilo prije. Ali to je kvasac koji neće ništa dalje učiniti u evoluciji ljudi. Tko kaže: Ostati ću s Mojsijem i Prorocima - ne razumije znakove vremena; ne zna kakva se preobrazba događa u čovječanstvu (Luka 12,54-59). Značajnim riječima, Krist Isus je rekao onima oko sebe, da to želi li netko postati kršćaninom ne ovisi o individualnim preferencijama, već je to nužnost kontinuiranog razvoja čovječanstva. Govorima koje nam je Evanđelje po Luki prenijelo kao 'Znakovi vremena', želio je jasno dati do znanja da stari kvasac među pismoznancima i farizejima, koji su samo čuvali staro, više nije dovoljan. Samo netko tko se ne osjeća obveznim suditi prema nužnostima razvoja svijeta, tko sudi prema vlastitim željama, mogao je vjerovati da je to dovoljno. Stoga je Krist Isus ono što su pismoznanci i farizeji željeli, nazvao lažju, nečim što više ne odgovara vanjskom svijetu. To je ono što taj izraz zapravo znači.

Snagu osjećaja njegovih riječi najbolje možemo shvatiti uspoređujući ih s odgovarajućim događajima u našem vremenu. Kako bismo trebali govoriti u našem vremenu, u odnosu na ono na što je aludirao, ako bismo htjeli primijeniti na naše vrijeme ono što je Krist Isus rekao o pismoznancima i farizejima? Imamo li u našem vremenu išta slično pismoznancima? Da, imamo! I to su ljudi koji se više ne žele baviti dubljim objašnjenjem evanđelja, koji žele ostati na razini onoga što im njihove sposobnosti, stečene bez znanosti duha, mogu reći o evanđeljima; to su ljudi koji ne žele napraviti korake u dubine evanđelja koje čini znanost duha. To je u biti slučaj svugdje gdje se pokušavaju - bez obzira da li više na progresivni ili regresivni način - tumačiti evanđelja. Jer moć tumačenja evanđelja raste isključivo na temelju znanosti duha. Samo iz znanosti duha može se dobiti istina o evanđeljima! Stoga je sve ostalo što se danas istražuje o evanđeljima tako sumorno, tako hladno, ako istinski želimo tražiti istinu. Samo, danas, uz pismoznance i farizeje, imamo i treću vrstu ljudi: prirodoslovce. Dakle, sada možemo govoriti o tri kategorije koje nastoje isključiti sve što vodi u duhovnu oblast, isključiti sve što bi ljudi mogli steći da bi došli do duhovnih temelja prirodnih pojava. A oni koje moramo uzeti u obzir u naše vrijeme, ako govorimo u duhu Krista Isusa, danas često zauzimaju profesorska mjesta; oni imaju moć kategorizirati prirodne pojave i odbaciti duhovna objašnjenja. Oni su ti koji ometaju napredak ljudskog razvoja, jer je napredak čovječanstva ometen gdje god se znakovi vremena ne prepoznaju u naznačenom smislu.

U našem vremenu, bilo bi u skladu s učenjima Krista Isusa kada bismo pronašli hrabrosti, baš kao što se on protivio onima koji bi prihvatili samo Mojsija i proroke, da se svugdje suprotstavimo onima koji žele usporiti

napredak čovječanstva protiveći se antropozofskom tumačenju Svetog pisma s jedne strane i djelovanju prirode s druge strane. Ponekad su to uistinu dobronamjerni ljudi, koji bi tu i tamo htjeli unijeti nejasan osjećaj mira. Svi takvi ljudi trebali bi uzeti k srcu nešto od onoga što je sam Krist Isus rekao u Evanđelju po Luki.

Među najljepšim i najuvjerljivijim prispodobama u Lukinom evanđelju je ona koja se obično naziva Prispodoba o nepravednom upravitelju (Luka 16,1-13).

Priča priču o bogatašu koji je imao upravitelja optuženog da je rasipao njegovu imovinu. Stoga je odlučio otpustiti tog upravitelja. Upravitelj je, međutim, bio potpuno razočaran i pitao se: Što ću sada? Ne mogu se uzdržavati time što ću postati poljoprivrednik, jer to ne razumijem; niti mogu postati prosjak, jer me sram prositi. Tada je smislio rješenje. Rekao je sebi: kao upravitelj, uvijek sam se prema ljudima s kojima sam dolazio u kontakt odnosio na način da sam se brinuo samo o interesima svog gospodara. Stoga me ne vole osobito jer nisam uzimao u obzir njihove interese; moram nešto učiniti da me prime, da ne propadnem; učinit ću nešto da ljudi vide da imam dobru volju prema njima. - Stoga je otišao do jednog od dužnika svog gospodara i upitao ga: koliko duguješ? - i izbriše mu pola duga. Isto je učinio i s ostalima. Na taj je način nastojao steći naklonost dužnika kako bi ga, ako ga gospodar otjera, ljudi primili, a ne da umre od gladi. To je cilj. - Sada, Evanđelje nastavlja, a to bi moglo iznenaditi neke čitatelje Luke (stih 8): "I gospodar pohvali nepoštenog upravitelja jer je postupio mudro." Doista postoje neki ljudi koji danas tumače Evanđelja i pitaju se na kojeg se 'gospodara' misli, iako jasno stoji da je sam Isus pohvalio upravitelja zbog njegove mudrosti. A onda se nastavlja: "jer su sinovi ovog svijeta mudriji od sinova svijetla u svom naraštaju". To u Bibliji stoji stoljećima. Moglo bi se pitati je li itko ikada razmislio što bi to trebalo značiti: "djeca ovoga svijeta mudrija su od djece svjetla u svom naraštaju". "u svom naraštaju" pojavljuje se posvuda u raznim biblijskim prijevodima. Ako bi netko s čak i osnovnim razumijevanjem preveo grčki tekst - a naravno, morao bi ga ispravno prevesti - tada bi ispravno glasilo: "jer su djeca ovoga svijeta mudrija od djece svjetla na svoj način"! To jest, na svoj način su djeca ovoga svijeta mudrija od djece svjetla, prema tome kako to razumiju, mudriji su, mislio je Krist. Oni koji su stoljećima prevodili ovaj odlomak jednostavno su pomiješali izraz 'na svoj način' s riječju koja, iako na grčkom zvuči vrlo slično - την γενεάν, pomiješali su s 'naraštajem', jer je pod određenim okolnostima ta riječ bila potrebna i za drugi koncept. Je li moguće, moglo bi se pitati, da se takvo što održalo stoljećima i da noviji prevoditelji, za koje se kaže da su napravili dobre prijevode Biblije, i nastojali utvrditi ispravan tekst, čine isto? S Weizsäckerom, naprimjer, upravo je tako! Koliko god to bilo čudno, to je kao da su ljudi zaboravili osnovno školsko znanje kada su krenuli u istraživanje biblijskih dokumenata.

Iznad svega, svjetonazor utemeljen na znanosti duha morat će dovesti do vraćanja biblijskih dokumenata svijetu, kakvi zaista jesu. Jer svijet danas nema Bibliju i ne može imati predstavu kakve su to knjige. Moglo bi se čak pitati: jesu li to biblijske knjige? Ne, u svojim najvažnijim dijelovima, nisu! Objasnit ću vam to detaljnije.

Koja je poanta ove parabole o nepoštenom upravitelju? To je jasno izraženo u njoj. Upravitelj je razmišljao: ako moram otići oдавде, onda moram biti popularan među ljudima. Shvatio je da se ne može služiti 'dva gospodara'. Dakle, trebali biste shvatiti", rekao je Krist onima oko sebe, "da ne možete služiti dvama gospodarima: onome koji sada treba ući u srca kao Bog i onome kojeg su pismoznanci, koji su tumačili proročke knjige, do sada propovijedali; jer ne možete služiti Bogu koji, kao Krist princip, treba ući u vaše duše i snažno potaknuti ljude u njihovom razvoju, i Bogu koji bi se postavio kao prepreka tom razvoju. - Jer sve što je bilo ispravno u prošlom dobu postaje prepreka u kasnijem razvoju. U određenom smislu, razvoj se temelji na ovome: ono što je ispravno u jednom vremenu postaje prepreka kada se prenese u kasnije vrijeme. Te sile koje usmjeravaju te prepreke tada su se, koristeći tehnički izraz, nazivale Mammon. - Ne možete služiti i Bogu koji želi napredak i Mammonu, bogu prepreka. Pogledajte upravitelja, kako je, kao dijete svijeta, shvatio da ne može služiti dvojici gospodara, čak ni uz pomoć Mammona! Dakle, uzdižući se, trebali biste shvatiti da ste djeca svjetla i da ne možete služiti dvojici gospodara (Luka 16,11-13).

Isto tako, svatko tko živi u našem vremenu mora prepoznati da ne postoji pomirenje između boga Mammona u našem vremenu - između pismoznanaca i prirodoslovaca - i smjera koji čovječanstvu mora danas pružiti hranu koja mu je potrebna. To je kršćanska izjava. To je ono što je Krist Isus, u kontekstu Lukinog evanđelja, želio prenijeti svojim suvremenicima u prisposobi da se ne može služiti dvojici gospodara, što je slikovito ilustrirano s upraviteljem.

Evanđelja moramo razumjeti na živ način. Sama znanost duha trebala bi postati nešto živo! Stoga, sve čega se dotakne treba oživjeti pod njezinim utjecajem. Evanđelje treba biti nešto što se ulijeva u naše vlastite duhovne sposobnosti. Ne bismo trebali samo brbljati o tome kako se u vrijeme Krista Isusa moglo odbaciti pismoznance i farizeje, inače bismo tada razmišljali samo o prošlom dobu. Umjesto toga, trebali bismo znati kako ono što je Krist Isus opisao kao Mammona za svoje vrijeme, oživljava u našem vremenu i gdje u naše vrijeme leži nasljeđe toga. To je živo razumijevanje. To je također ono što igra duboku i značajnu ulogu u onome što nam je rečeno u Evanđelju po Luki. Jer se povezuje s ovim gledištem, koje je upravo razjašnjeno, s parabolom koja se nalazi samo u Evanđelju po Luki, jednim od najvažnijih koncepata u evanđeljima u cjelini; i mi možemo istinski shvatiti ovaj najvažniji koncept Evanđelja samo ako smo u stanju ponovno

uspostaviti, na određeni drugačiji način, odnos između Bude i utjecaja koji je on prenio na Krista Isusa.

Rekli smo da je Buda čovječanstvu predstavio veliko učenje suosjećanja i ljubavi. Ovdje imamo jedan od slučajeva gdje se ono što se govori u okultizmu mora shvatiti vrlo doslovno; inače bi netko mogao reći: u jednom trenutku kažete da je Krist donio ljubav na Zemlju, a zatim u drugom da je Buda donio učenje ljubavi. Ali govori li se ista stvar oba puta? U jednom slučaju kažem da je Buda donio učenje ljubavi na Zemlju, a u drugom da je Krist donio samu ljubav na Zemlju kao živu silu. To je ključna razlika. Kada su u pitanju najdublja pitanja koja se tiču čovječanstva, treba vrlo pažljivo slušati; inače se stvari koje se komuniciraju na jednom mjestu, kada se prošire, pojavljuju u potpuno drugačijem obliku na drugom, a onda se kaže: da, da bude pravedan prema svima, on je zapravo postavio dva propovjednika ljubavi. Precizno slušanje je bitno, posebno na području okultizma. Kada istinski shvatimo ove značajne istine odjevene u riječi, one nam se pojavljuju u svom pravom svijetlu.

Znamo da opis velikih učenja suosjećanja i ljubavi, kako ih je podučavao Buda, leži u Osmostrukom putu i pitamo se: koji je stvarni cilj Osmostrukog puta? Pitanje možemo postaviti i ovako: gdje stiže čovjek koji istinski prihvaća Osmostruki put kao svoj ideal u životu iz dubine svoje duše, kada taj cilj zamišlja pitanjem: kako mogu postati najsavršeniji? Kako mogu pročistiti svoje 'Ja' da bude čisto na najsavršeniji način? Što moram učiniti da bi svoje 'Ja' u svijet postavio na najsavršeniji mogući način? Reći će sebi: ako promatram sve što je rečeno u Osmostrukom putu, tada će moje 'Ja' postati najsavršenije što se može zamisliti, jer sve teži pročišćenju i oplemenjivanju 'Ja'; sve što može zračiti iz ovog divnog Osmostrukog puta, namijenjeno je da se probije u nas, takoreći, sve je rad na usavršavanju našeg 'Ja'. To je suština. Stoga, ako bi čovječanstvo dalje razvijalo ono što je Buda pokrenuo kao 'Kotač zakona', kako kaže tehnički izraz, postupno bi se razvili najsavršeniji mogući 'Ja', ili radije bi spoznali, što je najsavršenije 'Ja'. U mislima, kao mudrost, čovječanstvo bi posjedovalo najsavršenije 'Ja'. Mogli bismo također reći: Buda je svijetu donio mudrost ljubavi i suosjećanja, a ako kultiviramo svoje astralno tijelo tako da ono u potpunosti bude proizvod Osmostrukog puta, tada ćemo znati ono što trebamo znati o zakonima učenja Osmostrukog puta.

Ali postoji razlika između mudrosti, misli, i žive sile koja djeluje. I postoji razlika između spoznaje kakvo 'Ja' mora biti, i dopuštanja živoj sili da u njega teče, koja zatim može teći iz 'Ja' u cijeli svijet, baš kao što je sila, koja teče od Krista, djelovala na astralna tijela, eterska tijela i fizička tijela u njegovoj okolini. Čovječanstvo je moglo spoznati sadržaj učenja suosjećanja i ljubavi kroz utjecaj velikog Bude. Ono što je Krist donio, s druge strane, prije svega je živa sila, a ne učenje. On sam se predao, sišao je, ne samo da bi se

ulio u ljudska astralna tijela, već u 'Ja', kako bi 'Ja' imalo moć zračiti supstancu ljubavi. To je supstanca, živi sadržaj ljubavi, a ne samo mudrost ljubavi, ono je što je Krist donio na Zemlju. O tome se radi.

Prošlo je tisuću devetsto godina i oko pet stoljeća otkako je veliki Buda živio na Zemlji. I bit će još tri tisuće godina zemljinog razvoja - to je nešto što nas uče okultne činjenice. Tada će ljudi u većem broju moći razviti Osmostruki put, mudrost Bude, iz vlastitog moralnog raspoloženja, iz vlastite duše i vlastitog srca. Buda je morao postojati u nekom trenutku. Iz njega je proizašla ta moć koju će ljudi postupno razvijati kao mudrost Osmostrukog puta. Zatim, nakon otprilike tri tisuće godina od sada, posjedovat će je kao svoju. Ljudi će moći sami razviti ovo učenje, ne samo upijajući ga izvana, već razvijajući ga iznutra i govoreći si: ovaj Osmostruki put izvire iz nas kao mudrost suosjećanja i ljubavi.

Da se nije dogodilo ništa više od velikog Bude koji je pokrenuo 'Kotač zakona', čovječanstvo bi doista, nakon tri tisuće godina, steklo sposobnost spoznaje učenja suosjećanja i ljubavi; ali sasvim je druga stvar steći i snagu da istinski živimo po njima. I to je razlika: ne samo znati o suosjećanju i ljubavi, već i pod utjecajem individualnosti razviti tu snagu. Ta sposobnost potječe od Krista. On je sam ulio ljubav u čovječanstvo i ona će nastaviti rasti. A kada čovječanstvo dosegne kraj svog razvoja, mudro će spoznati sadržaj učenja suosjećanja i ljubavi; to će dugovati Budi. Ali istovremeno će posjedovati sposobnost da ljubav teče od 'Ja' prema čovječanstvu; to će čovječanstvo dugovati Kristu.

Ova dva elementa morala su djelovati zajedno, i tako je to trebalo opisati, kako bi Lukino evanđelje bilo razumljivo. To odmah postaje očito kada ispravno protumačimo riječi koje su nam dane u Lukinom evanđelju (Luka 2,13-14). Tu su pastiri koji žure primiti objavu. Gore je mnoštvo anđela, koji nisu ništa drugo nego duhovni, imaginativni izraz Budine Nirmanakaye. Što je to što im se naviješta s visine? Otkrivenje mudrog Boga s visina! To im naviješta Nirmanakaya Bude, koja lebdi kao kor anđela iznad natanskog Isus djeteta. Ali dodaje se još nešto: "I mir onima na Zemlji dobre volje", to jest onim ljudima u kojima cvjeta istinska, živa snaga ljubavi. To je ono što se postupno mora ostvariti na Zemlji kroz utjecaj koji je Krist donio. On je živu moć dodao onome što je bilo 'otkrivenje s visina'. To je donio u svako ljudsko srce i svakoj ljudskoj duši dao nešto što je može preplaviti. Duši je dao, ne samo učenje koje treba prihvatiti kao misao ili ideju, već moć koja može teći iz te duše. I nijedna druga moć osim one koja može djelovati kao moć Krista, i koja može preplaviti ljudski dušu, nije ona koja se stalno spominje - naprimjer u Lukinom evanđelju i u drugim evanđeljima - kao moć vjere. To je vjera u smislu evanđelja. Vjeruje onaj tko prima Krista u sebe, tako da Krist živi u njemu, tako da njegovo 'Ja' u njemu ne postoji samo kao

prazna posuda, već je preplavljeno sadržajem. A taj sadržaj koji se prelijeva nije ništa drugo nego sadržaj ljubavi.

Zašto je Krist svojim riječima mogao postaviti tako sjajan primjer 'iscjeljenja riječju'? Mogao je jer je prvi pokrenuo 'Kotač ljubavi' - ne 'Kotač zakona' - kao slobodnu sposobnost i moć ljudske duše; jer je u sebi posjedovao ljubav u najvišem stupnju, toliko preplavljujuću da se prelijevala na one oko njega koji su trebali biti izliječeni; jer su Njegove riječi, bilo da su bile 'ustani i hodi', 'oprošteni su ti grijesi' ili bilo koje druge, proizlazile iz Njegove ljubavi koja preplavljuje. Izgovorio je riječi izgovorene iz ljubavi, koje su preplavljivale mjeru samog 'Ja'. A one koji su mogli i malo biti ispunjeni ovom činjenicom, Krist je nazivao vjernicima. Sada ovu misao moramo povezati s konceptom vjere - jednim od najvažnijih u Novom zavjetu. Vjera je sposobnost nadilaženja samog sebe, prelijevanja izvan onoga što se u prvom redu može učiniti za vlastito savršenstvo. Stoga Krist, ušavši u tijelo natanskog Isusa i sjedinivši se tamo s Budinom snagom, ne uči: kako se 'Ja' može usavršiti? - već: kako se 'Ja' može prečiti? Kako se može nadići? - On to često izražava jednostavnim riječima, kao što riječi Evanđelja po Luki mogu govoriti čak i najjednostavnijim srcima. Kaže: nije dovoljno da daješ samo onima od kojih sigurno znaš da će ti vratiti, jer to čine grešnici. Ako sigurno znaju da će dobiti natrag ono što su dali, onda to nisu učinili iz ljubavi koja se prelila. Ali ako daješ i znaš da nećeš dobiti natrag, onda si to učinio iz istinske ljubavi; onda je to ljubav koja nije ograničena na 'Ja', već koja se oslobađa kao snaga koja izvire iz čovjeka (Luka 6,33-34). I na najrazličitije načine Krist nam govori kako bi se 'Ja' trebalo prelijevati, kako bi iz obilja 'Ja', iz osjećaja koji mora izvirati od iznutra, trebalo djelovati u svijetu.

To su najtoplije riječi u Lukinom evanđelju, gdje se govori o toj preobilnoj ljubavi. Lukino evanđelje sadrži tu moć preobilne ljubavi, ako dopustimo riječima da djeluju na nas na takav način da je pronađemo, tu preobilnu ljubav, tako da prožima sve naše riječi, dajući im odgovarajuću moć da imaju svoj učinak u vanjskom svijetu. Drugi evanđelist, koji je, zbog vlastitih prioriteta, manje naglašavao tu preobilnu ljubav, ovu misteriju kršćanstva je bar sažeo u nekoliko riječi, rekavši: ljubav proizlazi iz preobilja 'Ja'. I trebala bi, naravno, teći u sve što govorimo i činimo. U Evanđelju po Mateju još uvijek imate prave, izvorne riječi u latinskom prijevodu, poput kratkog sažetka svih prekrasnih hvalospjeva ljubavi sadržanih u Evanđelju po Luki. Tamo na latinskom piše: "Ex abundantia cordis os loquitur": Iz preobilja srca usta govore (Matej 12,34). Jedan od najviših kršćanskih ideala! Usta govore iz preobilja srca, iz onoga što srce ne ograničava. Srce pokreće krv, a krv je izraz 'Ja'. To dakle, znači: iz onoga što srce ne ograničava, govori preobilje 'Ja', 'Ja', koje zrači iz sebe samoga - jer ta snaga je snaga vjere. To su riječi koje uistinu sadrže moć Krista: "Iz preobilja srca usta govore". Ovo je kardinalna izjava o suštini kršćanstva.

A sada pročitajte u današnjoj Bibliji. Što ovdje piše? "Jer čega je srce puno, o tome usta govore". To su riječi koje su stoljećima bile dovoljne da zamagle kardinalno načelo kršćanstva. Čovječanstvo nije shvatilo taj apsurd reći da se srce, kada je puno, prelijeva. Obično se stvari u svijetu prelijevaju samo kada su više nego pune, kada prelaze. Dakle, čovječanstvo - i ovo nije zamišljeno kao kritika - nužno se zaplelo o ideju koja je zasjenila najvažnije, kardinalno načelo kršćanstva, i nije čak ni primijetilo da se tu nalazi potpuni apsurd. Kada se kaže da njemački jezik ne može tolerirati doslovni prijevod 'Ex abundantia cordis os loquitur' kao 'Iz preobilja srca usta govore', i kada se to potkrepljuje argumentom da se ne može reći da obilje kalijeve peći čini sobu toplom, onda je to jednostavno apsurdno. Jer ako kalijevu peć zagrijete samo toliko da toplina dosegne njene granice, soba se neće zagrijati; zagrije se samo kada ima obilje topline, tako da toplina zrači iz peći. Stoga se ovdje susrećemo s važnim problemom. Kardinalno načelo kršćanstva, na kojem je izgrađen dio Evanđelja po Luki, zamagljeno je, tako da je čovječanstvo lišeno upravo onoga, što je u Evanđelju napisano u njegovoj ključnoj točki.

Ta snaga, koja se može prelići iz ljudskog srca, jest Krist snaga. 'Srce' ovdje stoji za 'Ja'. Ono što 'Ja' može stvoriti izvan sebe, istječe kroz Riječ. Tek na kraju zemaljske evolucije 'Ja' će biti takvo da u sebi sadrži cijelog Krista. Zasad je Krist nešto što se prelijeva iz srca. Ako netko želi samo ispuniti srce, onda uopće nema Krista. Stoga, kršćanstvo se zamagljuje upravo kada se ova izjava ne shvati u punoj ozbiljnosti i dostojanstvu. Najvažnije stvari, sama bit kršćanstva, istinski će izaći na vidjelo tek kroz ono što znanost duha ima reći kao objašnjenje visokih poglavlja kršćanstva. Čitajući Akaša zapise duhovnog svijeta, otkriva izvorno značenje i tako je sposobna čitati tekstove u njihovoj istini.

A sada ćemo razumjeti kako čovječanstvo napreduje prema budućnosti. Onaj koji se razvio od Bodhisattve do Bude pet do šest stoljeća prije naše ere, uzdigao se u duhovni svijet do te mjere da sada djeluje kao Nirmanakaya. Tako je uzdignut na višu razinu i više se ne treba spuštati u fizičko tijelo. Učinci koje je imao kao Bodhisattva ponovno su prisutni u drugačijem obliku. Kada je iz Bodhisattve prešao u Budu, službu Bodhisattve je predao drugome. Drugi je postao njegov nasljednik, drugi Bodhisattva. To je izraženo u budističkoj legendi kroz nešto što je duboka istina za dublje kršćanstvo. Priča kaže da je, prije nego se individualnost Bodhisattve spustila da postane Buda, da je skinuo nebesku tijaru i stavio je na Bodhisattvu koji ga je naslijedio. Ovaj nasljednik Bodhisattve nastavlja svoj rad s donekle drugačijom misijom. I njemu je suđeno postati Buda. Upravo u vrijeme kada će određeni broj ljudi iz sebe razviti učenje Osmostrukog puta - za otprilike tri tisuće godina - onaj koji je postao Bodhisattva kada je njegov prethodnik postao Buda, to će postati. Pet do šest stoljeća prije naše ere, njemu je povjerena njegova misija; postat će Buda tri tisuće godina od našeg vremena. To je onaj kojeg istočna učenja

poznaju kao Maitreya Budu. Da bi sadašnji Bodhisattva postao Maitreya Buda, veći broj ljudi mora razviti učenje Osmostrukog puta iz vlastitog srca; tada će veći broj ljudi imati dovoljno mudrosti, da to učini. Tada će onaj koji je sada Bodhisattva, donijeti novu moć u svijet.

Kada se u međuvremenu ništa dalje ne bi dogodilo, on bi doista pronašao ljude koji bi, kroz unutarnju kontemplaciju, mogli raditi na učenju Osmostrukog puta, ali ne one koji, iz najdubljeg bića njihove duše, posjeduju moć ljubavi, žive ljubavi. Ta živa moć ljubavi u međuvremenu mora teći kako bi Maitreya Buda pronašao ne samo ljude koji razumiju što je ljubav, već ljude koji u sebi posjeduju moć ljubavi. Da bi se to dogodilo, Krist se morao spustiti na Zemlju, biće koje je samo tri godine bilo na Zemlji, ali koje se prethodno nije utjelovljivalo na Zemlji, kao što ste zaključili iz svih dosadašnjih objašnjenja. Trogodišnja prisutnost Krista na Zemlji - od krštenja od Ivana do otajstva Golgote - bila je razlog zašto će ljubav od sada sve više teći u ljudsko srce, u ljudsku dušu, drugim riječima u ljudsko 'Ja'; tako da će ljudi sve više biti prožeti Kristom, tako da će na kraju zemaljske evolucije čovjekovo 'Ja' u potpunosti biti ispunjeno Kristom. Kao što je učenje suosjećanja i ljubavi prvo morao oživjeti Bodhisattva, tako je i supstancu ljubavi na Zemlju morao donijeti Onaj koji ju je donio s neba i učinio da postane vlasništvo čovjekovog 'Ja'. Ne smijemo reći da ljubav nije postojala prije. Nije to bila vrsta ljubavi koju je čovjekovo 'Ja' moglo izravno posjedovati; bila je to nadahnuta ljubav, ljubav kojoj je Krist dopustio da teče s kozmičkih visina, ljubav koja je tekla jednako nesvjesno kao što je prethodno Bodhisattva dopustio da nesvjesno teče učenje Osmostrukog puta. Kakav Buda ima odnos prema Osmostrukom putu, tako se i biće Krista odnosi prema onome što je bilo prije nego što se moglo spustiti i poprimiti ljudski oblik. Za Krista, preuzimanje ljudskog oblika bio je korak naprijed. To je tu bitno.

Budin nasljednik, koji je sada Bodhisattva, dobro je poznat onima koji su upućeni u znanost duha, i doći će vrijeme kada će se te činjenice detaljno raspravljati, kada će se spomenuti i ime ovog Bodhisattve, koji će tada postati Maitreya Buda. Sada kada je već otkriveno toliko činjenica nepoznatih vanjskom svijetu, moramo se ograničiti na to da na njih jednostavno ukažemo. Kada se ovaj Bodhisattva pojavi na Zemlji i postane Maitreya Buda, on će na Zemlji naći sjeme Krista. To će biti ljudi koji kažu: ne samo da mi je glava ispunjena mudrošću Osmostrukog puta, ne samo da posjedujem učenje, mudrost ljubavi, već mi je srce puno žive supstance ljubavi, onoga što se preljeva i zrači u svijet. S takvim ljudima, Maitreya Buda će tada moći izvršiti svoju daljnju misiju u razvoju svijeta.

Dakle, stvari se spajaju, i tek tada istinski razumijemo Evanđelje po Luku u njegovoj dubini. Ono nam ne govori o učenju; govori nam o onom biću, čija se supstanca u velikoj mjeri ulila u zemaljska bića, u ljudski organizam. To

je činjenica koja se u okultizmu izražava rekavši: Bodhisattve koji postanu Bude mogu, kroz mudrost, iskupiti ljudska bića u pogledu njihova duha, ali nikada ne mogu iskupiti cijelog čovjeka. Jer cijeli čovjek može biti iskupljen samo kada, ne samo mudrost, već i snaga tople ljubavi prožima cijelo njegovo biće. Iskupiti duše kroz obilje ljubavi koju je Krist donio na Zemlju - to je bio zadatak Krista. Donijeti mudrost ljubavi bio je zadatak Bodhisattvi i Bude; donijeti moć ljubavi bio je zadatak Krista. To dvoje moramo razlikovati.

DESETO PREDAVANJE

Basel, 26. rujna 1909.

Ono na što ćemo se danas usredotočiti jest dovođenje raznih uvida koje smo stekli posljednjih dana do vrhunca svega, kako nam to izgleda kroz duhovno istraživanje, posebno u svjetlu Evanđelja po Luki - tog vrhunca koji nazivamo otajstvo Golgote.

Jučer smo pokušali slikovito opisati što se zapravo dogodilo u toj točki ljudske evolucije kada je Krist tri godine hodao Zemljom, a na prethodnim predavanjima pokušali smo okarakterizirati kako se taj događaj mogao dogoditi kroz spajanje duhovnih struja koje smo razmatrali. Pisac Evanđelja po Luki, posebno, divno karakterizira cijelu misiju Krista Isusa na Zemlji, ako ono što on opisuje možemo sagledati u svjetlu uvida dobivenih iz Akaša kronike.

Netko bi se sada mogao zapitati: kako je moguće, s obzirom na to da je budistički tok misli tako organski isprepleten s kršćanskim učenjem, da unutar kršćanskog učenja nema aluzija na veliki zakon karme, na ono uravnoteženje koje se događa tijekom pojedinačnih inkarnacija osobe? Međutim, bilo bi pogrešno vjerovati da ono što bismo trebali prepoznati kroz zakon karme nije sadržano i u propovijedi Evanđelja po Luki. Jest. Ali mora nam biti jasno, ako to želimo ispravno shvatiti, da su potrebe ljudskih duša u različitim vremenima doista različite, i da veliki misionari razvoja svijeta nisu uvijek zaduženi da ljudima daju apsolutnu istinu u apstraktnom obliku. Jer ljudi u različitim fazama razvoja ne bi razumjeli takvu apstrakciju; radije, veliki misionari moraju ljudima govoriti na takav način da prime ono što je ispravno u njihovom odgovarajućem dobu. U onome što je čovječanstvo primilo pod utjecajem velikog Bude sadržana je sva mudrost koja, u kombinaciji s učenjima suosjećanja i ljubavi te formuliranjem tih učenja u Osmostrukom putu, može dovesti do razumijevanja mudrosti učenja o karmi. A to znači: ne tražite sve u ljudskoj duši, što vodi do učenja o karmi i srodnog učenja o reinkarnaciji, ako se, polazeći od toga, ne dođe do ovoga učenja.

Jučer je opisano kako će, tri tisuće godina nakon našeg vremena, veliki dio čovječanstva napredovati do točke, u kojoj može izvući učenje Osmostrukog puta i time - kako danas možemo dodati - i učenje karme i reinkarnacije, iz sebe samih. Međutim, to se mora dogoditi postupno, vrlo sporo. Jer kao što biljka ne može odmah razviti cvijet nakon što smo sjeme posadili u zemlju, već se, prema nuždi, mora razvijati list po list, tako je nužno da duhovni razvoj kroz koji prolazi čovječanstvo ide od faze do faze, i da se prava stvar pojavi u pravo vrijeme. Tko god, prožet sposobnostima koje znanost duha

može dati, danas zaroni u vlastitu dušu, otkrit će da je učenje karme i reinkarnacije nužno učenje. Ali imajte na umu da taj razvoj nije slučajan; da je doista slučaj da su tek u našem vremenu duše ponovno sazrele da u sebi pronađu ono što se naziva učenjem karme i reinkarnacije. Ne bi bilo koristi da je to učenje egzoterično proglašeno nekoliko stoljeća ranije, i da ne bi bilo dobro za razvoj čovječanstva, da je ono što je sada predmet znanosti duha, za čime ljudske duše žude i što je povezano s istraživanjem dubina evanđelja, bilo otvoreno proglašeno čovječanstvu prije nekoliko stoljeća. Da bi se to dogodilo, bilo je potrebno da duše ljudi žude za tim i razviju sposobnost da apsorbiraju učenje karme i reinkarnacije. Bilo je potrebno da su te duše već prošle kroz prethodne inkarnacije, uključujući i one iz post-kršćanskog doba, i iskusile ono što su doživjele prije nego što su spremne primiti učenje karme i reinkarnacije. Da se učenje o karmi i reinkarnaciji proglasilo tako otvoreno u prvim stoljećima kršćanstva kao što se to čini danas, to bi značilo zahtijevati od razvoja ljudi, isto ono kao kada bi zahtijevali da cvijet raste izravno iz biljke umjesto zelenog lista.

Dakle, čovječanstvo je tek sada sazrelo da u potpunosti shvati duhovni sadržaj učenja karme i reinkarnacije. Stoga uopće ne čudi da mnogo toga što je iz evanđelja predano čovječanstvu tijekom stoljeća, zapravo predstavlja potpuno lažnu sliku kršćanstva. Evanđelja su, u određenom smislu, čovječanstvu dana prerano, i tek sada čovječanstvo sazrijeva da u svojoj duši razvije sve sposobnosti koje mogu dovesti do razumijevanja onoga što je uistinu sadržano u evanđeljima. Bilo je apsolutno nužno da ono što je Krist Isus propovijedao, uzme u obzir tadašnje stanje, tadašnje stanje ljudskih duša; tako da se reinkarnacija i karma nisu podučavale u apstraktnim učenjima, već da se dopusti da u ljudsku dušu teku osjećaji kroz koje su duše postupno sazrijevale da prime učenje o reinkarnaciji i karmi. To jest, u to vrijeme trebalo je reći ono što bi moglo postupno dovesti do razumijevanja učenja o karmi i reinkarnaciji, a ne sama učenja.

Jesu li Krist Isus i oni oko njega to rekli? Da bismo to razumjeli, moramo otvoriti Evanđelje po Luki i dopustiti mu da na pravi način uđe u naše duše. A ako dopustimo da uđe u naše duše s pravilnim razumijevanjem ovih stvari, tada ćemo pročitati kako se zakon karme mogao objaviti ljudima u to vrijeme.

"Blago vama siromašnima, jer vaše je kraljevstvo nebesko.

Blago vama koji sada gladujete, jer ćete se nasititi.

Blago vama koji sada plaćete, jer ćete se smijati.

Blago vama kad vas ljudi mrze, kad vas odbacuju, vrijeđaju i ismijavaju vaše ime kao zlo, zbog Sina čovječjega.

Radujte se u taj dan i veselite se, jer je velika vaša nagrada u duhovnim svjetovima" (Luka 6,20-23).

Ovdje imamo učenje o ravnoteži, koje, bez ulaženja u apstraktne koncepte karme i reinkarnacije, nastoji usaditi u duše sigurnost osjećaja da će, tko god gladije u bilo kojem području, doživjeti ravnotežu. Ti osjećaji morali su prožeti ljudsku dušu. A duše koje su tada živjele, u koje je to učenje u ovom obliku uliveno, bile su zrele tek, kada su se reinkarnirale, da učenje karme i reinkarnacije prime kao mudrost.

Dakle, u to vrijeme, u duše je moralo teći ono što je trebalo sazreti. Jer je svanula potpuno nova era, vrijeme u kojem se čovječanstvo, u punoj zrelosti, pripremalo razviti svoje 'Ja', svoju samosvijest. Dok su prije ljudi primali objave i doživljavali njihove učinke u astralnom, eterskom i fizičkom tijelu, sada je 'Ja' trebalo postati potpuno svjesno. Ali trebalo se postupno ispunjavati moćima koje je trebalo primiti. Samo jedno 'Ja' koje je u to vrijeme hodalo Zemljom, pripremljeno u svom fizičkom obliku, koje je kao natanski Isus utjelovilo individualnost Zaratustre u sebi, samo to 'Ja' je moglo ostvariti sveobuhvatni Krist princip u sebi. Drugi ljudi sada moraju postupno razvijati, slijedeći Krista, ono što je postojalo u toj jednoj osobnosti na Zemlji tri godine. Samo početni poticaj, sjeme, takoreći, mogao je Krist Isus usaditi u čovječanstvo u to vrijeme, i to sjeme sada mora postupno rasti i razvijati se. Za to je također bila osigurana mogućnost, kako bi se u prikladnim vremenima, unutar razvoja Zemlje mogle pojaviti one osobnosti koje bi mogle donijeti ono za što će čovječanstvo kasnije sazreti. Onaj koji se na Zemlji pojavio kao Krist, morao je osigurati da čovječanstvo odmah nakon njegove pojave primi poruku, na način na koji je može razumjeti; a također je morao osigurati pojedince koji će se kasnije pojaviti i koji će se brinuti za duše u duhovnom smislu dok sazrijevaju.

Način na koji se Krist pobrinuo za vremena koja su uslijedila nakon događaja na Golgoti opisuje nam pisac Evanđelja po Ivanu. Pokazuje nam kako je sam Krist u Lazaru uzdignuo onu individualnost koja je potom nastavila djelovati kao Ivan, i iz koje je proizašlo učenje u obliku opisanom u Evanđelju po Ivanu. Ali Krist se također morao pobrinuti za pojavu individualnosti u kasnijim vremenima, koja je, sasvim prikladno za daljnji razvoj, mogla unijeti u čovječanstvo ono za što će ljudi tek kasnije biti spremni. Međutim, da bi se to dogodilo, Krist je morao probuditi drugu individualnost. Kako se to dogodilo, vjerno nam opisuje pisac Evanđelja po Luki. Dok kaže da želi opisati što su imaginativni i inspirativni vidovnjaci tog vremena mogli reći o događaju u Palestini, on također ukazuje na ono što će jednog dana drugi poučavati; ali to će se poučavati tek u budućnosti. I kako bi nam opisao ovaj tajanstveni proces, pisac Evanđelja po Luki u svoj je izvještaj utkao i uskrsnuće (Luka 7,11-17). Ono što čitamo o 'uskrsnuću mladića u Nainu' sadrži tajnu kontinuiranog utjecaja kršćanstva. Dok su u

iscjeljenju Jairove kćeri, koje sam barem ukratko spomenuo prekjučer, uključeni misteriji toliko duboki da Krist Isus sa sobom vodi samo nekoliko onih koji su svjedočili iscjeljenju, a zatim im daje upute da to ne smiju prepričavati, vidimo drugo uskrsnuće koje se odvija na takav način da se odmah prepričava. Jedno je bilo iscjeljenje koje je pretpostavljalo da onaj koji ga izvodi ima dubok uvid u procese fizičkog tijela. Drugi je bio uskrsnuće, inicijacija. Individualnost sadržana u tijelu mladića u Nainu trebala je proći kroz vrlo posebnu vrstu inicijacije.

Postoje različite vrste inicijacije. Jedna vrsta uključuje pojedinca, odmah nakon procesa inicijacije, kako ima uvid u više svjetove, kako svijetle u njemu, stječući uvid u procese i zakone duhovnih oblasti. Međutim, druga vrsta inicijacije, može se dogoditi na način da se u dušu u početku usađuje samo sjeme, koje zatim mora čekati još jednu inkarnaciju; tada to sjeme izbija i u sljedećoj inkarnaciji pojedinac postaje posvećenik u pravom smislu.

Takva je inicijacija izvršena na mladiću u Nainu. U to vrijeme, tijekom događaja u Palestini njegova se duša transformirala; još nije posjedovala svijest za uzdizanje u više svjetove. Tek u sljedećoj inkarnaciji počele su se razvijati moći koje su tada bile položene u ovu dušu. - Ovdje nije moguće na egzoteričnom predavanju spomenuti imena; može se samo istaknuti da se kasnije, u velikom vjerskom učitelju, probudila ta individualnost koju je Krist Isus probudio u mladiću u Nainu, te se na taj način kasnije mogao pojaviti novi učitelj kršćanstva s moćima koje su tada bile položene u njegovu dušu.

Tako je Krist osigurao da se kasnije može pojaviti individualnost koja će dalje razvijati kršćanstvo. I ta individualnost, probuđena u mladiću u Nainu, predodređena je da sve više prožima kršćanstvo učenjem o reinkarnaciji i karmi, da s kršćanstvom poveže ona učenja koja, kada je sam Krist hodao Zemljom, još nisu mogla biti proglašena učenjima mudrosti, jer su se prvo morala osjećajem usaditi u ljudske duše.

Doista, Krist Isus, također u duhu Lukinog evanđelja, dovoljno ističe kako je nešto sasvim novo, buđenje 'Ja,' ušlo u razvoj čovječanstva; on ističe - i to jednostavno treba znati pročitati - da ljudi prije nisu percipirali duhovni svijet kako struji u njihovo samosvjesno 'Ja', već da su imali taj duhovni element koji je strujao u njih, kroz njihova fizička, eterska i astralna tijela, i da je uvijek postojao određeni stupanj nesvjesnosti kada su božansko-duhovne sile tekle u ljude. To se sada trebalo promijeniti. Prije su ljudi, unutar struje u koju je Krist Isus bio izravno smješten, morali primiti Zakon Sinaja, koji se mogao obraćati samo astralnom tijelu. Čovječanstvu je dan na takav način da je u njemu djelovao, ali ne izravno iz sila njegova 'Ja'. Te su sile postale moguće tek u vrijeme Krista Isusa, jer su tek tada ljudi uopće počeli razvijati svijest o svojem 'Ja'. Krist Isus također aludira na to u Evanđelju po Luki, gdje govori o tome kako ljudi prvo moraju postati

potpuno zreli kako bi u svoje duše primili potpuno novi princip; na to aludira kada govori u svom preteči Ivanu Krstitelju (Luka 7,18-35).

Kako je sam Krist gledao na ovu individualnost? Rekao je: Ivan je bio pozvan, prije pojave samoga Krista, da čovječanstvu u njegovom najčišćem, najplemenitijem obliku okarakterizira ono što je drevno proročko učenje, što je čisto i plemenito proizašlo iz davnih vremena. Ivana je, takoreći, vidio kao onoga koji je, kao posljednji, u njegovom najčišćem, najplemenitijem obliku iznio ono što je pripadalo davnim vremenima. 'Zakon i proroci' sežu do Ivana. Čovječanstvu je trebalo još jednom predstaviti što su drevna učenja i drevni sadržaj duše mogli ponuditi. Jer kako je taj drevni sadržaj duše morao funkcionirati u vremenima prije pojave Krist principa?

Ovdje imamo nešto što će jednog dana postati učenje moderne prirodne znanosti, ako dopusti da se i malo nadahne onim što je znanost duha ili teozofija, čak i ako joj to danas izgleda prilično neobično. Ovdje se moram osvrnuti na nešto čega se mogu samo ukratko dotaknuti, ali što će vam pokazati dubine u koje je znanost duha pozvana sjati, posebno u odnosu na prirodnu znanost. Ako pogledate oblast današnje prirodne znanosti i vidite kako ona, kroz ograničene mogućnosti ljudskog mišljenja, pokušava prodrijeti u misterije ljudske egzistencije, možete otkriti da interakcija muškog i ženskog embrija stvara cijelo ljudsko biće. Upravo je to temeljni cilj moderne prirodne znanosti: pokazati kako cijelo ljudsko biće nastaje iz interakcije muškog i ženskog embrija. Mikroskopija nastoji pomno odrediti u tvarima, koje karakteristike mogu potjecati od muških, a koje od ženskih zametnih stanica, i zadovoljna je kada vjeruje da može dokazati kako se ljudsko biće razvija iz interakcije muških i ženskih zametnih stanica. Ali sama prirodna znanost će biti prisiljena priznati, da je samo dio ljudske prirode određen interakcijom muškog i ženskog spola, i da je za moderne ljude u trenutnom razvojnem ciklusu doista slučaj, da čak i ako se s apsolutnom preciznošću zna što dolazi iz svakog spola, da se u pravilu time ne objašnjava cijelo ljudsko biće.

U svakom ljudskom biću postoji nešto što nije stimulirano zametkom, već nešto takoreći od djevičanskog rođenja, nešto što se u zametak ulijeva iz sasvim drugih oblasti. S ljudskim zametkom se ujedinjuje nešto što ne potječe od oca i majke, već mu pripada i predodređeno je za njega, ulijeva se u njegovo 'Ja' i može se pročistiti kad primi Krist princip. Ono što se ujedinjuje s Kristom tijekom ljudskog razvoja, rađa se djevičanski unutar čovjeka. I to je povezano - kako će prirodna znanost jednog dana prepoznati koristeći vlastite metode - s tim značajnim prijelazom koji se dogodio u vrijeme Krista Isusa. Prije toga, unutar osobe nije moglo postojati ništa što u nju nije ušlo kroz zametak. Događa se nešto što zaista mijenja razvoj 'Ja' tijekom vremena. Čovječanstvo se od tada promijenilo; međutim, mora

postupno razvijati i usavršavati ono što je od tada dodano pukom zametku kroz asimilaciju Krist principa.

Tako se približavamo vrlo suptilnoj istini. I za one koji su upoznati s modernom znanošću, izvanredno je zanimljivo kako već postoje područja gdje su prirodoslovci, da tako kažemo, prisiljeni prepoznati da nešto u čovjeku ne potječe od zametka. Preduvjeti za to već su prisutni; jednostavno intelekt istraživača nije dovoljno napredan da ispravno prepozna ono što su sami otkrili svojim opažanjima i pokusima. Jer u onom što se objektivno događa u pokusima, djeluje mnogo više toga nego što to prepoznaje trenutna prirodna znanost. Prirodna znanost ne bi daleko dogurala kada bi bila prepuštena isključivo vještini istraživača. Dok ovaj ili onaj istraživač stoji u laboratoriju, klinici ili kabinetu, iza njih stoje sile koje usmjeravaju i vode svijet, dopuštajući da na površinu izađe ono što istraživač ne razumije i čega je samo alat. Stoga je potpuno točno da čak i objektivna istraživanja vode 'učitelji', odnosno više individualnosti. Međutim, stvari na koje se sada ukazuje obično se ne opažaju. Ali bit će opažene kada svjesne sposobnosti istraživača budu prožete onim što je duhovno učenje antropozofije.

Zbog ovoga što sam upravo opisao, dogodila se velika promjena u ljudskim sposobnostima od pojave Krista na Zemlji. Prije su ljudi mogli koristiti samo one sposobnosti koje su proizašle iz očinskog i majčinskog načela; samo one su se mogle razviti unutar ljudskog bića. Kada stojimo između rođenja i smrti, razvijamo sposobnosti, koje su iz fizičkog tijela, eterskog tijela i astralnog tijela. Prije vremena Krista Isusa, alati koje je čovjek koristio, trebali su se pripremati isključivo iz samog zametka; nakon toga dodano je ono što je djevičansko rođenje, ono što zametak uopće ne stimulira. To se, naravno, može uvelike iskvariti, ako je čovjek posvećen pukom materijalnom gledanju. Ali ako se preda toplini koja proizlazi iz Krist principa, tada se može pročistiti, i on zatim to nosi u sljedeće inkarnacije u sve višem i višem obliku.

Ono što je upravo rečeno, pretpostavlja da razumijemo da je u svim objavama koje su prethodile objavi Krista, bilo nešto vezano uz sposobnosti koje su proizašle iz loze koju je čovjek primio sa zametkom; i nadalje pretpostavlja, da moramo biti svjesni da se Krist Isus morao obraćati onim sposobnostima koje nemaju nikakve veze sa zametkom iz Zemlje, već se ujedinjuju sa zametkom iz božanskih oblasti. Svi oni koji su se pojavili prije Krista Isusa, mogli su, kako bi se obraćali čovječanstvu, koristiti samo one sposobnosti koje su bile dodijeljene njihovom zemaljskom biću kroz strukturu zametka. Svi proroci i glasnici, koliko god visoko bili, čak i oni koji su se spustili kao Bodhisattve, morali su, kako bi objavili svoju poruku, koristiti sposobnosti koje su proizašle kroz zametak. Ali Krist Isus obraćao se onome u čovjeku što ne prolazi kroz zametak, već što je iz oblasti

božanskog. Na to ukazuje u kontekstu Lukinog evanđelja kada svojim učenicima govori o biću Ivana Krstitelja:

"Kažem vam, nema proroka većeg od Ivana među onima koji su rođeni od žena."

to znači, njihovo biće, onakvo s kakvim stoje pred nama, objašnjeno je činjenicom da je to biće nastalo fizičkim rođenjem iz muškog i ženskog zametka. Ali on dalje kaže:

"Najmanji od onih koji nisu rođeni od žene, a sjedinjen je s kraljevstvom Božjim, veći je od Ivana" (Luka 7,28).

Takvo duboko značenje krije se iza takvih riječi. Kada ljudi proučavaju Bibliju, obasjani bićem znanosti duha, vidjet će da ona sadrži fiziološke istine veće od svega što novo, nespretno fiziološko razmišljanje može iznijeti na vidjelo. U riječima poput onih upravo citiranih, leži poticaj za prepoznavanje jedne od najvećih fizioloških istina. Toliko je Biblija duboka kada je istinski razumijemo.

Ovo što sam upravo rekao, Krist Isus također objašnjava na mnogo načina i u drugim oblicima. Želi istaknuti kako je ono što će ući u svijet kroz Njega nešto potpuno novo, nešto potpuno drugačije od svega što je ikada prije propovijedano, jer je povezano sa sposobnostima koje su rođene iz kraljevstva nebeskog, a koje nismo naslijedili. Ističe koliko je ljudima teško se uzdići do razine razumijevanja takvog učenja, takvog evanđelja, jer će ljudi zahtijevati da ih se uvjeri na isti način na koji ih se uvjeravalo prije. Ali istovremeno im govori: ne možete se uvjeriti na isti način u novu stvar koja je došla, u novu istinu; jer ono što je došlo kao svjedočanstvo u starom obliku ne može vas uvjeriti u novom. Priroda i oblik stare istine najpotpunije su predstavljeni, koliko ljudi mogu shvatiti, na način simboliziran znakom Jone. U ovom znaku stari način simbolizira kako čovjek postupno raste prema znanju i prodire u duhovne svjetove ili, biblijski rečeno, kako postaje prorok (Luka 11,29-32).

Ovo je drevni način postizanja inicijacije: prvo, sazreti dušu, pripremiti sve što može sazreti dušu, zatim biti doveden, tijekom tri i pol dana, u stanje u kojem je čovjek potpuno uklonjen iz vanjskog svijeta, a također i od alata kojima percipira vanjski svijet. Stoga su oni koji su trebali biti odvedeni u duhovni svijet prvo bili pažljivo pripremljeni; njihove su duše bile pripremljene da prepoznaju duhovni život. Zatim su tri i pol dana bili odvedeni iz svijeta i dovedeni na mjesto gdje nisu mogli ništa percipirati, čak ni svojim vanjskim osjetilima, gdje su im tijela bila u stanju sličnom smrti. Nakon tri i pol dana bili su oživljeni; njihove su duše tada bile pozvane natrag u njihova tijela. Onda su se takvi ljudi mogli sjetiti onoga što su primili kao vizije viših svjetova i sami objaviti duhovne svjetove. To je bila

velika tajna inicijacije: da je dugo pripremana duša izvedena iz svog tijela na tri i pol dana u potpuno drugačiji svijet; bila je odsječena od vanjskog svijeta i odvedena u duhovni svijet. Među narodima je uvijek bilo takvih ljudi, ljudi koji su mogli biti glasnici duhovnog svijeta; to su bili oni koji su prošli ono što se u Bibliji spominje kao Jona koji se odmara u kitu (Jona 2,1). Takva je osoba bila pripremljena za to, a zatim, kao stari posvećenik, kada se pojavio među ljudima, nosio je žig koji su nosili oni koji su sami iskusili duhovni svijet - žig Jone.

To je bila jedna vrsta inicijacije. Nema - tako je rekao Krist - drugog znaka u drevnom smislu osim znaka Jone (Luka 11,29). I on se još jasnije izražava u duhu Lukinog evanđelja: međutim, kao nasljeđe iz davnih vremena, postoji da se može postati prigušeno vidovit bez ikakvog napora sa svoje strane, bez inicijacije, i biti uveden u duhovni svijet kroz objavu odozgo. - Htio je istaknuti da, osim upravo opisane vrste, postoji i druga vrsta posvećenika u duhovni svijet, da postoje takvi ljudi koji hodaju među drugim ljudima i, zbog svog odgovarajućeg podrijetla, sposobni su, bez ikakve posebne inicijacije, primati objave odozgo u nekoj vrsti povišenog stanja transa. I Krist je istaknuo da je ovaj dvostruki način pristupanja duhovnom svijetu nasljeđe iz davnih vremena. Rekao je: Pogledajte i sjetite se kralja Salomona. - U njemu je htio predstaviti individualnost takve vrsta koja, bez ikakvog napora sa svoje strane, može vidjeti u duhovni svijet kroz objavu odozgo. Stoga je kraljica od Sabe, koja dolazi kralju Salomonu, također nositeljica mudrosti odozgo, predstavica onih koji su predodređeni da posjeduju sve naslijeđene kvalitete tupe, sumračne vidovitosti, kao što su ih imali svi ljudi u atlantsko doba (Luka 11,31).

Postojale su dvije vrste inicijacija: jedna vrsta, predstavljena Salomonom i simboličkim pristupanjem kraljice od Sabe, kraljice Juga, njemu; druga vrsta bila je ona koja se dogodila pod znakom Jone, to jest, drevna inicijacija, u kojoj se tri i pol dana putuje kroz duhovni svijet u potpunoj izolaciji od vanjskog svijeta. Sada Krist dodaje: "Evo nešto veće od Salomona evo nešto veće od Jone" (Luka 11,31-32), time ukazujući da je nešto novo ušlo u svijet, da se eterskim tijelima ne govori samo izvana kroz objave, kao kod Salomona, niti im se govori iznutra kroz objave koje pripremljeno astralno tijelo može komunicirati eterskom tijelu, kao kod onih simboliziranih znakom Jone. Krist time želi reći: ovdje je nešto gdje se čovječanstvo, kada sazre u sebi, povezuje s onim što pripada kraljevstvu nebeskom, jer se sile iz kraljevstva nebeskog sjedinjuju s djevičanskim dijelom ljudske duše koji pripada kraljevstvu nebeskom, dijelom koji ljudi mogu pokvariti odvrćajući se od Krist principa, ali koji također mogu i njegovati i o njemu brinuti ako se prožmu onim što proizlazi iz Krist principa.

Dakle, Krist Isus - u smislu Lukinog evanđelja - uključuje u svoje učenje ono što je u to vrijeme došlo na Zemlju kao novi element, i vidimo kako su svi stari načini objave kraljevstva Božjeg primijenjeni događajem u Palestini. Stoga, on onima za koje je mogao pretpostaviti da ga mogu donekle razumjeti kroz svoju pripremu, kaže: Zaista, među vama ima nekih koji ne mogu vidjeti kraljevstvo Božje samo na način kako ga je Salomon vidio kroz objavu ili kroz inicijaciju pod znakom Jone; kad takvi među vama ništa drugo ne bi postigli, nikada ne bi vidjeli kraljevstvo Božje u ovom utjelovljenju; radije bi umrli. - To jest, ne bi vidjeli kraljevstvo Božje prije svoje smrti osim ako ne bi bili inicirani; ali tada bi morali i proći kroz stanje slično smrti.

Ali sada je Krist htio pokazati da mogu postojati i ljudi koji će, prije smrti, moći vidjeti kraljevstvo nebesko kroz ono što je sada došlo na svijet kao novi element. Učenici isprva nisu razumjeli što to znači. Ali on im je htio pokazati da su oni ti koji će, prije nego što umru prirodnom smrću ili smrću koja se prije doživljavala tijekom inicijacije, iskusiti misterije kraljevstva nebeskog. To je onaj divni odlomak u Evanđelju po Luki gdje Krist govori o višem otkrivenju i kaže:

"Zaista vam kažem, neki od onih koji ovdje stoje neće okusiti smrti prije nego što vide kraljevstvo nebesko" (Luka 9,27).

Nisu razumjeli da su oni, koji su bili oko Njega, bili predodređeni iskusiti taj snažan utjecaj tog 'Ja', Krist principa, kroz koji su trebali izravno prodrijeti u duhovni svijet. Duhovni svijet im se trebao otkriti bez znaka Salomona i bez znaka Jone. Je li se to dogodilo?

Odmah nakon ovih riječi slijedi scena Preobraženja, gdje su tri učenika, Petar, Jakov i Ivan, uvedeni u duhovni svijet i ono što je u duhovnom svijetu prisutno susreću kao Mojsija i Iliju, a istodobno i samo ono duhovno koje živi u Kristu Isusu (Luka 9,28-36). Oni na trenutak bace pogled na duhovni svijet kako bi dobili svjedočanstvo da se u njega može steći uvid bez znaka Salomona i bez znaka Jone. Ali istovremeno postaje jasno da su još uvijek početnici: zaspnu odmah nakon što ih sila onoga što se događa otkine od njihovih fizičkih i eterskih tijela. Stoga ih Krist zatiče kako spavaju. To je trebalo pokazati treći način ulaska u duhovni svijet, osim putova pod znakom Salomona i znakom Jone. To je nešto što je znao onaj koji je razumio kako tumačiti znakove vremena: da se 'Ja' mora razviti, da sada mora biti izravno nadahnut, da božanske sile moraju djelovati izravno u 'Ja'.

Istovremeno, treba pokazati koliko ljudi tog vremena, iako su bili najvišeg reda, nisu bili sposobni u potpunosti prihvatiti Krist princip. Početak u tom pogledu treba napraviti u Preobraženju, ali istovremeno treba pokazati da učenici u početku nisu bili sposobni u potpunosti apsorbirati Krist princip. Stoga ih njihove moći odmah nakon toga izdaju, kada pokušaju primijeniti

Krist princip i izliječiti osobu opsjednutu zlim duhom; ne mogu to učiniti. Krist tada ističe da su tek na početku, govoreći: Moram ostati s vama dugo vremena prije nego što vaša moć može strujati i na druge ljude (Luka 9,41). A zatim iscjeljuje onoga kojeg učenici nisu mogli izliječiti. Ali onda, ponovno ih upućujući na sve što je ležalo skriveno kao misterij iza svega toga, kaže: "Sada je došlo vrijeme da se sin čovječji preda u ruke čovječje", to jest, ono što ljudi iz sebe trebaju razviti u svojoj zemaljskoj misiji postupno će strujati u njih, gdje će ljudsko 'Ja' biti predano onome koga trebaju prepoznati u najvišem obliku, u Kristu.

"Poslušajte ove riječi: došao je čas da sin čovječji bude predan u ruke čovječje.

Ali oni nisu razumjeli tu riječ; bila im je skrivena te je nisu razumjeli" (Luka 9,44-45).

Koliko je ljudi do danas razumjelo ovu riječ? Ali sve više ljudi će razumjeti ovu riječ, da je tada 'Ja', sin čovječji, trebao biti predan ljudima. Što bi se moglo dodati kao objašnjenje za to vrijeme, sada dodaje i Krist Isus. On kaže: dok čovjek danas stoji pred nama, on je produkt, koji je nastao iz onih drevnih sila koje su bile aktivne kada još nijedan luciferski entitet nije intervenirao u čovječanstvo; tada su došle luciferske sile i povukle čovječanstvo dolje. Sve je to ugrađeno u sposobnosti koje ljudi danas posjeduju. U svemu što je iz zametka, što je izmiješano u ljudskoj svijesti, ono je što ga je povuklo u nižu sferu.

Čovjek je dvojno biće. Ono što je do sada razvio u smislu svijesti, u potpunosti je prožeto ranijim, luciferskim silama. Samo ono, što nesvjesno vlada u čovjeku je ono što se, takoreći, što je poput posljednjeg ostatka razvoja kroz Saturn, Sunce i Mjesec, kada još nisu bile prisutne luciferske sile, ulijeva u čovjeka kao djevičanski dio; ali to se s čovjekom ne može sjediniti bez onoga što čovjek može razviti u sebi kroz Krist princip. Kako čovjek danas stoji pred nama, on je u prvom redu proizvod nasljedstva, spoj onoga što izvire iz zametka. Odrastajući na taj način, on je inherentno dualnost. Međutim, ta dualnost je već prožeta luciferskim silama. Sve dok čovjek još nije obasjan samosviješću, sve dok ne može u potpunosti razlikovati dobro i zlo od unutar vlastitog 'Ja', on nam, kroz veo kasnijeg života, otkriva svoju prijašnju, svoju izvornu prirodu. Samo ono što je djetinjasto u današnjim ljudima, još uvijek zadržava posljednji trag bića kojeg je čovjek imao prije nego što je podlegao utjecaju luciferskih sila.

Stoga sada pred sobom imamo ljude na način da, imamo 'djetinjast' dio i 'odrasli' dio. Odrasli dio je onaj prožet luciferskim silama, ali on svoj utjecaj vrši već od zametka. Luciferske sile prožimaju i dijete, tako da u običnom životu, ono što je bilo uronjeno u čovjeka prije luciferskog utjecaja ne može izaći na vidjelo. Sila Krista to mora ponovno probuditi. Sila Krista se mora

ujediniti s najboljim silama dječje prirode u čovjeku. Ne smije se oslanjati na sposobnosti koje je čovječanstvo iskvarilo, na ono što proizlazi iz mudrosti rođene iz pukog intelekta, već se mora povezati s onim što je ostalo iz davnih vremena dječje prirode. To je ono najbolje; to je ono što se mora regenerirati i odatle oploditi ostalo.

"Tada se među njima pojavilo pitanje tko je od njih najveći"

to jest, tko je najprikladniji za primanje Krist principa u sebe.

"Ali Isus, znajući misli njihova srca, uze malo dijete i postavi ga pokraj sebe

i reče: Tko god primi ovo dijete u moje ime,"

to jest, tko god se u ime Kristovo poveže s onim što je ostalo iz predluciferskih vremena,

"mene prima; a tko mene prima, prima onoga koji me poslao" (Luka 9,46-48),

to jest, onoga koji je ovaj dio čovječanstva poslao na Zemlju. Tu imate naglašeno veliku važnost onoga što je u čovječanstvu ostalo dječje i što treba čuvati i njegovati u ljudskoj prirodi.

Može se reći: čovjek, koji stoji preda mnom, zapravo ima prilično dobre sposobnosti. Može se uložiti svaki napor da se te sposobnosti razviju, baš kao što u običnom životu ljudi dobro napreduju. Međutim, takav pristup zanemaruje ono što leži duboko u čovjeku. Ali treba gledati ono što je u čovjeku ostalo dječje, jer upravo kroz taj dječji aspekt Krist sposobnost ponovno će probuditi ostale sposobnosti. Moramo njegovati mudrost u toj dječjoj kvaliteti kako bi odatle sposobnosti imale mudrost. Svatko u sebi nosi tu dječju prirodu, i ako je ta priroda aktivna, bit će prijemčiva i za povezivanje s Krist principom. Međutim, sile pod luciferskim utjecajem, bez obzira koliko jake bile, danas će, kada djeluju unutar čovjeka, odbacivati i ismijavati ono što može živjeti na Zemlji kao moć Krista, baš kao što je sam Krist predvidio.

Dakle, u duhu Lukinog evanđelja, značenje nove objave jasno je postavljeno pred naše duše. Kad je netko, tko je na čelu nosio Jonin žig, stari posvećenik, hodao među ljudima, bio je prepoznat kao onaj koji mora objavljivati duhovne svjetove. Ali samo oni koji su bili upućeni znali su kako takva osoba izgleda; bila je potrebna posebna priprema da bi se razumio Jonin žig. Međutim, bila je potrebna nova priprema da bi se rodila - više nego za znak Salomona i više nego za Jonin znak - nova vrsta razumijevanja, novi način sazrijevanja duše. Suvremenici Krista Isusa u početku su mogli razumjeti samo stari način, a jedan od načina poznat većini, bio je onaj koji je donio Ivan Krstitelj. Ali činjenica da je Krist Isus sada donio nešto sasvim novo, da je tražio duše među onima koji nisu nimalo izgledali onako kako su

ti ljudi prije zamišljani, bila im je potpuno strana. Pretpostavljali su da će sjediti među onima koji su prolazili kroz vježbe starog puta, i propovijedati im svoja učenja. Stoga nisu mogli shvatiti da sjedi među onima koje su smatrali grešnicima. Ali im je rekao: Kad bih ono potpuno novo što imam dati čovječanstvu proglasio na stari način, ako potpuno novi oblik ne bi zauzeo mjesto starog, onda bih učinio isto kao da prišijem novu zakrpu na staru odjeću, ili uzmem novo vino i stavim ga u stare mješine. Ono što se sada treba dati čovječanstvu, a što je više od znaka Salomona ili Jone, mora se uliti u nove mješine, u nove oblike. I morate se probuditi da biste razumjeli novu objavu u novom obliku (Luka 5,36-37).

Oni koji su trebali razumjeti, morali su razumjeti kroz golem utjecaj 'Ja', ne kroz ono što su naučili, već kroz ono što ih je preplavilo iz duhovnog bića Krista. Međutim, oni koji su za to odabrani nisu bili oni koji su pripremljeni prema starim učenjima, već oni koji su prošli kroz inkarnacije i inkarnacije, a ipak su se činili kao jednostavni ljudi, sposobni razumjeti kroz moć vjere koja ih je preplavila. Stoga je pred njih morao biti postavljen znak, znak onoga što se odvijalo pred očima sviju. Ono što se stoljećima i tisućljećima događalo u misterijskim hramovima, kao prolazak kroz 'mističnu smrt', moralo se odvijati na velikoj pozornici svjetske povijesti. Sve misterijsko što se događalo u velikim inicijacijskim hramovima, sada se pojavilo i stajalo tamo kao jedinstveni događaj na Golgoti. Ono što je prije bilo otkriveno samo iniciranim tijekom tri i pol dana kada se izvodila drevna inicijacija, sada je na intenzivan način otkriveno čovječanstvu. Stoga je onaj koji je poznao činjenice, događaj na Golgoti morao opisati onakvim kakav je bio, kao drevnu inicijaciju pretvorena u povijest, dovedenu na vanjsku pozornicu svjetske povijesti.

To je ono, što se dogodilo na Golgoti. Ono čemu je svjedočila nekolicina iniciranih u hramovima inicijacije, tri i pol dana mirovanje u stanju sličnom smrti, kroz koji se stjecalo uvjerenje da će duhovno uvijek nadvladati fizičko, da duševno-duhovno čovjeka pripada duhovnom svijetu, to se sada trebalo odvijati pred očima svih. Događaj na Golgoti je inicijacija provedena na planu svjetske povijesti. Međutim, ta inicijacija nije bila ostvarena samo za one koji su bili prisutni u to vrijeme, već za cijelo čovječanstvo. I ono što je poteklo iz smrti na križu, odatle teče u cijelo čovječanstvo. Struja duhovnog života teče, i kapi krvi koje su potekle iz rana Krista Isusa na Golgoti, teku odatle u cijelo čovječanstvo. Jer ono što je poteklo kao mudrost od drugih propovjednika, u čovječanstvo je trebalo ući kao snaga. To je velika razlika između događaja na Golgoti i učenja drugih osnivača religija.

Potrebno je dublje razumijevanje od onog koje danas postoji, kako bismo shvatili što se istinski dogodilo na Golgoti. Ono za što je ljudsko 'Ja' bilo fizički vezano kada je započela zemljina evolucija, jest krv. Krv je vanjski izraz čovjekova 'Ja'. Bez pojave Krista, čovječanstvo bi u svom 'Ja' postajalo

sve jače, i silazilo u razvoj egoizma. Od toga ga je spasio događaj na Golgoti. Što je moralo teći? Ono što je višak supstancijalnosti 'Ja', krv, moralo je teći. Ono što je započelo kada je na Maslinskoj gori Otkupitelj znoj kapao poput kapi krvi, moralo se nastaviti protokom krvi iz rana Krista Isusa na Golgoti. Ono što je tada teklo kao krv znak je onoga što je moralo biti žrtvovano kao višak egoizma u ljudskoj prirodi. Stoga moramo dublje proniknuti u duhovno značenje žrtve na Golgoti. Ono što se dogodilo na Golgoti nije transparentno kemičaru - osobi sa samo vanjskom, intelektualnom perspektivom. Kad bi netko kemijski analizirao krv koja je tekla Golgotom, pronašao bi iste tvari kao i u krvi drugih ljudi. Ali tko god tu krv ispituje metodama okultnog istraživanja, otkriva da je ona doista drugačija. To je višak krvi čovječanstva, kroz koji bi ljudi degenerirali u sebičnost, da nije došla beskonačna ljubav i dopustila da ova krv teče. Beskonačna ljubav pomiješana je s krvlju koja je tekla na Golgoti, a okultni istraživač pronalazi da ta beskonačna ljubav potpuno prožima krv na Golgoti. I budući da je pisac Evanđelja po Luki posebno želio opisati kako je po Kristu beskonačna ljubav došla na svijet, ljubav koja postupno treba istjerati sebičnost, on ostaje u toj ulozi. Svaki evanđelist opisuje ono što on, prema svojoj posebnoj ulozi, mora opisati.

Kad bismo mogli još dublje proniknuti u te veze, otkrili bismo da bi sve proturječnosti koje bi moglo otkriti materijalističko istraživanje nestale, baš kao što su nestale proturječnosti iz pretpovijesti Isusa iz Nazareta, čim bismo vidjeli kakva je ta rana povijest zapravo bila. Svaki od pisaca Evanđelja opisuje ono što mu je bilo očigledno iz njegove perspektive; stoga Luka opisuje ono što su njegovi izvjestitelji, 'vidovnjaci' i 'sluge Riječi', mogli percipirati prema svojoj posebnoj pripremi. Drugi evanđelisti percipiraju različite stvari; pisac Lukinog evanđelja percipira što je preobilna ljubav, koja oprašta čak i tamo gdje joj se čine najstrašnije stvari u fizičkom svijetu, tako da, potpuno opravdano, riječi koje izražavaju taj ideal ljubavi - oprost čak i kad se nekome čini najgore - odjekuju s križa na Golgoti: "Oče, oprosti im, jer ne znaju što čine" (Luka 23,24). Oprost moli onaj koji na križu ostvaruje beskonačno, iz svoje beskonačne ljubavi prema onima koji su Ga razapeli.

I još jednom, evanđelje o moći vjere. Treba potvrditi da u ljudskoj prirodi postoji nešto, što iz nje može proizaći, nešto što treba biti prisutno samo da bi čovjeka istrgnulo iz svijeta osjetila, koliko god duboko bio vezan za njega. Zamislimo čovjeka koji je kroz sve vrste zločina, isprepleten sa svijetom osjetila, tako da sud svijeta osjetila provodi svoju kaznu; ali zamislimo da je ta osoba spasila sebe onim što snaga vjere može probuditi u njoj; tada će se razlikovati od druge koja to ne može probuditi u sebi, baš kao što se jedan od dvojice zločinaca razlikovao od drugog. Jednom nedostaje vjere; njemu je dosuđena kazna. Ali drugi posjeduje tu vjeru poput slabog svjetla koje sja u

duhovni svijet; stoga ne može izgubiti vezu s duhovnim. Zbog toga mu se mora reći: "Zaista kažem ti, danas ćeš biti sa mnom u raju" (Luka 23,43).

Dakle, istine vjere i nade, zajedno s istinom ljubavi, odjekuju s križa u Lukinom evanđelju.

A onda postoji još jedna stvar, koja se treba ispuniti, iz te oblasti duše koju nam pisac Evanđelja po Luki, posebno, želi opisati. Kada je čovjek prožet tom ljubavlju koja se slila s križa na Golgoti, može pogledati u budućnost i reći: na Zemlji se razvoj mora postupno odvijati na način, da ono što u meni živi kao duh postupno preobrazi cijelu moju fizičku zemaljsku egzistenciju. Ono što je postojalo prije luciferskog utjecaja, princip Oca, duh koji primamo, postupno ćemo se vratiti principu Oca; ali dopustit ćemo da cijeli naš duh bude prožet Krist principom, a naše će ruke izražavati ono što živi u našim dušama kao jasnu, izražajnu sliku. Kao što naše ruke nisu stvorene od nas, već od principa Oca, tako će ih prožeti princip Krista. I kako ljudi prolaze kroz inkarnacije i ponovna rođenja, postupno će ono što rade u svojim fizičkim tijelima biti prožeto onim što se kao duhovnost slijeva iz otajstva Golgote prema principu Oca, tako da će vanjski svijet biti prožet principom Krista. Ljudi će ponovno proživjeti taj spokoj koji je odjekivao s križa na Golgoti, i koji vodi do najviše nade za budućnost, do ideala: puštam da vjera klija u meni, puštam da ljubav klija u meni; tada će vjera i ljubav živjeti u meni i tada ću znati da će, kada budu dovoljno jake, prožeti sve izvanjsko. Tada ću također znati da je princip Oca u meni biti prožet njima. - Nada za budućnost čovječanstva bit će dodana vjeri i ljubavi i ljudi će shvatiti da, gledajući u budućnost, moraju steći taj spokoj: samo ako imam vjeru, samo ako imam ljubav, tada se mogu prepustiti nadi da će ono što je u meni od Krista Isusa postupno izaći prema van. Tada će ljudi razumjeti riječi koje kao visoki ideal odjekuju s križa:

"Oče, u tvoje ruke predajem svoj duh" (Luka 23,46).

Dakle, riječi ljubavi, riječi vjere i nade odjekuju s križa u Evanđelju, koje opisuje kako su se nekada odvojene struje duha spojile u duši Isusa iz Nazareta. Ono što je nekoć čovječanstvo primalo kao mudrost, u to se ulilo kao duhovna snaga, visoki ideal Krista. I zadatak je ljudske duše da sve bolje razumije ono što nam se naviješta kroz dokument poput Lukinog evanđelja, kako bi duboko prodirući tonovi sadržani u tri riječi koje odjekuju s križa, u ljudskim dušama moglo biti sve više života. Kada ljudi, sa sposobnostima koje će se u njima razviti kao duhovne istine koje nam može dati znanost duha, osjete da s križa više ne teče mrtva poruka, već živa riječ, tada će reći: počinjemo shvaćati da se u takvom religijskom dokumentu kao što je onaj koji je napisao Luka nalazi živa riječ. Dakle, znanost duha postupno mora otkrivati što se krije u religijskim dokumentima.

Kroz ovaj niz predavanja nastojali smo što bolje proniknuti u duboko značenje Lukinog evanđelja. Naravno, i za ovo evanđelje vrijedi da jedan niz predavanja nije dovoljan da otkrije sve. Stoga ćete shvatiti da je mnogo toga ostalo neobjašnjeno, bez da posebno naglašavamo da mnogo toga mora ostati neobjašnjeno u dokumentu s tako univerzalnim sadržajem. Ali ako krenete putem koji je naznačen u ciklusu predavanja, moći ćete sve dublje prodirati u takve istine, a vaše će duše sve više sazrijevati da prime takvu živu riječ, skrivenu ispod vanjske riječi. Znanost duha, ili teozofija, nije novo učenje. To je instrument za razumijevanje onoga što je čovječanstvu u osnovi dano. I stoga je za nas znanost duha instrument za razumijevanje religijskih dokumenata kršćanske objave. Ako znanost duha razumijete u ovom smislu, više nećete reći: postoji jedna kršćanska teozofija, i postoji jedna druga teozofija. - Postoji samo jedna teozofija ili znanost duha, samo jedan instrument za proglašavanje istine. I mi ga koristimo da otkrijemo blaga duhovnog života čovječanstva. To je ista znanost duha koju koristimo, s vremena na vrijeme, da objasnimo Bhagavad Gitu, a s vremena na vrijeme, Evanđelje po Luki. To je velika stvar u vezi s pokretom znanosti duha: da može prodrijeti u svako blago koje je čovječanstvu dano iz duhovne oblasti. Ali krivo bismo to shvatili ako bismo se zatvorili pred bilo kojom od objava koje su dane čovječanstvu.

Primate navještaj Lukinog evanđelja s ovim načinom razmišljanja i shvatite koliko je potpuno prožet nadahnućem ljubavi. Tada će ono, što u Lukinom evanđelju naučite sve jasnije prepoznavati kroz znanost duha, teći u vašu dušu i doprinijeti ne samo razumijevanju misterija naše okoline, otkrivanju duhovnih temelja egzistencije, već će iz takvog razumijevanja znanosti duha, koje može prodrijeti i u Lukino evanđelje, teći k vama i ono što izražavaju uvjerljive riječi: "I mir u srcima onima s dobrom voljom". Jer više od bilo kojeg drugog dokumenta, Lukino evanđelje, kada ga u potpunosti razumijemo, savršeno je prikladno da u ljudsku dušu ulije onu toplu ljubav kroz koju mir živi na Zemlji - najljepša slika koja se može pojaviti kroz otkrivanje božanskih misterija na Zemlji. Ono što je u otkrivenju mora se odraziti na Zemlji, i, u tom odrazu, ponovno uzdići do duhovnih visina. Ako znanost duha naučimo shvaćati u tom smislu, tada će nam ona moći otkriti tajne božansko duhovnih bića i duhovne egzistencije, a odraz tih otkrivenja živjet će u našim dušama: ljubav i mir, najljepši odraz koji na Zemlji pokazuje ono što struji s visina.

Dakle, možemo prisvojiti riječi Lukinog evanđelja, koje odjekuju, dok Nirmanakaya Bude struji dolje na natanskog malog Isusa. Iz duhovnih sfera na Zemlju se izljevaju objave, a te se objave odražavaju iz ljudskih srca kao ljubav i mir, u mjeri u kojoj se ljudi razvijaju prema onome što Krist princip istinski ostvaruje kao dobru volju koja teče iz čovjekova središta, iz čovjekovomg 'Ja'. To zvuči jasno, a istovremeno toplo teče iz ovih riječi kada razumijemo Lukino evanđelje:

"Otkrivenje duhovnih svjetova s visina, i njihov odraz u srcima ljudi, donosi mir onima koji na Zemlji žele razviti istinsku dobru volju u sebi tijekom zemaljskog razvoja".

Bilješke

Prepoznavanje značaja Krist impulsa za čovječanstvo i razvoj svijeta čini temelj antropozofski orijentirane znanosti duha Rudolfa Steinera. Godina 1902. objavljeno je njegovo djelo 'Kršćanstvo kao mistična činjenica i misteriji davnina'. Sljedećih godina održao je brojna predavanja i serije predavanja o sadržaju evanđelja, prvenstveno za članove tadašnje njemačke sekcije Teozofskog društva, u okviru čega je mogao predstaviti rezultate svog istraživanja. "Postojala je, prije svega, snažna sklonost slušanju evanđelja i predstavljanje biblijskog sadržaja u antropozofskom svjetlu. Ljudi su željeli čuti o objavama danim čovječanstvu." (R. Steiner u 'Moj životni put'.)

Predavanja o Evanđelju po Luki ovdje predstavljena, održana u Baselu u rujnu 1909, prvenstveno se bave 'pretpoviješću velikog Krist događaja'. Ovdje Rudolf Steiner govori o onome što 'Ivanovo evanđelje nije pružilo priliku da se detaljno raspravi, naime, o događajima koji su se zbili prije krštenja od Ivana, prije prodiranja bića Krista u tri tijela Isusa iz Nazareta", i ovdje prvi put opširno govori o dva mala Isusa. Rudolf Steiner je prvi put javno predstavio te veze u svom djelu iz 1911. godine, "Duhovno vodstvo svijeta i čovječanstva", SD15. Vidi također sažetak Steinerovih istraživačkih nalaza o dvoje djece Isus u djelu Adolfa Arensona, 'Priča o Isusovom djetinjstvu: dvoje Isus djece', Stuttgart 1921. Konačno, treba spomenuti spise Emila Bocka u 'Djetinjstvo i mladost Isusa', Stuttgart 1939. (9. izd. 1994), i Helle Krause-Zimmer u 'Dvoje Isus djece u vizualnim umjetnostima', 4. izdanje, Stuttgart 2001.

Za primjedbe Rudolfa Steinera o Zaratustri-Nazaratosu, vidi berlinsko predavanje od 9. studenog 1909. i minhensko predavanje od 7. prosinca 1909, ponovno tiskano u 'Dublje tajne čovjekove egzistencije u svjetlu evanđelja', SD117. Za informacije o Budinom životu i učenjima, vidi predavanja održana ubrzo nakon Baselskog ciklusa 11. i 18. listopada 1909.

Tekstualna osnova: Predavanja je prepisao Walter Vegelahm iz Berlina. Njegova transkripcija čini osnovu ovog izdanja. Izvorni stenografski zapis nije dostupan.

Za 6. izdanje tekst se mogao usporediti s dokumentima koji nisu bili dostupni za ranija izdanja. To je rezultiralo nekim manjim odstupanjima u usporedbi s 5. izdanjem.

7, 8 i 9 izdanje su, uz nekoliko manjih ispravaka, fotomehanički reprintovi 6. izdanja iz 1968. godine.

Što se tiče naslova sveska: predavanja su najavljena kao 'Ciklus predavanja o Evanđelju po Luki'. 1. izdanje, objavljeno u Berlinu 1917, koje je potom

objavljeno kao ciklus, već je nosilo naslov 'Evandjelje po Luki', koji je zadržan do danas.

Što se tiče citata iz Evandjelja: gotovo svi citati su prema Lutherovom prijevodu Biblije.